Christelijcke plicht-rymen om te singen of te leesen

Cornelis de Leeuw

bron
Cornelis de Leeuw, *Christelijcke plicht-rymen om te singen of te leesen*. Cornelis de Leeuw, Edam 1648

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/leeu035chri01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

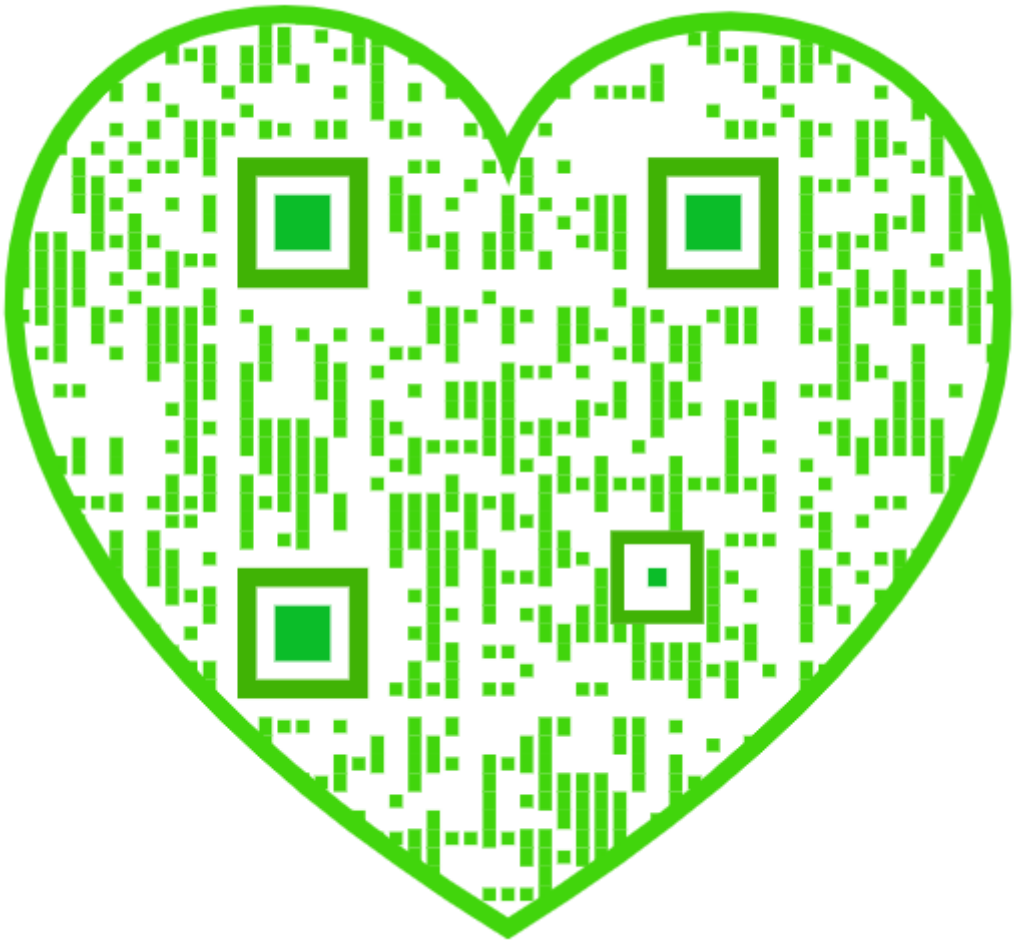

Den Drucker aen den Leeser.

DEucht en zangh-lievende Leeser: Wy vertrouwen dat ghy deese PLICHT-ZANGEN, met soo goede genegentheyt sult ontfanghen, als die met een goede toeghenegentheyt U. E. opghedragen werden. Veele gesochte en op-gepronckte redenen so tot verschooning als tot aenprijsing van dit werckjen, om het selfde U. E. aengenaem te maecken, achten wy onnodigh tegenwoordich te gebruycken. Het ooghmerck des Schrijvers is niet geweest menschen te behagen, maer door Sangh en soetigheyt de Menschen haer plicht aen te wijsen en in te scherpen. Hy agtede dat hem geoorloft was, 't geene de genees-meesters vrystaet, en in haer gepresen wert, namelijck, een Heyligh bedrogh, dat is, bittere pillen met wat soets in te geven,

en also de afkeerighe krancken tot gesontheyt te brengen, en heeft de onaengenaemheyt der heylsaeme deuchde lessen door de soeticheyt van Rijm en Sang soecken weg te nemen. Indien de Auteur niet alte onledich met andere saecken ware geweest, ligt soude het werck groter en volkomender aen 't ligt zijn gekomen. Doch wy achten, dat sulckx oock ten deelen van hem gelaten is, op dat hy na het gedane werck (gelijck 't gemeenelijck geschiet) de fouten te beter soude moghen aenmercken. Ondertusschen vertrouwen wy, dat 't geen aen de kunst te kort komt dat dat de stoff, dat aen de stoff, dat sulcx u bescheyden oordeel en begeerte om u pligt, in dese gesangen ten dele vervatte, volbrenghen sal vervullen; en soo sullen wy door U. E. toe doen een niet min stichtelijck, als Musicael ende volkoomen werck hebben. Vaert wel Leser. Gebruyckt onsen arbeydt tot u stichtingh en vermaeck.

V. E. Dienstbereyden.

CORNELIS DE LEEUVV

Christelycke Plicht-Rymen.

Stemme: Verdwaelde Coninginne; of aldus.
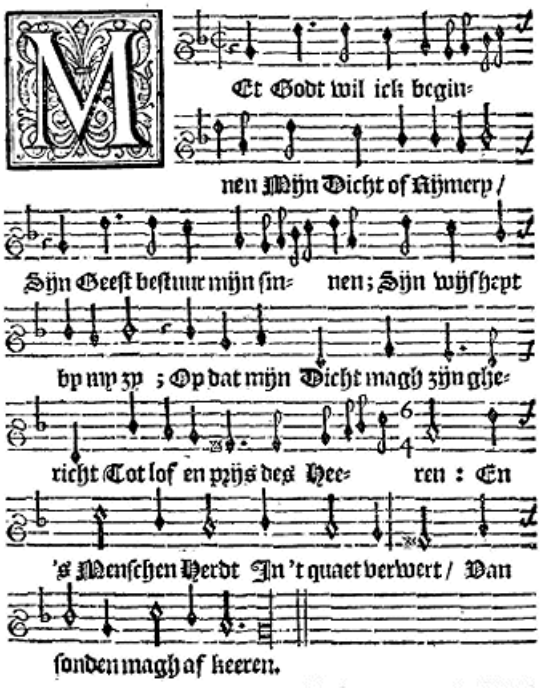
Et Godt wil ick begin-
nen Mijn Dicht of Rijmery /
Sijn Geest bestuur mijn sin- nen; Sijn wijsheyt
by my zy; Op dat mijn Dicht magh zijn ghe-
richt Tot lof en prijs des Hee- ren: En
's Menschen Herdt In 't quaet verwert / Van
sonden magh af keeren.

*M*Et Godt wil ick beginnen
Mijn Dicht of Rijmery,
Sijn Geest bestuur mijn sin- nen;
Sijn wijsheyt by my zy;
Op dat mijn Dicht magh zijn ghericht
Tot lof en prijs des Hee- ren:
En 's Menschen Herdt
In 't quaet verwert,
Van sonden magh af keeren.

2. Wegh, die van d'Heer der Heeren
(Die ons verstant verlicht)
Sijn bystant niet begeeren,
In't maecken van gedicht:
Maer tegen Godt
Of sijn gebodt,
Van een Apol versoecken,
Dat sijn vernuft
Haer breyn, versuft,
Tot dichten wil verkloecken.
3. Wegh, wegh, die Dichten dichten
Van vunsche zotterny.
Wegh, die de Jeught ontstichten
Door Minne-janckery.
Wegh, die 't gemoet
Groot hinder doet
Door yd'le aerdigheden;
En dat bereyt
Tot Idelheyt,
En nadeel van goe zeden.
4. Wegh, wegh, die t'saem vermengen
Het goede met het quaet;
Die Deught wel loff toebrengen,
Doch soo, dat elck verstaet
Dat sy het zot
Ver boven Godt,
En heyligheden meenen:
En om 't wel staen,
Het Deughdigh gaen
Haer mont en pen verleenen.
5. Wegh, wegh, die sonden laecken,
Doch soo gesocht en blaau,
Dat sy den Menschen maecken
In deughden kout en laau.
Des Heeren leer
Sy prijsen seer,

Maer evenwel met meerder
Kunst en beleyt
d'Onheylligheyt
Die ons van God leyt veerder.
6. Wegh, wegh, die slechs u sinnen,
En kostelijcken tijt:
Om leugens te versinnen
Met waerheyts schijn verslijt;
En soo de Jeught
Door sotte vreucht
Nalatigh maeckt int lesen
Van 's Heeren Wet,
Ons voorgeset,
Om God gelijck te wesen.
7. Wegh, wegh, die kunstigh schrijven
Van vuyle fielterij:
Wat dees en die bedrijven
Door helsche toovery,
Wegh sulck gedicht;
Het gantsch ontsticht,
Schoon ghy bestraft de sonden.
Brengh aenden dagh,
't Geen veele magh
Tot stichtingh zijn bevonden.
8. Wegh, wegh, die d'eere schenden
Haer's naesten, en haer leet
Haer, diese noyt en kenden
Door dichten doen de weet.
Sie dat u pen,
Noch tongh niet schen
Vws mede-Christens eeren
Soo als ghy doet,
V weer ontmoet,
De kans kan haestigh keeren.

's Swerelts-bedrijf.

Zangh: Madonna mia pietá.
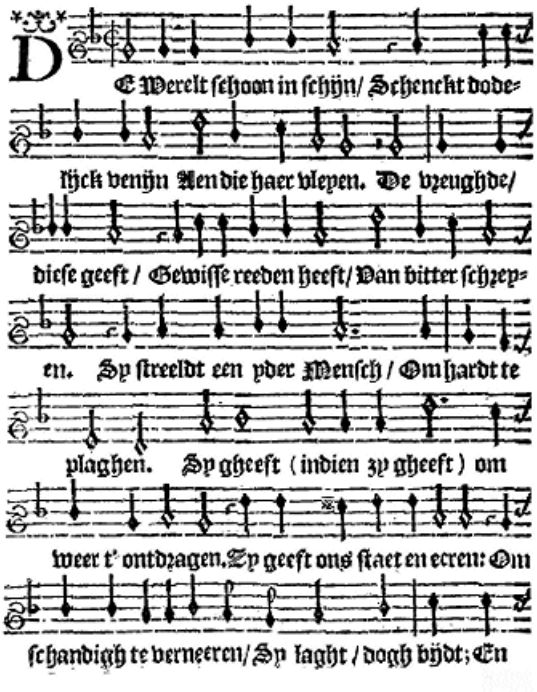
DE Werelt ſchoon in ſchijn/ Schenckt dode-
lijck venijn Aen die haer vleyen. De vreughde/
dieſe geeft / Gewiſſe reeden heeft/ Van bitter ſchreyen.
Sy ſtreeldt een yder Menſch / Om hardt te
plaghen. Sy gheeft (indien zy gheeft) om
weer t' ontdragen. Sy geeft ons ſtaet en eeren: Om
ſchandigh te verneeren/ Sy laght / dogh bijdt; En

*D*E Werelt schoon in schijn,
Schenckt dodelijck venijn
Aen die haer vleyen.
De vreughde, diese geeft,
Gewisse reeden heeft,
Van bitter schreyen.
Sy streeldt een yder Mensch,
Om hardt te plaghen.
Sy gheeft (indien zy gheeft)
om weer t'ontdragen.
Zy geeft ons staet en eeren:
Om schandigh te verneeren,
Sy laght, doch bijdt;
En
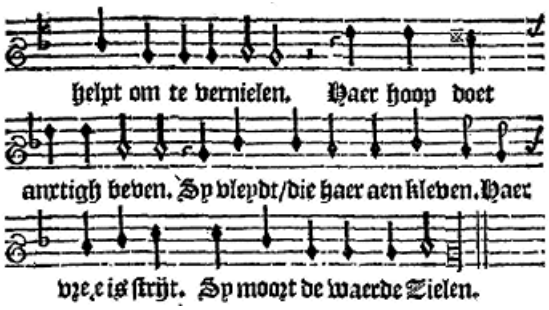
helpt om te vernielen. Haer hoop doet
anxtigh beven. Sy vleydt/die haer aen kleven. Haer
vre,e is strijt. Sy moort de waerde Zielen.

helpt om te vernielen.
Haer hoop doet anxtigh beven.
Sy vleydt, die haer aen kleven.
Haer vre'e is strijt.
Sy moort de waerde Zielen.

2. De weerelt lieft en haet.
Sy is geen toeverlaet
In droeve dingen.
Bedrogh is al haer schijn.
Venijn haer Medicijn.
Met ramp bespringen
Sal sy, wie deughden lieft, en dapper quellen.
Een Eerloos mensch sal sy, op 't Autaer stellen.
De Sonden sal sy loven.
Sy houdt den Mensch verschoven
Van God en deugt; sy prijst het heylig schijnen.
Sy leert ons, ons vertrouwen
Op haer, niet God te bouwen,
Sy doet de Deugt met d' Hoop van heyl verdwijnen.
3 Veel Schatten sy toeseght
Den licht-gelov'gen knecht:
Doch kan niet geven.
God Heer is van al 't goet.
Sy slechs haer Dienaers voet
Met wint int leven.
En wat sy geeft, vergaet, sy biet ons schaden.
Haer giften zijn vergift // om te verraden.
Een last zijn haer geboden.

Het doen sal yder dooden.
Haer loon is scha. Haer leven is recht sterven.
Haer eer is schand. Haer segh'nen
Is met ramp bejegh'nen,
Die haer vertrout, sal 't eeuwigh bly zijn derven.
4 Haer rechten zijn onrecht,
Sy twist met twisten slecht,
Sy maeckt krackeelen:
Wanneermen na 't versterff
Van goede Vrienden, 't erff
t'Zaem moet uytdeelen:
Sy neemt persoonen aen // verdruckt de wesen,
Sy buyght het recht in krom // doet vromen vreesen.
Geluckigh boven maten
Zijn alle die haer haten.
En die in tijts (eer dat sy zijn bedrogen)
Haer vlieden, en haer keeren
Tot God den Heer der Heeren
Die niet en lieght, en die hem dient sal hoogen,
5. God is een toeverlaet,
Die onbeweegh'lijck staet,
Wijs en rechtvaerdigh
Trouw, vriendelijck, hy geeft
't Geen hy de Menschen heeft
Belooft. Goetaerdigh
Is God, want hy vergeeft // des Menschen sonden,
Hy slaet doch heelt we'erom ons smert en wonden.
Hy nimmermeer verlaten
Sal, die de Sonden haten,
Sijn Wedt is soet het doet ons hier verwerven
Een vrolijck hert int lijden:
Want God doet hem verblijden,
Wie God vertrout en lieft, sal 't leven erven.

Van de Bekeringhe.

Zangh: Lieve Dochters vol van Ieughden.
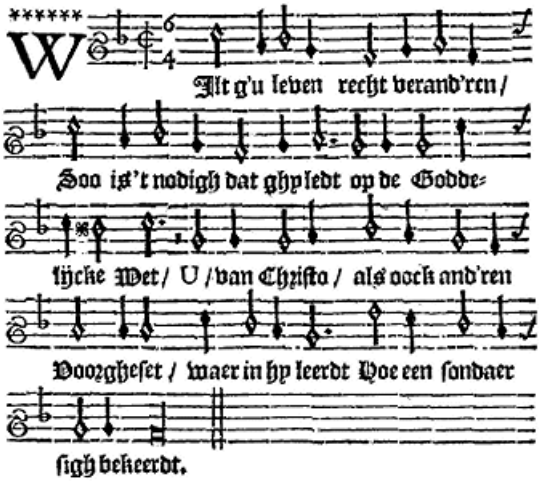
Wilt g'u leven recht verand'ren /
Soo is't nodigh dat ghy ledt op de Godde-
lijcke Wet / U / van Chriſto / als oock and'ren
Voorgheſet / waer in hy leerdt Hoe een ſondaer
sigh bekeerdt.

*W*Ilt g'u leven recht verand'ren,
Soo is't nodigh dat ghy ledt
op de Goddelijcke Wet,
U, van Christo, als oock and'ren
Voorgheset, waer in hy leerdt
Hoe een sondaer sigh bekeerdt.

2. Soose zijn, niet soose schijnen
Overleght u sonden quaet.
Wie de sonden recht verstaet,
Sal die haestigh doen verdwijnen,
Sonden aen te sien als goet
Geeft tot quaet een vaste voet.
3. Stelt u selven klaer voor oogen,
Vwes Heeren Majesteyt,

En sijn suyv're Heyligheyt;
Welckers dienst gh' u hebt ontoogen,
Door u ongehoorsaemheyt,
Die van 't rechte padt afleyt.
4. Overweeght Gods trouwe daden,
Banden van gedienstigheyt,
En oprechte heyligheyt:
Daer en boven d'ongenaden
En verbolgentheyt gedreycht
Dien, wiens hert tot sonden neycht.
5. Denck, dat sonden u berooven
Van al 't Goddelijcke goet,
Toegeseyt een Vroom gemoet.
En met eenen wilt gelooven,
Dat de sonde na den Geest
Schaet ons naesten, doch ons meest.
6. Wilt gedencken wat voor wonden,
Wat versmaetheyt, dat wel eer
Heeft geleden onsen Heer,
Om u van 't venijn der sonden
Gantsch te suyv'ren; op dat ghy
Wesen soud van sonden vry.
7. Acht de deucht voor soo een saecke
Die gantsch noodigh is, om God
Dienst te doen na sijn gebod:
En om tot sijn vreucht te raecke.
Die geen vree noch heylicheyt
Heeft, Gods vreughde wert ontseyt.
8. Wilt u sonden niet bedecken
Noch verschoonen voor den Heer
Vwen God; maer wilt veel eer
Hert en ziel voor God uytstrecken;
En belijt uyt 's herten gront
V bedreven quaet of sont.
9. Het bekennen onser sonden
Voor Gods Allerhooghsten throon

En sijn wel-beminden Soon;
Geeft ons Schepper t'allen stonden
Eer en loff; als die vergeeft,
't Geen ons vleesch ghesondight heeft.
10. Inden mensche sal 't ontsteecken
Schaemt van wegen 't quaet, en't maeckt,
Dat hy licht sich selven wraeckt.
Dat hy alle sijn gebreecken
Sich toe-eygent, niet den Heer
Die van sonden heeft afkeer.
11. Door't gelooff moet hy begeeren
Van sijn God, den Geest, op dat
Hy sich vanden vuylen schat
Sijner sonden magh bekeeren.
Wie Gods segen niet begeert,
Noyt ten rechten wert bekeert.
12. Als hy heeft Gods Geest verkregen,
Moet hy mijden al wat quaet
Is, met tongh en hert en daet.
Moet sich houden aen Gods weghen
Ja vermijden wat in schijn,
Voor de menschen quaet mocht zijn.
13. Van het quaet by hem bedreven,
Moet hy walgen, en voortaen
Op des Heeren wegen gaen.
Sich weerom tot quaet begeven
Na 't berouw der sonden, is
Bron van meer verdoemenis.
14. In het goet voornemen, moet ghy
Gantsch volharden, by 't opset
Kome t'doen van 's Heeren Wet,
Of een beter leven; doet ghy
Anders, het vergeven quaet
Om het nieuwe u niet baet.
15. God vergeeft de mensch geen sonden
Dan alleen met dit bedingh,

Als sy vanden ommeringh
Harer sonden zijn ontwonden,
Gaet ghy in u sonden voort,
Blijft op u de Heer verstoort.
16. 't Geen hy een-mael heeft vergeven
Sal hy weder-roepen; want
Ghy blijft in u ouden stant:
Ghy geen daad'lijck blijck, kond gheven,
Dat g' u daer toe hebt bereydt
Waer op Godt sijn gunst toeseydt.
17. Ider dan, die heeft verlangen
Om vergevingh van sijn daet
(Die en ziel en Lichaem schaet)
Vanden goeden Godt t' ontfanghen,
Sich bekeer, en in het goet
Houde staagh een vaste voet.

De Opstandinge der onvromen

Zangh: Als 't Begint.
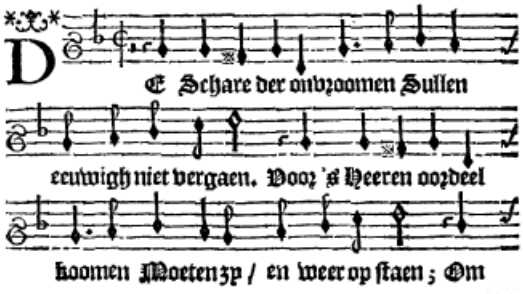
*D*E Schare der onvroomen
Sullen eeuwigh niet vergaen.
Voor 's Heeren oordeel koomen
Moeten zy, en weer op staen;
Om
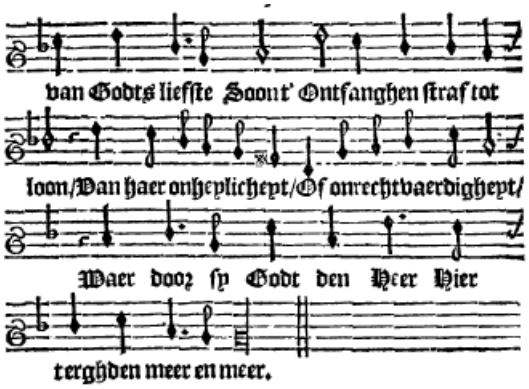
van Godts liefste Soont' Ontfanghen straf tot
loon/Van haer onheylicheyt/Of onrechtvaerdigheyt/
Waer door sy Godt den Heer Hier
terghden meer en meer.

van Godts liefste Soon
t'Ontfangen straf tot loon,
Van haer onheylicheyt,
Of onrechtvaerdigheyt,
Waer door sy Godt den Heer
Hier terghden meer en meer.

2. Het opstaen uyt den Dooden
Jesu toeseyt aen die geen,
Die houden sijn geboden,
Doch het opstaen niet alleen;
Maer voor soo veel daer by
Gods heyl vereenight zy,
En vaste saligheyt,
Die God heeft toegeseyt
Tot een genadich erff,
Die hier de sonden sterff.
3. Schoon boosen dan verrijsen,
Zeghen sal 't voor haer niet zijn;
Maer eerder een afgrijsen,
Oorsaeck van haer meeste pijn;
Dewijl sy uyt het graff
Opkomen tot haer straff,
Gelijck een moordenaer
*U*yt Kercker in vuyrschaar
Daer uyt komt op 't Schavot,

Daermen hem worgt de strot.
4. Zoo sondaers eeuwigh sterven,
Volgen moet nootsaeckelijck,
Dat alle sy verwerven
Een straff sullen g'lijckelijck.
Dat's valsch en ongehoort
In Gods en Christi woordt;
God alle sondaers niet
Straft met gelijck verdriet;
Die lastert 's Heeren Geest,
Straft God op 't allermeest.
5. Haer opstaen uyt de graven,
Noch de straffe sal voor haer,
Noch and're Duyvels slaven
Oorsaeck geven, om haer klaer
Te maecken van het geen,
Dat sy op Aerd' misdeen;
't Is waer; maer't onder-scheyt
Der straffen hier in leyt:
Ons leert de Aertsche straf
Van 't quaet te laten aff.
6. De plagen die in't oordeel
Zondaers dragen sullen, niet
Tot betringh geven voordeel;
Of om doen wat Godt gebiedt.
Godt haer die straff opleyt
Om sijn afkeerigheyt
Van die te wijsen aen,
Die sonden heeft gedaen;
En tot bewijs dat hy
Trouw in sijn dreygen zy.
7. De uur is nu verscheenen
Christus spreeckt, dat al die zijn
Begraven in de steenen
Komen moeten voor 't aenschijn
Gods, en mijn dagh-vaerts woort

Zal van haer zijn gehoort;
En tot het leven hy
Zal komen, die eert my.
Doch wie my heeft gehaet,
Tot sijn verderf opstaet.
8. Wat seggen valt hier tegen?
Krijghen vroomen 'sHeeren vreught;
Van sondaers wert verkreghen
Plagen en groot ongeneught.
Indien de sondaer niet
Gedreyghde straff en siet;
Wat seeckerheyt, dat Godt
Der recht oprechten rot
Zal geven saligheyt
Van hem haer toegeseyt?
9 Ist dreygen aen sondaren,
Anders te verstaen: wat blijck,
Of 't leven Gods dienaren
Belooft, niet zy tijdelijck?
Straff en heyl sprack de Heer
Door woorden, die wel eer
Gods knecht sprack, om sijn sin
Ons best te drucken in
Zoo 't leven eeuwigh is,
Alsoo verdoemenis.
10. Ick weet wel, Eeuwigh lijden
Om een tijdelijcke sond
Met 's Heeren recht te strijden
Schijnt: doch 't heeft een valschen grond.
Kont ghy dat niet verstaen,
Wat's nu? De Heer sal gaen
Rechtvaerdigh in't gerecht;
En niemant Heer of knecht,
Opleggen meerder pijn,
Dan als verdient sal zijn.
11. Wy moeten vast gelooven

't Geen gedreycht ons Heylant heeft,
Al gaet dat verteboven
's Menschen sinnen; hy die leeft,
In alle eeuwigheyt,
Is vol rechtvaerdigheyt.
Een yder vreese Godt,
En houde sijn Gebod:
Zoo wert hy God gelijck,
En krijght sijn saligh Rijck.

Hovaerdicheydts bestraffingh.

Zangh: Geen Smert en duurt des Menschen ronden tijdt.
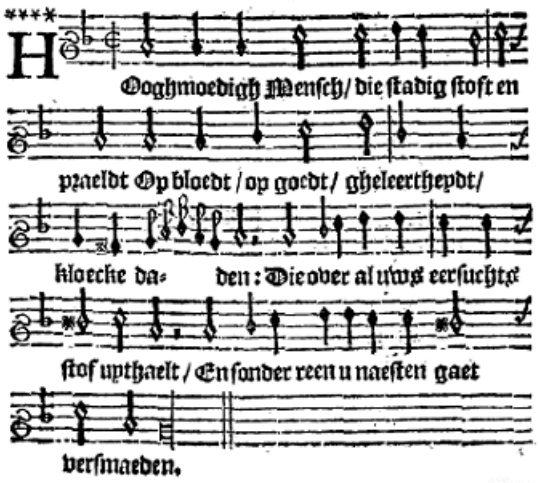
Ooghmoedigh Menſch/ die ſtadig ſtoft en
praeldt Op bloedt / op goedt/ gheleertheydt/
kloecke da- den: Die over al uws eerſuchts
ſtof uythaelt / En ſonder reen u naeſten gaet
verſmaeden.

*H*Ooghmoedigh Mensch,
die stadig stoft en praeldt
Op bloedt, op goedt, gheleertheydt,
kloecke da- den:
Die over al uws eersuchts stof uythaelt,
En sonder reen u naesten gaet versmaeden.

2 Wat hebt ghy doch, waerom u moedigh hert
Tot stof en asch versmaet die minder schijnen?
Wanneer u schijn by zijn geleecken wert;
Als roock en damp sal al u glants verdwijnen.
3 't Is Idelheydt, dat ghy u af-komst telt
Van 't Edel bloet des grooten Alexanders;
Draeght ghy u niet, gelijck een vroomer helt;
Waerom u bloet doch beter dan eens anders?
4 't Is Idelheyt, dat ghy ge-eert wilt zijn,
Om u Fluweel, Damast of zijde kleeren;
Geeft zijde eer, soo maghmen oock met schijn
Het domste Beest om sijn verciersel eeren.
5 *U* past geen loff om dat ghy machtigh gelt
Of lant besit; want met gelijcke reden
Men d'Aerde mocht (waer uyt men met gewelt
Den rijckdom haelt) met groote eer bekleeden.
6 Zijt ghy in gelt, doch niet in miltheyt rijck
't Besit geeft u geen eer maer strekt tot schanden:
Een slechten bloet, doch milt, u kroon afstrijck,
Schoon dat hy niet als gy is Heer van Landen.
7 Waert dat ghy hadt, al Salomoms verstant,
En dat u tongh als Cicero kon spreecken;
Indien by u geen Heyligheyt heeft stant:
Zal u verstant vergrooten u gebreecken.
8 't Is u geen eer, dat ghy om eygen baet
In schijn als oft ghy socht, het heyl der Landen,
U draeght als een Romeyn; de selfde daet
Deed gh'oock om meerder staet by haer vyanden.
9 En of ghy schoon u vyant overwint,
Doch selver niet u quade lust kont breecken;
't Zy wie u roemt, u roem is Id'le wint;
Wie prees oyt recht, die voor de werelt weecken?
10 Zijt ghy van Godt verrijckt met gaven schoon;
Verheft u daerom niet: 't zijn Gods geschencken.
Danckt met een danckbaer hert, God en sijn Soon,
Ondanckbaerheyt sal ziel en lichaem krencken,

11 Wel aen; is loff u wit: u ooghmerck eer:
Het padt is slecht en veyl, weest milt int geven.
Toont metter daet, dat ghy van God den Heer
Gesprooten zijt; na wijsheydt voeght u leven.
12 Zijt ned'righ onder God en 't zijner tijt
Hy wederom u sal seer hoogh verhooghen.
Hy altijt wederstaet, en nedersmijt,
Wiens hert en Ziel met lust na hoogheyt poogen.
13 Wie dit van herten doet, heeft roemens stoff
Niet van sijn stams, maer van sijn eygen deugden,
En 't hert hem overtuyght, dat Godt met loff
Hem geven sal de volheyt aller vreugden.

Vande Lydtsaemheyt.

Zangh: ô ! Kersnacht.
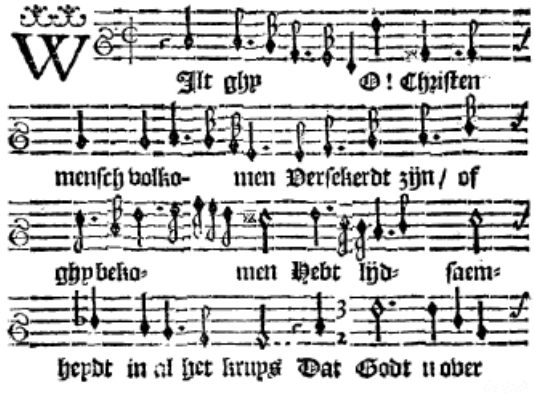
*W*Ilt ghy O ! Christen mensch volko- men
Versekertdt zijn, of ghy beko- men
Hebt lijd- saemheydt in al het kruys
Dat Godt u over
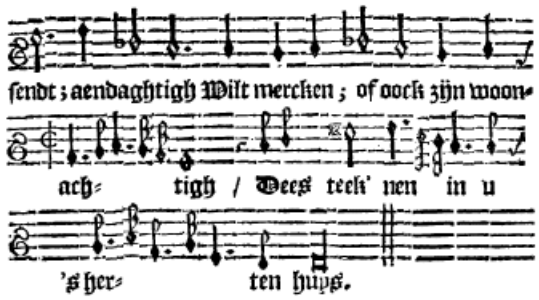
sendt; aendaghtigh
Wilt mercken; of oock zijn woonach- tigh,
Dees teek'nen in u 's her- ten huys.

2. Of ghy niet in u hert Gods roede
Kleyn acht; als of die niet ten goede
Van u wiert aengeleyt; en 't quaet
Door 't ongehoorsaem murmureeren
Soeckt van u hals en lijff te weeren;
En soo den Heere wederstaet.
3. Een lijdtsaem mensch sijn God sal segh'nen
Al komt hy hem met kruys bejegh'nen;
Hy neemt dat al ten besten op:
Schoon, dat in plaets van vreugt en schatten
Hem alle leet en ramp omvatten;
Ja daer in steeckt tot aen den krop.
4 't Zy wat voor kruys sijn lijff komt quellen
Hy sal sijn voeten niet eens stellen,
Van 't rechte padt der heyligheyt:
Hy sal sijn Schepper niet begeven,
Al soud hem kosten lijff en leven,
En alles waer sijn hert toeleyt.
5 Hy sal by niemant hulp begeeren,
Om al sijn hartzeer af te keeren,
Dan slechts of allermeest van God;
Die nu of die, of andr' ellenden
De Menschen als hy wil toesenden

Kan, tot haer voordeel en genot.
6 Hy haest sich nimmer tot raetslagen
Die quaet zijn, om die harde plagen
Te brengen tot een eynd. Zoo langh
God hem het bitter wil inschencken,
Zal hy geen quaden wech bedencken;
Al viel hem 't leven noch soo bangh.
7 Die God vertrout hy, die hem 't leven
En voormaels luck nu druck ghegeven
Heeft; kan hem wederom seer licht
Vyt al sijn kruys en kommer redden,
En leggen op een vrolijck bedden;
En toonen hem sijn soet gesicht.
8 Wil God hem niet van't quaet bevrijden
Maer langer laten in het lijden,
Zijn hert is daerom niet bedroeft.
God weet hy, dat hem niet sal geven,
Dan 't geene dient om wel te leven;
En tot sijn saligheyt behoeft.
9 Hy stelt sich onder Godt gelaten:
Schoon hy de reden niet kan vaten.
Hy is gewis, God reden weet.
Dies hout hy sich altijt onschuldigh:
En is int lijden gantsch geduldigh.
d' Wijl Godt ten besten wendt sijn leet.
10 In 't bidden sal hy niet begeeren,
Dan dat geschiede wil des Heeren.
Indien hem 't kruys te heftigh quelt,
Hy sal sijn Heylant niet vervloecken:
Maer meerder troost van hem versoecken,
Op dat hy niet wert ne'ergevelt.

Onderscheydt tusschen Geloof en Hoop.

Zangh: ô ! Nacht Ialourschen nacht.
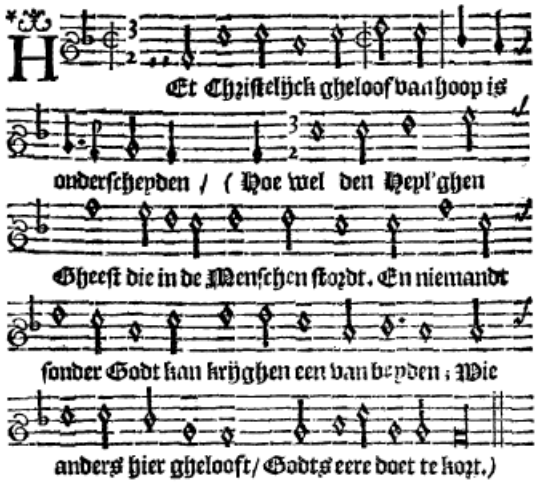
Et Chriſtelijck gheloof van hoop is
onderſcheyden / (Hoe wel den Heyl'ghen
Gheeſt die in de Menſchen ſtoydt. En niemandt
ſonder Godt kan krijghen een van beyden ; Wie
anders hier ghelooft / Godts eere doet te hoyt.)

*H*Et Christelijck gheloof van hoop is onderscheyden,
(Hoe wel den Heyl'ghen Gheest die in de Menschen stordt.
En niemandt sonder Godt kan krijghen een van beyden;
Wie anders hier ghelooft, Godts eere doet te kort.)

2 't Geloof ist fundament van hoop, doch het gheloven
Neemt haren oorspronck niet uyt hoopen; want al 't geen
Ghy moog'lijck acht te zijn, daer toe oock goet, verschooven
Van 't hopen niet en blijft; maer is daer mede een.

3 Doch 't geen ghy wenschen soudt, of gaerne soud verhoopen
Gelooft ghy niet altijt. Wat wenschelijcker saeck
Kan inde werelt zijn, dan dat de menschen loopen
En yv'righ zijn voor Godt, en Ider sich versaeck?
4 Wie isser evenwel, die dit gelooft van herten?
't Is wenschelijck nochtans, en 't doet een Christen zeer:
In 't binnenste zijns Ziels hy droefheydt voeldt en smerten:
Om dat het domme volck veracht Gods eer en leer.
5 't Geloven heeft sijn plaets in dingen langh geleden,
Dat God de weerelt heeft geschapen en wat leeft,
Een Christen mensch gelooft gedreven door de reden.
Doch 't Hoopen nimmermeer sijn wooningh daer in heeft.
6 't Geloove siet soo wel op dingen die geschieden
Noch sullen; als op 't geen voor desen is geschiet.
De hope op 't voorleen magh niemant ons gebieden:
Op 't geen is langh geschiet, de hoope niet en siet.
7 De mensch gelooft soo wel het goede als het quaden.
Gelooft ghy niet dat God u straffen sal; indien
Ghy met de Werelt u, niet Gode, wilt beraden?
Dat die in 't quaet volhart, Gods vreughde noyt sal sien?
8 Maer evenwel wat mensch sal hoopen, dat de Heere
Hem na sijn streng geregt sal straffen om sijn sond?
Een yder vreest het quaet, en soeckt dat af te keeren:
Daer bidt een sondaer om uyt 's herten diepste grond.
9 De vreese maekt verschrikt; en yder vreest voor lijden
De Christelijcke hoop (om dat sy beter wacht)
In kruys en tegenspoet de menschen doet verblijden:
Door hoop van Zaligheyt hy alle leet veracht.
10 Oock kan een vast gheloof des Menschen hert doen beven,

En schricken voor den Dagh des Oordeels; om dat hy
Niet soo en heeft geleeft, so als hem voorgeschreven
Was van Gods laetste boo, en daerom strafbaer zy.
11 Den Satan alsoo wel gelooft als wy geloven,
Dat God door 't machtich woordt dit al geschapen heeft:
Hy even wel nochtans gheen goedt en hoopt van boven;
Voor Gods rechtvaerdigheyt sijn hert geduerigh beeft.
12 Waerom? om dat hy heeft de Wetten Gods vertreden;
En daerom schuldig is aen Gods gericht en straf.
Geen Sondaer 's Heeren gunst verhoopen kan met reden.
Die recht Gods segen hoopt, wijckt vande sonden aff.

Van goet Exempel.

Zangh: Malsims.
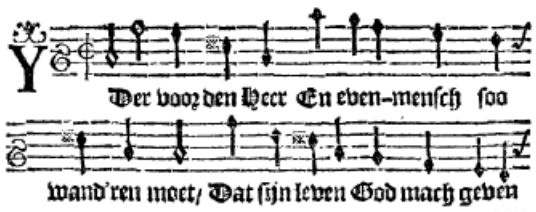
*Y*Der voor den Heer
En even-mensch soo wand'ren moet,
Dat sijn leven
God mach geven
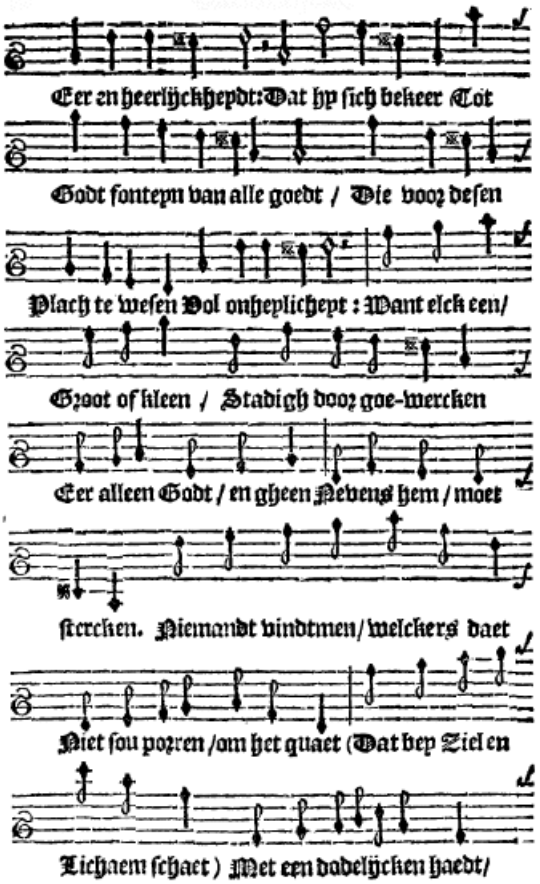
Eer en heerlijckheydt: Dat hy sich bekeer Tot
Godt fonteyn van alle goedt / Die voor desen
Plach te wesen Vol onheylicheyt : Want elck een/
Groot of kleen / Stadigh door goe-wercken
Eer alleen Godt / en gheen Nevens hem / moet
stercken. Niemandt vindtmen/ welckers daet
Niet sou porren /om het quaet (Dat bey Ziel en
Lichaem schaet) Met een dodelijcken haedt/

Eer en heerlijckheydt:
Dat hy sich bekeer
Tot Godt fonteyn van alle goedt,
Die voor desen
Plach te wesen
Vol onheylicheyt:
Want elck een,
Groot of kleen,
Stadigh door goe-wercken
Eer alleen Godt, en gheen
Nevens hem, moet stercken.
Niemandt vindtmen, welckers daet
Niet sou porren, om het quaet
(Dat bey Ziel en Lichaem schaet)
Met een dodelijcken haedt,
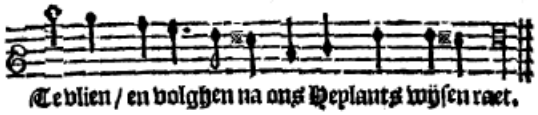
Te vlien, en volghen na ons Heylants wijsen raet.

2 Goe sorg' en beleydt
Ons leeren kan een slechte By:
En de Mieren,
Kleyne dieren,
Goed' eendrachtigheyt.
Schoon vol ned'righeyt
En kleynheyt oock u leven zy,
V recht wand'ren,
Prick'len anderen
Kan tot heyligheyt.
Doch hy moet
Vaster voet
Geven tot goe zeden,
Die God doet
Grooter goet,
Om hem na te treden.
Onsen Godt, van dien hy geeft
Meerder segen, t'eysschen heeft,
Dat hy boven and'ren leeft
Inde deught. Hy die hoogh sweeft
Maekt door sijn val, dat ook een ander met hem sneeft.
3 Deughd'lijck voor te treen
Op 't Padt, dat ons ten leven leydt,
Overtuyghen
Kan, en buyghen
Ons tot g'lijcke daet.
Waerom? Ider een
Let meer op't geen men doet als seyt
Woorden leeren
Godt wel eeren,
Doch 't doen 't hert ingaet.

Als de Heer
Placht wel eer
Zijn dienstboo te wesen:
Zoo wanneer
Die Gods leer
Doet, hy sal God vreesen.
Die verheven is, moet niet
Zonden doen, alst ymant siet.
't Noodigh is, dat hy oock vliet,
't Quaet in't duyster; licht geschiet
Dat ymants quade daet een ander 't quaet aenriet.
4 Hou dan doch goe wacht
Op uw' gedachten, woort, en daat.
Weest tot stichtingh
En verlichtingh
Van u mede-Christ.
Neem sorghvuldigh acht
Dat nimmermeer ghy jet bestaet
Waer door licht'lijck
Onvoorsight'lijck
Hy Gods wegen mist.
Wie ten val
Brengen sal
Die Godt trouw'lijck vreesen;
Bitt're gal
In dit dal
Schenckt hem Godt gepresen.
En met dien hy heeft verleyt,
Hy voor alle eeuwicheyt
Derven sal Gods heerlijckheyt
Welcken Godt heeft toegheseyt
Al wie sijn naesten port tot deucht en heylicheyt.

Van de Argernisse.

Zangh: O Schoonste Personagie.
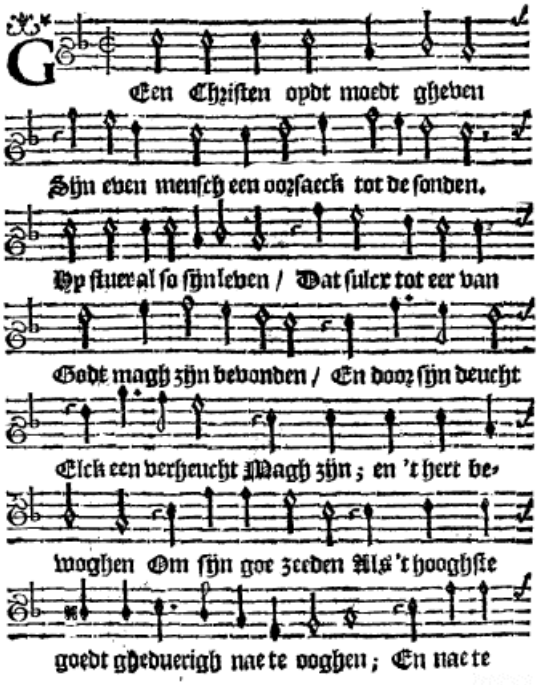
Een Chriſten opdt moedt gheven
Sijn even menſch een oorſaeck tot de ſonden.
Hy ſtuer al ſo ſijn leven / Dat ſulcx tot eer van
Godt magh zijn bevonden / En door ſijn deucht
Elck een verheucht Magh zijn ; en 't hert be-
woghen Om ſijn goe zeeden Als 't hooghſte
goedt gheduerigh nae te ooghen ; En nae te

*G*Een Christen oydt moedt gheven
Sijn even mensch een oorsaeck tot de sonden.
Hy stuer al so sijn leven,
Dat sulcx tot eer van Godt magh zijn bevonden,
En door sijn deucht
Elck een verheucht
Magh zijn; en 't hert bewoghen
Om sijn goe zeeden
Als 't hooghste goedt gheduerigh nae te ooghen;
En nae te

treden
Sijn deucht, soo veel sijn herdt en ziel vermogen.

2 Om argernis te mijden
Van nooden is, geduerighlijck te laten
Al wat sou mogen strijden
Recht tegen Godt, of hy met recht kan haten;
Schoon dat het quaet
Ons eenigh baet
Of winst sou konnen geven.
Geen sonden plegen
Moet ghy op hoop van ymants beter leven:
Want dat strijt tegen
Het heylig woort van Gods gesant beschreven.
3 Al 't geen de Heer der Heeren
Geboden heeft, of een is met sijn wetten,
Moet ghy oock hoogh'lijck eeren
En noyt daer van u hert of daden setten;
Of schoon een Christ
Met schijn vernist
En voor het oogh Godtsaligh,
Daer aen sou stooten.
Geen mensch (of schoon een ander wert ongalig)
Moet sich ontblooten
Van't goet, dat elck moet doen, wil hy sijn saligh.
4 De liefd die ons geboden
Is van den Heer, verplicht ons, dat by tijden
Is dienstigh, dat gevloden
Of oock moet zijn gedaen, yet, dat ter zijden
Niet wijckt van't woort,

Dat Godt bracht voort
Om alsoo te verhoeden
Dat onse wercken
In sonden niet de swacken (nochtans goeden)
In't minst' en stercken.
Hoed' u, kan't sijn, ooc selfs van quaet vermoeden.
5 Die is swack in't gelooven,
Die niet te recht de Christelijcke vrijheydt
Met sijn verstant te boven
Kan komen, schoon ons d'opper-heer regt vrij seyt
Of die recht niet
Soo Godt gebiet
In dit stuck onderrecht is.
Soo ja: in sinnen
(Hoe seer geleert en onderwesen) slecht is;
Soo dat herinnen
Hy niet wel kan, 't geen hem hier van gesegt is.
6 Geen grootheydt der persoonen
Kan argernis (hoe kleyn) tot deughden maecken;
Of van haer straff verschoonen,
Haer sal van Godt gewisse straf genaecken.
Geen mensche die leeft,
Te seggen heeft,
Of wetten magh voorschrijven,
Die ons verbinden
In ons gewis. Dit recht moet eeuwig blijven
By Gods beminden;
Wiens wet niet doen, is argernis bedrijven.
7 Geen mensch behoeft te dencken;
Dat als hy jet doet tegen menschen wetten,
Sijn naesten soo sal krencken,
Als of hy gingh des Heeren woort verpletten:
Geensins: geen wet
Dan die Godt set
Kan ons gewis verplichten.
Doch die vertreden,

't Geen buyten God of tegen veel verdichten;
Gantsch niet misdeden,
Gods woort alleen moet all' ons daden richten.
8 Noyt soo verwarde saecken
Vont eenich mensch, waer in hy niet sou weten,
Wat dat hy best sou maecken,
Om Gods gebod niet gantsch'lijck te vergeten;
Of wat dat hy
Sou doen, om dy
Geen argernis te geven.
De liefde leeren
Kan altijt onse plicht; en daer beneven
Het woort des Heeren
Soo wy 't met wil en daat niet wederstreven.

Van de Voortganck in de Heylicheyt.

Zangh: 2 De L'avignone.
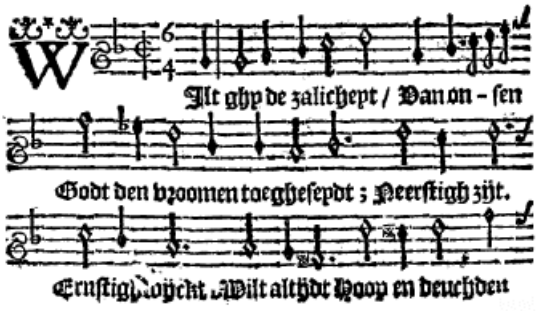
Wlt ghy de zalicheyt / Van on - sen
Godt den vroomen toegheſeydt ; Neerſtigh zijt.
Ernſtigh wijckt. Wilt altijdt Hoop en deuchden

*W*Ilt ghy de zalicheyt,
Van on-sen Godt den vroomen toegheseydt;
Neerstigh zijt.
Ernstigh wijckt.
Wilt altijdt
Hoop en deuchden
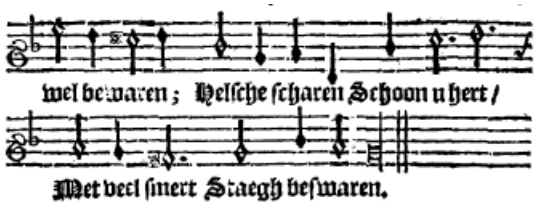
wel bewaren;
Helsche scharen
Schoon u hert,
Met veel smert
Staegh beswaren.

2 Godt geen behagen heeft
In hem, die sich van deught tot sonden gheeft.
Die het quaet
Eerst gehaet,
't Hert in laet,
En op nieus weer gaet betrachten
Heeft te wachten
Van Gods Soon
Straf tot loon,
Dagh en nachten.
3 Ghy sult u heyligheyt
Verlaten noyt, soo in u sinnen leyt
Vast gegront
't Aller stont
Gods verbont;
't Welck belooft ons 't eeuwigh leven,
Soo wy geven
Ons gemoet
Tot het goet;
En niet sneven.
4 Laeckt nimmermeer de deucht,
Die eertijts was u schat en hoogste vreugt.
Prijst geen sond
Met den mont;
s' Is een vont
Voortgekomen uyt der Hellen,
U te quellen.

Mijt en strijt
Wilt in tijt
Haer neer-vellen.
5 Laet noyt geen sonden in;
Of schoon die kleyn of fray is in u sin.
Schoon in schijn
V kan zijn
Doots-venijn.
't Kleyne van ons voorgenomen,
Doet licht komen
Tot jet, 't geen
Ghy voorheen
Niet dorst droomen.
6 Neemt meer en meerder toe
In heyligheyt; wert daer in nimmer moe.
Op Godts paen
Is stil staen
Rugh-waerts gaen.
Boven sal hy nimmer komen
Op de stroomen,
Soo niet hy
Met 't getij
Wil aen-boomen.
7 Tot alles port en drijft,
Dat hert en zin gestadigh besigh blijft,
Om 't aertsch goet,
En hooghmoet
Met 't geen doet
In't verganck'lijck ons vermaecken
Te versaecken;
Om te meer
's Heeren leer
Te bewaecken.
8 't Beloofde heyl port aen
Om yv'righ op des Heeren wegh te gaen.
D' eeuw'ghe straf

Sonder graf,
Al die laf
Zijn gedreycht, den mensch leert eeren
d'Heer der Heeren:
Vrees en hoop
In ons loop
Sonden weeren.
9 Hout u gedachten vry
Van't quaet, u werck voor God onschuldigh zy.
Brenght niet voort
Eenigh woort,
Dat verstoort
Vwen God. Wilt met u sinnen
Niet beginnen
Onbedacht.
Stadich tracht
Deucht te winnen.
10 Met vroomen staagh verkeert,
Op dat ghy oock met haer moogt zijn ge-eert:
Met haer zijt
't Aller tijt
Inden strijt
Om de sonden af te weeren.
Niet verkeeren
Wilt met haer,
Hier noch daer,
Die 't quaet leeren.

Teeckenen van een verkreghen Deucht.

Zangh Hoe langh ach ! Heer.
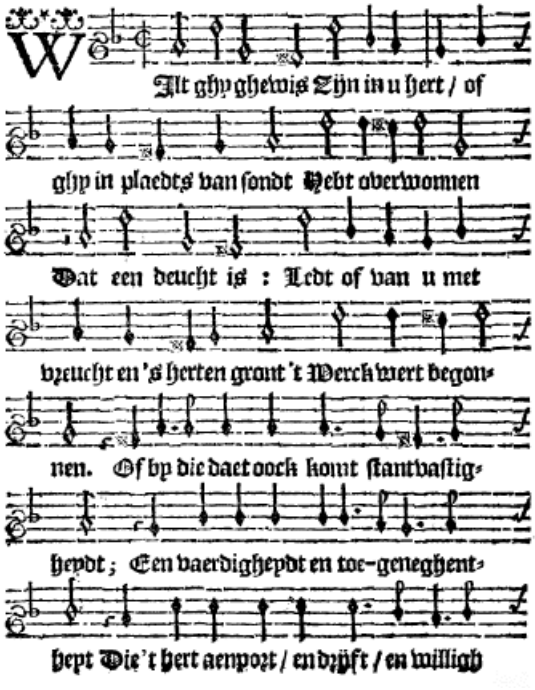
Wilt ghy ghewis Zijn in u hert / of
ghy in plaedts van sondt Hebt overwonnen
Dat een deucht is : Ledt of van u met
vreucht en 's herten gront 't Werck wert begon-
nen. Of by die daet oock komt stantvastig-
heydt ; Een vaerdigheydt en toe-geneghent-
heyt Die 't hert aenport / en drijft / en willigh

*W*Ilt ghy ghewis
Zijn in u hert, of ghy in plaedts van sondt
Hebt overwonnen
Dat een deucht is:
Ledt of van u met vreucht en 's herten gront
't Werck wert begonnen.
Of by die daet oock komt stantvastigheydt;
Een vaerdigheydt en toe-geneghentheyt
Die 't hert aenport, en drijft, en willigh

leyt
Voortaen
Te gaen
Godts paen.

2 Hy mint Gods wet;
En waer hy kan, volcht hy het goede na.
Hy op sijn gangen
Gestadich let.
En schut by tijts door waer berouw sijn scha.
Soeckt geen verlangen.
Hy gruwelt van al sijn voorleden quaet.
Hy haat het met een doodelijcke haet.
Hy mijt al't geen wat tegen deucht aengaet.
Met vlijt
Verblijt
Hy strijt.
3 Hy afkeer heeft
En schrick van yder een, die met vermaeck
In sonden leven.
Hy niet en leeft
Met die haer tot het quaet (hoe wel Gods wraeck
Haer dreycht) begeven.
Hy mijt sulck volck, en schout het als de pest
Schoon hoog van staet: Waerom? hy hout voor best
Dat hy aen God en deucht sijn sinnen vest.
't Peck smeert
En deert;
't Quaet weert.
4 Hy niet ten deel
Of doet, of laet dat hem den Heer gebiet
Of heeft verboden;
Maer gantsch geheel,
Geen wet, hoe kleyn, hy noyt voordacht'lijck liet,
Al soum' hem dooden.
Hy doet Gods wet doch niet om menschen lof

(Wat wereltsch is hy minder acht dan stof)
Maer om te komen in des Heeren hof
Daer 't hert
Van smert
Los wert.

Vande Nedricheyt onder God.

Zangh: Onbestendigh droef ghemoet.
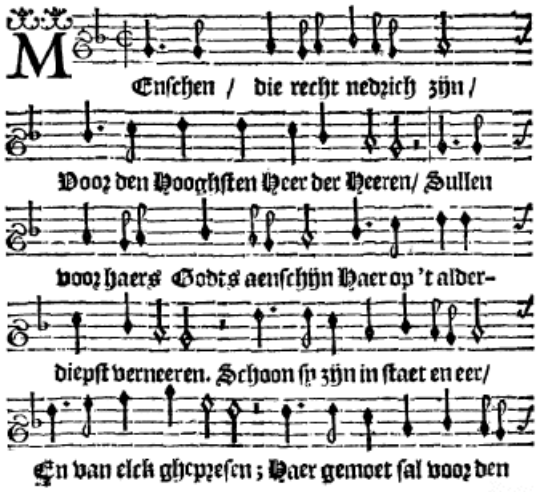
Enschen / die recht nedrich zijn /
Voor den Hooghsten Heer der Heeren/ Sullen
voor haers Godts aenschijn Haer op 't alder-
diepst verneeren. Schoon sy zijn in staet en eer/
En van elck ghepresen ; Haer gemoet sal voor den

*M*Enschen, die recht nedrich zijn,
Voor den Hooghsten Heer der Heeren,
Sullen voor haers Godts aenschijn
Haer op 't alderdiepst verneeren.
Schoon sy zijn in staet en eer,
En van elck ghepresen;
Haer gemoet sal voor den
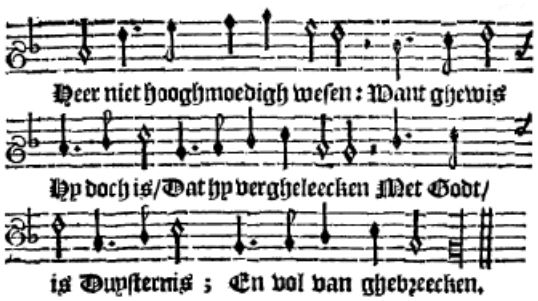
Heer niet hooghmoedigh wesen:
Want ghewis
Hy doch is,
Dat hy vergheleecken
Met Godt, is Duysternis;
En vol van ghebreecken.

2. Hy belijt uyt 's herten grond,
Dat hy menichmael Gods wetten
Heeft vertreen met hert en mont;
En sich tegen God dorst setten.
Doch in die bekentenis
Hy geen deucht sal stellen;
Of ootmoets belijdenis:
Want dat leyt ter hellen
Soo hy blijft
Gantsch verstijft
In sijn voor'ghe sonden;
Hy sijn quaat
Kent en haet:
Wenscht te sijn ontbonden.
3 Soo wanneer hem eenich leet
Treft, ja alles hem loopt tegen;
Hy daerom geen deucht vergeet;
Noch verlaten sal Gods wegen.
Kan hy niet Gods doen verstaen,
Hy blijft wel te vreden;
Want hy weet, die 't heeft gedaen
Doet niet sonder reden.
Waerom hy

Altijt bly
Is in tegenheden:
Want God kan
Nu of dan
Hem met vreucht bekleeden.
4 Soo de Heer met overvloet
Hem beregent en met vreughden;
Hert en sinnen en gemoet
Dancken God voor al die deughden.
Hy verbreyt Gods goedigheyt
Als oock sijn genaden.
Hy betoont sijn danckbaerheyt
Met sijn spraeck en daden.
Hy vermijt
Alle tijt
Dat hy niet Gods gaven
Acht als loon
Dat Gods Soon
Hem geeft voor sijn slaven.
5 't Geen de Heer verborgen heeft
Wil hy niet op't naeust doorgronden.
Na Gods klare wil hy leeft:
Hy vermijt de vuyle sonden.
Gods beleyt hy hoogh'lijck acht
En sijn wysheyts schatten;
Doch hy nimmermeer en tracht
Meerder yet te vatten,
Dan alleen
Al het geen
God wil dat wy weten:
Die meer soeckt
Licht vervloeckt
Wert van God vergeten.
6 't Geen sijn Schepper hem gebiet,
('t zy geringh in 's menschen oogen)
Hy noyt willens achterliet;

Maer sal stadigh hier na poogen,
Dat hy God gehoorsaem zy
En gelijck magh wesen:
Schoon van alle menschen hy
Gantsch sou zijn mispresen:
En in noot
Ja in doot.
Daer door sou geraecken:
's Heeren leer
Acht hy meer
Dan al's weerelts saecken.
7 Schoon hy zy in hoogen staet,
En verheven boven and'ren;
Evenwel sijn hert niet smaat
Die hier vol geringheyt wand'ren,
Niet alleen voor God den Heer;
Maer hy sal oock eeren
Arme menschen sonder eer,
Die met hem verkeeren,
By elck een
Groot of kleen;
Nademael verhind'ren
Groot verdriet
Haer kan niet
Om te zijn Gods kind'ren.
8 Nimmermeer hy sich voor God
Sal verhooghen om 't beleven
Van Godts wetten of Gebod,
Van den Heer hem voorgheschreven.
Hy belijt in sijn gemoet,
Dat hy God niets geven
Kan tot winst; 't zy wat hy doet.
Hy weet oock daerneven
Dat geen man
Iet wat kan
Sonder God uytwercken:

Dat God moet
Ons in't goet
Door sijn Geest verstercken.
9 Voor Gods hooge Majesteyt
(Die vervult de gantsche Aerden)
Buygt hy sich met ned'righeyt
En kent sich van geener waerden,
Stoff en nietigh asch te zijn;
Daer toe vol gebreecken:
Gantsch onwaerdig voor't Aenschijn
Van sijn God, te spreecken:
En te slecht
Om Gods knecht
Veel min kint te wesen.
Gods gena
Vroegh en spa
Van hem wert gepresen.

Van den Yver.

Canon In een stem a. 4.
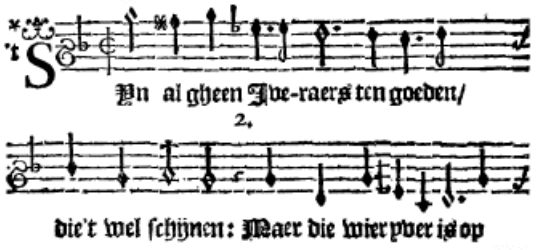
't *S*Yn al gheen Ive-raers ten goeden, die't wel schijnen:
Maer die wier yver is op
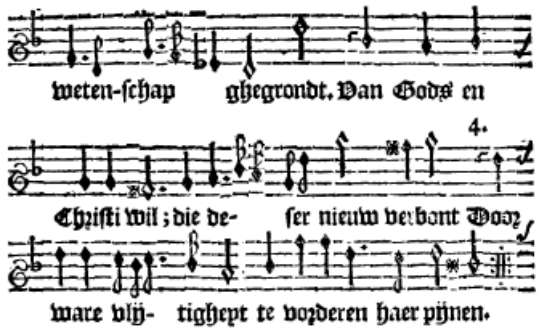
weten-schap ghegrondt.
Van Gods en Christi wil; die de- ser nieuw verbont
Door ware vlij- tigheyt te vorderen haer pijnen.

2 Branden als van vyer, niet in't spitzvinnig twisten
Om noodeloos verschil te brengen tot gelijck;
Maer strijden voor Gods eer, en vuerigh zijn om rijck
Te werden in't geloof; en een Godtsalich Christen.
3 Die trachten om soo wel te leven na Gods wetten
Alst niemant siet, dan oft eens yders oogh aensach:
En oock soo wel in kruys, dan of een blijde dagh
Gods segen-rijcke gunst, quam in haer wooningh setten.
4 Die binnen in haer hert soo stercke liefde dragen
Tot Godt en waere deught, Geloof, Godtsaligheyt:
Dat sy een Heyl'ghen haet all' onghehoorsaemheyt
Toedraghen, hoewel niet die in het goet vertragen.
5 Die wel in haer gemoet verstoordt zijn om de sonden
Der menschen; maer met een bedroeft zijn in haer hert,

Dat 't Goddelijck gheslacht in sonden is verwert
En wenschen dat het moght onstraff'lijck zijn bevonden.
6 Die in haer eyghen smaedt en schandelijck mishand'len
Zijn lijdtzaem van ghemoet; doch als de Heeren smaet
En schand wert aenghedaen, daer over heftigh quaet
En moey'lijck zijn van Geest; en voorts oprechtich wand'len.
7 Die in hayr-klovery gheen heyligheydt en stellen:
Geen hemel-swelgers zijn, noch mugge-zijgers, maer
De sonden roeyen uyt haer herten; en oock haer
Om vol van deucht te zijn, bekommeren en quellen.
8 Die niet door eygen-waen van heyligheyt betovert
Haer vlijtigh stellen aen om splinters uyt 't ghesicht
Haars broeders uyt te doen; maer die Gods helder licht
Ghebruycken, op dat sond van haer mocht zijn verovert.
9 Die heyligheyt en deught soo hertelijck besinnen
Dat sy van deucht tot deucht haer spoeden; en wanneer
Sy van het padt gedwaelt, van ymant op haer seer
Ghetast zijn, dien daer op niet haaten, maer beminnen.
10 Die noydt haer eyghen selfs naeukeurighlijck voorschrijven
Een regel, wat van haer, gelaten off gedaen
Moet wesen: maer al 't gheen gheboden is nagaen:

En tot ghehoorsaemheyt haer porren en aendrijven.
11 Die vuerig zijn van Geest niet om tot staat te raecken
Of achtbaerheyt of gelt (gelijck als veele doen)
Maer met geen ander wit, dan om tot deucht te spoen;
En haer by Godt alleen gantsch aenghenaem te maecken.
12 Die in Godtzaligheyt verrijckt haer even naesten
Aenporren, om het quaet te laten, en het goet
Met ingespannen kragt te wercken metter spoet;
Op dat dien dagh haer niet gantsch komt verhaesten.

Van het quaet gheselschap.

Zangh: Psalm 130 ofte Ick hoor Trompetten klincken.
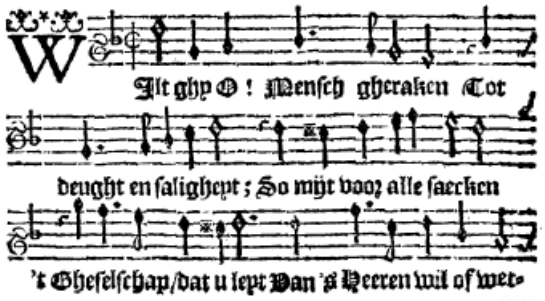
Wilt ghy O ! Mensch gheraken Tot
deught en saligheyt ; So mijt voor alle saecken
't Gheselschap/dat u leyt Van 's Heeren wil of wet-

*W*Ilt ghy O ! Mensch gheraken
Tot deught en saligheyt;
So mijt voor alle saecken
't Gheselschap, dat u leyt
Van 's Heeren wil of wet-
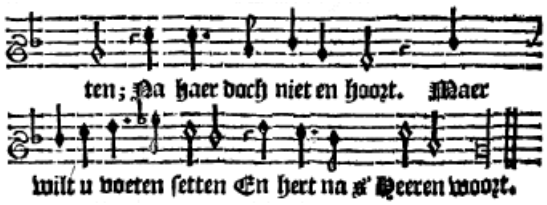
ten;
Na haer doch niet en hoort.
Maer wilt u voeten setten
En hert na s'Heeren woort.

2 De sonden en godloosheyt
Zijn als een quade pest,
Die ons tot g'lijcke boosheyt
Verruckt. Hy verr' het best
Heeft voor, die quade lieden,
En haer genegentheyt
Gestadigh soeckt te vlieden;
En tracht na heyligheyt.
3 Waer mede wy verkeeren
En vriendelijck omgaen:
Met die gelijcke eere
Ons oock wert aengedaen.
Die zijn van eender veeren
Die vliegen veel by een:
Daer wy ons mee geneeren
wy lichtelijk na-treen.
4 Exemplen meer bewegen
Dan ymant sou vermoen
Om voor de wet of tegen
Of goet of quaet te doen.
Het quaet dringt door de sinnen,
Eer datmen't wert gewaer.
Die quaet geselschap minnen
Haest komen in gevaer.
5 In vrientschap niemant leve
Met sondaers kan; ten zy
Hy sich tot 't quaet begheve:
En wert gelijck als sy.

Dus om haer te behagen,
En om haer vrient te zijn,
Haelt hy op sich Gods plagen
En in sijn ziele pijn.
6 Treet ghy gheen vaste treden
In deucht, mijt haer te meer.
Wie sieck'lijck is van leden
By Pest-luy niet verkeer:
Op dat geen meer ellenden
Hy op sijn hals en laadt,
Wilt altijt van u wenden,
Dat ziel en lichaem schaadt.
7 Staet ghy heel vast in't goeden
En in Godtsaligheyt;
't Geselschap wilt verhoeden,
Dat u van God afleyt.
Die staet kan weder vallen,
En wijcken van het padt
Dat hem, als oock ons allen
Leyt na Gods vreughden-stad.
8 Die aentreckt witte kleeren,
Wert lichtelijck besmet.
Schoon ghy den Heer der Heeren
Eert: soo ghy niet en let
Op die, waer mee ghy wandelt,
Licht wert ghy door haer quaet
Besoedelt en mishandelt.
Het quaet geselschap haet.
9 Moet ghy by quaden wesen;
By haer dan gaet: doch doet
Als hy, die wil genesen,
Want of die schoon sijn voet
Set by de siecke luyden,
Sijn lichaem hy gesont
Bewaert door goede kruyden,
Die hy hout inden mont.

10 'tGeselschap moet noyt wesen
Soo aengenaem; dat ghy
Om harent wil Gods vreesen
Soudt stellen aen een zy.
Geen mensche sal verschoonen
U sonden voor Gods throon:
Met straff sal die beloonen
Gods allerliefste Soon.

Ghewetens-nut.

Zangh: Alieta vita.
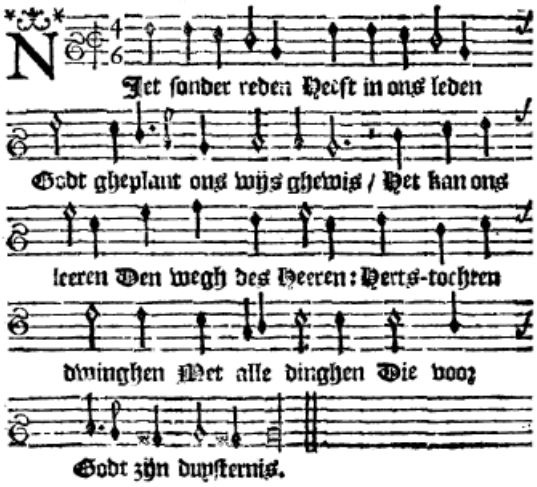
Iet ſonder reden Heeft in ons leden
Godt gheplant ons wijs ghewis / Het kan ons
leeren Den wegh des Heeren: Herts-tochten
dwinghen Met alle dinghen Die voor
Godt zijn duyſternis.

*N*et sonder reden
Heeft in ons leden
Godt gheplant ons wijs ghewis,
Het kan ons leeren
Den wegh des Heeren:
Herts-tochten dwinghen
Met alle dinghen
Die voor Godt zijn duysternis.

2 Sy wert bevonden
Voor 't doen van sonden

Ons te zijn een stercken toom,
Om ons te spenen
Van al het genen,
Dat ons sou deeren
En van God keeren.
Sy maeckt onse zielen vroom.
3 Sy heeft afgrijsen
Van 't geen den wijsen
God verbiet in't Heyligh woort.
Sy onderscheyden
Kan, wat van beyden
Sy deucht of sonden.
Sy t' allen stonden
God-geleert, brengt deughden voort.
4 Soo ghy vertreden
Hebt goede zeden,
Of bedreven eenigh quaet:
Sy is een roede
Den mensch ten goede.
Sy temt ons sinnen.
Weer te beginnen
Sulcken sond, sy niet en raet.
5 Als 't feyt bedreven
Is, kan sy geven
Rechte uytspraeck van u feyl:
Of Godes Soone
Die sal verschoone;
Dan of ghy sterven,
En eeuwigh derven
Om u sonden sult Gods heyl.
6 Al wie aenhooren
Met s'herten ooren
't God-gheleerde herten-spraeck,
Haer voeten setten
Op s'Heeren wetten;
En midts in lijden

En in het strijden
Voelen sy haer ziels vermaeck.
7 Die haer begheven
Om vroom te leven;
En noyt wijcken van het goet;
Of haer omringhet,
Of haer bespringhet
Al 't quaet der hellen;
En of haer quellen
Menschen: vreught haer zielen voet.
8 Wie niet begeerigh
Is, maer af-keerigh
Sijn Gewis te hooren aen;
Wijckt van Gods weghen:
En heyl en seghen
Sal van hem wijcken.
Godts Coninckrijcken
Sal hy nimmermeer begaen.
9 Hy nimmer lust heeft,
Hy nerghens rust heeft,
Schoon hy leeft in eensaemheydt.
Hy sich vermaecken
Kan in gheen saacken:
Op niemant bouwen
Op gheen vertrouwen
Durft hy sijn gheleghentheyt.
10 Stadich voor sijn ooghen
Komt haer vertooghen
Godts verbolghentheyt en wraeck.
Hem boose wormen
Met kracht bestormen:
En alle daghen
Heeft hy het knaghen
In sijn hert, doch gheen vermaeck.
11 Sijns herts-ghetuygen
Sijn niet te buyghen

Door vermaeck: Hy draeght den beul
En sijn betichter,
Als oock den Richter,
Diep in ghedachten
By dagh en nachten.
Hy vint by gheen menschen heul.
Soeckt ghy hier vreughden,
Doet ware deughden:
Gheeft ghehoor u goet Gewis.
Doch wilt oock letten,
Dat met Godts wetten
Die zy eendraghtigh:
Godt sal Almachtigh,
Sijn u troost, alst noodigh is.

Den Waren-dienst Godts.

Sangh: Bruyn verwe wordt ghepresen.
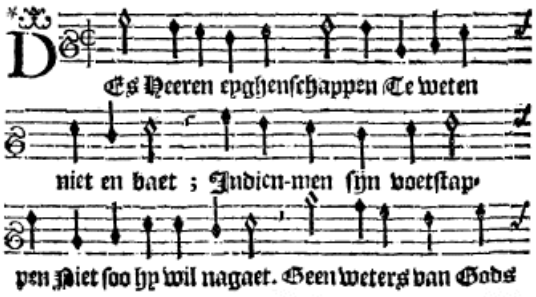
*D*Es Heeren eyghenschappen
Te weten niet en baet;
Indien-men sijn voetstappen
Niet soo hy wil nagaet.
Geen weters van Gods
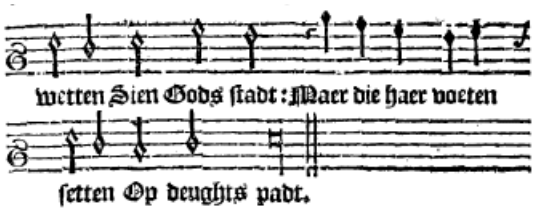
wetten
Sien Gods stadt:
Maer die haer voeten setten
Op deughts padt.

2 Inwendich en uytwendich;
In daet, en niet in schijn,
Niet somtijts maer bestendigh,
De Heer gedient wil zijn.
Soo wel in tegenheden
Als in spoet
Sich gantsch tot deucht besteden
Ider moet.
3 Van gantscher ziel de Heere
Moet aenghebeden zijn:
Brengh loff, en danck, en eere
Voor sijn Heerlijck aenschijn.
Lieft Godt, en u vertrouwen
Op den Heer
In luck en druck wilt bouwen,
Vreest hem seer.
4 Ghehoorsaemt Godts gheboden:
Kiest gheen gheboden uyt:
Die 't quaet niet gantsch'lijck dooden
Godt uyt sijn wooningh sluyt
Gantsch Heyligh moet ghy wesen
Godt ghelijck;
Eer ghy van God, ghepresen,
Erft sijn rijck.
5 Int weldoen niet beswijcken
Moet yemant, want de Heer
Van die de vlagghe strijcken,

En quaet doen, heeft afkeer.
Vry willigh en met lusten
Dient Godts Soon;
Soo sult ghy namaels rusten
In Godts troon.
6 In voorspoet als ellenden
Godts woorden hoort en doet:
Wilt noyt van Godt afwenden
'tSy lief of leet u moet.
Wat sal't een mensch doch baten
Schoon hy won
De weerelt, en moet laten
Goetheyts bron.
7 Voor Godts, niet 's menschen, oogen
V deughden doet: Hy vint
In t'laetsten sich bedrooghen,
Die deught alleen begint
Om menschen te behaghen.
Hy krijght loon
Van menschen; namaels plaghen
Van Godts Soon.
8 't Geen Godt heeft voorgheschreven
Moet van u zijn ghedaen.
Na 's menschen wet niet leven
Wilt, soo 't de ziel kan schaen.
Keurheyligheyt wilt mijden,
Eyghen wet
Sal lichtelijck met die strijden,
Die Godt set.
9 Om reghelrecht de straten
Des deughts te gaen, soo let
Dat hert en mont noyt laten
Godts wet u voorghesedt.
Wat Godt u heeft bevolen
Daer op acht:
Al wat daer van doet dolen,

Niet betracht.
10 Lieft oock u mede-leden,
't Sy wie die moghen sijn,
De naeckten wilt bekleden.
De krancken troost in pijn.
De sondaer wilt bekeeren
Van sijn quaet.
Soeckt van sijn hals te weeren,
't Gheen hem schaet.
11 Kort: leeft voor Godt, al saeght ghy
Godt voor u ooghen staen
Gantsch heyligh; dan behaeght ghy
Godt; en ghy sult ingaen
In Godts palleys, en erven
Voor altijdt
Een leven, dat gheen sterven
Meer verslijdt.

Vande Godtsaligheyt.

Sangh: Nu leef ick in verdriet.
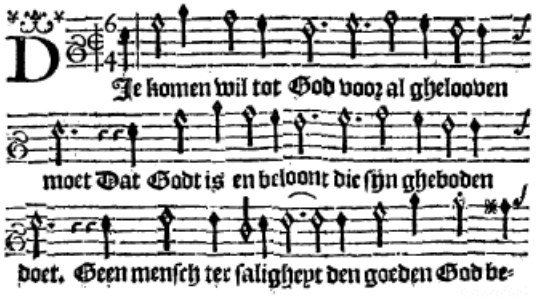
Je komen wil tot God vooz al ghelooven
moet Dat Godt is en beloont die ſijn gheboden
doet. Geen menſch ter ſaligheyt den goeden God be-

*D*Ie komen wil tot God voor al ghelooven moet
Dat Godt is en beloont die sijn gheboden doet.
Geen mensch ter saligheyt den goeden God be-
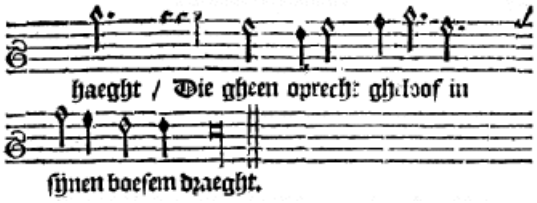
haeght,
Die gheen oprecht gheloof in sijnen boesem draeght.
2 Godtsaligheyts begin ist kennen van den Heer:
Den voortganck, datmen recht ghehoorsaem is sijn leer.
Den oorspronck van het quaet, dat yder mensch begaet,
Is, dat hy niet te recht Gods eygenschap verstaet.
3 Godts wesen en sijn wil verstaetmen uyt sijn wet,
Die hy tot saligheyt den mensch heeft voorgheset.
De weerelt, Godts ghebou, Godts eyghenschap afmaelt:
Doch nerghens na soo klaer, als 't heyligh woort verhaelt.
4 De weerelt wijst ons aen Godts wijse moghentheydt,
Sijn Godheyt, wijs beleyt, als oock sijn Majesteyt
Ghelijck als in't verschiet; en even alsmen siet
De gulde Son: Wanneer s'haer glants int water schiet.
5 't Orakel wijst ons aen, al't gheen verborghen lagh
Van eeuwigheyt by God: en niemant oyt besagh.
Het druckt Gods wesen uyt, en alle menschen leert,
Dat Godt om sijn natuur, is waert te zijn ge-eert.
6 God eyscht niet van den mensch, dat hy volmaecktelijck
Hem kenne soo hy is; (want dit onmoghelijck
Voor menschen is, wie kan de eyghenschap van Maan,
En 't wesen van de Son op't aldernaeust verstaen?

7 De ooghen van den uyl verduysteren voor't licht
Des Sons: soo ons verstandt voor 't Goddelijck ghesicht.
Een nauw door snuffelaer van s'Heeren Majesteydt
Verplettert en vernielt wert van sijn heerlijckheyt.)
8 Tot kennisse van Godt ghenoegh is, dat alleen
Te kennen en verstaen, dat hy ons heeft ghemeen
Door't Heyligh woort ghemaeckt; en uyt sijn eyghen aerdt
In yder ware deught of heyligheyt bewaert.
9 Voor alles moet den mensch dit weten van den Heer;
Dat Godt zy eenigh Godt en boven hem gheen meer,
Noch oock beneven hem; een opperhoofdigh God;
Die waerdigh is dat wy beleven sijn ghebodt.
10 Een Godt die eeuwigh is, en altijt is gheweest,
En eeuwigh blijven sal; en daerom die hem vreest
Kan gheven 't eeuwigh heyl: Begaeft met alle macht,
Die alles door sijn woort in wesen heeft gebracht.
11 Rechtvaerdigh int gericht, in woorden, en in daet.
Een eenigh wijsen God, die alle dingh verstaet.
Die herten ondergront, die int verborghen siet:
Genadigh, die ons vryt van lijfs, en ziels verdriet.
12 Een Godt, die alle dingh bewaert en voetsel geeft.
Die over sijn ghebou een wacker ooghe heeft.
Die alles hout in toom; en sonder wiens beleydt
En kennis niet gheschiet in alle eeuwigheyt.
13 Die sonder-ling neemt acht en toeversicht op hem,
Die vlytiglijck bewaert, en luystert na Godts stem.
Die haer ghebeden hoort, verlost van alle quaet
Dat haer de menschen doen. Die haer ten besten raet.

14 Een Godt, die van den mensch wil voortaen zijn ghe-eert,
So als sijn lieve Soon, ons Heylant, heeft geleert.
Die wil dat yder mensch hem diene door den Soon:
Als die gheseten is op aller Throonen Throon.

Kenteecken van een deughdigh leven.

Sangh: Psalm C.
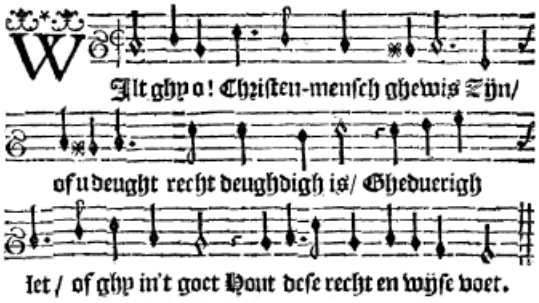
Wlt ghy o! Chriſten-menſch ghewis Zijn/
of u deught recht deughdigh is/ Ghedurigh
let/ of ghy in't goet Hout deſe recht en wijſe voet.

*W*Ilt ghy o ! Christen-mensch ghewis
Zijn, of u deught recht deughdigh is,
Gheduerigh let, of ghy in't goet
Hout dese recht en wijse voet.

2 Al wie de Heyligheyt recht meent,
Diens hert noch droevigh is, noch steent
Wanneer de goe gheleghentheyt
Hem oorsaeck gheeft tot heyligheyt.
3 In teghen-deel sijn hert verheught
Wanneer hy vromigheyt en deught
Bewijsen mach aen yder een;
Die hem of vreemt is of ghemeen.
4 Onwetende wat goets te doen;
Of sich van sonden te verhoen,
Gheen ware deught kan ymmer zijn:

Is goet en nochtans deught in schijn.
5 Wie deughtsaem zijn wil van ghemoet,
Diens hert moet weten wat het doet:
Op losse boeghen 't zeyl te gaen,
Tot quaet soo wel als goet kan slaen.
6 Een vroome ziel vermijdt het quaet
Hy volght de deught met wil en raet.
Wie deught doet tegen wil en sin,
Die draeght de deughden gantsch geen min.
7 Wie schoor-voet om Godsaligheyt
Te pleghen, gheen gheneghentheyt
Of weynigh heeft tot deughden; 't hert
Veel eer in sonden is verwert.
8 Die Godt en deught van herten mint
Gheen heyl'ge daet die oyt begint
Tot voorderingh van staet; Hy acht
Deucht meer: door haer hy eer verwacht.
9 Dat hy de ware deught om-vat,
Gheschiet niet om een Aertsche schat
Of Aertsche vreught te krijghen: Hy
Maeckt sich om Godt van sonden vry.
10 Hy acht voor winst Godtsaligheyt,
En leeft daerom in heyligheyt.
Hy lieft de deught, om dats' is deucht:
En beyde Godt en mensch verheught.
11 Hy lieft de deucht om datse schoon
Is, en Godts allerliefste Soon
Die yder mensch gheboden heeft:
En daer op sijnen seghen gheeft.
12 Hy vliet de sonden als venijn:
Om eeuwigh niet ghehaet te zijn
Van God, die alle sonden straft;
En ware deughden heyl verschaft.
13 Soo stercken liefden draecht hy toe
De deughden, dat hy nimmer moe,
De selve wert; noch oyt verlaet;

Schoon daerom hem de weerelt haet.
Of hy om deucht verlaten moet
Sijn lieve Vaderlant en goet
Sijn Vader, Moeder, vrou en kint;
Hy even vast sijn Godt bemint.
Hy weet dat hy door deucht gelijck
Sijn Heylant wert, en 'tConinckrijck
Des levens erven sal van Godt
En daerom hout hy Gods ghebodt.

Van de Christelijcke Voorsichtigheyt.

Sangh: Esprit qui fais mouvoir mes nerfs & mes arteres.
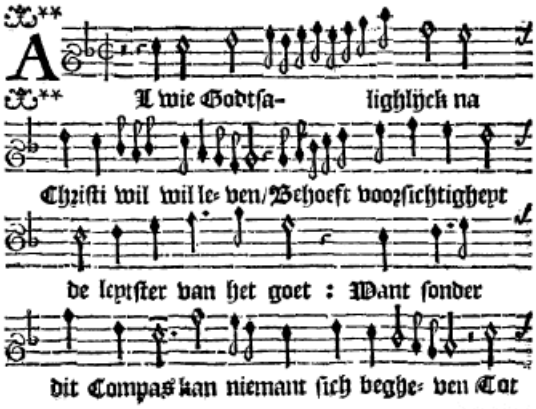
A wie Godtsa- lighlijck na
Chriſti wil wil le- ven/Behoeft voorſichtigheyt
de leytſter van het goet : Want ſonder
dit Compas kan niemant ſich beghe- ven Tot

*A*L wie Godtsa- lighlijck na Christi wil wil le- ven,
Behoeft voorsichtigheyt de leytster van het goet:
Want sonder dit Compas kan niemant sich beghe- ven
Tot
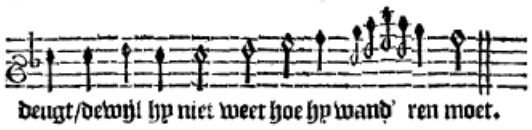
deugt,
dewijl hy niet weet hoe hy wand' ren moet.

2 Ghelijck een timmerman gheen dinghen recht sal maecken,
Of nauwelijcx, so hy geen lijn of richtsnoer heeft:
Alsoo kan niemant oock tot heyligheyt gheraken,
Soo hy die leijtster niet in't ooge plaets en geeft.
3 De oorsaeck, waerom dit niet anders en kan wesen
Is, om dat alle deught in maet en keur bestaet.
Gelijck voorsichtigheyt moet stadigh zijn by desen;
Also oock by de deught, die sonder haer vergaet.
4 Sy is een recht verstant, begrip, en keur van saeken,
Die alle menschen leert, wat haer te vlieden staet:
En watmen soecken moet om aen Godts heyl te raecken.
Sy is der zielen-oogh wiens licht door 't duyster gaet.
5 Sy onderscheyden kan de quaden vande goeden,
Het eerlijck, van het geen on-eerlijck is, en scha
Van winst; sy port den mensch sich haest en wel te spoeden
Tot deugt; sy wijst den wegh en middel tot gena.
6 Sy leert de rechte kunst om heylig na Gods wetten
Te wandelen; sy leert hoe datmen sterven moet.
Sy vaart geen dingen aen, of sal op 't eynde letten
Of 't quaet of goet sal zijn. Sy alle quaet verhoet.
7 Sy kiest na overlegh van t'goede eynd, goe wegen
En middelen waer door sy raecken kan aent end.
In kruys en teghenspoedt sy nimmer is verleghen:
Sy maeckt haer selfs goet luk int midden van ellend.
8 Wat teghenwoordigh is sy schicken kan ten besten.

Sy overdenckt het gheen voorleden is, op dat
Sy haer bedreven quaet vermijden sou; ten lesten
Sy met voorsichtigheyt, wat komen sal omvat.
9 Sy neemt gelegentheyt en tijden waer om heyligh
Na't voor schrift van haer Godt te leven, en vermydt
Al wat het levens padt voor menschen maeckt onveyligh:
Sy met lanckmoedigheyt door deught om t'leven strijt.
10 Sy alle dingh verlaet, hoe heerlijck het mach wesen,
En schoon in 's menschen oogh en acht dat min als stof:
Om met te grooter lust den goeden Godt te vreesen,
En namaels seeckerlijck te woonen in sijn hof.
11 Dewijl sy niet bedrieght, en niemant haer bedriegen
Kan met een schoonen schijn; sy op gheen menschen bout,
Die brosch en sterff'lijck is, en and'ren voor kan lieghen
Schoon dat hy heerlijck sy, daer toe oock rijck van gout.
12 Sy staet op Godt ghegront gelijck de steyle rotzen
Die onbeweeghlijck staen en wijcken nimmermeer;
Of schoon met groot gewelt de waterbaren botzen,
En stormen met gedruys sy vallen niet omveer.
13 Soo staet haer hoop op Godt; of schoon vervolgings golven
Haer stolpen over t'hooft, en of Tyrannen macht
Haer, en wat sy bemint, in kommer hout bedolven;
Sy evenwel van God 't beloofde heyl verwacht.

Ghemeenschap met Godt.

Zangh: Nerea schoonst van &c.
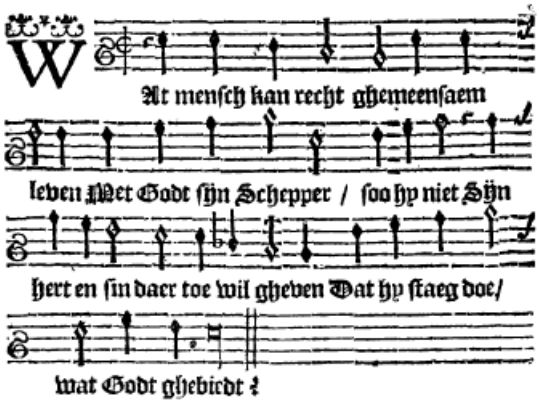
At menſch kan recht ghemeenſaem
leven Met Godt ſijn Schepper / ſoo hy niet Sijn
hert en ſin daer toe wil gheven Dat hy ſtaeg doe/
wat Godt ghebiedt ?

*W*At mensch kan recht ghemeensaem leven
Met Godt sijn Schepper, soo hy niet
Sijn hert en sin daer toe wil gheven
Dat hy staeg doe, wat Godt ghebiedt?

2 Als Imant heeft gelijcke sinnen
En wil en wercken met den Heer;
Ons Godt hem als een vrient sal minnen
Daer toe bewijsen groote eer.
3 Nootsaeckelijck sal afkeer spruyten
In menschen en in onsen Godt:
Indien sy eendracht buyten sluyten;
Of niet beleven Godts gebodt.
4 De tweedracht sal ghemeenschap breecken;
En die gebroocken onlust maeckt:
Die onlust is een seecker teecken,
Dat onsen God de vrientschap staackt.
5 d'Eenstemmigheyt met Godt den Heere,

Geensins in deughden schijn bestaet;
Noch oock geheel in slechte kleere
En niet int uytterlijck gelaet.
6 Godt is gheen schijn maer een klaer wesen,
Een suyver licht vol heyligheyt;
Soo als Godt is, soo moet oock desen
Sijn, die verwacht Gods saligheyt.
7 Dit is de wille Godts, dat yder
Die s'Heeren heyl verhoopt en vreucht,
Eenmael te erven, zy belijder,
Als oock betrachter van de deucht.
8 Dat hy soo heyligh zy als Godt is,
Soo wel in woorden als in daet:
En stadigh doe soo Gods gebodt is;
Wanneer 't hem wel of qualijck gaet.
9 Het recht geloof en heyligheden
De menschen maecken Godt gelijck:
En dese doen dat wy betreden
Gods eeuwigh vreughdigh Coninckrijck.
10 De liefde maeckt in heerlijckheden
De menschen Godt gelijck: En geeft
Dat ghy voor alle eeuwigheden
Gantsch heerlijck met u schepper leeft.
11 Schoon dat u schilt 't geloove konde
De bergen dragen van haer stee,
s' Kan noyt gedienstigh zijn bevonde
Om met u Godt te zijn in vree:
12 Soo u geloof is sonder liefde
Of sonder deughden: want Godt niet
Met saligheyt geen mensch geriefde
Wt wiens geloof geen vrucht opschiet.
13 Om recht gemeensaemlijck te leven
Met onsen Heylant, niet en gelt,
Dat ghy door eygen waen gedreven
Of liefd' u eygen vonnis velt.
14 En dat gh' u roemt Godts kint te wesen

Recht erfgenaem van 't Hemelrijck;
Het ydel roemen, of Godt vreesen
Na sijn gebod, zijn ongelijck.
15 Om s'Heeren vrient te zijn, is meenen
V niet genoegh, een sotte waen
De waners dickmaels doet beweenen
Het geen onwijslijck is gedaen.
16 Vwes herts gerustheyt moet niet steunen
Op een slecht gissen; dat bedrieght:
Gerustheyt moet op weten leunen:
Want nimmermeer het weten lieght.
17 Op eygen hant u te vertrouwen,
En recht gerust te willen zijn,
Brenght menighmael ons in benouwen,
En ons gewis in smert en pijn.
18 De eygen liefde kan betoov'ren
Ons in't verstant, soo dat wy niet
Het goede doen, en 't quaet verov'ren:
De eygen waen geen sonden siet.
19 Gheen mensche sal sijn vonnis wijsen
In d'allerlaetsten dagh, wat ist
Of ghy u eyghen selfs gaet prijsen.
Licht sonder God u vonnis mist.
20 De Heer ons hert gerust moet maecken
En gantsch verseeck'ren door sijn woort
Dat wy als sijn beminden raecken
Wis sullen door des Hemels poort.
21 De mensch kan selver oock vast weten
Of hy met Christo vrientschap heeft.
Indien sijn sinnen niet vergheten
Het gheen hem Godt geboden heeft.
22 Des Heeren Geest met ons ghewissen
Ons dan betuygen sal, dat wy
Als Godes vrienden ('t sal niet missen)
Eens sullen komen daer Godt zy.
23 De losse waen en Id'le looghen

Gheen vasten troost aen ymant geeft:
Van haer hy deerlijck wert bedroghen
Die sijn vertrouwen op haer heeft.
24 Die inden droom haer selfs inbeelden
Dat sy gantsch machtigh zijn van goet
Sien dat den schijn van zijn verscheelden
Wanneer ontwaeckt is haer gemoet.
25 Soo veel te swaerder als die wonden
Zijn, die ons in de sinnen slaen
Soo veel te swaerder wert bevonden
In onse zielen losse waen.
26 Het wanen dat wy zijn Gods vrienden
Daer wy sulcks niet en zijn in daet;
Is oorsaack dat wy niet recht dienden
God, en niet zijn in salighen staet.
27 Ja die met recht niet moghen hoopen;
Want wy verlaten niet het quaet.
Het wanen doet int duyster loopen.
Het wanen is qua toeverlaat.
28 Wilt ghy dan recht verseeckert wesen,
Dat ghy Godts erffgenamen zijt;
Wilt uwen Godt van herten vreesen;
En in het weldoen u verblijt.
29 Dit sal u uwen Godt en Heere
Ghelijck doen zijn in heyligheyt:
Hier na in glants en vaste eere
Als oock in vreught en saligheyt.

's Weerelts Liefdeloose Liefde.

Zangh: La Princesse.
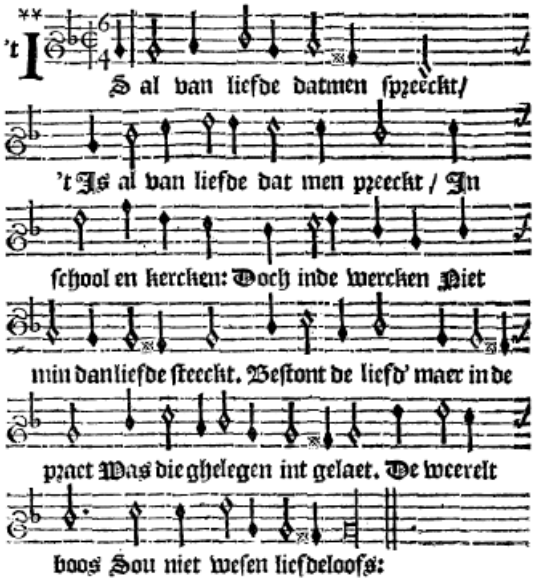
't S al van liefde datmen ſpreeckt/
't Is al van liefde dat men preeckt / In
ſchool en kercken: Doch inde wercken Niet
min dan liefde ſteeckt. Beſtont de liefd' maer in de
praet Was die ghelegen int gelaet. De weerelt
boos Sou niet weſen liefdeloofs:

't *I*S al van liefde datmen spreeckt,
't Is al van liefde dat men preeckt,
In school en kercken:
Doch inde wercken
Niet min dan liefde steeckt.
Bestont de liefd' maer in de praet
Was die ghelegen int gelaet.
De weerelt boos
Sou niet wesen liefdelooss:

2 In woort en daet is groot verscheel.
Een deel is minder dan 't geheel.
Door schijn bedriegen,
En loos'lijck lieghen
De menschen nu vry veel.

Siet ghy haer vriend'lijckheyt, ghy meent
Dat sy van afgunst zijn gespeent:
Doch in haer hert
Bitt're Gal ghevonden wert.
3 Een Pharizeeusche grijns, die praet
Van miltheyt, en tot liefde raet,
En het ontfarmen
Van wees en armen,
Sich selven meest verstaet.
Sluyt ghy u gelt kist slechts aen slot.
Sijn tongh is stom; Hy kent geen God:
Sijn hert ghestelt
Niet op God is, maer u gelt.
4 Ghy yder een uyt liefde raet,
Dan niemants s'naestens woort of daet
Oyt moet verraden
Tot sijner schaden
En selfs dat seggen gaet.
Ghy wraeckt het, asmen ymants eer
Verkort; Waerom? het doet u zeer,
Niet om sijn leet
Maer om datm' u eer vertreet.
5 Veel sijnder die na oogen schijn
Haer even mensch gedienstigh zijn,
Soo langh sy beyden
Niet onderscheyden
Het woort van u en mijn:
Doch dese liefd' seer haest vergaet,
Wanneer ons voordeel rughwaerts slaet.
Waerom hy hadt
V Niet lief, maer slechts u schat.
6 Een Hov'lingh seyt, hy lieft sijn Heer,
Hy dient hem uyttermaten seer;
Doch al sijn slaven,
En moey'lijck draven
Is slechts om eygen eer.

Gheraeckt sijn Heer in armen staedt
De liefde tot sijn Heer vergaet:
Niet sijn persoon
Liefden hy, maer 's Conincks kroon.
7 Den armen soomen van ons goet
Doet onderhout, of mild'lijck voet,
Wat ist? uyt liefden
Wy haer geriefden
Seer selden. Ons gemoet
Niet mint de armen maer ons eer.
Mintdadigheyt nam haest een keer,
Soo 't niemant sagh,
Of bracht 't niemant aen den dagh.
8 Een mensch in sijn gewaet heel net
Die keurigh op sijn woorden let
Die boven and'ren
Schijnt te bewand'ren
De Coninckl̃ijcke wet,
Is vreemt van liefde, spreeckt ghy' hem aen,
Dat hy oock and'ren by moet staen,
Die juyst by hem
Niet en hooren s'Heeren stem.
9 Een burger Christen met sijn raet
Doet een uyt liefde somtijts baet;
Doch met goe wercken
Een te verstercken;
Acht hy maer kinderpraet.
Den hont sal sitten op den tas.
Spreeckt ghy hem aen om sijn gewas.
Waerom? hy mint
Meer sijn gelt, dan 's menschen kint.
10 Doet ymant d'armen goet, 't geschiet
Wt ware liefde dickwils niet,
Om van sijn lijden
Hem te bevrijden
Of eenigh swaer verdriet:

Maer om dat hy niet missen kan
't Ghenot van dees of geene man:
Of om dat hy
Veel hout van sijn vleyery.
11 In 't kort; watmen inde weerelt doet,
Al watmen woelt, al watmen wroet,
Wat wy beginnen
't Gheschiet uyt minnen,
En noch met een gemoet
Gantsch liefdeloos, ja vol venijn,
Dat slechs uytwendigh toont den schijn
Van liefde; want
Ware liefd' is aen een kant.
12 Maer ghy, o! Christen-mensch, die Godt
Recht dienen wilt na sijn gebodt
Na Godts behagen
Wilt u staegh dragen
Hout niet met hem den spot.
Doet niemant goet om menschen eer,
Maer om te dienen Godt den Heer.
Houdt u oprecht:
Weest mildadigh als Godts knecht.
13 Bewijst u even-naesten trouw.
Blijft hem in tegenspoet ghehouw.
V gunst bewesen
Aen Weeuw en Wesen
V nimmermeer berouw.
Treurt niet, of dat geen menschen sien.
V deught des Heeren oogh ontvlien
Kan nu noch oyt.
Geen weldoender wert beroyt.
14 Aen d'Armen toont mildadigheyt,
Met hert en siels goetaardigheyt
En dese sinnen
Om Godt te minnen
En tot sijn saligheyt

Tot sijner tijt te komen. Geeft
Aen die het recht van nooden heeft
Met suyverheyt
Soo is u Gods heyl bereyt.

Moghelijckheyt van de geboden Godts.

Zangh: Spagnolette reforme.
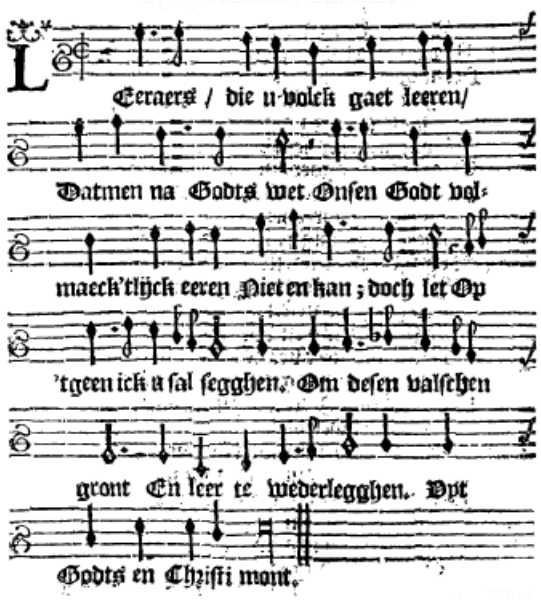
Eeraers / die u volck gaet leeren/
Datmen na Godts wet Onsen Godt vol-
maeck'tlijck eeren Niet en kan ; doch let Op
'tgeen ick u sal segghen. Om desen valschen
gront En leer te wederlegghen. Vyt
Godts en Chriſti mont.

*L*Eeraers, die u volck gaet leeren,
Datmen na Godts wet
Onsen Godt volmaeck'tlijck eeren
Niet en kan; doch let
Op 'tgeen ick u sal segghen.
Om desen valschen gront
En leer te wederlegghen.
Vyt Godts en Christi mont.

2 Dat vermaeck'lijck is na 's Heeren
Vonnis en niet swaer:
Daer na ons te reguleeren
Konnen wy te gaer.
Te meer: dewijl het leven,
En 't heyl dat noyt vergaet,
Godt aen die mensch wil geven,
Die op sijn Wetten staet.
3 Alsmen yet wat groots wil maecken
Soo sijn wil en macht
Noodigh; om tot deucht te raecken,
Godt door Geest en kracht
Het willen en volbrenghen
In menschen werckt; op dat
Sy 't quade niet ghehenghen
Maer souden gaen deughts padt.
4 Wy ontfangen van den Heere
(Wrought ons hert ons niet)
Wat wy van den Heer begeren;
Want dat hy gebiet
Doen wy, na 't wort geschreven
Wel eer van s'Heeren knecht;
Kan gheen volmaeckt'lijck leven,
Hy of ghy leughen seght.
5 Kan den boosen Geest verleyden
Door sijn leugen-mont,
En tot sonden ons bereyden
Door een loosen vond:
Kan onsen Godt niet maecken
Doort 't woort of Heyl'ghen Gheest,
Dat wy ons selfs versaecken,
Of datmen hem recht vreest?
6 Wil Godt niet sijn segen gheven
Om sijn Heyligh woort
Heel volkomen te beleven?
Is hy niet verstoort,

Wanneer wy slimme weghen,
Of 't heyloos padt ingaen?
Is Godt die mensch niet teghen,
Die sonden vanghet aen?
7 Tot onmoghelijcke saecken
Wert gheen mensch verplicht.
Een tyran van Godt ghy maecken
Moet, soo hy ghesicht
Eyscht van de blinde lieden,
Soo hy 't ghesicht niet gheeft.
Wie sal met ernst gebieden
Hem, die geen krachten heeft?
8 Altijdt eyscht Godt na vermoghen.
Meer te eysschen, dan
Imant doen kan; niet ghedooghen
's Heeren goetheyt kan.
Sijn goetheyt wil niet maeyen
Noch oock sijn recht het gheen
Hy eerst'lijck niet ginghe sayen;
Of maeckten ons ghemeen.
9 't Is vergeefs sijn voet te setten
Op deughts-padt, verhoen
Kan men't quaet niet; en Godts wetten
Na behooren doen.
Want wat sal ons bewegen
Te leven Christelijck;
Indien des Heeren weghen,
Ons zijn ondoenelijck?
10 Tusschen vroomen als oock quaden
Is gheen onderscheydt.
Wie sal zijn met sond beladen?
Wie met heyligheyt?
Dat dese goet, en and'ren
Quaet zijn, komt hier uyt voort
Dat geene na Godt wand'ren,
Doch dese Godt niet hoort.

Dit kan nimmer waerheyt wesen,
Soo 't onmoghelijck
Is, volmaeckt sijn Godt te vreesen
Of recht heylighlijck
Na s'Heeren wil te leven
Dewijl den een niet meer
Dan d'ander sich begeven
Kan tot sijn Godt en Heer.
12 Straffen kanmen noyt met reden
Eenigh mensch die niet
Al sijn sonden heeft vertreden,
Indien Godt ghebiedt
't Gheen niemant kan nakomen:
Wat recht heeft dan doch Godt,
Te straffen, die niet komen
Te doen na sijn gebodt.
13 Onwaerachtigh is dan mede
Dat der helden Helt
Satans wercken heeft vertreden
En ter neer ghevelt.
Vergheefs is hy verscheenen
Om ons gantsch Goddelijck
Te maecken; is het speenen
Van't quaet niet moghelijck.
14 Te vergheefs zijn Godts gheboden
Soomen hier niet kan
Alle quaet gheheelijck dooden,
Want hier namaels dan
Gheleghentheyt voorkomen
Noyt sal; om na Godts woort
De sonden te betoomen,
Of deucht te brenghen voort.

De waerdigheydt en troost van een goet Gewis.

Zangh: Mijn ziel maeckt groot den Heer.
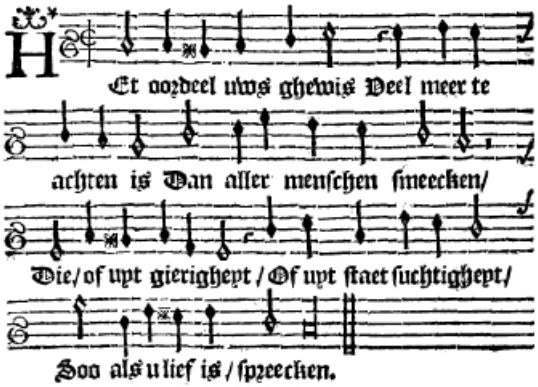
Et oordeel uws ghewis Veel meer te
achten is Dan aller menſchen ſmeecken/
Die/ of upt gierighept / Of upt ſtaet ſuchtighept/
Soo als u lief is / ſpreecken.

*H*Et oordeel uws ghewis
Veel meer te achten is
Dan aller menschen smeecken,
Die, of uyt gierigheyt,
Of uyt staet suchtigheyt,
Soo als u lief is, spreecken.

2 Een Goddelijcke saeck
Ist stomme herten-spraeck,
  Sijdt ghy vervult van deughden.
Een Paradijs sy is
Waer inmen vint ghewis
  De volheyt aller vreughden.
3 By haer en is geen schadt
Geen Coninclijcke stadt,
  In 't minste te waerdeeren.
Sy gheeft welspreeckentheyt:
Sy gheeft vrymoedigheyt
  Voor Rechters en voor Heeren.
4 Sy is een troost in kruys:

Een Godt in s'herten-huys.
Sy vreest gheen bitter sterven.
Ootmoet haer bitterheyt
Haer moet niet nederleydt
Gheen troost laet Godt haer derven
5 Is u gheweten goet
Gheen klap u hinder doet
By Godt en alle vroomen.
Of wert ghy buyten schult
Ghelastert, neemt gedult:
Godt laet u eer toe komen.
6 Schoon dat ghy wert gheschent;
Godt en u hert u kent.
De vroomen smaet verachten,
Dewijl sy vanden Heer
Voor smaetheyt en on-eer,
Des levens kroon verwachten.
7 Volght op u deughden smaet,
V dat niet smerten laet:
't Zy u ghenoegh u Heere
Godts allerlief'sten zoon
Ghelijck te sijn in hoon.
Hy u daer voor gheeft eere.
8 Ghy weet dat hy versmaet
Gheweest is, en ghehaet
Schoon dat hy niet en dede
Dan ware heyligheyt
En gheen gheneghentheydt
Hadt tot onheyligheden.
9 Die kennis in't ghemoet
Der vroomen vreughde voet,
Schoon boosen haer onteeren:
Dewijl sy weten, dat
Sy in des Heeren staet
In Hooghe eer verkeeren.
10 Doch evenwel die wet

Zy by u vast ghesedt,
Een goet gherucht in waerden
Hout staegh, vermijdt het quaet;
Op datmen u gheen smaet
Met recht doe op der aerden.
11 Die gantsch geen werck en maeckt,
Of schand', of lof hem naeckt
Sal licht tot quaet vervallen.
Die acht sijn goeden naem,
Hout sich tot deught bequaem:
En draeght sich wel by allen.
12 Doch met dat ooghmerck niet
Dat hy alsdan gheniet
Van menschen eer: ghepresen
Soeckt hy te zijn by Godt:
Dies doet hy Godts ghebodt
Oock in niemants bywesen.
13 Hy weet dat dit niet kan
Ghebeuren; ten zy dan
Hy sorgh draegh om bewaren
Een goeden naem, en vry
Van alle sonden zy
Die zijn ghewis beswaren.
14 Ghelijck de schaduw 't lijf
Of langhsaem volght of stijf
Na dat de voeten treden
Alsoo oock noyt verlaet
Hem d'eer, die Godt nagaet
In ware heyligheden.

Christelijcke Helden.

Zangh: Dancket den Heere voor sijne ghenade.
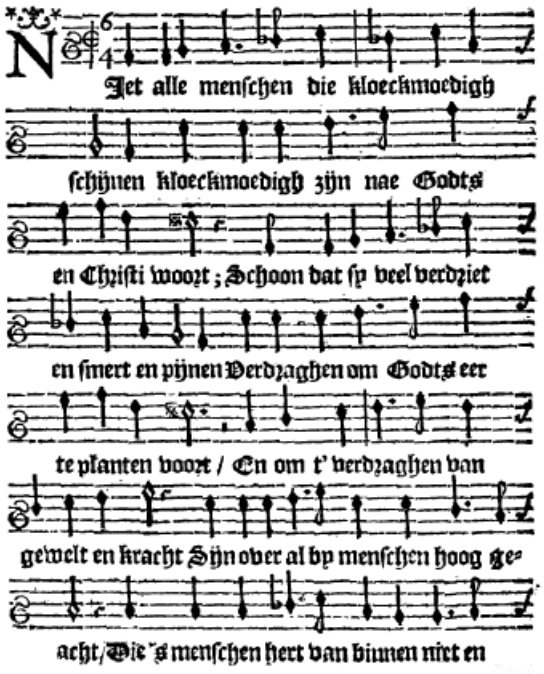
Jet alle menſchen die kloeckmoedigh
ſchijnen kloeckmoedigh zijn nae Godts
en Chriſti woort; Schoon dat ſy veel verdriet
en ſmert en pijnen Verdraghen om Godts eer
te planten voort / En om t' verdraghen van
gewelt en kracht Sijn over al by menſchen hoog ge-
acht, Die 's menſchen hert van binnen niet en

*M*et alle menschen die kloeckmoedigh schijnen
kloeckmoedigh zijn nae Godts en Christi woort;
Schoon dat sy veel verdriet en smert en pijnen
Verdraghen om Godts eer te planten voort,
En om t'verdraghen van gewelt en kracht
Sijn over al by menschen hoog geacht,
Die 's menschen hert van binnen niet en
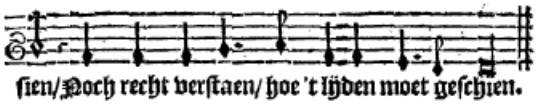
sien,
Noch recht verstaen, hoe 't lijden moet geschien.

2 Die zijn voorwaer geen stercke Christen helden,
Die sonder wetenschap of recht verstant
Haer selfs in groot gevaer en kommer stelden,
En (kar) om Christi zijn ghedoot, verbrant.
Een recht kloekmoedig mensch en is niet dom:
Hy raeckt in geen gevaer, of weet waerom.
Hy siet de oorsaeck aen; Iet sonder reen
Te doen, de beesten is met ons gemeen.
3 Die magmen oock met recht kloeckmoedig noemen
Die by geval, gedrongen, of door noot
Doch niet om Gods wil lijt, schoon dat hem roemen
De d'wase menschen, en hem maken groot.
Een vroome ziel en lijdt niet by geval:
Maer wacht het lijden hier en over-al.
Genootsaeckt strijdt hy niet: Hy willig lijt,
Om Christi wil hy alle leet verbijdt.
4 Kloeckmoedigh sijnse niet die rughwaerts wijcken,
Wanneer dat teghenspoet haer hart tast aen;
Geen Christen-helt de vlagge oyt sal strijcken,
Al sou de werelt selfs hem tegen staen:
Op Godt almaghtigh staet hy vast gegront.
Hy vreest noch doot, noch duyvel, Hert en mont
God roemen, prijsen; en hy laet niet af,
Tot dat sijn ziel God siet, sijn lijf het graf.
5 Die menschen zijn oock niet voor sterck te achten
Die wel om Christi wil met lijdtsaemheyt
Verdragen kruys en leet, doch haer door trachten
Als tot haer wit, tot 's naems onsterff'lijckheyt.
Geen Christen-heldt souckt menschen eer door kruys.
Sijn hert en sin sijn nimmer daer in't huys.

'tIs hem genoeg, als hy sijn God behaegt:
En by sijn Godt de ware eer bejaeght.
6 Ghebeurt het dat sijn bloet komt te bestallen
Door koude schrick (gelijck het licht'lijck kan,
In ons, met vleesch en bloet omkleet) bewallen
Sal hy sich met gheloof daer tegen aen.
Hy steunt op Godt sijn stercke toeverlaet.
Met Godt gesterckt, hy alle leet aengaet.
Door hem verwint hy cruys en tegenspoet;
Door God behout hy kracht en goeden moet.
7 Int kort; dat zijn recht kloecke Christen-helden,
Die niet uyt noot doch oock om 's menschen eer
Maer lijf en goet gantsch onbedwongen stelden
Tot vorderingh van Godts en Christi leer;
En die dit doen om dat het heeft boon
Ons Heylant Christi Gods allerliefste Soon;
En volgens dien het ampt is als ooc 'twerc
Van die behooren tot des Heylants kerck.
8 Die weten en verstaen, waerom sy lijden,
En recht doorgronden hoemen lijden moet,
En wat kruys zy; die daerom in het strijden
Haer roemen van de eer die Godt haer doet.
Die niet haer selven steecken in verdriet,
Maer lijden dan wanneer het Godt gebiet:
Dan wil het, Godt wanneer ons lijden is
Nut tot sijn eer, en ons behoudenis.

Vertroostinge tegen den doot.

Canon a 4. in een stem.
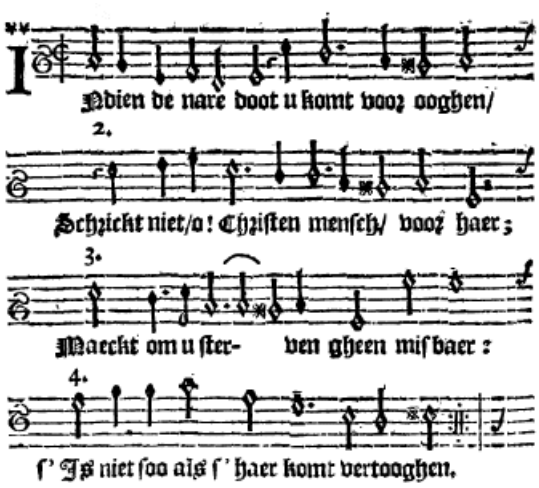
Ndien de nare doot u komt voor ooghen/
2.
Schrickt niet/o! Christen mensch/ voor haer;
3.
Maeckt om u ster- ven gheen misbaer:
4.
s' Is niet soo als s' haer komt vertooghen.

1. *I*Ndien de nare doot u komt voor ooghen,
2. Schrickt niet, o ! Christen mensch, voor haer;
3. Maeckt om u ster- ven gheen misbaer:
4. s'Is niet soo als s'haer komt vertooghen.

2 *U* Heylant door sijn doot heeft overwonnen
Dien doots-geweldenaer, dat is
Den Satan vol van duysternis;
Door wien de doot heeft eerst begonnen.
3 De prickel van den doot ons Heylant meden
Vernielt heeft en vertreen; op dat
De droeve doot geheel geen vat
Sou hebben aen ons ziel en leden.

4 Of schoon het graf u lichaem komt vernielen;
Wat swarigheyt? geen doot ons scheyt
Van onses Heylants saligheyt:
So wy sijn wetten onderhielen.
5 Ghy sterft niet als het domme vee daer henen,
Wiens ziel en lichaem t'saem verrot:
Ons lijf tot Aerd, ons ziel tot Godt
Keert weder, die haer sal vereenen.
6 Schoon dat een huys gebroocken wort aenstucke*n*,
't Wert evenwel vernietight niet.
Want soo 't de Huysheer maer gebiet
Men kan 't gebroocken t'samen rucken.
7 Indien de ziel van't lichaem is gescheyden
God, d'allerbeste hantwerck man
De overbleven deelen kan
So als voor heen tot een bereyden.
8 Seer duer is voor den Heer den doot der vroomen
Geen eeuwigh rotten treft haer aen;
Wanneer sy na de doot toe-gaen;
Sy 's Heeren rijcken troost bekomen.
9 Verlaet ghy door den doot het lieve leven,
Ghy mist met een gelegentheyt
Ghy mist met een gelegentheyt
Om Godts gebodt te wederstreven.
10 Ghy sult niet sien de droefheydt en elenden,
Die Godt om het bedreven quaet
Op and're menschen en u saet
Licht in sijn gramschap sal toesenden.
11 t'Gebeuren kan, dat sulcke sware daghen
De menschen overvallen, dat
Hy voor geluckigh wert geschat,
Die in het graf is wegh-gedragen.
12 Ghy sijt verlost van allerley versoecken
Des vleeschs, des weerelts, boosen Geest;
Waer voor ghy dickmaels waert bevreest
Als tegens haer gh'u gingh verkloecken.

13 Moet ghy u vrouw verlaten op der Aerden
En alles wat u hert behaeght
V selven daerom geensins plaeght,
Gy krijght een goet van meerder waerden.
14 Ghy Menschen laet, doch komt tot d'Engh'len Chooren,
Tot Godt, fonteyn van alle goet
Die yder, die sijn wille doet,
Sijn vaste vreucht laet eeuwigh hooren.
15 Weest niet besorght voor vrou of voor u kind'ren,
Weet dat de Heere niet verlaet
Die vast in sijn geboden gaet,
En sonder Godt kan haer niet hind'ren.

Schulidghe en onschuldighe Onwetenheyt.

Canon. a. 2. In een stem. Nae een halve Maet.
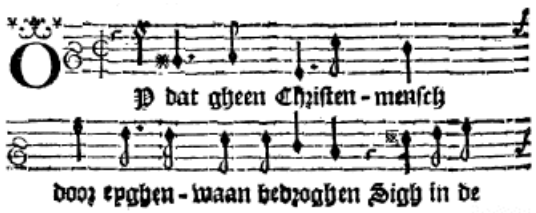
1. 2.
*O*P dat gheen Christen-mensch door eyghen-waan bedroghen
Sigh in de
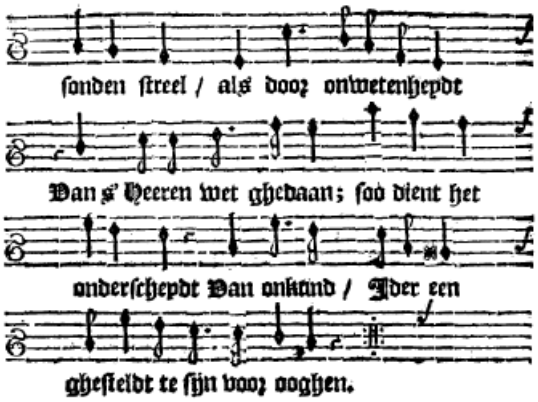
ſonden ſtreel / als dooz onwetenheydt
Van s' Heeren wet ghedaan; ſoo dient het
onderſcheydt Van onkund / Ider een
gheſteldt te ſijn vooz ooghen.

sonden streel, als door onwetenheydt
Van s'Heeren wet ghedaan; soo dient het onderscheydt
Van onkund, Ider een ghesteldt te sijn voor ooghen.

2 Onwetenheyt verdeelt haer selven in veel deelen,
   Die het bedreven quaet vergrooten; en oock mee
   Een oorsaeck konnen zijn, dat Godt het vreess'lijck wee
Niet uytroept over ons; dewijl die veel verscheelen.
3 Onwetend' yet te doen, dat sonden is, verscheyden
   Is waerlijck van het geen, dat ghy door onkund doet:
   't Is beyde quaet voor Godt, doch 't laetste meerder goet.
Het laetste wert verschoont, 't eerst sal Godts straf verbeyden.
4 Onwetende wert hy gheoordeelt, quaet te pleghen,
   Die als hy besigh is, sijn handel niet verstaet:
   Doch d'onkund' evenwel gheen oorsaeck is van't quaet,
Maer yet, waer door hy heeft d'onwetenheydt verkreghen.

5 Een die beschoncken is, gheen kennis heeft van sonden:
Sijn onkund evenwel daer van geen oorsaeck is;
Maer d'overdaet in dranck, en sulck een mensch ghewis
Om willig' onwetenheydt gantsch strafbaer wert bevonden.
6 Door onkund, seytmen dat hy overtreet Gods wetten,
Wiens enck'l' onwetenheyt hem oorsaeck daer toe gaf;
Die by so ver' hy't quaet geweten had, daer af
Geweecken waer, om sich niet tegen God te setten.
7 Dat ymant niet en weet, 't geen hy had konnen weten,
En weten most, en soo Godts wetten over-treet;
Diens sonden strafbaer is, of hy Godts wet niet weet;
Om dat d'onwetenheyt met moetwil is beseten.
8 Indien ghy 't recht verstant van s'Heeren wil door vraghen,
En neerstigh ondersoeck, en bidden niet en meugt
(Hoe wel ghy gaerne soudt) verkrijghen, soo ondeucht
Van u bedreven wert, ghy hebt gheen straff te draghen.
9 Doch dit en heeft gheen plaets by ons, die Christi leere
So klaer als oock volmaeckt, door s'Heeren wijs bestier
Is voorghestelt, en noch verkondight wert, dat hier
Geen mensch, dan achteloos, Godt kennis magh onbeere.
10 't Gebeurt, dat ymant heeft onwetende verslagen
Een die sijn vyant is, doch die onwetenheyt

Den doodtslagh niet verschoont; soo ghy gheen teghenheyt
Hebt over uwe daet, en innerlijck mis-hagen.
11 Want nademael dat ghy, niet over dese sonden
Sijt in u hert bedroeft, noch treurigh u beklaegt:
Soo toont ghy metter daet, dat u het werck behaeght;
En langh vol-bracht sou sijn, waer hy alleen ghevonden.
12 Indien ghy niet en weet, hoe in besond're saecken
Ghy dit of dat sult doen of laten, altijt let,
Dat u begonnen werck niet tegen Christi wet
Of liefde strijdigh zy, of anders wilt het staecken.
13 d'Onwetenheyt van tijt en andr' omstandigheden
Van werck-tuygh, en van plaets, persoonen, dick het quaet
Verschoonen voor den banck des Heeren, die u daet
Slaet inde beste vouw, en recht na billijckheden.
14 Dit zy een vaste wet voor u, in alle saecken
Die twijfelachtigh zijn, doet niet, of weet voor vast,
Dat 't aengevangen werck niet brenghen kan in last:
Of Anders laet het na, en wilt u werck staken.
15 In alles wat u hant wil wercken, ghy besinnen
En letten moet, of 'teynd sal dienen, tot Gods eer,
En of't eenstemmigh is met Godts en Christi leer:
En sonder recht geloof, geen saecken wilt beginnen.
16 Wie dit van herten doet, sich nimmer sal vergissen.
Al wie geen werck begint, voor dat hy 't recht bescheyt
*U*yt 't Heylig woort bequam, wert nimmermeer verleyt.
Die 'twijffelt en wat doet, sal ligt int weldoe*n* misse*n*.

Van de Vriendtschap.

Zangh: Doen Daphne d'overschoone maaght.
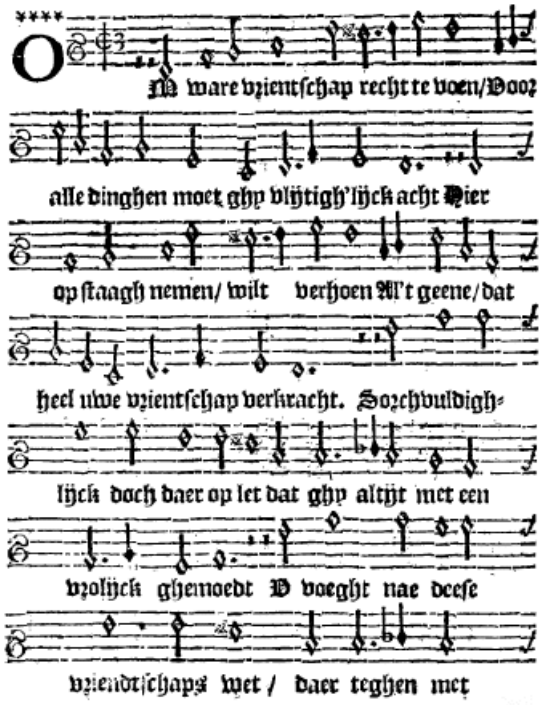
OM ware vrientſchap recht te voen/Voor
alle dinghen moet ghy vlijtigh'lijck acht Hier
op ſtaagh nemen/ wilt verhoen Al't geene/ dat
heel uwe vrientſchap verkracht. Sorchvuldigh-
lijck doch daer op let dat ghy altijt met een
vrolijck ghemoedt V voeght nae deeſe
vriendtſchaps wet / daer teghen met

*O*M ware vrientschap recht te voen,
Voor alle dinghen moet ghy vlijtigh'lijck acht
Hier op staagh nemen, wilt verhoen
Al't geene, dat heel uwe vrientschap verkracht.
Sorchvuldighlijck doch daer op let dat ghy altijt met een vrolijck ghemoedt
V voeght nae deese vriendtschaps wet, daer teghen met
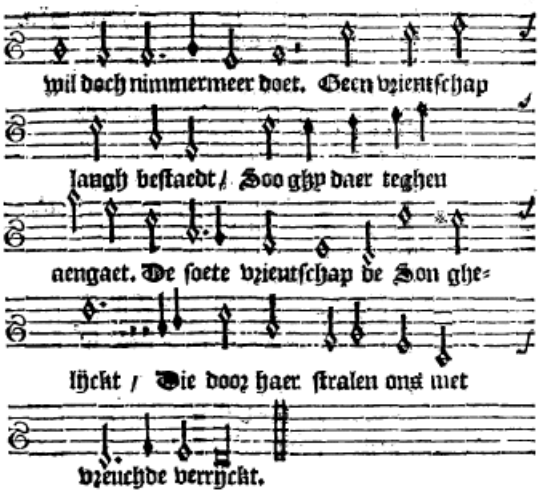
wil doch nimmermeer doet. Geen vrientſchap
langh beſtaedt / Soo ghy daer teghen
aengaet. De ſoete vrientſchap de Son ghe-
lijckt / Die door haer ſtralen ons met
vreuchde verrijckt.

wil doch nimmermeer doet.
Geen vrientschap langh bestaedt,
Soo ghy daer teghen aengaet.
De soete vrientschap de Son ghelijckt,
Die door haer stralen ons met vreuchde verrijckt.

2 Ghy wenscht u selven alle goet,
Voor kruys en elenden ghy ziddert en beeft:
Met alle macht wat hinder doet,
Ghy van u keert, en altijdt wederstreeft.
Hebt ghy een vrient, hem doch geen saeck
Toe wenschen wilt, waer door hy licht'lijck kan
Gheraecken tot geen waer vermaeck:
Met alle vlijt kant u daer tegen an.
'tGeen dat een vrient ontmoet,
Ons selven hert-seer aendoet;
En kruys en swarigheyt; want sijn hert
Door eenderley bant met ons vereenigt wert.
3 Ghy wenscht, wanneer ghy zijt in noot
Van menschen met wercken geholpen te zijn;
Is uwen vrient in ramp seer groot;

Door woorden en wercken verlost hem uyt pijn.
In spoet alleen een vrient te sijn,
Geen ware liefde of vrientschap zijn kan;
Maer heeft alleen der vrientschaps schijn.
Wanneer dat swarigheyt treft ymant an,
Ghy rechte vrienden kent.
Een vrient getrou, u ellent
Acht als het zijn: Hy u noyt verlaet;
Want hy u selfs bemint, niet u om u staet.
4 De vrientschap, die alleen komt voort
*U*yt het genieten van vrolijckheyt en gelt,
Of vleyery, wert licht verstoort;
Nademaelse niet recht is 't samen gestelt.
Men soeckt slechts u, en niet u deught;
Niet het gemeene goet, maer eygen baet;
Als dat ontbreeckt, komt ongeneught:
U teghenspoet doet datmen u verlaet.
Die vrienden beelden af
De swaluwen, die alst straf
En harde winter weer komt aen boort,
Wegh vlieghen, en haer stem wert niet meer ghehoort.
5 Die't selfde wil en niet en wil,
Met and're sal leven in vrede seer soet:
Komt tusschen haer twist en verschil,
Men haestigh sal toonen en wrev'ligh gemoet.
Waer vrientschap is, oock order is
Daer order is, is rust; die plaetst sich niet,
Daer alles vol verwarringh is,
En bittere tweedracht als vrouw gebiet.
Twee menschen noyt soo een
Hier zijn geweest, dat gantsch geen
Oneenigheyt hadt tusschen haer stal:
Doch 'tgeen ontbreeckt, geseg'lijckheyt vullen sal.
6 De selfde wil niet altijt maeckt

Een bondighe vrientschap, die Gode behaeght.
Een vrientschap, die Gods eer niet raeckt,
V Schepper sal haten; die vrienden hy plaeght.
Wilt ghy goe vrientschap met u vrient
Op bouwen; sie toe: vereenight u niet,
Ten zy, dat u verbont gantsch dient
Ter eeren Godts; of't geen dat hy gebiet
Niet om en stoot; noch schaet
V Even-mensch; anders haet
En breeckt dat verbont, als niet heel wel
Met and'ren ghemaeckt na ons Heeren bevel.
7 Zijt om uws naestens luck verblijt,
Als of dat u selven aen't lijf waer gebeurt;
Geen vrient dan and'ren heyl benijt,
Of in sijn sinnen daer droevigh om treurt.
Hy houdt der vrienden luck voor 't zijn;
Hy danckt sijn Godt, als waer't hem selfs gheschiet,
Hy treurt als vrienden zijn in pijn;
Hy droevigh is, als of hy leet verdriet.
Soo moet het altijt zijn.
De vrientschap voet geen venijn.
De vrienden sijn verknoght vast aen een:
Een yder hout sijn goet voor d'ander ghemeen.
8 Dewijl de vrienden zijn een siel,
Door g'lijcke sinnen, als oock liefde, vereent:
Noyt d'een van d'ander sich onthiel;
Of 't valt hem bange, Hy treurt seer en weent.
Hy mist de oorsaeck van sijn vreught;
De held're Son die al sijn smert verdrijft,
Hy steeckt vol droeve ongeneught:
So langh sijn ghetrouwe helft achterblijft.
Mist ghy een trouwe vrient,
Soo zijt ghy maer half ghedient.

Geen vrientschap hoe goet, kan langh bestaen,
Daer vrienden seer verd' van malkanderen gaen.
De vrientschap vry van eygenbaet
Is yv'righ soo wel te helpen sijn naesten
Als sijn gesin: Heeft hy't te quaet.
Tot sijner bystant hy vrolijck sal haesten.
Gheen ware vrient verlaet in noot
Den and'ren, maer helpt, waer hy helpen mach:
Hy blijft getrouw tot inder doot:
Hy blijft tot 't lest als inden eersten dach.
Soo langh den bant van deucht
By een is, geen ongeneught,
Geen swarigheyt, haer vrientschap en liefd'
Kan breecken; in grooten noot vrient meest gerieft.
Gheen vrient alleen vrient voordeel doet
Om Aertsche schatten by een te vergaren;
Hy weet, dat dit voor 't quaet niet hoet:
Sy soecken malkanders ziel te bewaren
Voor alles dat van God haer scheyt.
Sy trachten te werden int weldoen rijck,
Op dat sy t'saem in eeuwigheyt
Gods huys be-erven voor haar vaste wijck.
Daar toe port d'een den aer,
't Zy dat sy hier sijn of daer.
Sy treden malkand'ren voor in deucht:
En komen so t'same*n* tot der vreugden vreugt.

Agurs Wensch.

Sangh: Gheluckigh wiens ghemoet.
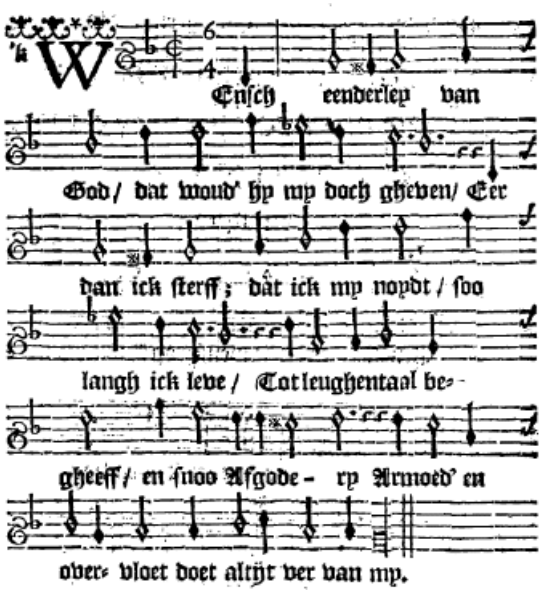
'k W
Ensch eenderley van
God / dat woud' hy my doch gheven / Eer
dan ick sterff ; dat ick my noydt / soo
langh ick leve / Tot leughentaal be-
gheeff / en snoo Afgode - ry Armoed' en
over- vloet doet altijt ver van my.

'k *W*Ensch eenderley van God, dat woud' hy my doch gheven,
Eer dan ick sterff; dat ick my noydt, soo langh ick leve,
Tot leughentaal begheeff, en snoo Afgode- ry
Armoed' en over-vloet doet altijt ver van my.

2 Vergun, en laet my toe, dat ick altijt geraecken
Mag aen mijn daeg'lijcks broot: 't mocht u te zat, versaecken,
En segghen: waer is Godt? of zijnde arm, mijn siel

Licht door mistroostigheyt tot dievery verviel.
3 Oock mocht mijn tongh en hert door honghersnoot uytvaren
En haer vergrijpen aen u naem; Wilt dan bewaren
O ! goede Godt, u knecht voor rijckdom en ghebreck.
Gun, dat hy krijgen magh 't geen hem tot voetsel streck.

Weldoen en Vrolijckheyt nut.

Canon a. 4. In een stem
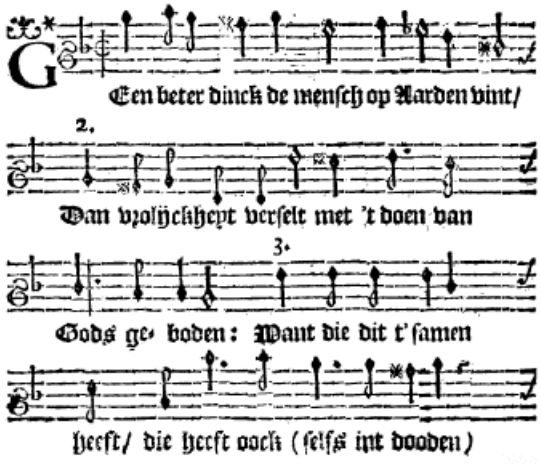
Een beter dinck de menſch op Aarden vint/
2.
Dan vrolijckheyt verſelt met 't doen van
3.
Gods ge- boden: Want die dit t' ſamen
heeft/ die heeft oock (ſelfs int dooden)

1. *G*Een beter dinck de mensch op Aerden vint,
2. Dan vrolijckheyt verselt met 't doen van Gods ge-boden:
3. Want die dit t'samen heeft, die heeft oock (selfs int dooden)
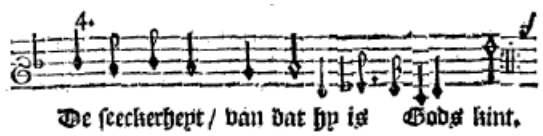
4. De seeckerheyt, van dat hy is Gods kint.

2 *U*yt 't doen van Godts gebodt die vreught ontstaet.
Wie Godt gehoorsaem is, weet dat hy sal ontfanghen
Als een der vrienden Gods, het rijck waer na verlanghen
De kind'ren Godts, en hier Godts toeverlaet.
3 Door weldoen overtuyght, weet hy gewis
Dat Godt, dien hy oprecht en trouwlijck dient, verlaten
Noyt sal; dat geeft hem vreught, en hout hem op deughts-straten
Te meer: dewijl het kruys hem dienstigh is.
4 De vaste hoop van dat hy eeuwigh sal
By Godt in volle vreugt, en 's Hemels huys verkeeren:
Dat doet hem stervens vrees en kommer van hem weeren,
En scheyden ongetreurt uyt 't aertsche dal.
5 Voor t'Aller schrickelijcxt hy niet verschrickt.
Daer voor een sondaer vreest, en vreest hy niet, het oordeel:
Hy weet, hy is Godts vrient, en dat hy daerom voordeel
Heeft aen het geen waer voor een aer verblickt.
6 Den strijt sijns vleeschs en droefheyt hy verwint.
Oock stelt hy aen een zy de vreught van vrou en magen.
Met recht; die beter weet, in't minst heeft gheen behagen.
Dat's hem recht vreucht, dat hem sijn God bemint.

7 De'es heyl'ghe vreught is een seer vast cement
Dat noyt begheeft noch breeckt, schoon dat ghy laaght ghedoocken
In swaer verdriet; ja doodt u lichaem hadt gebroocken;
En ghy ghelijck tot gruijs verginght int' endt.
8 Een goet ghewis verstreckt een Paradijs
Op Aarden; en gheen leet kan ymandt dat ontrooven:
Gheen beter blijschap kan ons ymandt hier belooven.
Wie daar na staat, is ten rechten wijs.
9 All' aartsche vreught vergaat, haar end is smert.
Waarom? sy komt niet voort uyt een oprecht geweten.
Wie sonder God in weeld' sijn daghen heeft versleten:
Van God ghestraft en gantsch verlaten wert.
10 Gheen lieve vrient gheen maghtigh Coningh kan
Hem van Gods strenghe hant verlossen noch afkeeren
Dat hy niet wert gestrafft van aller Heere*n* Heere.
Een sondaar krijght sijn loon t'zy vrou of man.
11 Wat baat dan Aartsch vermaack, wanneermen moet
Om tijdelijcke weeld het eeuwig bly-zijn derven?
Wanneer Gods handt ons treft, en wy niet moghen erven
Gods Coninckrijck maar duyvels helschen gloet!
12 Wilt ghy dan vreught op Aarden, en hier na?
Doe wel; en laat u noyt door Aartsch pleijsier verleyden.
Ontsiet om God geen kruys, soo sal hier na verbeyden
V d'allerhooghste vreught, hier Gods ghena.

Van de Opreghtigheydt.

Canon. a. 4. In een stem.
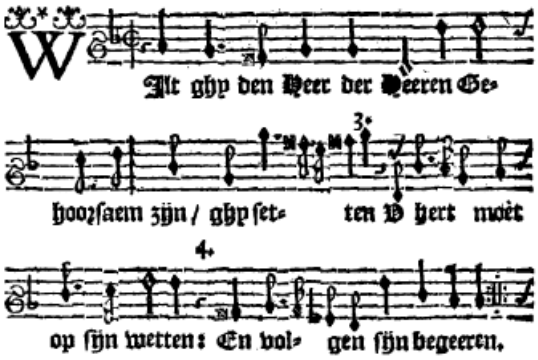
1. *W*Ilt ghy den Heer der Heeren
2. Gehoorsaem zijn, ghy set- ten
3. V hert moet op sijn wetten:
4. En vol-gen sijn begeeren.

2 God heeft een groot behaghen
In die, wiens hert en sinnen
Hem suyverlijck beminnen,
En na sijn wil haar draghen.
3. Die niet om menschen eere,
Of Weereltsche insichten,
Haer ganghen na God richten:
Maer om Gods wil bekeeren.
4 Die van haer deughdigh leeven
Gheen loon by menschen hoopen;
Maar in deuchts-loopbaan loopen,

Om t'heyl dat God sal gheven.
5 Die God soo hert'lijck vreesen,
Als of de Heer sijn ooghen
Tot haer hiel opghetooghen
Alleen, in haar by-wesen.
6 Die haer ghestadighe wachten
Soo vlijtigh voor de sonden,
Dat by haer niet ghevonden
Wert, datmen quaet mach achten:
7 Die nu en t' allen tijden
Soo 's Heeren woort betrachten,
Dat sy in haer ghedachten
Selfs niet in't quaet verblijden.
8 Die 's levens wetten volghen,
En trouwelijck belijden,
Schoon dat haer teghenstrijden
Tyrannen gantsch verbolghen.
9 Die geen dingh achterlaten,
Om haer volmaeckt te maecken
In Goddelijcke saecken,
Al soudt haer hier niet baten:
10 Die sonden niet verschoonen
Die van haer zijn bedreven:
Maer een volmaeckter leven
Belooven aan Gods Soone.
11 Die vanden Heer niet wijcken;
Of hy haar veel elenden
Int' leven wil toe-senden,
Die licht'lijck doen beswijcken
12 Die niet alleen met wercken
En woorden, maar oock zielen
Gods wetten onderhielen:
En haar in deucht verstercken.
13 Dit t'licht vans' Heeren woorden
Niet vlieden, maar na jaghen
Om beter haar te draghen

Na 'tgheen, sy van God hoorden.
14 Die soo naaukeurigh letten
En achten t'woort des Heeren,
Dat sy oock doen en eeren
Gods allerminste wetten.
15 Die in het goet volherden,
In luck en teghenheden:
En willens noyt misdeden,
Tot sy begraven werden.
16 Die boven alle saaken
Haar God en Heylant lieven:
Die hen altijt gherieven,
En door t'ghebedt haar naaken.
17 Soo ongheveynst moet yder
Die erven wil Gods vreughden
Bewand'ren t'padt der deughden;
En sijn ghelooffs belijder.
18 Waarom? God niet ghehenghen
Wil in sijn Coninckrijcken,
Die vroom alleen ghelijcken;
En deucht by ondeught menghen.
19 By God en is gheen duyster:
Hy Heyligh is in allen.
Hy heeft gheen wel-ghevallen
Die haar met schijn vercieren.
21 Al wiens ghemoet oprecht is,
Hier vreught, en na sal erven
Een leven sonder sterven:
Want dese recht Gods knechts is.

De Gierigheydt.

Zangh: Hou op, die geyl Ghedight.
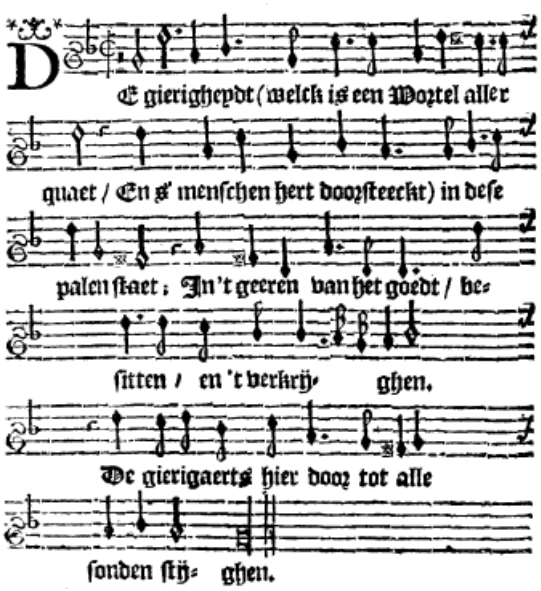
DE gierigheydt (welck is een Woortel aller
quaet / En s' menſchen hert doorſteeckt) in deſe
palen ſtaet: In't geeren van het goedt / be-
ſitten / en 't verkrij- ghen.
De gierigaerts hier door tot alle
ſonden ſtij- ghen.

*D*E gierigheydt (welck is een Wortel aller quaet,
En s'menschen hert doorsteeckt) in dese palen slaet;
In't geeren van het goedt, besitten, en verkrij-ghen.
De gierigaerts hier door tot alle sonden stij- ghen.

2. Een water-suchtigh mensch, hoe volder dat hy is
Van Water; hoe hy meer verlanght nae laeffenis.
Geldtgierighe, t'sy dat sy in een kleyn besit sijn
't Sy grooten overvloedt, altijdt noch meer verhit sijn.

3. Op meer en meerder schat, gantsch onversadelijck
Int' geeren van staag meer de grage doot gelijck.
In't gheen natuur verleent sy vinden noyt ghenoeghen,
Int gheen ghenoeghsaam is, sy krijghen noyt vernoeghen:
4. Int' doen, gelijck het hout, dat hoement meerder stoockt,
Hoe dat het feller brant, en soo veel heeter smoockt.
Ghelijck als door een seeff de drop'len wel door loopen,
Doch evenwel blijft leegh, soo oock haar hert, schoon hoopen
5. Van ghelt en goederen vervullen haar kist, staagh
Blijft ydel in der daat, en altijt even graagh.
Zijn onversadig hert int krijgen vande schatten,
Hem t'heyloos padt doet gaan, en aan het onrecht vatten.
6. Hy spant sijn krachten in om trecken ghelt by gelt:
En in' verkreghen goet, hy al sijn blyschap stelt:
Of t'is hem slechs ghenoegh, dat hy het heeft; t'kan wesen
Dat t'wit en ooghmerck is om door het gelt gepresen
7. Te zijn by yder een, als oock seer hoogh gheacht
En als een magtig Heer, ge-eert van sijn geslacht.
Hy raapt en schraapt het gelt, door recht, meest slimme weghen
Ja t'is hem evenveel, als hy t'maar heeft verkreeghen.
8. Door recht, als sonder list, ghewelt en roovery
Hy daar nae tracht alleen, dat hy een rijckert zy.
Hy rooft den autaar Gods, lichtvaardigh sal hy sweeren;
Als hy door valschen eedt sijn schatten mag vermeeren.

9. Verkoopt het Heyligdom, den Hemel, ja oock God,
En heyl'ghen Gheest aan hem, die biet het meeste Bodt.
Hy past op Gods ghebod, noch op een goet gheweten.
De red'lijckheydt en eer sijn haast om winst vergheten.
10. Hy draagt sijn leven veyl: om gelt sijn tonge liecht
En het eenvoudigh hert, hy lichtelijck bedriecht.
Als listigheyt niet baat, sal hy't met kracht besoecken,
En wie hem tegenstaat voor alle plagen vloecke*n*.
11. Hy suygt alleynkens uyt door Woecker al het goet
Van Weduwen en Wees; ja knaaght aan t'been en bloet
Sijn scherpe tanden stomp: Hy stroopt de ondersaten
't Vel af met huyt en vleesch, en slocktse met de graten
12. Gantsch in sijn holle*n* buyck. Hy is gelijck een gier
Die haar verslindend' oogh omkeert nu gints nu hier
Om een verslaghen krengh of levend dier te vinden,
Dat hy met huydt en hayr tot 't been toe magh verslinden.
13. Hy tollen stelt op pis. Hy pleegt ontughtigheyt.
Hy heeft tot alle quaat om 't ghelt ghenegentheyt.
Besondigt hy sig oock int houde*n* van sijn have?
O! Ja. want aers geen sorg hy oyt sijn sinnen gave
14. t'Sy dat hy gaat, of staat, of rust, of waackt, sijn hert
Gheduurigh, niet by God, maar 'tghelt ghevonden wert.
Wanneer hy gaat, om 'tWoordt te hooren in Gods Tempel,

Sijn lichaam is daar in, sijn sinnen op sijn drempel.
15. Int kort: t'sy waar hy is, hy is altijt bevreest,
Dat of sijn huys verbrant, of is berooft gheweest.
Hy geeft niet: soo hy geeft, soo ist om meer te winnen:
Yet gheven sonder winst, dat quelt sijn hert en sinnen.
16. Of geeft hy sonder winst; soo ist door enckel noot
Ghedronghen, en door schaamt van and're menschen; groot
Is evenwel niet t'gheen, hy gheeft aan arme menschen.
Hy sal t' ghegheven goet seer haastigh weder wenschen.
17. Gheeft hy een rijcke gaaff, aan d' arme mensch; wat ist,
Wanneer hy gheeft het gheen, hy gantsch gedronghen mist?
Wanneer hy niet om God, maar om sijn eer Barmhertigh
Is nevens 't arme volck; en slechts in schijn trouhertigh?
18. De sulcke krijght sijn loon van menschen, menschen eer:
Doch t'Hemelrijck van Godt verkrijght hy nimmermeer.
Waarom? om dat hy niet met sulck een hert en sinnen
Als Godt wil. Rijck'lijck gheeft maar slechs om eer te winnen.

Klachte Christi over de ongehoorsaemheyt der menschen.

Zang: o ! Heyligh zaligh Bethlehem.
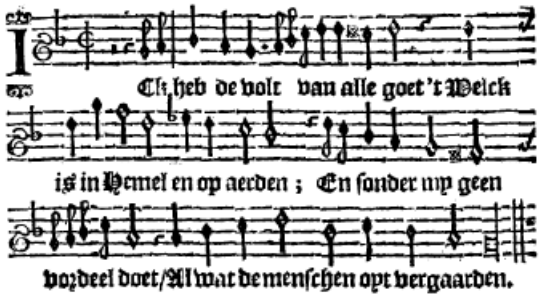
Ick heb de volt van alle goet 't Welck
is in Hemel en op aerden ; En sonder my geen
voordeel doet/Al wat de menschen opt vergaarden.

*I*Ck heb de volt van alle goet
't Welck is in Hemel en op aerden;
En sonder my geen vordeel doet,
Al wat de menschen oyt vergaarden.

2 Wat raserny besit u dan
O! weereltsch mensch en dwaas van sinnen;
Dat ghy soud' meenen dat een man
Kan sonder my yet overwinnen.
3 Wat helpt u doch met groot verdriet
En swaren arbeydt na te jaghen
Een schim van goet, dat u doch niet
Kan baten, noch my doen behaghen?
4 Eylaas! hoe weynigh soecken my,
Die nochtans ben den rechten ghever
Van't hooghste goet, dat eeuwigh bly
En schat-rijck maackt mijns wets-belever.
5 Men siet, dat yder schoonheyt mint,
Dat die van elck een wert ghepresen;
Mijn schoonder niemant ergens vint,

Ick nochtans onbemint moet wesen.
6 Men jacht en tracht nae Edeldom;
Wie is van hoogher stam ghebooren
Dan ick, die selfs van Godt afkom,
En tot een Coningh ben verkooren?
7 Waarom dan schaamt ghy u voor my?
Waarom wilt ghy u niet verbinden
Aan mijn gheslacht? dewijl dat ghy
Gheen Edelder op Aard sult vinden?
8 Ghy dient een weereltsch Prins: waarom
Schaamt ghy u doch my dienst te toonen?
Ick ben de hooghste Prins al-om,
Die heerlijck sal u dienst beloonen.
9 Ick ben de rijckste die'er leeft
En oock de miltste in wegh te schencken:
Mijn hert maar lust aan t'eysschen heeft,
Doch weynigh om t'versoecken dencken.
10 Ben ick mijns Vaders wijsheyt niet?
Kan ick den besten raat niet spreecken?
Nochtans men weynigh met my siet
Beraden als sy in noot steecken.
11 Ick ben mijn Vaders glants en eer;
Mijn Majesteyt vervult de landen.
Wie is daarom verwondert seer,
Wie kust met nedrigheyt mijn handen;
12 Ick ben mijn trouwe vrienden trouw:
Die my niet lieven haat ick weder.
Mijn schatten ick voor my niet houw
Maar stort die op mijn Vrienden neder.
13 Maar evenwel, wie tracht daar nae,
Om met my als een vrient te leven?
Mijn schat en vrientschap achtmen schae,
Men meent de Weerelt sal meer gheven.
14 Ick ben alleen het rechte padt
Waar lancks men veylighlijck kan komen
Tot in des hooghstens Conincks stadt;

Lancks my te gaan veel nochtans schromen.
15 Kort. Waerom twijffelt ghy dwaes volck,
Mijn Woort als waerheyt te gelooven?
Ben ick niet Gods ghetrouwste tolck?
En waarheyt selfs ghedaalt van boven?
16 Ghetrouwer dan my vint ghy gheen.
Waar toe dan t'wijff'len aan mijn woorden?
Heeft ymant om my scha gheleen,
Die niet en kreegh meer, dan hem hoorde?
17 Dewijl ick 'slevens oorspronck ben
En 'tleven selfs, waarom o! menschen
Stinck ick voor dy? eylaas! beken
Dat ick 't ben, waarom ghy moet wenschen.
18 Ick ben het licht, waarom ist doch
Dat aan my weynigh 't licht ontsteecken?
Een leyts-man kloeck, en wijs, en noch
Volght al de weerelt s'weerelts streecken.
19 Ick ben alleen der deuchden maat,
En oock wel-levens wissen reghel
Op mijn Compas men seecker gaat
Mijn waarheyt heeft mijn bloet tot zeghel.
20 Doch even wel men reghels smeet
Ondienstigh tot Godtsaal'ghe zeden;
Om die te volghen yder sweet,
Mijn wetten veel met voeten treden.
21 Ick ben alleen de ware vreught,
Die met gheen gal haar laat vermenghen.
Waarom acht ghy my ongheneught?
Wie kan oyt vaster vreught voortbrenghen?
22 Ick ben alleen der zielen rust,
En vroomen hulp; leght af u sorghen,
Die my vertrouwen, ick met lust
Verstadigh nu en alle morghen.
23 Indien een Leeuw of vellen Beer
Ghedenckt de gunst by hem ontfanghen,
Indien een Hondt waackt voor sijn Heer

En volght dien, die hem spijse langhen:
24 Indien een Arent trouw erkent
Indien een Dolphijn heeft behaghen.
In die, welck hem door vrientschap went,
Of die hem vreught of spijs toedraghen.
25 Hebt ghy my dan niet hert'lijck lieff,
Die eenmaal alle dingh gheschapen
Heb tot u vreughd' en uw' gherieff
En die u schilt ben en u wapen.
26 My die u hebt ghemaackt gantsch vry
Ghewilligh door mijn doodt en wonden
Van Satans macht en slaverny,
En oock van uwe straff en zonden!
27 Sijn Voeder kent een Eselin
Maar ghy o! gantsch ondanckb're scharen,
Ontseght hem danck, en eer, en min,
Die u ten goed' gheen bloet wou sparen!
28 Ick ben alleen en anders gheen
De bron van al u heyl en zeghen.
Spant soo ghy wilt 't verstant by een,
Doe ick het niet, 't loopt al u teghen.
29 Waar toe soo veel ghesweet, ghedraeft
Met heyls-verlies om Aartsche erven?
Soeckt my, soeckt my die t' alles laaft,
Wilt niet om t'Aartsch het Hemelsch derven.
30 Ick ben ghenadigh, en schel-quijt
Vyt goeder herten alle fouten.
Hoe komt dan, sondaar, dat gh' in tijt
V ganck tot my niet durft verstouten.
31 Hebt ghy o! nietigh mensch, gheen schrick
Om my u Heere te verstooren?
Besint ghy niet, hoe licht dat ick
Selfs door een wenck u kan versmooren?
32 Ghenadigh ben ick het is waar
Maar oock rechtvaardigh in het straffen
Mijn hant valt alle menschen swaar

Die niet haar sonden heel afschaffen.
33 Nauw isser een die my recht vreest
Schoon dat ick lijff en' ziel ter hellen
Kan senden, en opt allermeest
Nae haer verdienst rechtvaardigh quellen.
34 Daarom verlaater van u Godt
Indien u traegheyt u ontbeeren
Doet s'Hemels vreught, der vromen lot,
Leght niet de schult op my u Heere.
35 Want wat soud ick doch meerder doen
Tot het bevord'ren van u leven!
Indien u niet tot deucht kan spoen
Het goet dat ick u heb ghegheven.
36 O! steenen hert, 't welck niet versacht
Door soo veel aenghename gaven!
Indien ghy niet komt tot aandacht
Door t'goet dat eeuwigh u kan laven.
37 Indien u niet ghedreyghde straff
Kan tot Godtzaligheyt beweghen!
Soo u de schaamte niet leyt aff
Van teghen my veel quaats te pleghen;
38 Jae soo u hert maar dies te meer
Verhart, hoe dat ick u betoone
Meer vriend'lijckheyt, en u in eer
En vreucht en goet ghesont laat woonen.
39 Jae stadigh u met soo veel goet
En oock soo heerlijck kom begroeten,
Dat daer door selfs een Leeuw verwoet
Seer licht sijn wreetheyt sou versoeten.
40 Wat sal dan doch mijn liefde groot
Meer doen? wat sal die noch bedencken,
Om u te helpen uyt den doot
Waar me'e ghy willens u wilt krencken?
41 Ghelooft dat vry, dat ick van sin
Niet ben, om u onwilligh binnen
Mijns Vaders rijck te leyden. 'kmin

Een gheef mijn vreught aan die my minnen.
42 Daar toe oock mijn rechtvaardigheyt
En laet niet toe, dat ick de gheenen
Die leeft in onboetvaardigheyt
Mijns Vaders woonplaats sou verleenen.
43 Op sonden straf en onheyl past;
Op recht ghelooff Gods rijck en vreughden.
Wilt ghy de vreught, u selffs ontlast
Van sond; betracht de ware deughden.

Ware Rijckdom.

Zangh: Op de wijse van den vijfden Psalm.
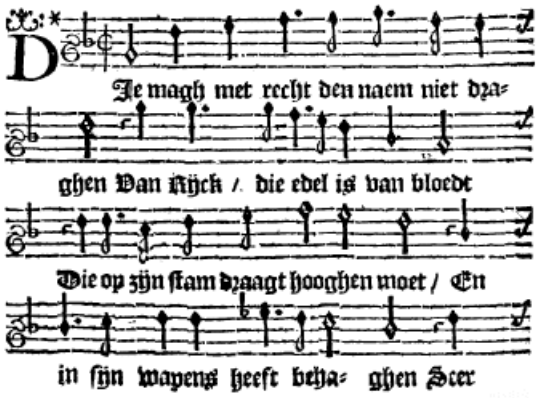
Die magh met recht den naem niet dra=
ghen Van Rijck / die edel is van bloedt
Die op zijn ſtam draagt hooghen moet / En
in ſijn wapens heeft beha= ghen Seer

*D*Ie magh met recht den naem niet draghen
Van Rijck, die edel is van bloedt
Die op zijn stam draagt hooghen moet,
En in sijn wapens heeft beha- ghen
Seer

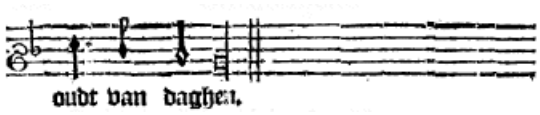

oudt van daghen.

2 Hy is niet rijck, die duysent schapen
En duysent ossen leyt ter wey
Op't klaver-lant, of op der Hey;
Waar van hy grooten winst kan rapen
Door hulp van knapen.
3 Hy is niet rijck, die veel juweelen
En schat op schatten packt by een
En die begraaft, op datse gheen
Doortrapten Dieff hem sou ontsteelen,
En met hem deelen.
4 Indien dat hem tot alle tijden
Verhonghert nae meer overvloet
De droeve sorgh niet slapen doet;
Indien hem hoop en vrees bestrijden
Aan allen zijden.
5 Soo hem de vlam in duyst're nachten
En roovers, moorders, wint en weer
En Zee ontstellen wonder seer;
En hy door sorgh van sijn ghedachten
Gheen slaap kan wachten.
6 Soo hem sijn ziele doet vertsaghen
Door 't wroeghen van sijn sonden swaar
Voor 't naderen van Gods vuyrschaar;
Indien hy vreest te sullen draghen
God straff en plaghen.
7 Maar die is rijck, en sal t'staagh wesen
By God en menschen in der daat
Die op Gods gulde wetten staat
En God, (die waardigh is ghepresen)
Altijt wil vreesen.
8 Die alle quaat van herten mijdet
Die noch 't om liefde noch om haat

Des Weerelts, later wat hem staat
Te doen; die niet van 't pat afglijdet,
Schoon dat hy lijdet.
9 Wiens herten-spraack hem vryt van sonden
Die God met reyner hert roept aen
En van hem vastlijck hoopt t'ontfaen
Gods heyl seer groot jae niet om gronden,
Om Christi wonden.
10 Soo een is rijck, hem doet niet schricken
Den Duyvel; doot noch oock de Hel;
De Roovers doen hem gheen ghequel
Of sy schoon trachten in haar stricken
Hem in te wicken.
11 Hy verghenoeght is en te vreden
En vrolijck, of maar op sijn dis
Niet meer dan sob're nootdruft is
't Wert danckbaarlijck van hem gheleden
En met ghebeden.
12 Hy vreest sich niet te verghelijcken
By Cresus d'aller-rijckste Heer
Die anckstigh pooghde nae wat meer
Hy weet dat die nae meer niet kijcken
Sijn ware rijcken.
13 Ghenoeghsaamheyt met 't vroome leven
Dat is voorwaer een groot ghewin
t'Brenght rust en lust den menschen in
Wie daar nae staan, God sal t'die gheven
't Sy waar sy sweven.

Van de Gheveynstheyt.

Zangh: Prins Robbert mars, Of Ianneman &c.
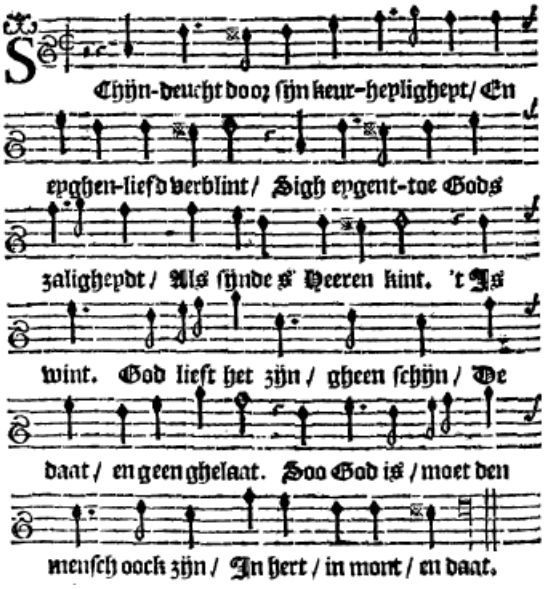
Schijn-deucht doo7 ſijn keur-heyligheyt/ En
eyghen-liefd verblint/ Sigh eygent-toe Gods
zaligheydt/ Als ſijnde ſ' Heeren kint. 't Is
wint. God lieft het zijn/ gheen ſchijn/ De
daat/ en geen ghelaat. Soo God is/ moet den
menſch oock zijn/ In hert/ in mont/ en daat.

*S*Chijn-deucht door sijn keur-heyligheyt,
En eyghen-liefd verblint,
Sigh eygent-toe Gods zaligheydt,
Als sijnde s' Heeren kint. 't Is wint.
God lieft het zijn, gheen schijn,
De daat, en geen ghelaat.
Soo God is, moet den mensch oock zijn,
In hert, in mont, en daat.

2 God is een licht en gantsch oprecht.
Hy schijnt soo als hy is.
Soo als de Heer is, zy de knecht;
Hy myd' de duysternis.
Behaaght u hert de glants van deught,

Waarom haar wesen niet?
De Sonnen straal u hert verheught,
En meer, als ghy haar siet.
3 Mint ghy de deught, maackt werck daar van:
Soo niet: waar toe haar schim?
Niet vroom zijn, alsment wesen kan,
Is slimmer sijn als slim;
Wat ist, of mensch den mensch bedroogh,
Gheen kenner van het hert.
Men leeft voor Gods (niet s'menschen) oogh;
Godt noyt bedrooghen wert.
4 Jae, ghy bedrieght u selven meest,
(Al schijnt ghy noch soo loos)
Schoon yder meent, dat ghy God vreest,
Wat ist? als't hert is boos.
Wat baat u, of ghy schijnt ghesondt,
Als 't lichaem is vol pijn?
Wat helpt, of God is in u mont,
Als 't hert is vol venijn?
5 Schoon Godt nae het uytwendigh werck
Alleen, som oordeel velt:
Hy nochtans meest neemt ooghemerck,
Of 't hert is wel ghestelt.
Die t'goede weet, doch niet beleeft,
En slechts deughts-schijn vertoont,
Onwaardigh is, dat Godt hem gheegt
't Heyl, daar hy deucht me'e loont.
6 Recht. want hy te bedrieghen pooght
De menschen niet alleen,
Maar selfs oock God, die 't al be-ooght,
Jae s'herten heym'lijckhe'en.
En of sijn herten-spraack hem wroeght,
En 't quaat hem overtuyght,
Hy echter met den schijn vernoeght,
En tot gheen deught hem buyght.
7 Hy heeft sijn ziel met wint ghepaeyt,

Hy krijght oock wint tot erff:
Een wervel-wint, die hem toe-waeyt
Het eeuwighe verderff.
Deugts-plegingh, maar geen schijn, krijgt loon.
Wilt ghy dan 't eeuwigh rijck?
Stelt over al de deught ten toon,
Sijt uwen Godt ghelijck.
8 *U* hert beschaam u wercken niet,
U wercken niet t'ghewis.
Selfs int verborghen t'quade vliet;
Mijdt alle arghernis.
Niet nae u sin, maar nae Gods wet
U ganghen moeten gaan:
Dat Christus tot gheen reghel set,
Sy van u niet ghedaan.
9 Al wat dat doen kan yder een,
En doende niet wert vroom,
Heeft met Gods wetten, niets ghemeen;
Want die houdt ons in toom.
In't kort o! mensch, wie dat ghy zijt,
Den Gods-dienst ernstigh meent.
Want Godt de huychelaars af-snijt,
En deucht met hem ver-eent.
10 Doet in het duyster niet het gheen
Ghy schamen soud in 't licht.
Beleeft oprecht Gods wet alleen
Soo als voor sijn ghesicht.
Om menschen wil en doet gheen quaat.
Veynst niet om s'werelts eer,
Of lust, of goet; sy doen gheen baat,
Als komen sal de Heer.

Eenighe Wel-levens regulen.

Zangh: Verdwaelde Coninginne.
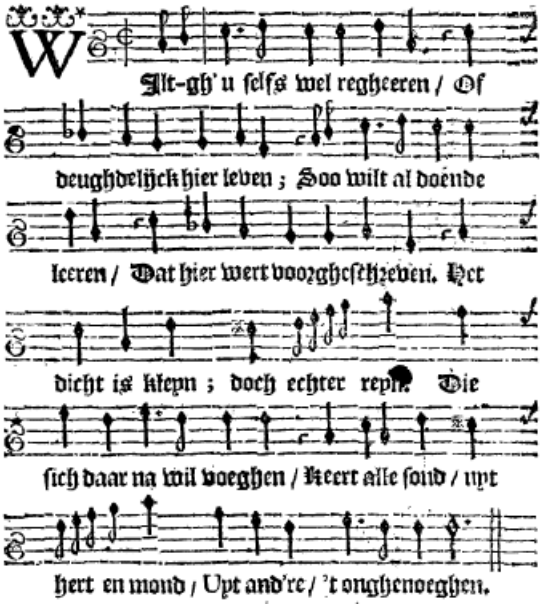
Wilt-gh' u selfs wel regheeren / Of
deughdelijck hier leven ; Soo wilt al doende
leeren / Dat hier wert voorgheschreven. Het
dicht is kleyn ; doch echter reyn. Die
sich daar na wil voeghen / Keert alle sond / uyt
hert en mond / Upt and're / 't onghenoeghen.

*W*Ilt-gh' u selfs wel regheeren,
Of deughdelijck hier leven;
Soo wilt al doende leeren,
Dat hier wert voorgheschreven.
Het dicht is kleyn;
doch echter reyn.
Die sich daar na wil voeghen,
Keert alle sond, uyt hert en mond,
*U*yt and're, 't onghenoeghen.

2 Hoort rasch, leert oock wel swijghen.
Soo swijghen sal noyt hind'ren.
Hier door veel menschen krijghen

Den naam van wijsheyts kind'ren.
Een vat vol bier maackt gheen ghetier.
Die les dient waarghenomen
Voor al van't kint, dat sich daar vint,
Waar graauwe hoofden komen.
3 Bedencken gae voor segghen:
Wilt niemants eere schaden:
Noch loffelijck uyt legghen
*U*ws naastens duyst're daden.
Doch als 'tghemoet u spreecken doet;
Let naau op plaats, en stonden,
En 't volck, soo sult ghy sonder schult
En laster sijn bevonden.
4 Houdt maat in alle dinghen.
(Maer niet in Godt te minnen)
Wilt toorn en wraack bedwinghen.
Laat noyt soo overwinnen
Het wereltsch goet u reyn ghemoet,
Daegh' op een sijd' soud hellen.
De maat houdt staat. Wat overslaet,
Is voor gheen deucht te tellen.
5 Wilt met u doen niet prijsen,
't Gheen ghy bestraft in and'ren.
Sal straff haar kracht bewijsen,
Sy moet met selfs-doen wand'ren.
Siet, in u hert ghevonden wert
Ghenoegh, om uyt te roeyen.
Roept dat eerst uyt, eer ghy besluyt
Eens anders quaat te snoeyen.
6 Verrijckt ghy door Gods zeghen,
Danckt Godt. sijt trots, noch prachtigh.
Loopt u de weerelt teghen
Bidt Godt, sijt niet te klaghtigh.
Het aartsche goet is Eb en Vloet,
Een Wel, niet te vertrouwen.
Hy wijs'lijck doet, die wat hem moet,

Sijn hert op Godt gaat bouwen.
7 Vermijdt de Goddeloosen.
Bemint en eert de vromen:
Haar doen sy u een loose,
Om u van 't quaat te toomen.
Voor al staagh let op s'Heeren wet:
Stuert daar nae al u ganghen.
Wie die beleeft, Gods zeghen heeft
Hier en hier nae t'ontfanghen.

Troost-Liedt over het af-sterven van goede Vrienden.

Zangh: Hoe schoon licht ons de Morgen-ster.
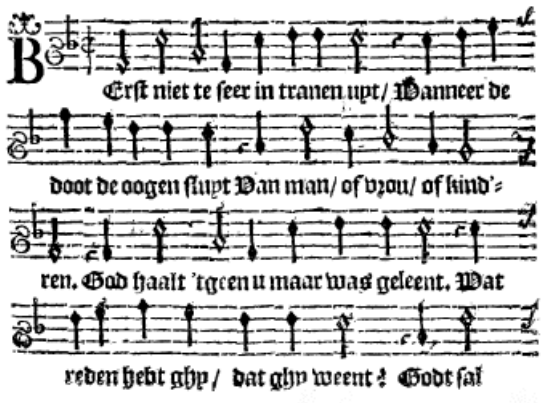
Erſt niet te ſeer in tranen upt/ Wanneer de
doot de oogen ſlupt Van man/ of vzou/ of kind'-
ren. God haalt 'tgeen u maar was geleent. Wat
reden hebt ghy/ dat ghy weent? Godt ſal

*B*Erst niet te seer in tranen uyt,
Wanneer de doot de oogen sluyt
Van man, of vrou, of kind'- ren.
God haalt 'tgeen u maar was geleent.
Wat reden hebt ghy, dat ghy weent?
Godt sal
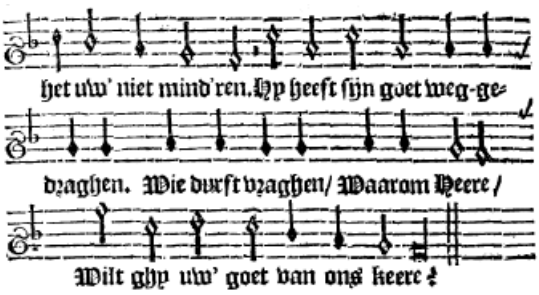
het uw' niet mind'ren.
Hy heeft sijn goet weg-gedraghen.
Wie durft vraghen,
Waarom Heere,
Wilt ghy uw' goet van ons keere?

2 Magh God niet doen al wat hy wil
Met 't sijne? ja. Wel, weest dan stil:
   En hem sijn wil laet wercken.
Ghy bidt, dat Gods wil magh gheschien.
Godt wil, dat hy den doot sal sien.
   Wilt u wil in God stercken.
Wie had u beloft ghegheven,
      Dat sijn leven
      Duuren soude
Soo veel tijts als ghy vertroude?
3 Hy is onredelijck, die niet
Het vry-ghebruyck van t'leen aanbiet
   Den leen-Heer. Hy te achten
Is voor een vreck, die acht voor scha
De wedergift van 't gheen, ter stae
   Hem quam, meer dan hy wachte.
Die d'uytkeer van s'Heeren leenen
      Wil beweenen
      Nae het bouwen
Maghmen voor ondanckbaar schouwen.
4 Die niet en weet sijn sterff'lijckheyt,
Of weet, maar sterck daar teghen pleyt,
   Is dwaas of trots van herten.
Hy vol van lichtgheloove steeckt,

Die van 'sdoodts schielijck komen spreeckt
De doot en heeft gheen perten.
Hy komt noyt, als hy wil dooden,
Sonder Boden.
Alle lijcken.
Over ons Doodts vonnis strijcken.
Sterft ymant nae u oordeel vroegh.
Denck; Dat sy leven langh ghenoegh,
Die vroom zijn, en wel sterven.
Sy legghen veel ellenden aff.
God gheeft somtijts den vromen 'tgraff,
Om alle ramp te derven.
Wie treurt, als wy haast zee-stroomen
Overkomen?
Sterven jonghen?
Wie had haar meer tijdts bedonghen?
6 In dien u vrient sterft out en traagh:
Wat klaaght ghy? Ghy siet alle daagh
Vergaen den ouden boomen.
Heeft hy hier heylighlijck gheleeft;
God hem een jeught vol vreughde gheeft
Die noyt hem wert benomen.
Ay misgunt hem niet sijn vreughde.
Volght sijn deughde,
Meest Gods Wetten;
Soo sal God u by hem setten.
7 Denckt, alhoewel ghy t' by-sijn derft
Van hem, die hier Godzaligh sterft,
Ten sal niet langhe duuren.
Ghy stuurt u vrienden slechs voorhe'en;
Om hem op 't spoedighst na te-tre'en,
En licht nae weynigh uuren.
Ghy mist hem, en hy u, menschen:
Doch nae wenschen
Hy sich vinden
Sal by God, dien hy meest minde.

8 Indien hy sterft in sonden schult:
Beveelt hem Godt, en neemt ghedult.
Godt sal dat recht is wijsen.
Sijn doot verstreck u tot een leer,
Om beter, dan hy de'e, den Heer
Ghetrouw te zijn, en prijsen.
Aan het sterven is gheleghen
Kruys en zeghen.
Eens ghestorven
Maackt of rijck, of gantsch bedorven.
9 Mist ghy u man, en sijn ghewin;
Hebt ghy niet om u Huys-ghesin
Bequamelijck te voeden.
Sijt vroom, en mint ghenoeghsaamheyt;
Soo sijt ghy rijck. God spijs bereyt
Die haar van 't quaat behoeden.
Godt verliet noyt Weeu of Weesen,
Die hem vreesen.
Om broodt koomen
Saghmen noyt het kint der vroomen.
10 Kort: 't sy wat vrient dat u verlaat.
Maackt, dat u troost op Godt vast staet:
Ghy sult noyt troost ontbeeren.
Leert van u vrient u sterflijckheydt
Tracht met hem nae Gods heerlijckheyt.
Door uwen Godt te eeren.
Soo sal u gheen doot doen schricken
Noch verblicken:
Maar u leyden
Daarmen niet en weet van scheyden.

Onrechte-Heeren dienst.

Zangh: Fortuyn Helaas, Pourquoy.
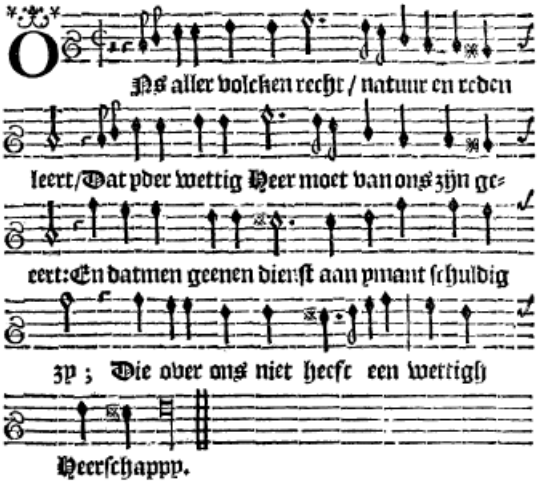
ONs aller volcken recht / natuur en reden
leert/Dat yder wettig Heer moet van ons zijn ge=
eert:En datmen geenen dienſt aan ymant ſchuldig
zy ; Die over ons niet heeft een wettigh
Heerſchappy.

*O*Ns aller volcken recht, natuur en reden leert,
Dat yder wettig Heer moet van ons zijn ge-eert:
En datmen geenen dienst aan ymant schuldig zy;
Die over ons niet heeft een wettigh Heerschappy.

2 Soo ist. Waarom dan mensch, betoont ghy sulcken eer,
Die door natuur en recht niet zijn u wettigh Heer?
De weerelt, en het vleysch, en Satan en sijn niet
U Princen van natuur. Wat volght ghy haar ghebiet?
3 Den Duyvel heeft noyt yet voortreffelijcks ghedaan,
Waarom ghy onder hem, als uwen Heer, soud staan?
Gheen schoonheyt is by hem; geen eygenschap hy heeft,

Waarom hy waardigh is, dat ghy sijn wet beleeft.
4 Het leven gheeft hy niet, hy is een Moordenaer.
Hy voedt u lichaam niet, noch helpt u uyt ghevaar.
Daar is gheen loon by hem, want hy verstooten is
*U*yt al sijn heerlijckheyt, en swerft in duysternis.
5 Hy oock niet maghtigh is, het gheen hy heeft belooft
Te gheven; want hy is van alle goet berooft.
Dat ymant niet en heeft, en noyt verkrijghen kan,
Dat gheeft hy nimmermeer aan dees of gheenen man.
6 Den Satan heeft geen goet, by hem en is gheen recht
Om geven 't geen hy looft aan sijnen dienstb'ren knecht.
Godt aller dinghen Heer alleen heeft recht en macht
Om doen, al wat hy heeft den vroomen toe-ghedacht.
7 Elck geeft, het geen hy heeft; Soo doet den Satan me'e,
Gods gramschap is by hem, hy geeft oock herten-wee,
Gods wraack verbolgentheyt, den doot en Helsche pijn.
Gheen and're goederen by hem te vinden sijn.
8 Wie dient om sulcken loon? wie volghter sulcken Heldt,
Die sijn ghetrouwe knecht voor 't goede quaat vergelt?
Of volght ghy desen Gheest, om dat hy is van dy
Verkooren tot u Hooft met macht en Heerschappy?
9 Met recht verlaat ghy hem, die teghen recht en re'en
Sich tot een Coninck maackt, en rechten komt verte'en.
Gheen onderdaan heeft recht een Heer te stellen in
Alwaar een wettigh is, nae haar verkeerden sin.
10 Of soo het is gheschiet; so is het wel ghedaan,
Soo ghy den eersten eert, en laat den laatsten gaan.
God, Schepper aller dingh, stelt onder u ghebiet,
Al wat hy heeft ghemaackt, en wat u ooghe siet.
11 Zijt ghy des weerelts Heer, wat dwaasheydt komt u aan,

Dat gy u knecht ten dienst, of hem ter hant wilt staan?
Of dient ghy haar om loon? dat is voorwaar te slecht;
Wie isser, die om loon ghehoorsaem is sijn knecht?
12 De reden leert dat selfs dat hy die dienen moet,
Heeft minder dan sijn Heer, van't weereltlijcke goet.
Dit rond u dienen moet, soo sijt ghy dan haar Heer
Soo hebt ghy oock als Heer, dan dese weerelt meer.
13 De weerelt is een kist, die groote schatten heeft,
Maar God is d'eyghenaer, en die alleenigh gheeft.
De werelt niet en geeft, maer sy alleen bewaart,
Dat God voor sijns gelijck, dat is, den vroome*n*, spaart,
14 Wilt ghy dan 'sweerelts goet, soo dient den eyghenaar,
Die u dat gheven sal, en beter goet hier naar.
En schoon de werelt kon voor dienst u gheven loon,
Het allerwenschelijcks, een Keyserlijcke Croon.
15 't Waar evenwel gheen recht, daarom te wijcken aff
Van Godt, die alle dingh en u het leven gaff.
Waarom? sy biedt u schae, sy geeft maar tijdelijck;
God beyde, hier het Aartscht, hier nae sijn Coninckrijck.
16 Het gheen de werelt gheeft, verrottingh eenmaal siet,
Gods gaven roest en mot en dieven schenden niet.
Al 't weereltlijcke goet het leven niet verlenght,
Dat onsen Godt belooft, ons in het eeuwigh brenght.
17 De weerelt soo beloont, dat sy ons derven doet
Het loon, en boven dat het allerhooghste goet.
Wy missen om haar dienst de weerelt, en Gods vreucht
Het eene door den doodt het ander door ondeucht.
18 Wat sal het zijn, of ick de werelt heel besat,
En eeuwigh missen moest, Gods uytverkooren Stat?
Die meerder winnen kan, wat reden heeft hy doch
Dat hy om minder loon, een Heere vol bedroch
19 Soud dienen? wilt gy dan het allermeeste loon?
Dient met een recht ghemoet God en sijn liefste Soon.

Verkort u Adel niet, door 't soecken van het geen,
Dat uwe voeten selfs als nietigh stoff vertreen.
20 *U* selven ghy verkort, in dien ghy u cieraat
In dese weerelt soeckt, die eenmael doch vergaat.
Wie was'er oyt soo dwaes; dat hy sijn knechts gewaat
Oyt om sijn leden sloegh te proncken over straadt?
21 Het waardighste Juweel, het aller-eelste dier
Dat Godt voor desen schiep, dat sijn de menschen hier.
Sijt ghy het eelste dier, maackt u geen Beest gelijck,
Die om het aartsch ghewin sich wentelt in het slijck.
22 Aansiet u maacksel, want dat duydelijck u leert
Dat ghy involghen moet, dat Godt op u begeert.
Is oock het vleysch u Heer, of is het uwen Godt?
o! Neen. Wat volght ghy dan in alles haar ghebodt?
23 De kitteling van 'tvleesch is licht u aangenaam:
Doch sult ghy om die lust ontheylighen Gods naam?
't Sy ver! een Christen mensch kan altijt vrolijck zijn,
Hem sijn Gewis en Godt ghelijck een Musicijn,
24 Een Musicijn, die hem en oor-en hert-vreught geeft.
En maackt, dat hy oock selfs in smerte vreughdig leeft.
De maat gheeft lijffs-vermaack; als ymant sich verbrast.
Soo voelt hy dat de spijs hem zy een swaren last.
25 De weelde van het vleesch met lijff en jaren slijt,
Door't sterven raackt gy die en 'sHeeren vreugde quijt.
s'Vleeschs weelde 't sy hoe vast, duert maar uws levens draat
En naderhant daar uyt een helsche pijn ontstaat.
26 Doch wie sijn schepper dient van herten, hier verwerft
Herts-vreucht, en Gods vermaack hy daar-en-boven erft.
Ghenomen dat wy dan op Aarden leden pijn
Om Godt en om sijn heyl, 't zal echter beter sijn,
27 Dan die geen Heeren sijn te dienen om 't gewin

Der Aarden, dat ons noyt brenght in des Heeren min.
Godt is ons rechten Heer, wie hem ghehoorsaam dient,
Maackt hy sijn heyl gemeen, en lieft hem als sijn vrient.

Den Goeden niet quaats.

Zangh: Van Goossen.
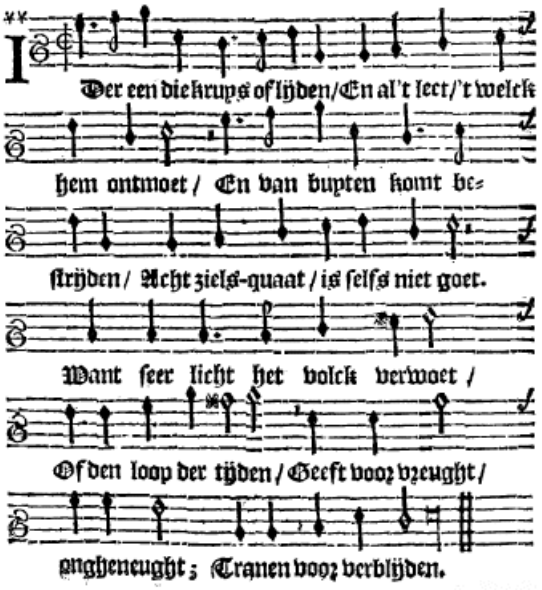
Der een die kruys of lijden/En al't leet/'t welck
hem ontmoet/ En van buyten komt be-
strijden/ Acht ziels-quaat/is selfs niet goet.
Want seer licht het volck verwoet/
Of den loop der tijden/Geeft voor vreught/
ongheneught; Tranen voor verblijden.

*I*Der een die kruys of lijden,
En al't leet, 't welck hem ontmoet,
En van buyten komt bestrijden,
Acht ziels-quaat, is selfs niet goet.
Want seer licht het volck verwoet,
Of den loop der tijden,
Geeft voor vreught, ongheneught;
Tranen voor verblijden.

2 Doch al wie den Heer der Heeren
Heeft sijn wijsen Gheest verleent,
Kan het kruys ten besten keeren,
Waarom ymant truert en weent.
Hy daar door sich selven speent
Van het quaet der zonden;
't Welck in daat, zielen schaat;
En haar helpt ten gronden.
3 Die het quade heeft bedreven,
Lijt het quaet van hem begaan.
Daar het quaat eerst kreegh sijn leven,
Keert her we'er, en blijft daar staan.
Die het quade eerst vanght aan,
Springht het voor de scheenen.
Die quaat de'e, dan die t'lee,
Heeft me'er stoff tot weenen.
4 Die de vroomen valsch aandraghen,
Doen haar ziel me'er smert en pijn,
Dan de geen, die sy beklaghen;
Sy gerust noyt konnen sijn;
Om dat haar het schalck venijn
En 't ghewiss' komt quellen,
En tot wraack haar vermaack
Breeckt, jae doemt ter Hellen.
5 Wat ghy doet, siet toe: begint niet
Teghen ymant, dat ghy niet
Selfs wilt lijden; want ghy wint niet.
Nae de zonden volght verdriet.
Sond (schoon die gheen straff en siet,
Of ghevoelt uyt-wendigh)
Brenght doch me'e herten-wee,
En maackt ons ellendigh.
6 Die in plaats van Gode t'eeren
't Hert heel op de weerelt stelt;
Die de keurstem koopt van Heeren,
En het recht verkeert om gelt,

Die de Weesen doet ghewelt,
Die gheluckigh noemen,
Waar gheheel Gods oordeel
En sijn recht verdoemen.
7 Onghemack en ramp te mijden
Gheensins wert van ons ontra'an:
Als die sorgh blijft om te strijden,
En den Satan af te slaen,
En de sonden, die ons scha'an;
Jae om soo te leven,
Als de Heer in sijn leer
Ons heeft voorgheschreven.
8 Het verdriet dat ons komt treffen
Veel uyt eyghen domheyt spruyt.
Aen een stroo veel lastigh heffen,
Daar de wijse licht komt uyt.
Eyghenliefde sich uytsluyt
Van de swarigheden;
't Gheen haar deert, sy vermeert
Door onlijdtsaamheden.
9 Niet alleen de Coninckrijcken,
En den eenen stadt den a'er,
Quellen en veronghelijcken;
Maar de vrienden oock malka'er,
Jae wy selfs ons in ghevaer
En veel onlust steecken;
Naedemaal ons geen quaal
't Quaat doen laat ontbreecken.
10 Dwase mensch, wat vliet ghy winden
Dieren-tijt, en krijgh, en pest?
In u selven is te vinden,
Aller qualen brou en nest.
Ghy u selven 't meeste quest.
Wilt ghy't quaat voorkomen
U selven haat; mijt het quaat,
Voeght u tot de vroomen.

Sonden loon.

Zangh: Cupid' onlanghs gheleen.
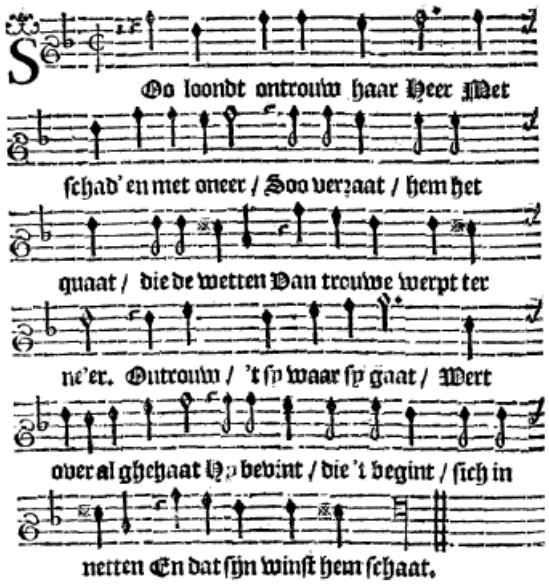
So loondt ontrouw haar Heer Met
schad' en met oneer / Soo verraat / hem het
quaat / die de wetten Van trouwe werpt ter
ne'er. Ontrouw / 't sy waar sy gaat / Wert
over al ghehaat Hy bevint / die 't begint / sich in
netten En dat sijn winst hem schaat.

*S*Oo loondt ontrouw haar Heer
Met schad' en met oneer,
Soo verraat, hem het quaat, die de wetten
Van trouwe werpt ter ne'er.
Ontrouw, 't sy waar sy gaat,
Wert overal ghehaat
Hy bevint, die 't begint, sich in netten
En dat sijn winst hem schaat.

2 Soo gaat het, die om ghelt,
En om het Aartsch ghewelt,
En haer vreught, Godt en deucht, of sijn leere
Ontrouw'lijck rugh-waarts stelt.
Hy staet nae 's werelts vreucht,

Ter wijl noch bloeyt sijn jeucht,
Doch sijn hert komt door smert uyt te teeren;
Want sond teelt ongheneught.
3 Hy haackt nae overvloedt
Van het verganck'lijck goet,
Doch men siet, dat verdriet hem bestormen
Komt binnen in't ghemoet.
Of soo dat niet gheschiet,
Wat ist? hy eeuwigh niet
Dat gheniet, wantmen siet, dat de wormen
't Door knaghen als het riet.
4 Door ontrouw soeckt hy eer,
Doch krijght die nimmermeer.
Rechte loff kreegh noyt stoff uyt de sonden:
Van sondaars vlucht hy veer
Of krijght hy 't gheen hy mint,
Wat heeft hy? yd'le wint,
't Nietigh stoff, van het hoff, in geen stonden
Dat ons maackt Godt bemint.
5 Wie eert hem, die niet leeft
Soo Godt gheboden heeft?
Wie en haat niet die quaat oyt beginnen?
Wie haar niet wederstreeft?
Een sondaar haat het licht,
En 't weereltlijck gherícht.
Doch die 't goet in 't ghemoet recht beminnen,
Niet vreesen Gods ghesicht.
6 Hy vol bekommernis
Is selfs in duysternis:
Het gheruys en ghedruys van de winden
Ontroert hem sijn ghewis.
Hoe menigh raackt ter schand
Die ontrouw was van hand!
En hoe veel, die gheheel 't quaat besinden,
Gheholpen sijn van kant!
7 Het onrechtvaardigh goet

Gaat als een Eb en Vloet
Selden vint het kints kint daar by voordeel
Die ghy nae u opvoet.
Of soo dat niet gheviel,
Het vernoeght gheen ziel;
't Geeft geen lust, en geen rust, want Gods oordeel
En wraack volght op de hiel.
8 En schoon, datmen u eer,
En krijght dat ghy begeert,
Dat het blijft, en beklijft in u leven.
Wat ist? als het verkeert
In ongheneught en smert?
En ghy verstooten werdt
In 't gheheel van dat deel, dat Godt gheven
Sal aan 't Godtsaligh hert.
9 Al 't gheen dit ront bevat,
Is gheensins by die schat
Die bewaart, en ghespaart wert, te g'lijcken
In Gods Palleys en Stadt.
Schoon ghy dan tot u deel
Besat de weerelt heel
En haar schat, noch soud dat moeten wijcken
Voor 't Goddelijck juweel.
10 Wie oprecht dient sijn Godt,
En leeft nae sijn ghebodt,
Godt hem geeft, dat hy leeft in sijn woningh
In volle vreughts ghenot.
Hier krijght hy seeckerheyt
In 't hert, en g'noeghsaemheyt,
En voor deught, eer en vreught tot belooningh
En naamaals saligheyt.

Van de onkuysheyt.

Zangh: 't Pronckje van de Maaghden.
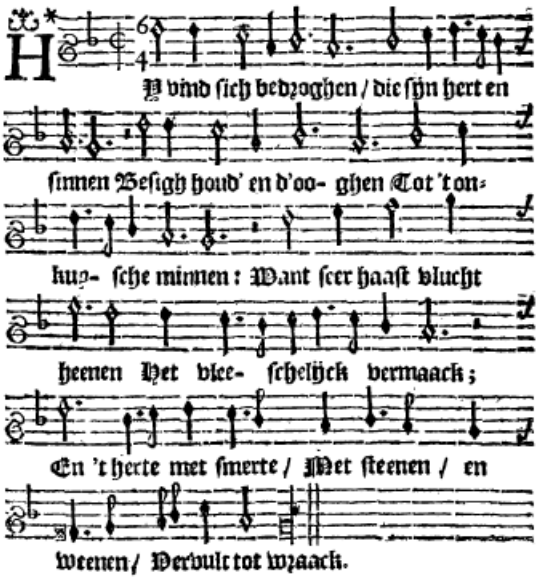
HY vind sich bedroghen / die sijn hert en
sinnen Besigh houd' en d'oo- ghen Tot 't on-
kuy- sche minnen: Want seer haast vlucht
heenen Het vlee- schelijck vermaack;
En 't herte met smerte / Met steenen / en
weenen / Vervult tot wraack.

*H*Y vind sich bedroghen, die sijn hert en sinnen
Besigh houd' en d'oo- ghen
Tot 't onkuy- sche minnen:
Want seer haast vlucht heenen
Het vlee- schelijck vermaack;
En 't herte met smerte,
Met steenen, en weenen,
Vervult tot wraack.

2 Het verbreeckt de vreden
In de Huys-ghesinnen.
't Gheeft ons siecke leden,
Qualijck te verwinnen.

Het verdwaast de sinnen.
En verspilt ons gheldt.
Dat jachten, en trachten,
Beminnen, beginnen
Doet vuyl ghewelt.
3 Hier door wy verliesen
Onsen naem en eere,
Boven gout te kiesen
En vercierde kleere.
Doet dit niet ontbeeren
De recht en ware vreucht?
De deughde gheeft vreughde;
Hoereeren, vermeeren
Doet ongheneught.
4 Een oneerbaar leven
Gheeft gheen verghenoeghen;
Sonde kan niet gheven
Dan een quelligh wroeghen.
Schoon het kan vermaacken,
Wat sal 't int laaste sijn?
Door sterven, ghy derven
Die saacken, en smaacken
Moet d'Helsche pijn.
5 Dit sal wis gheschieden,
Want gh' hebt niet ghevloden,
't Gheen dat u verbieden
Gods ghetrouwste boden;
Jae Gods liefste Soone,
En dat op dreyghement,
Van 't sterven, en derven
Heyls-Croone, deuchts loone,
Die sulcks ghewent.
6 Recht. *U* vuyle seden
Vwen naesten hind'ren,
Dat sy niet betreden
(Als betaamt Gods kind'ren)

's Heeren suyv're weghen;
   Jae ghy een oorsaack zijt,
Dat plaghen en slaaghen
   Voor zeghen, hem teghen
      Komt alle tijdt.
7 Sijt ghy niet Gods eyghen?
   Sijt ghy niet sijn Kercken?
Nae Gods Wet wilt neyghen;
   En tot deught u percken.
Wilt u Schepper eeren
   In Lichaam en in Gheest.
Wilt vlieden, quae-lieden,
   En weeren 't begheeren
      Dat Godt niet vreest.

Van Iockery of Boetsery.

Zangh: Pavane d' Espagne.

Ebruyckt geen jock in heyligheyt; Noch
in een saack vol deftigheydt; Noch oock in
een bedroefden staadt Die veel of weynigh

*G*Ebruyckt geen jock in heyligheyt;
Noch in een saack vol deftigheydt;
Noch oock in een bedroefden staadt
Die veel of weynigh
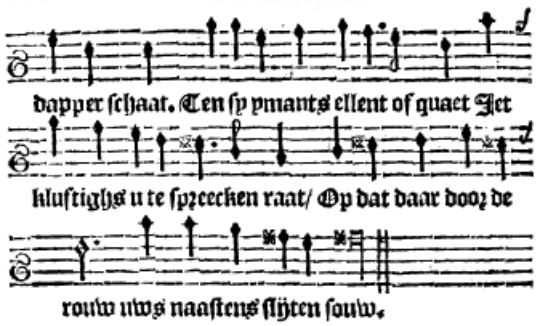
dapper ſchaat. Ten ſy ymants ellent of quaet Iet
kluſtighs u te ſpreecken raat/ Op dat daar door de
rouw uws naaſtens ſlijten ſouw.

dapper schaat.
Ten sy ymants ellent of quaet
Iet klustighs u te spreecken raat,
Op dat daar door de rouw uws naastens slijten souw.

2 Die jocken wil, jock met bescheyt.
Maackt tusschen menschen onderscheyt.
Met oude luy dient niet ghespot;
Noch d'Overheyt een Aartschen Godt.
Een man van aansien niet en lijt,
Dat ghy met jock hem lastigh zijt.
By menschen niet bekent
U Tongh van jock afwent.
3 Ban boetsery uyt tongh en hert
By ymant, die licht toornigh wert.
De waarheyt dient niet staagh gheseyt,
Met lachen of met boertigheyt.
Schoon jock van waarheyt 't minste heeft
Sy nochtans qua gheheugh'nis gheeft.
d'Hoovaardighe soeckt eer,
Hy biet het jock gheweer.
4 Dien deftigheyt past boven al,
Hem meer van jock onthouden sal.
Jock sonder ernst of aardigheydt
Vermindert veel ons waardigheyt.
Ons aansien lijdt oock grooten last,
Wert jock niet na den tijt ghepast.

Die recht Gods woort beleeft,
Het boerten wederstreeft.
In 't kort: hoe min de boetsery
Gheschiet, hoe dat het beter zy.
Jock is d'een vreucht en d'ander smert
Ghesplist hier door licht vrientschap wert.
In jock van sulcken lagh u wacht,
Om welcken datmen u veracht.
U woort in 't hert niet gaat,
Indienmen u versmaat.
Sijn naasten die vermanen wil,
Houd sigh van alle boetsen stil,
Op dat hy sigh niet voor laat staan,
Dat het om jock slechs is ghedaan.
Ten zy ghy dese vrouw of Heer
Soo best kond tasten op haar seer:
Want ernstigh jock oock kan
Een bet'ren nu of dan.

Der Armen Ampt.

Zangh: Sarabande.
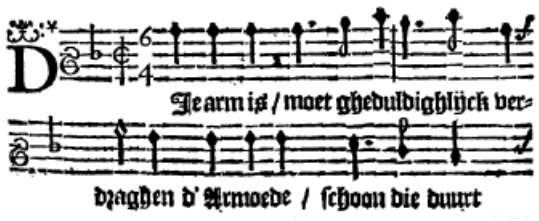
*D*Ie arm is, moet gheduldighlijck verdraghen
d'Armoede, schoon die duurt
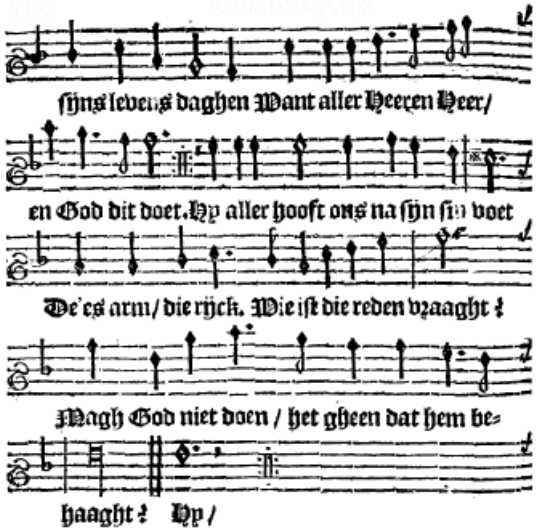
ſijns leven's daghen Want aller Heeren Heer/
en God dit doet. Hy aller hooft ons na ſijn ſin voet
De'es arm/ die rijck. Wie iſt die reden vraaght?
Magh God niet doen / het gheen dat hem be-
haaght? Hy /

sijns levens daghen
Want aller Heeren Heer, en Godt dit doet.
Hy aller hooft ons na sijn sin voet
De'es arm, die rijck. Wie ist die reden vraaght?
Magh God niet doen, het gheen dat hem behaaght? Hy,

2 Godt niet verplicht is, ons schatten te gheven:
Hy voldoet, als hy gheeft nootdruft tot 't leven.
Dit 's klaer belooft, soo niet den overvloet.
Dat Godt toe seyt, dat doet hy sta'agh goet.
Hebt ghy s'lijffs onderhoudt, waar toe gemort?
Godt hout sijn woort, en doet u niet te kort.
3 Vertrouwt u Schepper in't gene staet te lijden.
Hy sal u voen, ja u in't kruys verblijden:
*U*yt 't geen u smert, sal hy verwecken vreucht;
Genoeghsaemheyt maackt rijck en verheught.
Het morren, om dat wy in armoe zijn,
Geen armoe weert, noch oock ons smert en pijn.
4 Wilt eerlijck, en oock vlijtighlijck versorghen
De kost voor d' uwe, sorgt niet voor den morgen,

Ghelijck het Heydensch ongheloovigh volck;
Godt kent u noot, en sijn liefste Tolck.
Wie haar vertrout, van hongher noyt vergaat;
Of soo 't ghebeurt, Godt geeft een beter staat.
5 Verboden kunsten korseligh beginnen.
Sijt teghen God niet korsel van sinnen.
Al 't gheen hy doet, dat raackt u saligheyt.
Wert ghy veracht, maackt geen swarigheyt.
't Sijn menschen die 't u doen; maar God die eert,
Die mids in smaat, doen 't geen dat God begheert.
6 Segh niet, wy sijn gheheel by elck verschoven.
Roemt op de eer, die Godt u spaart hier boven,
Een eer die alle eer des Weerelt dooft.
Een arm mensch, die recht in God ghelooft
Wert van Godt Erf-genaam sijns rijcks gestelt,
Bereyt voor die sijn arm van Gheest en gheldt.

Hoovaardigheyts-uytkomst.

Zangh: O! Schoone Cariclea.
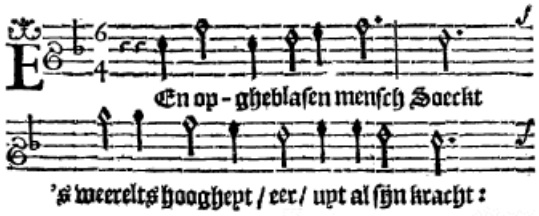
*E*En op-gheblasen mensch
Soeckt 's weerelts hoogheyt, eer, uyt al sijn kracht:
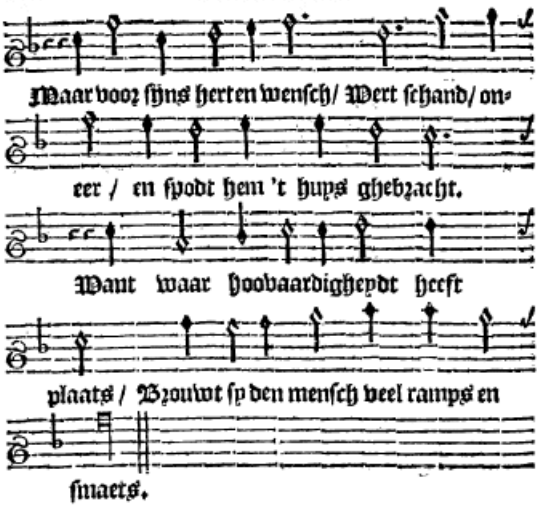
Maar voor ſijns herten wenſch/ Wert ſchand/ on-
eer / en ſpodt hem 't huys ghebracht.
Want waar hoovaardigheydt heeft
plaats / Brouwt ſy den menſch veel ramps en
ſmaets.

Maar voor sijns herten wensch,
Wert schand, oneer, en spodt hem 't huys ghebracht.
Want waar hoovaardigheydt heeft plaats,
Brouwt sy den mensch veel ramps en smaets.

2 Hy soeckt te stijghen op
Tot aan den top van alle heerlijckheyt;
Doch krijght seer haast den schop,
Jae eer hy 't denckt, hy gantsch te gronde leyt.
Hoovaardigheyt gaat voor den val:
Een stouten moet God kleynen sal.
3 Hy tracht te dringhen in
Des menschen gunst, door pracht en hoovaardy:
Maar vint gheen wedermin,
Om dat hy meent, dat gheen is soo als hy.
De hoovaardy acht Godt voor quaat:
Sy is oock by den mensch ghehaat.
4 Als hy door grootheyt meent,
Dat hy ontsien wert, en heel vreedsaam leeft:

Komt licht, waarom hy weent.
De gunst van 't volck sijn steunsel hem begeeft.
Die op het hooghsten is van 't rat,
Wert lichtelijck een spot der stat.
5 In sijn hoogh-achtbaarheyt
Hy droomt van vryheyt en van recht playsier
Het mist. Veel swaarigheyt
Treft d'opgheblasen menschen gints en hier.
De grootheyt is een slaverny,
Die ons niet maackt van sorghen vry.
6 Sy meenen door haar pracht
Te leven vrolijck en in soete vre'e.
Doch nijt brenght onverwacht
Veel wederwaardigheyt en herten wee.
De hooghe boomen lijden meer
Dan laaghe, stormen en onweer.
7 Soo mist een trots ghemoet
Sijn wit, waarom hy neerstigh heeft ghetracht;
Sijn eer raackt onder voet:
Hy wert van Godt en oock den mensch veracht.
Hy mist hier nae de saligheyt,
Van Godt belooft den nedrigheyt.

Hoogheyts voorspraack.

Zangh: Wanneer ick slaap.

*B*Esit van Heerelijcke sta-ten
Ghe-
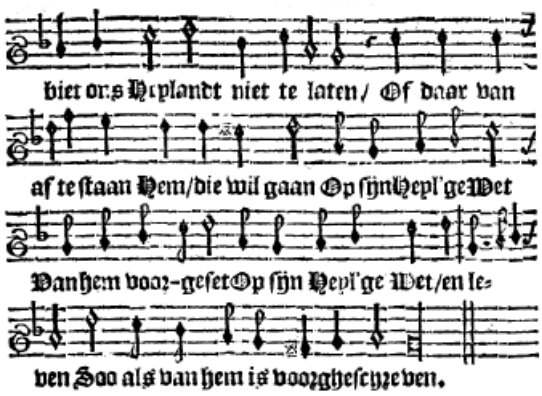
biet ons Heylandt niet te laten/ Of daar van
af te staan Hem/die wil gaan Op sijn Heyl'ge Wet
Van hem voor-geset Op sijn Heyl'ge Wet/en le-
ven Soo als van hem is voorgheschreven.

biet ons Heylandt niet te laten,
Of daar van af te staan
Hem, die wil gaan
Op sijn Heyl'ge Wet
Van hem voor-geset
Op sijn Heyl'ge Wet, en leven
Soo als van hem is voorgheschreven.

2 't Is waar, nae dat hy is verscheenen,
Sijn Moysis Wetten wel verdweenen;
Doch 't gheen Natuur inplant
Behout sijn stant:
Dat is niet verboon
Van Gods liefste Soon,
Dat is niet verboon; maar eerder
Door hem in 't woort verbetert meerder.
3 Waarom magh nu doch niet bekleeden
Een Christen 't ampt der overheden?
Het ampt, waar door het Beelt
Gods in hem speelt?
En waar door dat hy
Van quae tochten vry
En waar door dat hy kan maaken,
Als Godt, dat elck aan recht kan raaken?
4 Ist erghens in ons Heylants Wetten
Verboden 't wisten ne'er te setten?
Neen. Is het middel dan

Verboden van
Godt, dat tweedracht stuyt
En' twist buyten sluydt
't Geen' dat tweedracht stuyt in menschen,
En maackt, dat elck 't sijn krijght nae wenschen?
5 Mach sonder sond dit ampt betreden
Een Heyden, waarom niet Gods leden?
Wat Godt instelt is goet
Voor elck die 't doet.
Of ist Heydensch volck
Van Gods laatste Tolck
Of ist Heydensch volck bevolen
Dat Christ'nen van den wegh doet dolen?
6 d'Ootmoedigheyt heeft ons de Heere
Gheboon in sijn volmaeckte leere;
Doch die soo wel oock kan
Sijn in die man
Die in hoogheyt leeft
En in eere sweeft
Die in hoogheyt leeft verheven,
Als in die sonder staat hier leven.
7 Was David niet een maghtigh Coningh?
Had' d'ootmoet by hem niet haar wooningh?
Was hy niet nae Gods hert?
En gantsch ververt
Van hoogh-hertigheyt
En staat sughtigheyt,
Van hoogh-hertigheyt? Als desen
Was, kan oock nu een Coningh wesen.
8 d'*U*ytsteeckentheyt wert ons verboden.
Een Christen-Prins sal die oock dooden.
Hy sich niet meerder acht
Dan 't arm gheslacht
Die met hem een Heer
En de selfde leer
Die met hem een Heer erkennen,

En ons een Gods-dienst haar ghewennen.
9 Ons Heylant was gheen Heer op aarden,
Verbiet hy daarom 't ampt aanvaarden?
Seyd hy oyt tot een Heer,
Legh u staat ne'er?
Was een Aartsche kroon
Toe-gheseydt Gods Soon?
Toe-gheseydt Gods Soon te draghen
Nae 't doen van 's Vaders welbehaghen?
10 Wat sluyt doch, bid ick, dese reden,
Ghy mooght gheen Aartsche staat betreden,
Want Christus was wel eer
Op Aard gheen Heer?
Elck moet Christi werck
In sijns levens perck
Elck moet Christi werck nae-wand'len,
Wanneer daar van sijn wetten hand'len.
11 In Christi wetten wert ghevonden,
Laat los. Schelt quijt. vergeeft de sonden.
Maar is dit woort gheseydt
Tot d'Overheyt?
Tot de Overheydt
Vol van moghentheyt
Tot de Overheyt, persoonen
Ghetelt om goet en quaat te loonen?
12 Die les staat oock in Moyses wetten;
En nochtans liet Godt Richters setten,
Tot straffe van elck een
Die doe misde'en.
Dat doe is gheschiet
Waarom magh dat niet
Waarom magh dat niet oock heden
Gheschien in Christen Overheden?
13 God wil en seyt ghy moet afschaffen
U eyghen wraack of eyghen straffen:
Maar sal daar volghen uyt

Een goet besluyt
Van dat niemant magh
Met een groot ontsagh
Van dat niemant magh een Heer sijn?
Of als een mensch dan and're meer sijn?
14 Wil ymant dit soo vast besluyten
Om dat Gods woort dit schijnt te uyten.
Die stelt dan oock met een
Dat hy, noch geen,
Vlieden magh, wanneer
Een hem gaet te keer
Vlieden magh wanneer sijn wanghe
Gheslaghen wert, maar d' ander langhe.
15 Soo sal u vrouw niet moghen spinnen,
Noch ghy voor morghen moghen winnen.
Sorght voor den morghen niet
Ons Heer ghebiet.
Moet dit met bescheyt
Of in red'lijckheyt
Moet dit met bescheyt verstaan zijn;
Soo moet oock dit ghebodt ghedaan sijn.
16 Een Christen schoon hy sit by d' Heeren;
Sal voor sich selfs gheen Wraack begeeren:
Hy Straffet niet uyt haat
Ymants misdaat;
Maar op dat elck recht
't Sy of Heer of knecht,
Maar op dat elck recht bekomen
Loont hy de go'en, en straft d' onvrome.
17 Als Christen straft hy niet, die quaat doet,
't Sy die 't met mond of met de daad doet.
Maar als een mensch, op dat
Rust sy in staat;
En elck een met vre'e
't Sy in lant of ste'e
En elck een met vre'e sou woonen
Wil hy het quade niet verschoonen.

Wil hy het quade niet verschoonen.
18 Der Volcken Vorsten gheeftmen eere
Haar tytul is, ghenadigh Heere
Elck een van haer gheniet
Macht en ghebiet.
Doch die groote macht
't Sy hoe seer ghe-acht
Doch die groote macht niet wesen
Sal onder u, seydt Godt ghepresen.
19 't Is waar. Maar raackt dit aan een yder
Die van 't ghelooff wil sijn belijder?
Wat seecker blijckt hier van
Men gheven kan?
Op het scherpst de Heer
(En oock gantsch niet meer)
Op het scherpst de Heer wil segghen
Ghy Leeraars moet het sweert ne'erlegghen.
20 Niet al sijn antwoort op de woorden
Van sijn Apost'len toe-behoorden
Elck Christen; maar alleen
Die, die vraagh de'en.
Of in dien het raackt
('t Welck niet wert versaackt)
Of indien 't oock raackt de schaaren
't Wert meer belast van Gods dienaren.
21 Of Christenen sijn overheden,
Kan daarom niet van ons gheleden
Sijn 't kruys, met lijdsaemheyt
Dat Godt op-leyt?
Kanmen dan nae 't woort
Dat van Godt komt voort
Kanmen dan na 't woort niet wand'len,
En heylighlijck in alles hand'len?
22 Het Jootsche volck hadt heerschappijen,
Wat had het echter al te lijen?
Hoe meenigh is in noot

Ghebracht en doodt?
Kon by haar ghedult
Sijn, en gantsch gheen schult
Kon by haar ghedult beklijven;
Waarom oock niet by ons vast blijven?
23 Wanneer Godt wil dat hy sal lijden,
Gheen Christen Vorst sal teghenstrijden:
Hy doet niet om sijn staat
Of Hoogheyt quaat.
Hy veel liever sal
Gode te gheval
Hy veel liever sal verlaten,
Sijn staat, dan om sijn staat, 't goet haten.
24 't Recht Christen-hert sal niet begeeren
De wraack van Coningen, of Heeren.
Dien Godt, die eeuwigh leeft
Hy t' wreecken gheeft.
Kan hy sonder quaat
Van een aartsche staat
Kan hy sonder quaat hulp erven,
Waarom soud' hy die moeten derven?
25 Godt kon eertijts quaden straffen
Door quaden, en haar recht verschaffen
Hy heeft nochtans ghestelt
Het aartsch ghewelt.
Al wat Godt kan doen
Om 't quaat te verhoen,
Al wat Godt kan doen, volbrenghen
Wil hy juyst niet of oock ghehenghen.
26 Dit ampt is quaat, of het is Heyligh,
(Of middel-matigh; soo magh 't veyligh
Van yder sijn betre'en
't Sy Christ of gheen.)
Doch in dien dat quaat
Is een hooghen staat
Doch in dien s'is quaat, verboden

Is die en Christ, en Turck, en Joden.
27 Iss' Heyligh, waarom magh een Christen
Niet mee als Richter slichten twisten?
Ist goet voor die niet let
Op 's Heeren wet:
Soo magh 't oock gheen sond
Sijn in eyghen grond
Soo magh 't oock gheen sond dien wesen,
Die Godt den Heer van herten vreesen.
28 Wie Christen is met hert en daden,
Dient allermeest met staat belaaden.
Want hy door 's Heeren Gheest
Vreest sonden meest.
Hy sal t' aller tijt
't Sy wie dat het spijt
Hy sal t' aller tijt recht pleghen,
Al viel hem al de weerelt teghen.
29 Een Christen vry van quade tochten
Heeft haat en wraack en al bevochten.
Gheen giften schoon, gheen ghelt
Buyght sijn ghewelt.
Door sijn groot ontsagh
Hoortmen gheen ghewagh
Hoortmen gheen ghewagh op weghen.
Wie spreeckt sijn Heerschappy dan teghen?
30 Wanneer sijn ampt hem valt te banghe,
Sal hy sijn hulp van Godt erlanghen.
Hy hout sijn hert te vre'en
Met een alleen.
Wert hy van sijn Heer
(Als het beurt wel meer)
Wert hy van sijn Heer verheven,
Door noodt sal hy sich daar toe gheven.
31 Ghedronghen sit hy op de throonen,
En soo dat sonden buyten woonen.
Gheen Aartsche staat hoe schoon

Gheen Conincks Kroon
Gheen wraackgierigheyt
Of begeerlijckheyt
Gheen wraackgierigheyt sijn sinnen
Buyght, om de sonden te beginnen.
32 Het heyligh woort van Godt beschreven
Dat is een reghel van sijn leven,
Nat 't recht van Godt gheset
Schoeyt hy sijn wet.
Daar Godt oordeel staack
Hy gheen vonnis-spraack,
Hy gheen vonnis-spraack sal uyten
Gods wet sal voor de sijn uyt muyten.

's Weerelts - Schijnheyligheyt.

Zangh: Weerelt met u schijn.
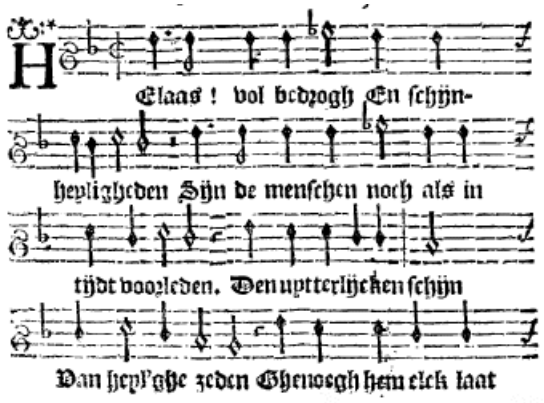
Elaas ! vol bedzogh En ſchijn-
heyligheden Sijn de menſchen noch als in
tijdt vooꝛleden. Den uptterlijcken ſchijn
Van heyl'ghe zeden Ghenoegh hem elck laat

*H*Elaas ! vol bedrogh
En schijn-heyligheden
Sijn de menschen noch als in tijdt voorleden.
Den uytterlijcken schijn
Van heyl'ghe zeden
Ghenoegh hem elck laat
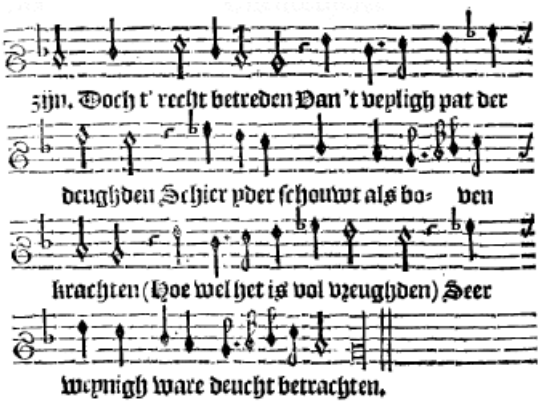
zijn. Doch t' recht betreden Van 't veyligh pat der
deughden Schier yder schouwt als bo- ven
krachten (Hoe wel het is vol vreughden) Seer
weynigh ware deucht betrachten.

zijn.
Doch t'recht betreden
Van 't veyligh pat der deughden
Schier yder schouwt als bo- ven krachten
(Hoe wel het is vol vreughden)
Seer weynigh ware deucht betrachten.

2 Vol van eyghen waan
Salmen 's naastens wercken
Keurighlijck gae slaan
En als quaat aanmercken
en straffen, om van sond
Hem te bevrijden,
Soo 't schijnt; maar in den grond
Ist om 't belijden,
Dat wy selfs 't quade haten,
En beter sijn dan die wy straffen.
Dreef u sonds-haat ghy laten
Soud' 't gheen ghy straft, en deucht verschaffen.
3 Van des Heeren woort
Weet elck een te spreecken;
Elck weet hoemen hoort
Van Gods wet te preecken.
Elck is een Predikant.
Men schijnt ghedreven
Door een gantsch Heyl'ghen brant

Om vroom te leven.
't Is schijn. Men pronckt daar meden
Datmen meer weet dan and're leden.
Was 't niet? Men sich besteden
Soud, nae ons kund tot heyligheden.
4 Vol medoghentheyt
Schijnen wy te wesen
En gheneghentheyt,
Teghen Weeu en Wesen.
Wy gheven rijckelijck
Aan die 't begheeren;
Of aan die armelijck
Haar selfs gheneeren.
't Is schijn. Men blaast Trompetten.
Wy nauw, die armen souden stercken,
Wou niemant daar op letten;
Of saghmen niet ons goede wercken.
5 All' Hoovaardigheydt
Schijnen wy te haten,
En de nedrigheyt
In 't hert plaats te laten
Ghemaeckt sagh ick 't, soo 't hert
Sigh met de kleeden
Hiel gantschelijck ververt
Van d' oude zeden.
Wy sluyten hooghmoet buyten
Die Weereltsch is en licht om mercken;
Maar soecken uyt te muyten
Om Menschen loff in heyl'ghe wercken.
6 Wy bestraffen haar
Die haar 's naastens daden
Maacken open-baar,
Om hem te versmaden.
't Schijnt liefd ons daar toe port
Tot 's naastens eere;
Maar neen: wy doen te kort

Selfs die ons leere.
Wy sijn zelfs gheern ghepreesen;
Dit ons beweeght om niet te lijden,
Dat hy veracht sou wesen,
Op dat hy voor ons eer sou strijden.
7 Christen, wie ghy zijt,
Laat u niet verblinden.
Dient Godt t'aller tijdt
Als recht Gods-ghesinden.
Stelt in gheen schijn, maar sijn
De Heyl'ghe seden.
Door deucht soeckt Gods aanschijn;
Wilt hem naa treden.
Gheen heyligheyt wilt achten
Een Heyl'ghen schijn, 't welck een kan maacken
Quaet blijvende. Betrachten
Wilt ware-deucht, die Godt doet naacken.

Van 's Leevens - Beroep.

Zangh.
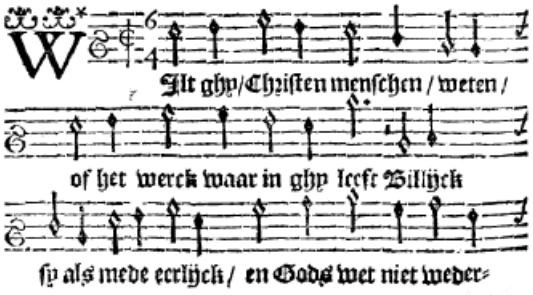
*W*Ilt ghy, Christen menschen, weten, of het werck waar in ghy leeft
Billijck sy als mede eerlijck, en Gods wet niet weder-
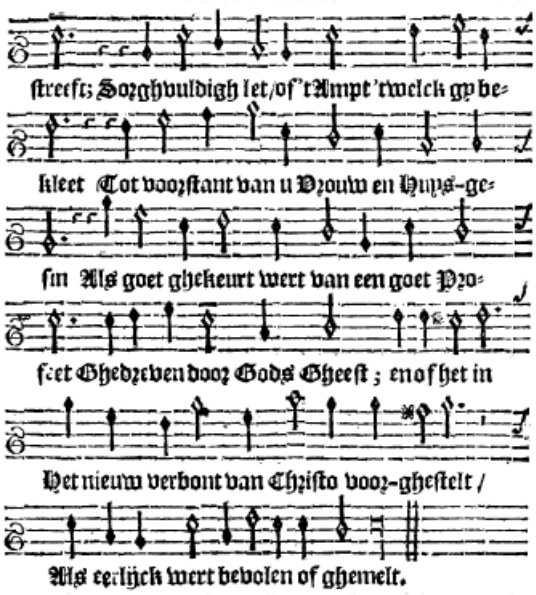
streeft; Sorghvuldigh let/of 't Ampt 'twelck gy be-
kleet Tot voorstant van u Vrouw en Huys-ge-
sin Als goet ghekeurt wert van een goet Pro-
feet Ghedreven door Gods Gheest; en of het in
Het nieuw verbont van Christo voor-ghestelt/
Als eerlijck wert bevolen of ghemelt.

streeft;
Sorghvuldigh let, of 't Ampt 'twelck gy bekleet
Tot voorstant van u Vrouw en Huys-gesin
Als goet ghekeurt wert van een goet Profeet
Ghedreven door Gods Gheest; en of het in
Het nieuw verbont van Christo voor-ghestelt,
Als eerlijck wert bevolen of ghemelt.

2 Soo met uyt-ghedruckte woorden niet u ampt in 's Heeren Wet
Wert ghelesen, of als eerlijck u van Gode voorgeset;
Let dan, of oock u werck komt over een
Of met Gods woort niet eenighsins en stry.
Of 't werck oock dient tot voordeel van 't gemeen;
En in sich selfs niet quaat maar eerlijck sy.
En niet en staackt de liefde, die ghy moet
Bewijsen haar, die ghy voor Christ'nen groet.
3 Wilt gheen ampten oyt beginnen, die u naasten in het quaat

Stijven, of een oorsaack geven konnen tot een quade daat;
Schoon dat u die inbrenghen maghtigh gheldt.
Waarom? ghy stijft u selven oock in sond.
Ghy wert hier door in vyantschap ghestelt
Met Godt. Ghy helpt u naasten in den grond
Des Helschen poels. Voor winst niet alles acht,
Maar dat, waar door Gods heyl wert aangebracht.
4 Gheen belachelijcke kunsten, schoon heel aardigh in u sin,
Wilt die nimmermeer beginne*n*; laatse in u hert niet in.
Ghy wert daar door tot deughden onbequaam.
Sy passen niet eens Christens deftigheyt.
Ghy maackt u selfs u Godt onaangenaam.
Ghy oock belet uws naastens saligheyt.
Den boosen Gheest hier door ghy hulp aanbiet;
Door die en hem komt menigh in verdriet.
5 Als een werck van u verkooren is tot 'slevens onderhoudt,
Dient het op een vaste kennis, wat u ampt vereyscht, ghebouwt.
Meer op u werck dan 's naastens dient ghelet.
U werck vereyscht een vaste neerstigheyt.
Voorsightigheyt en dient niet wegh gheset.
Voltreck u ampt met goe kloeckmoedigheyt.
Sorght niet te veel; en toomt u lust tot baat
Begint en eynd met Godt u toeverlaat.

Van de Welnementheyt of verduldigheyt. AEquanimitate.

Zangh: Waarom maeckt sigh menigh moe.
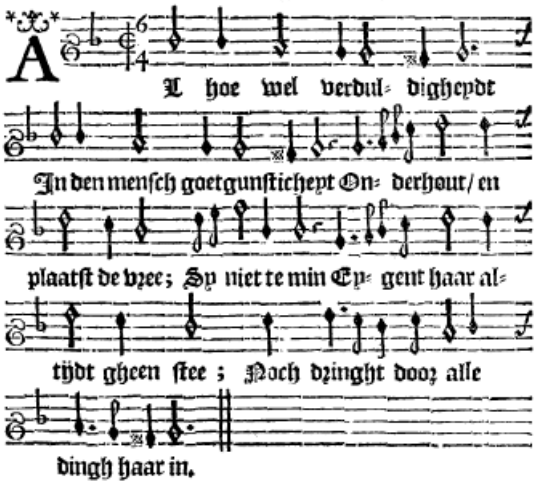
AL hoe wel verdul- dighepdt
In den menſch goetgunſticheyt On- derhout/en
plaatſt de vree; Sy niet te min Ey- gent haar al-
tijdt gheen ſtee; Noch dringht door alle
dingh haar in.

*A*L hoe wel verdul-digheydt
In den mensch goetgunsticheyt
On- derhout, en plaatst de vree;
Sy niet te min
Ey- gent haar altijdt gheen stee;
Noch dringht door alle dingh haar in.

2 Dese deught hier in bestaet,
Dat men niet te scherp en gaat
In het recht met ons party;
Maar 't recht versacht
Door beleeftheyt; op dat hy
Niet gantsch'lijck wert tot niet ghebracht.
3 Sal die deucht voor deucht bestaan,
Moet sy alle dingh niet slaan

In de beste vouw; oock niet
Een yder quaat
('t Sy hoe dattet sy gheschiet)
Flucx straffen door verbolghen haet.
4 Al te sacht vervuylt de wond.
Niet te straffen, stijft de sond,
En gheeft tot het quaat verloss.
Te hart, te straff,
Gheeft den mensch tot Wanhoop stoff;
Of maackt dat hy in deucht wert laff.
5 Sy met lijdtsaamheyt verdraaght
't Gheen in and'ren haar mishaaght,
Als sy 't niet en kan vergoen.
Sy elck een doet,
Soo sy wil dat andr' haar doen,
Wanneer sy feylen moght in 't goet.
6 *U*yt een twijffelaghtigh woort
Brenght sy altijdt 't beste voort.
't Geen voor goet passeeren magh,
Dat laacktse niet.
Sy 't quade niet te grooten plagh
Tot s'naastens droefheyt en verdriet.
7 Sy goetgunstighlijck vergeeft
't Onghelijck, dat ymant heeft
Haar ghedaan; op hoop dat hy
Door goedigheyt
Sich van haat sal maacken vry,
En allerley afkeerigheyt.
8 Lijdt sy kruys om 's Heeren wil,
Sy haar lijdsaam houdt en stil,
En dat tot haar besten keert:
En danckt den Heer,
Die door lijden van haar weert
Dat teghen strijdt Gods eer en leer.
9 Sy een oorsaack is, dat ghy
(Schoon vol pracht en Heerschappy)

Niet te veel de Meester maackt;
Maar spraacksaam sijt
En u recht somwijl versaackt;
En oock van ymant smaatheyt lijdt.

Der Twijffelaghtigheyts Rechtduydingh.

Zangh: Die door des Weerelts woeste Baren.
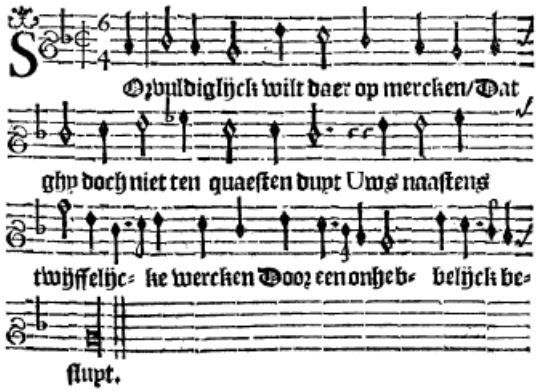
Oꝛvuldiglijck wilt daer op mercken/Dat
ghy doch niet ten quaesten duyt Uws naastens
twijffelijc- ke wercken Dooꝛ een onheb- belijck be-
sluyt.

*S*Orvuldiglijck wilt daer op mercken,
Dat ghy doch niet ten quaesten duyt
*U*ws naastens twijffelijc- ke wercken
Door een onheb- belijck besluyt.

2 Dat dienen kan om te vermeeren
Eens anders goe of quade naam,
Wilt gunstighlijck dat altijt keeren
Tot stijvingh van sijn goede faam.
3 Gheen oorsaack wilt u naasten wesen,

Dat hy van and'ren wert versmaat;
Of dat hy niet (schoon waard ghepresen)
Kan raacken tot een hoogher staat.
4 Soo Oordeelt van uws naastens reden,
Soo als ghy wenscht dat hy u dee
U oordeel wilt met liefd' bekleeden.
Voorsichtigheyt gheeft by u stee.
5 Niet dat ghy haar voor goet sult keuren,
Wiens deucht u niet bekent en is.
Neen. (Dan soudt lichtelijck ghebeuren
Dat 't geen ghy meent, onwaarheyt is.)
6 Maar dat ghy hem niet quaat sult achten
Soo langh hy selfs geen blijck en gheeft,
Door 't uyten van sijn qua ghedachten
En wercken, dat hy sondigh leeft.
7 Soolangh ghy niet en weet sijn handel
By hem, als heel oprecht verkeert
In u ghemeenen dienst en wandel;
Tot dat ghy hem recht kennen leert.
8 Nochtans verbiet ons niet de Heere
Dat wy (om een ghebeurlijck quaat
Van ons en d'onsen afteweere)
Ons hoeden voor die met ons gaat.
9 Want al hoe wel wy dien niet kennen
Dan voor oprecht; het nochtans kan
Ghebeuren, dat hy soud schennen,
Die ghy recht acht een deughd'lijck man.
10 De liefde sal het quaat niet dencken
Soo langh als sy gheen quaat en siet;
Doch denckt wel, dat die gheen kan krencken,
Van welck u noyt is deucht gheschiet.
11 Treet niet int oordeel Gods, sijn straffen
Op dat ghy niet op u en laat.
Hy kan en sal elck recht verschaffen,
Den goeden goet den quaaden quaat.
12 Een yder recht heeft tot sijn eere

Als tot sijn pant by u bewaart.
Sijn goeden naem wilt niet kleyneere
Tot dat hy die selfs niet en spaart.

De Onsterflijckheyt der zielen. Aen de deuchtrijcke Iuffer, E. R. V. Z.

Canon. a. 4. In een stem.
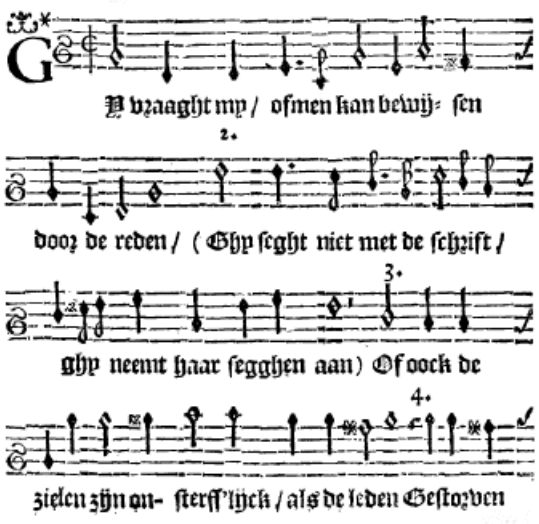
Vvaaght my / ofmen kan bewij- sen
2.
dooz de reden / (Ghy seght niet met de schzift /
3.
ghy neemt haar segghen aan) Of oock de
4.
zielen zijn on- sterff'lijck / als de leden Gestozven

1. *G*Y vraaght my, ofmen kan bewij- sen door de reden,
2. Ghy seght niet met de schrift, ghy neemt haar segghen aan)
3. Of oock de zielen zijn on- sterff'lijck, als de leden
4. Gestorven

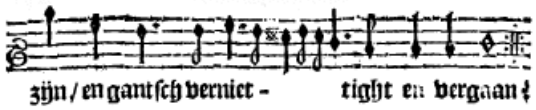

zijn, en gantsch verniet- tight en vergaan?

2 'k Houd jae; maar evenwel, die willen tegenspreecken,
Dien sullen (weet ick wel) de by ghebrachte re'en
In 't minste niet voldoen; dewijl ons hier ontbreecken
Wis-redenen; ick segh 't waarschijnlijckst hier alleen.
3 Dit is dan mijn bewijs. Noyt comt in ons ghedachten
Het geen noyt was noch is, noch nimmer sal gheschien.
Wy sie*n* het sterffelijck op het onsterff'lijck wachte*n*
Soo moet dan 's menschen siel oock geen verrottingh sien.
4 Reyst al de weerelt door, ghy sult gheen menschen vinden,
(Ten zy de woestheyt haar in beesten heeft verkeert)
Of sy ghelooven dat die hier de deugh beminden,
Wert selver na, sijn doot met d'eeuwigheyt vereert.
5 Het kan geen leugen sijn dat alle volcken tuygen;
Sy tuyghen dat de ziel niet sterffelijck en is.
Wilt onder haer besluyt als recht u sinnen buyge*n*;
Dat al de Weerelt seyt, gaat in geen deele*n* mis.
6 Des ziels-selfstandigheyt ist niet een gheestlijck wesen?
Daar twijffelt niemant aan. 's Is dan haar selfs ghelijck.
Ist soo? soo heeft de ziel gheen sterff'lijckheydt te vreesen.
Al wat sijn teghendeel heeft, is verderffelijck.

7 De wercken wijsen aan, dat 's menschen ziel een Gheest is,
Dewijl sy 't gheene kan, dat Geest'lijck is, verstaan,
En het ondeylbaar niet alleen, maar oock (dat meest is)
Het al-ghemeen. t'Verstant kan selfs toe-komend raan.
8 Hoe! sal verderfflijck zijn, waar door wy Godt ghelijck zijn?
Is niet het deel ghelijck, hoe kleyn het zy 't gheheel?
Gods Gheest duurt eeuwighlijck, en sal ons ziel eens slijck zijn!
't Sy ver. Duurt 't heel altijdt, waarom oock niet het deel?
9 Is niet des menschen wil gantsch vry in al haar wercken?
Kan sy het goet niet doen, en 't quade laten staan?
Ghewis. Wie kan dan niet ziels Geest'lijck wesen mercken?
Sy doet 't geen Godt oock doet, en dickwils heeft ghedaan.
10 Soo 's menschen ziel vergaat, waar in sal hy verscheelen
Van 't allervuylste vee, dat op de Weerelt leeft?
Watm' in de menschen vint, dat vintmen oock by veele
Ghedierten, hy heeft niet, dat oock het vee niet heeft.
11. Soo ist maar enckel Windt, dat wy door eer ghedreeven
Door wijsheyt, kunst, en schrift na jaghen eeuwigh loff
Indien 't gewis is dat wy na den doot niet leve*n*

Doch wie het doet, doet wel. Wy leven in het stoff.
12 Ist man en paart al doot; waar vreest ghy voor Tyrannen?
Wat is het dat ghy schrickt? Wat is het dat u quelt?
Ghy doch gheen Schepper kent; of vreest ghy kloecke mannen?
Waarom doch? Hebt ghy niet het Weereltlijck ghewelt?
13 Treckt al u maght by een; ontlast u van het schroomen.
Sy poghen, maar vergheefs. Sy meerderen haar pijn.
Haar hert ghetuyght dat sy voor 't oordeel moeten komen.
Doch 't is een yd'le vrees, als zielen sterfflijck sijn.
14 Maar 't is gheen ydelheyt, dat de Tyrannen beven.
Godt heeft 't ghewisse niet vergeefs in 't hert ghestelt;
Volght dan nootsaakelijck, dat 's menschen zielen leven,
Wanneer de felle doot het lichaam heeft gevelt.
15 Dit sijnde vast ghestelt, dat God den Heer der Heeren
En mensch en Weerelt stuyrt door sijn voorsienigheyt;
Soo kanmen lichtelijck ziels eeuwigheydt beweeren
Door 't middel of bewijs van Gods rechtvaardigheyt.
16 Den boosen gaat het wel oock dickwils aan sijn sterven,
De vroomen lijdt ghequel en veele tegenheyt;

Hy wert hier niet beloont; 't loon eeuwighlijck te derven
   En laat Gods recht niet toe, noch oock sijn goedigheyt.
17 Sal dan de goede loon de quaaden straff ontmoeten
   Soo moet oock na de doot de ziele sijn in stant;
En niet als 't Vee vergaen, die in de Aarde wroeten,
   En welck gheen overlegh van't heyl is in gheplant.
18 Vergaat en ziel en lijff gelijck de wilde Dieren,
   Wert ziels, selfstandicheyt geheel en al tot niet;
Hoe kan God d' eygen mensch met d' eeuwigheyt vercieren?
   Hoe sal hy sijn ghetroost, de welck hier had verdriet?
19 Of schoon de groote Godt een ander als my maackte,
   En hem begaafde met mijn redelijcke ziel;
En hem die gunst bewees, dat hy aan 't heyl gheraackte;
   Ick segh, en dat met recht, dat Godt het mijn onthiel.
20 Sal dan die selfde mensch die hiernae 's Heeren Wetten
   Ghewandelt heeft van Godt ontfangen loon nae daat:
Soo moetmen dit voor vast en onbeweegh'lijck setten;
   Dat schoon het Lichaem sterft, de ziele niet vergaat.
21 Doch by aldien de ziel na 't sterve*n* blijft in wese*n*,
   Hoe kanmen dan met recht doch segghen, die is doodt,
Dewijl hy evenwel int leven is? op desen

Vraagh (die by menig wert geacht en swaar en groot)
22 Antwoord ick u aldus: men wert geseyt gestorve*n*
Of doodt te zijn, wanneer de bant die 't Lichaam bindt,
Aan ziel, ghebroocken is, of gantsch'lijck is bedorven;
Maar niet om dat de ziel in enckel niet verswint,
23 Een af ghebroocken huys geen naam van huys magh draghen;
Het is maar enckel puym, maar even-wel noch yet;
Soo ist oock met de ziel; alst lichaam leyt verslaghen,
Sy is gheen mensch, maar ziel, en mensch, als 't Godt ghebiedt.
24 Dat meer is in de ziel van 't lichaam af-ghescheyden
Is kennis (doch so 't schijnt sy dan niet meerder-leert,
Dewijl sy 't wercktuygh mist, twelck haar tot kennis leyde,
En aanwees wat ghedaan most zijn, en wat gheweert)
25 Want alle wetenschap is in de ziel gheleghen;
Daar is gee*n* tege*n*deel die haar uytroeyen kan.
De Doodt den slaap ghelijckt, en heeft die naam ghekreghen;
In 't slaapen is verstant, men droomt of nu of dan.
26 Waarom doch heeft dit oock gheen plaatse in de zielen
Die uyt het Lichaam zijn, en leggen inde rust?
Waarom en kan 't niet zijn, dat sy het gheen onthielen,
Dat sy in 't Lichaam de'en met teghen-

heydt of lust?
27 Sal oock een yder ziel des Heeren oordeel roemen,
Dat hy of tot haar heyl, of smert ghewesen heeft:
So moet elck een sich selfs vry-spreecken en verdoemen,
Dit buert niet ofmen weet, hoe datmen heeft gheleeft.
28 Een deftig Musicijn hoe wel hy niet kan speelen
Als hy geen Vedel heeft, de kennis is by hem;
Soo oock al kan de ziel ontbloot van 's lichaems deelen,
Niet doen; sy weet of sy ghedaan heeft nae Gods stem.
29 Dit is int kort het gheen, mijn hert hier op bedaght heeft.
De beste seeckerheyt gheeft Gods ghenadigh woort.
De Godt die u in 't licht met ziel en lijff gebracht heeft,
Gun, dat ghy waar bevindt, in vreughde 't gheen ghy hoort.

Dronckaarts-Ken-teeckenen.

Zangh: Psalm acht-en-sestich.
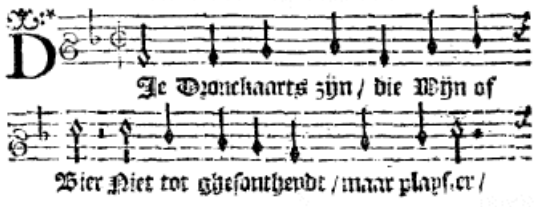
*D*Ie Dronckaarts zijn, die Wijn of Bier
Niet tot ghesontheydt, maar playsier,
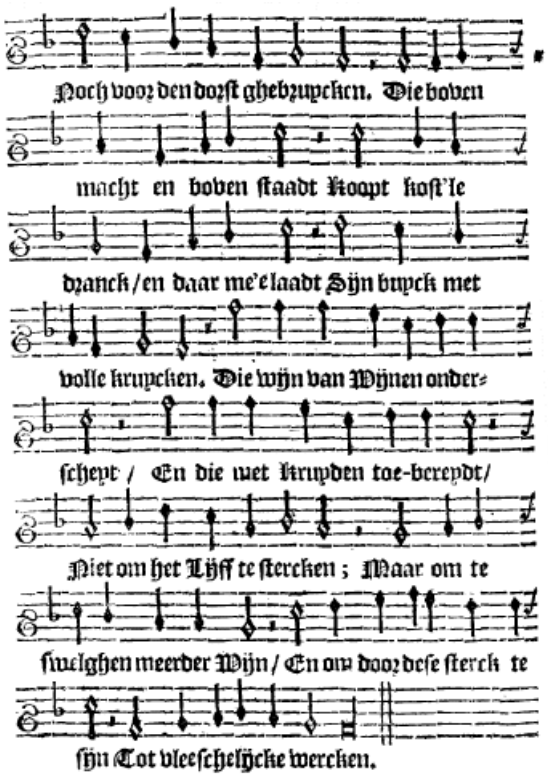
Noch voor den dorst ghebruycken. Die boven
macht en boven staadt Koopt kost'le
dranck / en daar me'e laadt Sijn buyck met
volle kruycken. Die wijn van Wijnen onder-
scheyt / En die met kruyden toe-bereydt /
Niet om het Lijff te stercken ; Maar om te
swelghen meerder Wijn / En om door dese sterck te
sijn Tot vleeschelijcke wercken.

Noch voor den dorst ghebruycken.
Die boven macht en boven staadt
Koopt kost'le dranck, en daar me'e laadt
Sijn buyck met volle kruycken.
Die wijn van Wijnen onderscheyt,
En die met Kruyden toe-bereydt,
Niet om het Lijff te stercken;
Maar om te swelghen meerder Wijn,
En om door dese sterck te sijn
Tot vleeschelijcke wercken.

2 Die even als een gulsigh Beest
Haar vollen op, op 't allermeest
Met halven en met heelen;

Als of het leven om den dranck
Ghegheven was, en niet om danck
   En lof ons Godt te speelen.
Die (schoon dat ons het Hemelsch Hoff
Noyt gheeft tot dronckenschap verloff)
   Op onbequame stonden,
(Als wy ons Heylant roepen aan,
Of als hy ons met ramp koomt slaan)
   In 't Drinck-Huys sijn ghevonden.
3 Of ghy met voorbedachten raat
U in het drincken niet misgaadt,
   Dat sal u niet verschoonen;
Soo achtelоosheyt en versuym
Dit quaat jae aller sonden schuym,
   Laat in u siele woonen.
Dan achtelоosheyt schuldigh maackt,
Wanneermen kan, doch niet en wraackt
   Gheleghentheyt tot Suypen:
Of alsmen niet daarom en gheeft,
Of ons de Wijn bevanghen heeft,
   En voortbrenght vreemde stuypen.
4 Of ghy veel Wijns verstouwen meucht,
Ghy echter niet van die ondeucht
   Vry zijt, in dien u sinnen
Sijn op den dranck geheel versot,
En het gheselschap als u Godt
   Of boven hem beminnen.
In dien u Tongh maar Iser slaat,
(In dien het uyt den dranck ontstaat)
   Soo doet ghy mede sonden:
Dewijle dat ghy onbequaam
Om aan te bidden 's Heeren naam
   Van Gode wert bevonden.
5 Al wie dat onder vrientschaps schijn,
Op-vult sijn even-mensch met Wijn,
   En hem soo maackt beschoncken:

Schoon dat hy nucht'ren blijft, doet quaat;
En staat by Godt in eenen graat,
  Met dien hy maackte Droncken.
Treft hem Gods straff, die ymant gheeft
Een oorsaack, dat hy qualijck leeft,
  Veel meer, die hem aanraden,
Het sy door voorbedachten raat,
Of door omweghen, dat hy gaat
  On-Goddelijcke paden.
6 Door Dronckenschap ons Godt ontseyt,
Alleenigh niet de voghtigheyt,
  Maar oock alsulcke saacken;
Die schoon sy droogh sijn, niet te min
Door sterck ghebruyck ons hert en sin
  Tot bidden slap'righ maacken.
Drinck middelen hy oock verbiet;
Oock wil hy datmen neerstigh vliet
  Al die gheleghentheden
Waar door het licht ghebeuren kan,
Dat wy ons selven nu off dan
  Tot dronckenschap besteden.

Dronckenschaps Bestraffingh en Remedy.

Zangh: Datmen eens van drincken sprack.
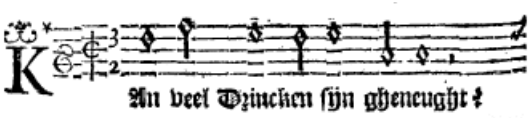
*K*An veel Drincken sijn gheneught?
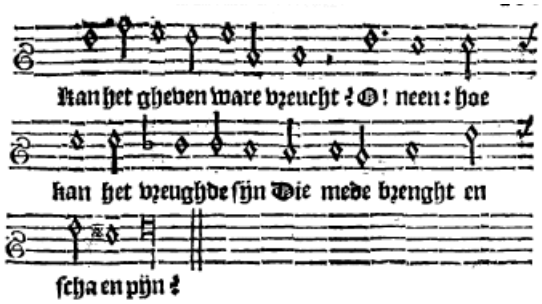
Kan het gheven ware vreucht?
O! neen: hoe kan het vreughde sijn
Die mede brenght en scha en pijn?

2 d'Armoed' hem in 't lest bekruypt,
Die sich selven veel vol suypt.
En hy verliest verstant, en eer,
En sijn ghesontheyt meer en meer.
3 Hoeren, Wijn ons maacken sot,
Traagh in 't doen van Gods ghebodt.
Een Droncken mensch is Breyneloos,
En overwint veel wercken boos.
4 Veel doen een ghewoonte maackt,
Die tot een natuur gheraackt.
Het eenmaal aanghewende quaat
Men naamaels gantsch beswaarlijck laat.
5 Hier uyt volght dan wis en klaar,
Dat een Dronckaart loopt ghevaar
Om noyt te sien Gods zaligheyt,
Belooft op ware matigheyt.
6 Dit is seecker en ghewis:
Ider die een Dronckaart is,
Ontbeert Gods vreughdigh Coninckrijck;
Leeft hy in tijts niet matighlijck.
7 Recht. Hy als een Heyden leeft,
Die van Godt gheen kennis heeft
Jae als een Swijn. Godt niet bereyt,

Die Beesten volght, sijn heerlijckheyt.
8 Meenigh smoort in dronckenschap,
Sonder blijck van beterschap!
Sy die opvollen 't lijff met Wijn,
Niet verre van Helschstraffe sijn.
9 Wat sal hy dan brenghen by,
Om van straf te wesen vry?
Vrywilligh heeft hy sulcks ghedaan,
En daarom moet hy dootwaarts gaan.
10 Bruylofs Feest, gheen gastery,
Oock gheen vrient, hoe lief hy zy,
Noch oock gheleghentheyt van tijdt,
U van de schult en straf bevrijt.
11 Godt wil van ons sijn ghedient
Alle tijdt, en boven vrient.
't Is sotheyt, datmen Godt verlaat;
Om niet u vrient te maacken quaat.
12 Hy sal voor u niet in staan,
Als ghy na 't gherecht moet gaan.
O! neen. Hy lijdt oock immer niet,
Dat gh' in sijn plaats Gods vreughde siet.
13 Of ghy 't gheen ghy schuldigh zijt,
Gheeft de Waart van tijt tot tijdt;
Ghy evenwel vertreet Gods wet,
En brenght u selven in het net.
14 Ghy verkort u saligheyt,
En u eer, door gulsigheyt.
Daar toe ghy oock u eyghen Bloet
Door u exempel vallen doet.
15 Ghy onsteelt door overdaat,
't Gheen te gheven d' armensta[a]t:
Hoe meer men drinckt, hoe min men gheeft,
Aan die het gantsch van noden heeft.
16 Snijt in tijts die sonden aff.
Houdt voor ooghen 's Heeren straff.
Mijdt quaat gheselschap; en begheert,

Dat Godt u sijnen Gheest vereert.
17 Acht niet, ofmen u bespot,
Want 't is aller vroomen lot.
Gae voort. En denckt, wat kan 't my schaan,
Als ick maar in Gods gunst magh staan?

Godsaligheyts Voordeel.

Zangh: Philla Nymph alleen.
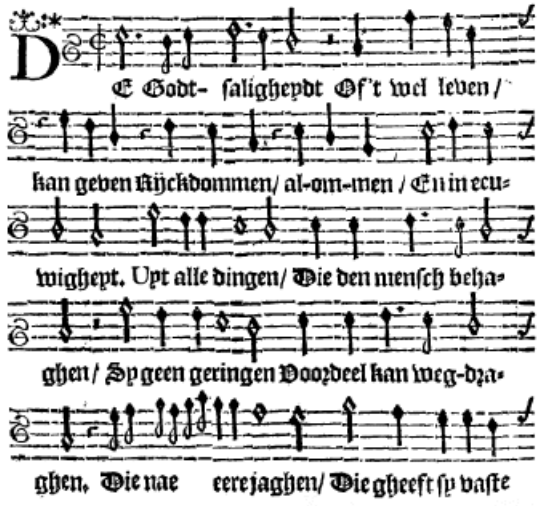
DE Godt- saligheydt Of 't wel leven /
kan geven Rijckdommen/ al-om-men / En in ecu-
wigheyt. Uyt alle dingen/ Die den mensch beha-
ghen / Sy geen geringen Voordeel kan weg-dra-
ghen. Die nae eere jaghen/ Die gheeft sy vaste

*D*E Godt- saligheydt
Of 't wel leven, kan geven,
Rijckdommen, al-om-men,
En in eeuwigheyt.
*U*yt alle dingen,
Die den mensch behaghen,
Sy geen geringen
Voordeel kan weg-draghen.
Die nae eere jaghen,
Die gheeft sy vaste
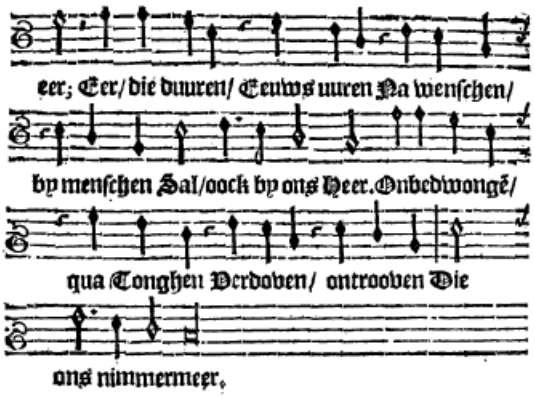
eer; Eer/ die duuren/ Eeuws uuren Na wenſchen/
by menſchen Sal/ oock by ons Heer. Onbedwongē/
qua Tonghen Verdoven/ ontrooven Die
ons nimmermeer.

eer;
Eer, die duuren, Eeuws uuren
Na wenschen, by menschen
Sal, oock by ons Heer.
Onbedwonge*n*, qua Tonghen
Verdoven, ontrooven
Die ons nimmermeer.

2 't Leven gheeft sy hier,
En al 't gheenen, met eenen
Verwecken, en stercken
Kan tot ons playsier,
En frissche leden.
Sy gheeft kloeke sinnen,
Kraghtighe reden,
Om al die te winnen,
Die het quaat beginnen.
Sy ons goe troost verleent,
Als ons herte vol smerte,
En plaghen, by vlaghen,
Heel jammerlijck weent.
Het gheweten vergheten
Sy d'onlust doet, en rust
Gheeft, meer dan ghy meent.
3 Boven dat sy gheeft
Sulcke schatten, omvatten
Nae waarden op Aarden,

Die gheen kan, noyt heeft.
Het saligh leven
Wert daar door verkreghen;
En daar beneven,
's Heeren rijcken seghen,
Welck sal overweghen,
Als 's Weerelts heerlijckheyt.
Wilt dan minnen met sinnen,
Betrachten met krachten,
Gods oprechtigheyt.
Godt sal gheven, langh leven,
U eeren, als Heeren,
In all' eeuwicheydt.

Onghelijck loont van quaet en goet.

Zangh: Amirilli mia Bella.
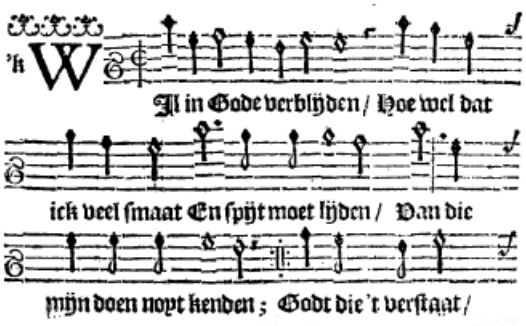
'k *W*Il in Gode verblijden,
Hoe wel dat ick veel smaat
En spijt moet lijden,
Van die mijn doen noyt kenden;
Godt die 't verstaat,
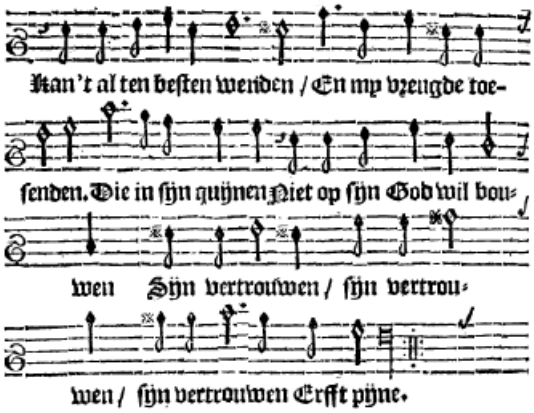
Kan't al ten beſten wenden / En my vreugde toe-
ſenden. Die in ſijn quijnen Niet op ſijn God wil bou-
wen Sijn vertrouwen / ſijn vertrou-
wen / ſijn vertrouwen Erfft pijne.

Kan 't al ten besten wenden,
En my vreugde toesenden.
Die in sijn quijnen
Niet op sijn God wil bouwen
Sijn vertrouwen, sijn vertrouwen, sijn vertrouwen
Erfft pijne.

2 Ghy sult niemant verveelen,
By niemant sijn verhaat;
Soo ghy wilt streelen
De menschen in de sonden.
Maar hy die slaat
Tot beteringh der Wonden,
Wert schadelijck bevonden:
De Medecijne
Welck ghy haar hebt ghegheven
Tot wel-leven, tot wel-leven, tot wel-leven
Erft pijne.
3 Al wie dat van sijn haven
Recht - arme menschen voedt,
Sal Godt we'er laven,
Wanneer hy is in lijden.
Doch wie in 't goet
Als eyghendom verblijden,
En niet tot allen tijden

Deylt van het sijne;
Die schoon hy in qua daghen
Komt te klaghen, komt te klaghen, komt te klagen
Erft pijne.
4 Soeckt ghy Weereltsche staten,
En hoogh te sijn ghe-eert,
Van u lantsaten;
Het schijnt vry wat te wesen.
Doch 't rat licht keert.
Die hoogh is op-gheresen,
Heeft voor den val te vreesen,
En 't ondermijnen.
Die teghens Christu keerde
Trotz regheerde, trotz regheerde, trotz regeerde
Erft pijne.
5 Al wie sigh wil vermaacken
Met een standtvaste vreught,
Moet hier versaacken
Al 's Weerelts ydelheden;
En in de deught
Sijns levens tijdt besteden.
Het vermaack van qua zeden
Sal flucks verdwijnen.
De Sondaar heeft gheen vrede.
Wie quaat dede, wie quaat dede, wie quaat dede
Erft pijne.
6 Wie dat niemant ontdraghen
Heeft eenigh goet of geldt,
En vreest gheen plaghen;
Sijn hert is is sonder schroomen;
En soo 't ghewelt
Hen perst voor 't recht te koomen,
Sijn vreught wert niet benomen.
Maar wie het mijne
My listigh heeft ontstoolen,
En ghescholen, en ghescholen, en ghescholen,

Erft pijne.
7 Al wie leeft na de deughde,
Voor 't oordeel Gods niet beeft;
Maar 't is hem vreughde:
Want hy krijght Gods ghenade.
Maar al wie leeft
In deughdeloose paden,
En vol is van misdaden,
Vreest te verschijnen;
Want wie in deught gheen voordeel
Doet, int oordeel, doet, int oordeel, doet int oordeel
Erft pijne.

Aen de Weereltsche Ieught.

Zangh: Waar magh mijn Herdertjen wesen.
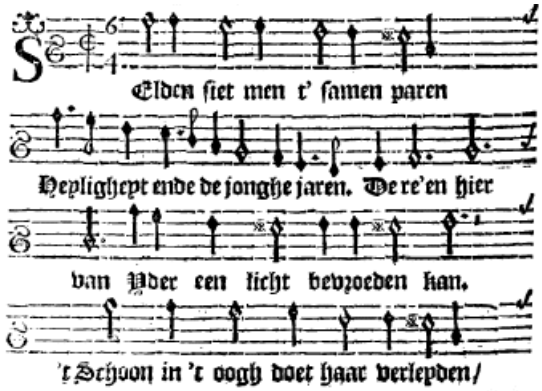
Elden ſiet men t' ſamen paren
Heylighept ende de jonghe jaren. De re'en hier
van Yder een licht bevroeden kan.
't Schoon in 't oogh doet haar verlepden/

*S*Elden siet men t' samen paren
Heyligheyt ende de jonghe jaren.
De re'en hier van
Yder een licht bevroeden kan.
't Schoon in 't oogh doet haar verleyden,
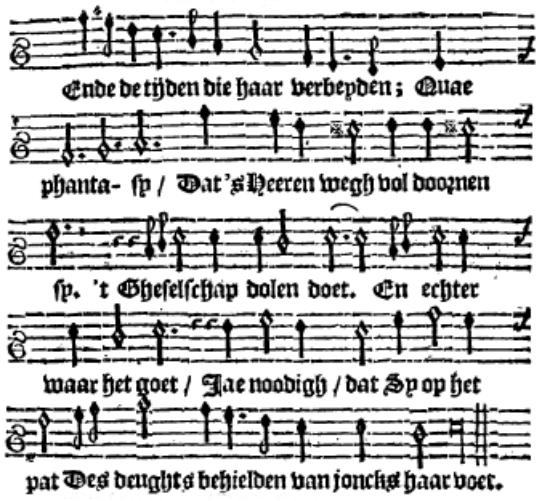
Ende de tijden die haar verbeyden; Quae
phanta- sy / Dat 's Heeren wegh vol doornen
sy. 't Gheselschap dolen doet. En echter
waar het goet / Jae noodigh / dat Sy op het
pat Des deughts behielden van joncks haar voet.

Ende de tijden die haar verbeyden;
Quae phanta- sy,
Dat 'sHeeren wegh vol doornen sy.
't Gheselschap dolen doet.
En echter waar het goet,
Jae noodigh, dat Sy op het pat
Des deughts behielden van joncks haar voet.

2 Ter bequamer tijdt besteden
Tot het wel leven sijn frissche leden,
Kan hem noyt scha'an,
Die nae Gods heyl door deught wil gaan.
Teere rijsjens jongh gheboghen,
Sietmen alleynsjens den top be-ooghen.
't Nieuw aarden vat
Houdt langh den reuck van 't eerste nat.
Deught staagh van jonghs ghedaan,
Een tweeden aart neemt aan;
Die sterckt ons tret
In 's Heeren wet;
En maackt dat wy in het goet volstaan.
3 't Kancker-zaat in 'tBloet gheloopen,
Moet met sterven ghewis bekoopen;

Dan helpt gheen kruyt:
Snijt het terstont met 't vliesien uyt.
Als de sonde komt te ouden,
Isse beswaarlijck in toom te houden;
Sy wert soo sterck,
Dat die te do'on sy lastigh werck.
Men doet licht wederstant
Een Vyant buyten 't Landt:
Doch sterck bewalt
Men hem aanvalt
In 't lant, met kommer en stercker hant.
4 Yder mensche moet bekennen,
Dat het veel lastigher valt 't afwennen
Ghewoon', ondeught;
Dan goet ghewennen voor de jeucht.
Lichter salmen daar toe raacken,
Datmen sal Heydenen Heyligh maacken,
Dan Godsdienst quaat
Te brenghen in een beter staat.
Want eerst dient af-gheleert
Het gheenmen wist verkeert;
Eer datmen plant
In het verstant
De wijs', hoe d' Heere wil sijn ghe-eert.
5 Wilt ghy oud u Godt behaghen,
Wilt dan van jonghs aff de deught na jaghen.
Dat kent ghy oudt,
't Gheen ghy van jonghs de'ed menighfout.
Dient Godt nu 't u best magh lusten:
Veylighlijck maghmen na 't wercken rusten.
De Keers best licht
Diemen doet gaan voor ons ghesicht.
Onseecker is den tijdt:
Ghy morghen licht niet zijt.
Gods saligheydt
Is die bereyt,

Die stadigh strijden den goeden strijt.
6 Op de Winden en de Stroomen
Passen de Schippers om 't huys te komen.
Den Bouman let
Wanner het Boomtjen dient gheset.
Past ghy beter op u daghen?
Lichtelijck sal het hem die beklaghen,
Die sijn hoop vest
Om te bekeeren, op het lest.
Het gheldt u ziel en heyl.
Sijt daar niet licht me'e veyl:
Achts' oock niet kleyn.
Bewaart u reyn,
En volght gheduurigh der deughden peyl.

Aan mijn Neven, N. N.

Canon a. 4. In een stem.
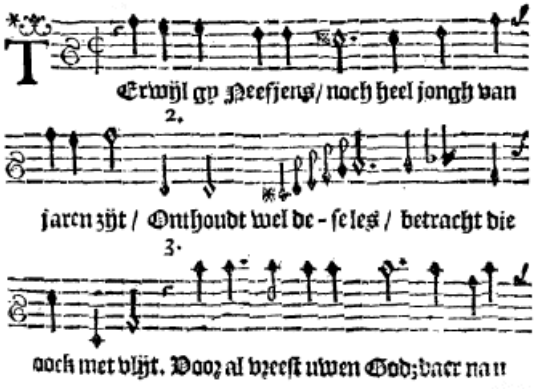
Erwijl gy Neefjens/ noch heel jongh van
2.
jaren zijt / Onthoudt wel de-se les / betracht die
3.
oock met vlijt. Voor al vreest uwen God; daer na u

1. *T*Erwijl gy Neefjens, noch heel jongh van jaren zijt,
2. Onthoudt wel de-se les,betracht die oock met vlijt.
3. Voor al vreest uwen God; daar nau
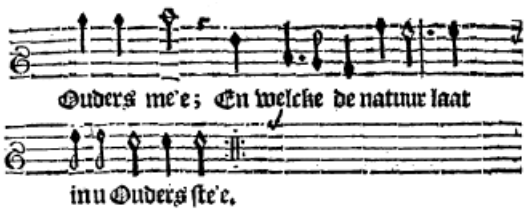
Ouders me'e;
En welcke de natuur laat in u Ouders ste'e.

2 Lieght niet; want nimmermeer de leughen voordeel doet.
Misdoet ghy? men vergeeft, wanneer ghy valt te voet.
Leert geerne. Want voorwaar 't veel leere*n* valt heel soet:
Den leeringh volghen na en vreught, en eer, en goet.
3 Wannermen u bestraft om eenigh quaat bedrijff;
Sijt danckbaar; en neemt weg de stoff van meer gekijf.
Houdt hem niet voor u vrient, die u in sonden vleyt:
Hy haat u die niet straft u sonden met bescheyt.
4 Die eenmael u bedrieght door eenigh smeeckend woort,
Sal u we'er schade doen, als't niemant siet noch hoort.
Betrouwt een yder niet, maar siet wien ghy vertrouwt;
Hy licht bedroghen wert, die op een yder bouwt.
5 Die niemandt en vertrouwt, by niemandt vint ghelooff;
Vertrouwt dan soo een vriendt, die hoorenden is dooff.
Swijght eerst, het geen gy wil dat swijgen sal u vrient.
Sijt niet nieusgierigh om te sien, 't gheen niet en dient
6 Van u te sijn ghedaan. Een schandelijck gesicht
Licht in een teere ziel onkuysche daden sticht.
Wanneer ghy voor u neemt, of besigh sijt in't quaat,
Denckt schoon het niemant siet, dat Godt daar acht op slaat.
7 Wendt uwe ooren af van schandelijcke praat.
Gaat niet gemeensaam om met hem die deughde*n* haat.

Let op der vromen wegh, en die na waarden eert:
Ghy wert met die ghe-eert, waar mede ghy verkeert.
8 Doet wel u even-mensch, het sal u oock wel gaan.
Mint; ghy sult wederom van and're gunst ontfaen.
Vliedt alle ledigheyt; of wilt ghy ledigh zijn,
Denckt in u ledigheyt aen 's weerelt yd'le schijn.
9 Den arbeyt past de jeught, die gheeft den ouden man
Soo veel, dat hy met vreucht en eere rusten kan.
Indien dat uwen tijdt in ledigheydt verschiet,
Ghy in den ouden dagh vint een bedroefde Niet.
10 *U* doe der boosen luck gheen hinder in de deucht;
Haar volgen sal, schoon traeg, verdriet en ongeneught.
Verheught u nimmermeer in 's naastens ongheval;
Dat anderen ghebeurt, u licht ghebeuren sal.
11 Indien u wesen is en lichaam wel gheset:
Siet dat ghy nimmermeer door sonden dat besmet.
De overschoone deught veel schoonder haar vertoont,
Als sy een schoone ziel en aartigh lijff bewoont.
12 In dien het oock gebeurt ('twelck Godt verhoede) dat
Ghy door Gods wijs bestier verliest gesontheyts schat;
Vergoet dan dese scha met 't allerschoonst cieraat,
Dat schoon u lichaam rot, tot gheener tijt vergaat.
13 Spreeckt weynigh, en dat wel; hoort veel, behoudt het goet;
Dit wijst u kloeckheyt aan, en u bedaert ghemoet.
U wesen min'lijck zy, u woort vol sedigheyt;
Soo krijght en out en jongh in u bevalligheyt.
14 Wacht u voor achterklap; en zijt oock trouw van hant:
Sijt traagh ter beurs, beleeft; so komt gy door het lant.
Soo teghenheyt u treft, smoort niet u leet by dy
Alleen, op dat het niet uytberst in raserny.
15 De mintste liever sijt dan over al de meest?

Doch soo, dat yder een prijst u beleefden Gheest.
Siet dat ghy noyt van yets een haastigh oordeel velt,
Want anders als gy meynt, is meenigh mensch gestelt.
16 Stelt oock u selven niet voor yder een ten toon,
Op dat ghy niet en wert een yders spot en hoon.
Vliedt alle tijt het gheen waar door ghy wert veracht:
Die eens in schande raeckt wert noyt te recht gebracht.
17 Acht eere boven ghelt, sy is een schoon juweel:
Het leven selfs hoe lief, is by de eer niet veel.
Ghy raackt aan dese schat, als ghy u eerlijck draaght,
En door u heyligheyt den goeden Godt behaaght.
18 Ghelijck de schaduw volght het lichaam, waar het is;
Soo stapt de eer hem na, welck heeft een goet ghewiss':
Van Hoerery u wacht; want sy u sinnen steelt;
En rooft u vleysch, en gelt, en heyl terwijlse streelt.
19 Sijt sober in den dranck, bysonder in den Wijn,
Op dat ghy niet verkeert in een onaardigh swijn.
De Wijn in overdaat ghedroncken van het kint,
Sijn warmte en sijn Gheest door hittigheyt verslint.
20 *U* Spijse maar ghebruyckt tot 's levens onderhoudt:
Leeft niet op dat ghy slechs alleenigh eten soudt.
Indien ghy eenigh mensch mismaackt van leden siet,
Spot niet, maar danckt u Godt, dat dit u niet geschiet.
21 Hout maat in alle dingh behalven in Gods min,
Dient . hem so veel gy meugt met woorde*n*, werck en sin.
In dien dat eenigh mensch dat wel is aan u doet,
Verghelt dat wederom, doch juust niet staande voet.
22 Op dat hy niet en denckt, dat ghy sijn gunst versmaat:
Of dat ghy liever niet in ymants schult-boeck staat.
In dien Godt u verrijckt, en sijt niet trots van hert.
In dien u Godt verarmt daarom niet treurigh wert.
23 De Rijckdom komt en gaat ghelijck de Eb en Vloet:

Niet haar, maar Godt vertrouwt, in luck en tegenspoet.
Staat na geen hooghen staat. Die mensch heeft wel gheleeft,
Die onder 's anders macht gherust ghescholen heeft.
24 Kruypt nimmer in een gadt of siet'er eerst door heen:
Eerst doen en nae-bedacht brenght menigh tot geween.
U selfs niet onderwint dat u te boven gaat:
't Laagh blijven by sijn stroo en biesen selden schaat.
25 Wert nimmermeer een Slaaff van eyghen sin'-lijckheyt;
Mint soo u soete Pop, dat ghy der licht afscheyt.
Sijt niet laatdunckende; waanwijsheyt ist belet,
Dat menig mensch sich selfs een schut voor wijsheyt set.
26 Schaamt u van niemandt yet te leeren, Wie het zy;
De kunst, 't sy wiese leert; is een juweel voor dy.
U sinnen en verstant tot het onthouden geeff;
Of anders schept ghy 't nat door eenen hayren seeff.
27 Waght u van gierigheyt: denckt dat Godtsaligheyt
U is een groot ghewin met goe ghenoeghsaemheyt.
Acht deughden boven gelt: deught is haer selfs een loon.
Door deughden krijghtmen goet, vermaeck oock 's Hemelsch kroon.
28 Ghewent u tot de deucht; sy valt niet swaer in 't werck.
Valts' u in't eerste swaer? door't veel doen wert gy sterck.
Des Duyvels last is swaer, de vruchten schand en scha.
Of duncktse u vermaeck? denckt aen Gods onghena.
29 Leert uyt eens anders scha u schade te verhoen;
En uyt uws naestens sond, Gods wil en wet te doen.
Vergramt u niet te veel, wanneermen u mis-seyt;
Mans toorn nimmermeer werckt Gods gereghtigheyt.
30 So ymant van u spreeckt met waerheyt eenigh quaet:

Gh' hebt overvloedigh stof, dat ghy het achter laet.
Ist leughen dat hy seyt, leeft soo voor yders oogh,
Dat uyt u wercken blijckt, hoe datmen u beloogh.
31 In alles lijdtsaem zijt; sigh selfs hy dubbel plaeght,
Die 't geen hem overkomt, niet willigh en verdraecht.
Een lijdtsaem mensch verwint sijn vyant sonder slagh;
Dat ymant met ghewelt niet doen en kan noch mach.
32 Soo ghy in wetenschap een ander overtreft;
Danckt Godt; 't is sijn gheschenck; u daerom niet verheft.
Verlooren acht die tijt, die ghy niet hebt besteet
Ter eeren Gods, en om te meerd'ren 't geen ghy weet.
33 Vreest niet u Ouders straff, haet niet uws meesters hant;
Soo vreest ghy nimmermeer de straffe van het lant.
Buygt u van joncks tot deught, so wert gy die gewent.
De deught is jongh en out een trooster in elent.
34 O ! Wat een perel ist aen 'sVaders grijse hooft,
Wanneer hy heeft een kint, dat vast in Godt ghelooft?
Gheluckigh is dat kint, sijn Schepper hem bemint:
Sijn Vader en al 't volck hem hertigh heeft besint.
35 Hy staet voor elck ten toon, en yder een hem prijst,
En hem tot sijnder loff met vingheren nae-wijst.
Een luyaert is sijn selfs, en oock sijn Vaders last.
Wie isser, die op hem of lof of eere past?
36 Hy is sigh selfs een schand, en 't gantsche Huys-ghesin.
Lieft hy? hy vint by veel een slechte wedermin.
Hoort gh' yet onstichtelijcks; u ooren daer voor sluyt;
Hoort ghy yet stichtelijcks; treckt daer u voordeel uyt.
37 Godt is gheheel een licht, en sonder duysternis;
Ghy moet (soo veel ghy meught) so wesen als Godt is.
Waght u van alle quaet, al schijnt het voor u kleyn;
Want die sijn Godt behaeght, die heel en al is reyn.

38 Voeght by het kleyn het kleyn, en noch wat kleyns daer by,
Het kleyn wert metter tijt een grooten hoop voor dy.
Siet toe, dat niet de sond haer wortelt in u hert:
Een vyant binnenslants niet licht verdreven wert.
39 Hebt ghy u ergens in misgrepen teghens Godt:
Bidt God om sijn ghena; leeft voorts nae sijn ghebodt.
En weest doch nimmer stout op Gods langckmoedigheydt;
Ghebruycktse (sijt ghy wijs) tot u boetvaerdigheyt.
40 De Goddelijcke wraeck komt met een traeghe voet,
Maer sy haer traeghe komst met dubb'le straff vergoet.
In alle twijffelingh kiest daer de beste zy;
Soo komt gh' in gheen gevaer, en blijft van sonden vry.
41 Soo dickwils als het nu te strijden schijnt met d' eer,
Neemt dan alleen tot d' eer; niet tot het nut u keer.
Vergaept u noyt aen 't doen van de'es of gheene man;
Want hy, soo wel als ghy, de sonden pleghen kan.
42 Acht alles soo het is, soo sult ghy nimmer yet
Om 't weereltlijcke goet doen, dat u Godt verbiet.
Soo als u oordeel is, alsoo u leven is:
Begeert ghy vroom te zijn, leeft Gods gheheymenis.
43 Gods Wet de sinnen scherpt, en dese wijst ons aen,
Wat van ons dient ghemijdt, en wat'er dient ghedaen.
Denckt aen u stervens-tijt, en aen dien grooten dagh,
Die niemant, wie hy zy, ontvlughten kan noch magh.
44 Bedenckt, eer dat ghy slaept, wat dat ghy hebt ghewracht;
Ist goet? gaer daer in voort; ist quaet? na beter tracht.
Roept uwen schepper aen, en stelt u in sijn schut.
Bidt dat hy door sijn Gheest u altijt onderstut.
Dit is in 't kort het geen waer toe ick u vermaen:
Godt gun u beyd sijn Gheest, om in sijn wet te gaen.

Gheboorts Vermaningh aen de Eerbare, deughtrijcke Iuffer M. M.

Zangh: Fortuyn Helaes porquoy. Canon. a. 4. In een stem.
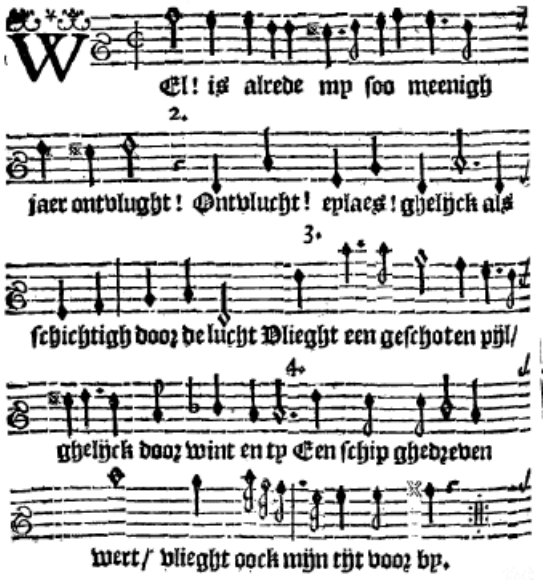
Wel! is alrede my ſoo meenigh
2.
jaer ontvlught! Ontvlucht! eylaes! ghelijck als
3.
ſchichtigh dooz de lucht Vlieght een geſchoten pijl/
4.
ghelijck dooz wint en ty Een ſchip ghedzeven
wert/ vlieght oock mijn tijt vooz by.

1. *W*El ! is alrede my soo meenigh jaer ontvlught !
2. Ontvlucht ! eylaes ! ghelijck als schichtigh door de lucht
Vlieght een geschoten pijl, ghelijck door wint en ty
Een schip ghedreven wert, vlieght oock mijn tijt voor by.

2 Het leven is een droom. Ach! droom, een schim daer van;
Die niemant voortghevlucht, oyt weer bekomen kan.
Ach! siet, derwijl ick roep, en om haer bitter ween,
Stapt sy gheswint voor by, en treckt my oock met een.
3 Gheluckigh is de mensch (ick willigh dat bely)
Die sijnen tijt besteet, op dat hy heyligh zy.
Die meerder niet beklaeght, dan dat hy soo niet leeft
Als Godt wil, die tot deught hem tijt ghegeven heeft.
4 Heb ick o Godt! mijn tijt niet nae u wil besteet;
Vergheeft my schult en straff; 't is my van herten leet.
Ick buyghe my voor u met een oprecht ghemoet,
En bid, ontreckt my niet het allerwaerste goet.
5 *U* zeghen over my is boven maten groot.
Ghy hebt my steets bewaert, en byghestaen in noot.
Ick draegh u evenbeelt; ghy hebt my ingheplant
Verstant; ghy maeckt my rijck door uwe milde hant.
6 'k Ben van een goeden stam van leden fris, ghesondt:
Doch dat het meest hier is, en ick met hert en mont
Sal pijsen, is, dat ghy my door u schriften leert,
Hoe dat ghy tot mijn heyl wilt sijn van my ghe-eert.
7 *U* onverdiende gunst verdiende meerder deught.
Maer doch hoe licht'lijck feylt hier d'ongedaghte jeugt?
Hoe licht vergrijpt hy sigh, die in de Weerelt woont!
Hoe licht vergheetmen 't goet, dat ghy den menschen toont?
8 'k Verschoon mijn sonden niet; ghenaden ick begheer,
Ghenade, deckt mijn schult, ghedencktse nimmermeer.
Gelijck 't voorleden jaer gantsch uyt mijn ooghen is,
Laet even soo mijn sond sijn in verghetenis.
9 Gun my nu in dit jaer, o! Godt, u goeden Geest.
Gun dat ick u meer vrees, dan ick u heb ghevreest.
Behoet my voor het vleysch, de Weerelt schoon in schijn,
En Satan; laet my noyt van u afpadigh sijn.

10 Als ick ben radeloos, weest ghy o! Godt mijn raet.
Als ick verlaten ben, weest ghy mijn toe-verlaet.
Weest ghy mijn troost, wanneer my swarigheyt anrant.
In alle twijffelingh, geeft my het recht verstant.
11 Voor al, als nae u wil mijn sterven is nae by,
Wischt dan mijn sonden uyt; doots vreese neemt van my
Sterckt my in 't recht ghelooff; en maeckt mijn Geest ghewis,
Dat ick sal zaligh zijn, ghelijck Godt saligh is.

Van de Rechtvaardigheyt.

Zangh: Si Vous me Voules Guerier.
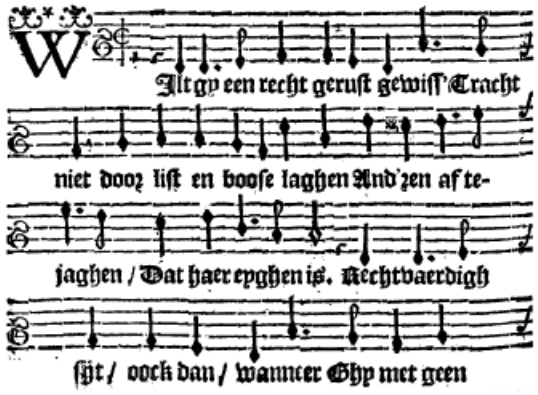
Wilt gy een recht geruſt gewiſſ' Tracht
niet dooz liſt en booſe laghen And'zen af te-
jaghen / Dat haer eyghen is. Rechtvaerdigh
ſijt / oock dan / wanneer Ghy met geen

*W*Ilt gy een recht gerust gewiss'
Tracht niet door list en boose laghen
And'ren af te- jaghen,
Dat haer eyghen is.
Rechtvaerdigh sijt, oock dan, wanneer
Ghy met geen
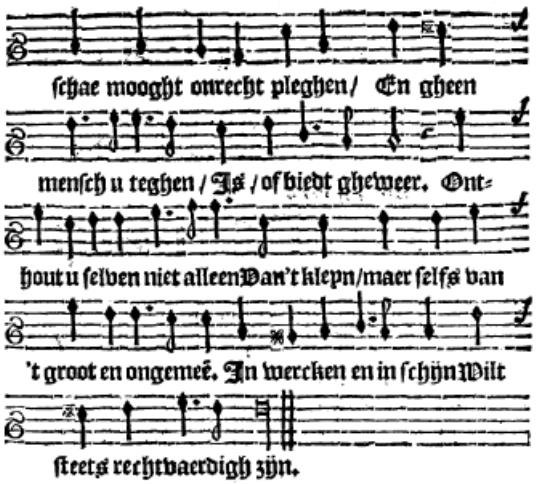
ſchae mooght onrecht pleghen/ En gheen
menſch u teghen / Is / of biedt gheweer. Ont=
hout u ſelven niet alleen Van't kleyn/maer ſelfs van
't groot en ongemeē. In wercken en in ſchijn Wilt
ſteets rechtvaerdigh zijn.

schae mooght onrecht pleghen,
En gheen mensch u teghen,
Is, of biedt gheweer.
Onthout u selven niet alleen
Van't kleyn, maer selfs van 't groot en ongemee*n*.
In wercken en in schijn
Wilt steets rechtvaerdigh zijn.

2 Wie and'ren doet gheen overlast,
Wert daerom hoogh van elck ghepresen,
Hy en sal niet vreesen,
Wert hy aenghetast.
Godt, sijn ghewis, en 't recht hem niet
Verdoemt, maar looft, en breeckt sijn banden.
Wat hy neemt ter handen,
Een goet eynde siet.
Sijn hert met open deuren staet:
Hy lijden mach dat elck daer acht op slaet.
Kints kint sijn goet be-erft:
Sijn lijck gheen eere derft.
3 Ontrouw beloont haer eyghen Heer
Met knaghingh, scha en groote schanden,
Schoon in verre Landen

Hy sigh stelt ter ne'er.
Gods onghenade volght hem nae.
Het onrecht goet en krijght gheen seghen;
Soo 't sijn Neven kreghen,
't Quam haer noyt ter stae.
Ghedurigh hy nauw overleydt,
Om best te uyten sijn arghlistigheydt:
Of om 't onvlien het quaet,
Dat hem altijt nae - gaet.
4 Maeckt ghy bekent sijn fieltery.
Wegh eer, des menschen beste luyster.
Want hy krijght een kluyster
Om sijn Boevery.
Hy wert gheschandtvleckt aen den dagh,
En mist sijn goet 't onrecht ghewonnen.
't Kint aen 't licht der Sonne
Naulijck komen magh.
Hy mist der zielen vreught, en Godt.
En vreest Gods straff, om dat hy sijn ghebodt
Heeft overtre'en; en siet,
Dat Gods heyl van hem vliet.
5 Vermijdt dan all' ontrouwigheyt.
Gheeft Godt het sijn en oock u naasten.
Licht kan u verhaesten
*U*we sterfflijckheyt.
Denck op dien tijt die komen sal;
In welcken u geen gelt sal baten.
Godt sal die verlaten,
Dien 't ghelt brenght ten val.
't Gheroep van Weeuw en arbeyts-li'en
Van u verkort, sal niet te kort gheschien.
Of schelden sy u quijt;
Gods straff ghy echter lijdt.
6 So ontrouw aen u handen kleeft
Ontledight dan terstont uw' Kassen;
En wilt daer op passen,

Dat ghy 't weder-gheeft.
De sonde wert vernieuwt, en mee
De straff verswaert, soo langh 't ghenomen
Goet of gheldt niet komen
Aen haer rechte ste'e.
Gheeft (soo ghy meught) het eyghen Gelt.
Soo niet; yet nae waerdy ter handen stelt
Den rechten Heer. Van 't kleyn
Maeckt oock u selven reyn.
7 Rechtvaerdigheyt het kloeck verstant
Te boven gaet in kostelheden;
Sy behoudt de Steden,
In een goeden stant.
't Verstant van alle recht ontbloot
Is loose boosheyt, die de Vreden
(Van elck aenghebeden)
Met de voeten stoodt.
't Recht pleghen ons met Godt verbint;
Soo dat hy ons als erf-ghenamen mint.
Wilt ghy dan 's Heeren rijck,
Sijt Godt in 't recht ghelijck.

Van de ghemeenschap met 's naestens sonden.

Zangh: Treet rasies mijn voetjes.
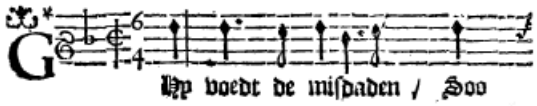
*G*Hy voedt de misdaden,
Soo
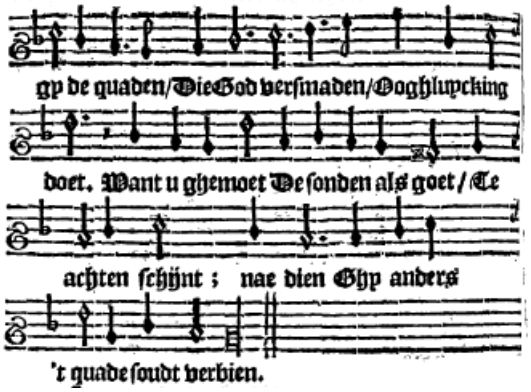
gy de quaden/Die God verſmaden/Ooghluycking
doet. Want u ghemoet De ſonden als goet / Te
achten ſchijnt ; nae dien Ghy anders
't quade ſoudt verbien.

gy de quaden,
Die God versmaden,
Ooghluycking doet.
Want u ghemoet
De sonden als goet,
Te achten schijnt; nae dien
Ghy anders 't quade soudt verbien.

2 Spaert ghy het kastijden
Ter rechter tijden;
Men sal belijden,
Dat ghy 't quaet stijft;
Jae selfs bedrijft,
Soo aen u verblijft
De macht; om in 't ghemeen
Te straffen, die Gods Wet vertre'en.
3 De Heere sal plaghen
Met sware slaghen,
Die 't quaet verdraghen,
Wanneer 't gheschiet.
Al wie dat niet
Afkeerigh aensiet
Het quaet, dat ymant doet,
Gheeft tot de sond een vaste voet.
4 Die anderen gheven
Tot 't sondigh leven
Quae raet, die even
Als die 't begaet,

Selfs op sigh laet
Gods gramschap en haet.
Want hy een sno wil heeft.
Die and're 't quaet in 't herte gheeft.
5 Die mede 't quaet stijven
Door haer bedrijven,
Oock aen haer wrijven
Des naestens sond.
Het quaet vat grond,
Wanneer dat het vond
De hulp van die men acht
Dat 's Heeren wil en Wet betracht.
6 De sonden te prijsen,
Is klaer bewijsen,
Dat gheen afgrijsen
Men heeft van 't quaet
Dat een begaet
Met woorden of daet.
Maer dat men is gheneyght
Tot 't gheene, daer Godt straff op dreyght.
7 Het goede verdoemen,
't Quaet te verbloemen,
Gods straff vre'e noemen,
Geeft sonden ste'e.
En wie dit de'e,
Sal treffen het wee.
Dewijl de Heer verdoemt
Die 't goede quaet, en 't quaet goet noemt.
8 Wilt ghy dan niet halen
Op u de qualen,
Welck Godt die dwalen
Van 't padt toe-leyt;
Tot heyligheyt
U selven bereydt,
En straft met ernst de gheen,
Die van het padt der deught aftre'en.

Van niet Verheught te sijn over sijns, naestens straff.

Zangh: Lanterlu.
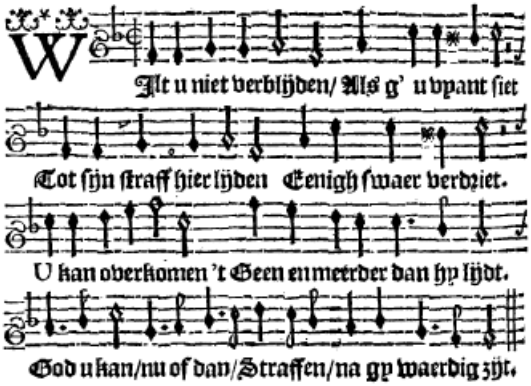
Wilt u niet verblijden/ Als g' u vyant siet
Tot sijn straff hier lijden Eenigh swaer verdriet.
U kan overkomen 't Geen en meerder dan hy lijdt.
God u kan/nu of dan/Straffen/na gy waerdig zijt.

*W*ilt u niet verblijden,
Als g' u vyant siet
Tot sijn straff hier lijden
Eenigh swaer verdriet.
U kan overkomen
't Geen en meerder dan hy lijdt.
God u kan, nu of dan,
Straffen, na gy waerdig zijt.

2 Denckt dat ghy vertreden
Dickwils hebt Gods Wet;
En niet op Gods reden
Vlytigh hebt ghelet.
Is hy dan strafwaerdigh,
Nae u oordeel sijt ghy 't me'e.
Siet dan toe, dat Gods Roe
Die hem straft, u maeckt ghedwee.
3 Godt straft niet den quaden
Tot u tijt verdrijff;
Maer om haer te raden,
Dat sy sterck en stijff

Door bekeeringh loopen
Souden nae het eeuwigh goet,
't Welck hy geeft, die hier leeft
Vroom en heyligh van ghemoet.
4 Godt sal somtijts straffen
Die minst sonden heeft;
En dien heyl verschaffen
Die heel Godloos leeft:
Om aen beyd' te toonen
Sijn straff en barmhertigheyt.
Hout Godt aff, van u straff.
Port u aen tot heyligheydt.
5 *U*yt sijn straff wilt leeren
Danckbaer sijn u Godt:
En u te bekeeren
Volghens sijn ghebodt.
Brand uws naestens Huys aff,
Ghy u naerstigh wacht voor brant.
In sijn leet, mede weet
Te ghebruycken dit verstant.
6 Sy sijn niet Gods Soonen,
(Die wanneer de Heer
Hem sijn straff komt toonen
Die veracht sijn leer)
In haer hert opspringhen:
Want den Satan sigh vermaeckt,
Als den mensch nae sijn wensch,
Met hem in Gods gramschap raeckt.
7 Godt vertoont sijn minne,
Als hy sondaers plaeght:
Ghy u boose sinnen,
Soo u dat behaeght.
Naedemael ghy bly zijt,
Als oft waer van Godt gheschiet
Niet tot leer, maer veel eer
Om te brenghen hem tot niet.

8 Komt Godt ymant plaghen
Om sijn boose daet:
Laet u hert beklaghen
Sijn bedroefde staet.
Wilt hem daer toe porren,
Dat hy sich boetvaerdigh toon.
Laet u stem, oock voor hem
Dringhen tot den hooghsten Throon.

Gierigheyts-Kenteeckenen.

Zangh: Nae dien u God'lijckheydt.
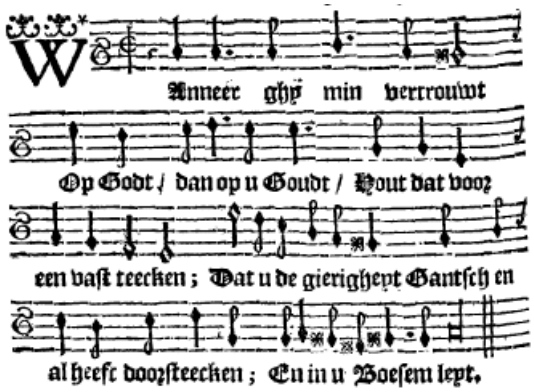
Wanneer ghy min vertrouwt
Op Godt / dan op u Goudt / Hout dat voor
een vast teecken ; Dat u de gierigheyt Gantsch en
al heeft doorsteecken ; En in u Boesem leyt.

*W*Anneer ghy min vertrouwt
Op Godt, dan op u Goudt,
Hout dat voor een vast teecken;
Dat u de gierigheyt
Gantsch en al heeft doorsteecken;
En in u Boesem leyt.

2 Wanneer ghy in u hert
Voelt overgroote smert,
Als ghy u gelt moet derven:

En of u saligheydt
Dan gheraeckt was tot scherven;
Leght vol mistroostigheydt.
3 Wanneer ghy niet en gheeft,
Aen die van nooden heeft
Den rijckdom uwer gaven,
Als ghy voor u alleen
Hout u goet of u haven;
En niemant maeckt ghemeen.
4 Of soo ghy wat goets doet
Met een bedroeft ghemoet
Van 't u, u naesten seghent:
En hem die tot u schreyt
In sijn noot bitz bejeghent,
Niet met, medooghentheyt.
5 Wanneer ghy meerder hoort
Nae 't gheen, dat ghy behoort
Te doen, om gelt te winnen;
Dan nae des Heeren Wet,
Dat ons Godt leert beminnen
En wil een reghel set.
6 Als gh' in Godsdienstigh werck
Of in Gods Heyl'ghe Kerck
Wel komt om Godt te vreesen:
Maer evenwel u ziel
En u sinnen laet wesen
Daer meest u winningh viel.
7 Wanneer dat u den dagh,
In welck u hant niet magh
Winst doen; u valt te langhe
Schoon dat ons ov'righeyt
Tot ghebeden, lofsanghen
Die wel heeft aengheleyt.
8 Wanneer ghy scherp van Gheest
Zijt, om het allermeest
In koopmanschap te winnen;

Doch dom in het bevroen,
   Hoe ghy Godt moet beminnen;
En u tot deughden spoen.

Gierigheyts-Oorspronck en uytroeingh.

Zangh: Mijn ziel maeckt groot den Heer. ofte Canon a. 3. In een stem.
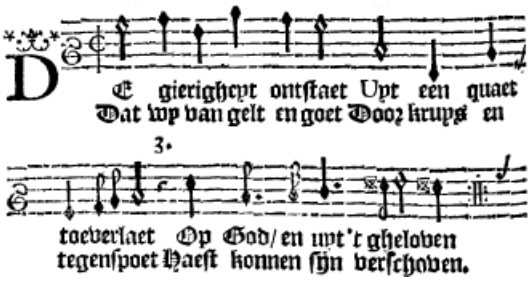
De gierigheyt ontſtaet Uyt een quaet
Dat wy van gelt en goet Door kruys en
3.
toeverlaet Op God/ en uyt 't gheloven
tegenſpoet Haeſt konnen ſijn verſchoven.

1. *D*E gierigheyt ontstaet
2. *U*yt een quaet toeverlaet
3. Op God, en uyt 't gheloven
Dat wy van gelt en goet
Door kruys en tegenspoet
Haest konnen sijn verschoven.

2 Doch wie op Godt vertrouwt,
In armoe niet verflout:
   God weet hy, is sijn Vader.
Hy is ghewis, dat hy
Noyt komen sal in ly:
   Godt voet ons allegader.
3 Godt, die de Raven voet,
Hem, die sijn Wetten doet,
   Sal nimmermeer begheven.
Dit heeft Godt toegheseyt

Den vroomen, die bereyt
Sijn, nae sijn wil te leven.
4 De menschen weten niet,
Of immermeer verdriet
Haer Huysen sal ontmoeten.
De mensch is licht'lijck doodt,
Eer komt het morghen-roodt.
Waer toe dan 't anckxstigh wroeten.
5 Een wortel aller quaet
Is gierigheyt, die staet
Daer nae, sal licht afdwalen
Van 't Christelijck ghelooff.
Hy op sijn selven schooff
Een menighte van qualen.
6 De Weerelt gaet voor by
Ghelijck een Roock; en hy
Die mint haer yd'le schatten,
Staet in een quaden staet;
En soo als sy vergaet:
Hy sal Gods heyl noyt vatten.
7 Natuur te vreden is
Met eenen sob'ren disch.
En d'overvloet kan schenden
Ghesontheyt. Waer toe wroet
Ghy om 't onnodigh goet?
't Gheeft kommer en ellenden.
8 Den goeden Godt aenbidt,
Dat hy doch in 't ghelit
Bewaer u hert en sinnen:
Op dat sy hem alleen
Niet hem met 't Goudt ghemeen
Oprecht'lijck staagh beminnen.
9 Denckt dat ghenoeghsaemheydt
Is met Godtsaligheydt
Een groot ghewin: daer neven
Dat gheenen schat hoe groot

Den menschen van de Doodt
Verlost, noch gheeft het leven.
In 't kort; tot een besluyt.
Roey liefd, door liefden uyt.
Mint 't eeuwigh heyl niet d'Aerden,
Soo krijght ghy 't heyl dat Godt
Voor haer, die sijn ghebodt
Doen, eeuwighlijck bewaerde.

Van 't Ghebedt.

Zangh: Bedroefde Herder siet.
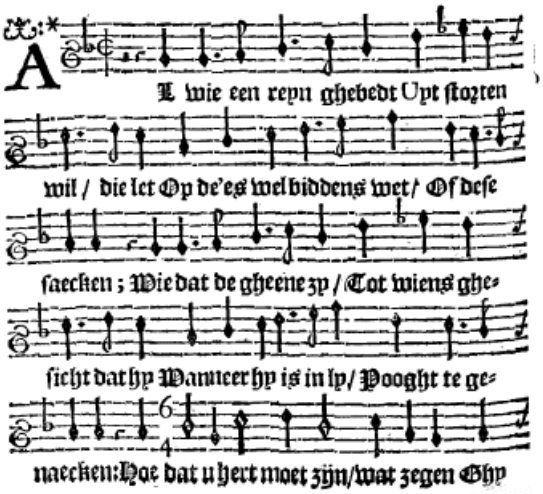
A L wie een reyn ghebedt Uyt ſtorten
wil / die let Op de'es wel biddens wet / Of deſe
ſaecken ; Wie dat de gheene zy / Tot wiens ghe-
ſicht dat hy Wanneer hy is in ly / Pooght te ge-
naecken: Hoe dat u hert moet zijn / wat zegen Ghy

*A*L wie een reyn ghebedt
*U*yt storten wil, die let
Op de'es wel biddens wet,
Of dese saecken;
Wie dat de gheene zy,
Tot wiens ghesicht dat hy
Wanneer hy is in ly,
Pooght te genaecken:
Hoe dat u hert moet zijn, wat zegen
Ghy

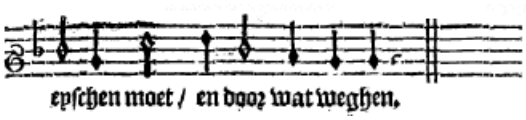

eyschen moet, en door wat weghen.

2 Godt en sijn Soon alleen
Ghy moet, en anders gheen
't Sy boven of bene'en,
In noot aenspreecken.
Gheen Heyligh, 't sy hoe groot,
Wanneer sijn lijff is doodt,
Heeft kennis van ons noot,
Of ons ghebreecken;
Noch wil noch maght om quaet te weere.
Ons helper is alleen de Heere.
3 Bidt Godt, wiens Majesteyt,
En groote heerlijckheydt
En suyv're heyligheyt
Der Engh'len chooren
Ontsien, en die gantsch snel
Haer toonen, om 't bevel
Van Godt ('t sy sacht of fel)
Staegh aen te hooren.
Bid Godt, die wijs is en oock maghtigh
Te helpen die, die hem valt klaghtigh.
4 Doch komt met ned'righeyt
Als oock ne'erslaghtigheyt
Of diep' ootmoedigheyt,
Voor 's Heeren ooghen.
Wie met een trotz ghemoet
Sijn Schepper valt te voet,
Sigh selven hinder doet,
En werdt bedrooghen;
En krijght niet. Godt doet gheen ghenaden
Wiens hert met grootheyt is beladen.
5 Wilt ghy, dat Godt u gheeft
't Gheen ghy begheert, beleeft

't Gheen hy gheboden heeft
Sijn Heyl'ghe woorden.
Wie 't gheene Godt ghebiedt,
Met hert en daer verliet,
Gods seghen niet gheniet;
Noch Godt hem hoorden.
Bidt staegh. En voeght by u ghebeden
Een vast ghelooff: aendacht in reden.
6 Als ghy in droefheyt zijt,
Of in een swaren strijt,
Sie toe, dat ghy gheen tijdt
Voorschrijft den Heere;
Noch middelen, waer door
Hy u van 't quade spoor
Naer goed' sal brenghen, door
Hier die u deere.
Godt weet best hoe hy ons bevrijden
Sal van ons leet, en op wat tijden.
7 En murmureert oock niet
Als ghy stracks niet gheniet
Of niet met ooghen siet,
*U*ws herten wenschen.
Ten schort niet aen den Heer,
(Hy is ghetrouw, en seer
Medoghende) maer eer
En staegh aen menschen:
Die of niet bidden, of ghebeden
Doen teghen Godt, en recht en reden.
8 Wie bidt dat 's Heeren woort
Gheplant magh werden voort,
En met vrucht aenghehoort;
En dat op Aerden
Gods wil soo heylighlijck
Gheschieden mach, ghelijck
Die in Gods Coninckrijck
Gods boôn bewaarden:

En die Gods Gheest versoeckt om sonden
Te vlien, wert noyt le'egh wegh ghesonden.
9 Versoeckt ghy Gods bystant
Om door een stercker hant
U leet aen u vyant
    Te moghen wreecken;
Ghy sult van Godt gheen baet
Verkrijghen in u staet,
(Om dat ghy volght u haet)
    Maer zijn versteecken
Van u begeerte: d'Heer der Heeren
Ghedult sal gheven, die 't begheeren.
10 In grooten honghersnoot
Te eysschen 't dagh'lijcks Broodt,
Om vry te sijn van doodt
    Is ons van Gode
Gheboden; d'overvloet
Van eer vermaeck en goet;
En wat verversschen doet,
    Niet gantsch verbode
Is; maer dat moeten wy begheeren,
Soo die ons heyl niet sullen deeren.
11 Het lichtelijck gheschiet,
Dat ons ghebeden niet
Het gheen dat Godt ghebiet
    Of 't woort sijn teghen:
En dat Godt niet te min
Niet volghen wil ons sin,
Maer schenckt ons droefheyt in
    In plaets van seghen.
Denckt dan, dat onsen Godt heeft reden
Dat hy u laet in teghenheden.
12 Godt weet voor vast in dien
Hy u, u wensch liet sien,
Dat ghy van hem soudt vlien;
    Of van't goedt dwalen:

Jae van u saligheydt.
Hy wil door teghenheyt,
Als oock behoeftigheyt,
U in de palen
Van deught bewaren, en door 't bitter
U maecken van sijn heyl besitter.
13 't Ghebeurt oock licht dat ghy
Langh bidden moet, eer hy
Op uw' ghebeden dy
Schijnt te verhooren.
Godt toetzt hier door of't hert
Niet sy van hoop ververt,
En lijdtsaem sy in smert.
Gheeft niet verlooren
Den moet, als God schijnt minst te gheven,
Hy 't noodighst gheeft om hem te leven.
14 Niet minder dient ghelet,
Dat u gheheel ghebet
Sy nae Gods woort gheset,
Of gh'lijck magh wesen
Den reghel, die wel eer
In sijn volmaeckte leer
Gods laetste bôo, ons Heer
Gaff die hem vreesen.
Wie door sulck bidden tot Godt steygh'ren:
Sal hy in noot gheen bystant weygh'ren.

Verkeerde Begheerlijckheydt.

Zangh: Est ce Mars, ofte Isser ymant uyt, &c.
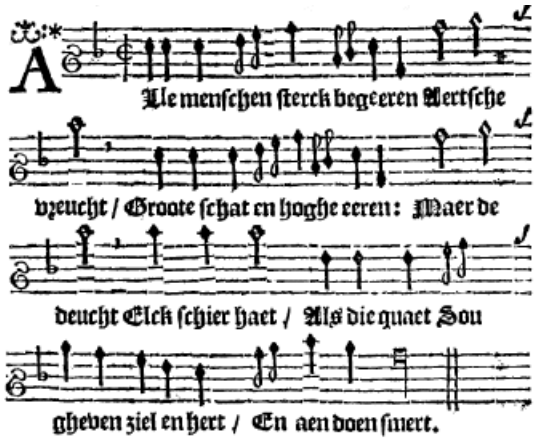
Alle menſchen ſterck begeeren Aertſche
vreucht / Groote ſchat en hoghe eeren: Maer de
deucht Elck ſchier haet / Als die quaet Sou
gheven ziel en hert / En aen doen ſmert.

*A*Lle menschen sterck begeeren
Aertsche vreucht,
Groote schat en hoghe eeren:
Maer de deucht
Elck schier haet,
Als die quaet
Sou gheven ziel en hert,
En aen doen smert.

2 Doch verbystert sijn haer sinnen
Die dit goedt
Boven Godt en deucht beminnen
Want het doet
Sielen schae,
Om Godt nae
Te tre'en in heyligheyt,
Ter saligheyt.
3 In de Weerelt hoogh verheven
Sijn in eer,
Kan gheen ware hoogheyt gheven
By den Heer:

Soo u hert
Is ververt
Van Godt: want hy verne'ert
Die van 't goet keert.
4 Wat baet eer ons nae het sterven?
Jae wat baet
Gheefts' ons hier, soo wy verwerven
Die door 't quaet?
Voeght hem prijs
Die bewijs
Van sonden gheeft? o! neen.
Deught volghts' alleen.
5 Aertsche vreughden is gheen vreughde,
Maer recht pijn;
Spruytse niet uyt Godt en deughde.
Wilt ghy sijn
Recht verblijdt,
Heyligh zijt.
Goe stomme herten sprack
Gheeft recht vermaeck.
6 Recht vermaeck, 't welck blijft bestendigh
Selfs wanneer
Wy door sieckten sijn ellendigh;
Want de Heer
Die hem vreest
Door sijn Gheest
Vertroost in sijn ellent,
Dat hy toesendt.
7 Rijckdom voordeel gheeft de menschen
Som in t'recht;
't Maeckt dat ons verschil nae wenschen
Wert ghesleght.
't Ghelt schoon stom
Buyght het krom
Tot recht; doch Godt ghelijck
Doet arm en rijck.

8 's Werelts rijckdom in Gods Oordeel
Niet en baet:
Gheeft oock niet tot Gods-vreucht voordeel
Want Godt slaet
Acht op 't goet
Dat ghy doet:
En of ghy zijt gheweest
Recht arm van gheest.
9 Deught gheeft vreught, en goet, en eeren.
Godt verblijdt
Die hem dient met diep verne'eren.
t'Aller tijdt
Godt hem voedt
Die deucht doet;
En gheeft hem tot een loon
Des levens kroon.
10 Sijt ghy wijs, mint niet 't verderff'lijck
Goet; 't is schijn
Soeckt waer door ghy mooght ontsterf'lijck
Als Godt sijn.
Aertsch ghewin
Draeght gheen min
In't hert, sy licht'lijck smoort
G'looff en Gods woort.

Van de Vreese Gods.

Zangh: Te Mey als alle, &c.
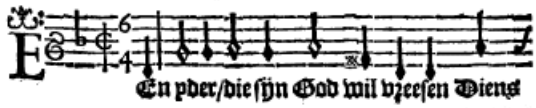
*E*En yder, die sijn God wil vreesen
Diens
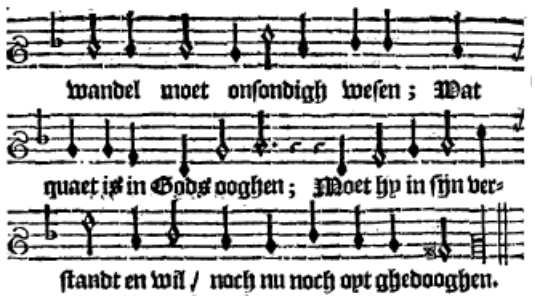
wandel moet onsondigh wesen;
Wat quaet is in Gods ooghen;
Moet hy in sijn verstandt en wil, noch nu noch oyt ghedooghen.

2 Hy sal de sonden niet bedrijven,
Schoon die verborghen souden blijven
Voor yder weereltsch Richter;
Op dat sijn stomme hertenspraeck hem niet en sy betichter.
3 Hy sal de sonde stadigh laten,
En schoons' hem voordeel gaven, haten;
Om dat die sijn verboden
Van Godt, die alle sonden haet, en diese doet, sal dooden.
4 Hy sal ghedverigh sijn sorghvuldigh
Om sigh voor Godt, gheheel onschuldigh
Te houden. Van Gods paden
En wijckt hy noyt, soo langh hy leeft, al sou hem 't weldoen schaden.
5 Hy sal sigh voor de sonden wachten;
Doch haer en boven oock betrachten
Gods heyligh woort en seden.
Hy mijt het quaet, en sigh verrijckt in ware heyligheden.
6 Hy sal in heyligheyt volherden,
En trachten, om volmaeckt te werden
Soo veel hy kan in deughden;
Op dat hy namaels raecken mag tot aller vreug-

den vreughden.
7 Hy laet sigh noyt van 't goet afkeeren
Of schoon tot grooter staet en eeren,
Hy daer door in de weerelt
Gheraecken kan; dat acht hy eer met deucht te sijn bepeerelt.
8 Geen rijckdom sal sijn hert beweghen,
Om af te wijcken dan Gods weghen.
Dat niet en kan bederven,
Sijn hert voorware schatten hout, dat soeckt hy te verwerven.
9 De Aertsche vreught, sijn hert en sinnen
In deught ghegrondt noyt soo beminnen;
Dat hy om 't Aertsch vermaecken
(Als 't gheen in korten tijdt vergaedt) sijn rechte koers sou staecken.
10 Gheen Tyranny noch 's menschen dreyghen,
Sijn hert niet eens tot sonden neyghen:
En ofmen hem het leven
Benemen wil; hy sal als noch Gods vreese niet begheven.
11 Hy weet dat hy doch eens moet sterven
Soo acht hy 't best in Godt; en erven
Het eeuwigh saligh leven,
Dat Godt alleen (doch menschen niet) den trouwen mensch sal gheven.
12 Hy vreest noch siddert niet voor Heeren,
Die sonder Godt niet konnen deeren;
En schoon sy 't lichaen schenden,
Hy blijft ghetrouw, en weet sijn Godt sal dat ten besten wenden.
13 Hy leeft soo voor des Heeren ooghen,
Als of sijn siel was op ghetooghen
In Gods Palleys; sijn wandel
Is so als of de Heer, alleen staegh acht sloegh op sijn handel.

14 Van hem wert nimmer sonder schroomen
Gods naem in hert of tongh ghenomen;
Lichtvaerdigh by den Heere
En sal hy noyt, soo langh hy leeft, om eenigh voordeel sweeren.

Van de Achterklap.

Canon a. 4. In een stem.
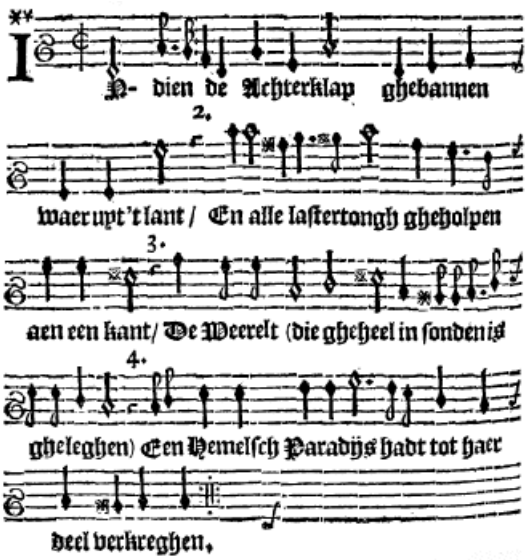
IN- dien de Achterklap ghebannen
2.
waer uyt 't lant / En alle laſtertongh gheholpen
3.
aen een kant / De Weerelt (die gheheel in ſonden is
4.
gheleghen) Een Hemelſch Paradijs hadt tot haer
deel verkreghen.

1. *I*N-dien de Achterklap ghebannen waer uyt 't lant,
2. En alle lastertongh gheholpen aen een kant,
3. De Weerelt (die gheheel in sonden is gheleghen)
4. Een Hemelsch Paradijn hadt tot haer deel verkreghen.

2 Geen schadelijcker quaet op Aerden dan een tong,
Die ymandt nae Gods Wet en reden niet bedwongh.
Ontsteecken door het vuyr der Duyvels en der Hellen
Sal hy in vuyr en vlam de gantsche Weerelt stellen.
3 Een Scorpioen, hoe quaet, beschadigh of verseert
Gheen mensch met haer venyn, dan die hy met sijn steert
Kan raecken; met haer oogh doen Basilisken schaden;
De Slanghen door haer beet, doch van na by verraden.
4 Een boose lastertongh, kan niemant oyt ontgaen:
Sy wond, en steeckt, en quest, en siet geen menschen aen.
'tSy dat gy by of van haer wesen meught ontvluchten
Kondt ghy haer nimmermeer; sy doet de vromen suchten.
5 De mensch, het eelste dier, nae 's Heeren beelt alleen
Ghemaeckt, veel dinghen heeft met 't domme Vee ghemeen:
De Achterklap een van de allersnootste sonden
By Duyvels van der Hel en menschen wert ghevonden.
6 De Moeder en Fonteyn van Achterklap is Nijt,
Of haet, en eyghen liefd, waer doormen sigh verblijt,
Wanneer een anders eer ghebrantmerckt en verschoven
Magh werden, op dat ons de menschen meerder looven.
7 De vrucht, die lastering of achterklap brengt voort

Is, datse drie verderft, en schent; een die het hoort
Den achter, die 't venijn heeft uyt sijn mont gespoghen;
Den derden, diemen heeft door Achterklap beloghen.
8 Een goeden naem veel Gout, en schatten overwint;
Men vinter, die sijn eer ver boven 't leven mint.
Faemroovery nochtans, en schaemt haer niet te schenden
Des menschen goeden naem, een troost in haer ellenden.
9 O! Schadelijck venijn, uytbroetsel van der Hel
Wat lijt een Edel hert om uwent wil ghequel!
Wat trotz! wat schamperheyt, wat spijt moet hy al lijden,
Die door manhaftigheydt en deucht om een strijden!
10 O! Doodelijck venijn, dat soo veel quader is,
Om dat het sigh onthoudt in nare duysternis.
O! Dobb'le boose plaegh, vermoorster van de zielen,
Die sigh aen u eens mocht! Wee! die tot wraeck vervielen!
11 Bedaer u, ey bedaer. Hoe? dient hy niet ghestraft,
Die door sijn valsche Tongh, sijn evn-mensch verschaft
Niet dan een quaet gherucht! een van de boose plaghen,
'tIs voor een Edel hert in 't minste niet te draghen.
12 En daer en boven noch berooft van gelt en goet!
En waer hy kan en magh hem alle hinder doet,
En door sijn lastertongh hem dinght nae lijff en leven!

Wie kan soo snooden quaet een lasteraer vergheven?
13 De Achterklap verbreeckt, en ruckt, en pluckt aen twe'en,
Des vrientschaps stercken bant, die zielen hecht tot een:
En soo nootwendig is op Aerden als de stralen
Des Sons, die van de lucht op Aerden nederdalen.
14 Sy liefde keert in haet, en soete vriend'lijckheydt
In stuurheyt, bitterheyt, nijt, en afkeerigheyt.
Gheeft oorsaeck datmen hem, die als een goeden Vader
Ons trouw en gunst bewees; acht als een snoo Verrader.
15 Verrader? datmen hem nae goet en leven staet;
En eer niet is gherust, voor dat de ziel verlaet
Haer leemen hut en sterft, ach! hielts' haer dan te vreden!
Maer neen; 't onweerbaer rift moet sy met voeten treden;
16 En onversadelijck aen 't Heyligh lijck en romp
Knaeght sy tot walghens toe haer bitze tanden stomp.
Afsetsel van der Hel, ach! waert ghy eens ghestorven!
Ach! hadt ghy eens u rechtverdiende straff verworven!
17 De Aerde, die nu is een Hel, een Hemel waer;
Een Hemel vol van vre'e, en eenigheyt aldaer
't Venijn der boosen Tongh gantsch wesen sou vervloghen;
Wie isser, die haer kan my stellen onder d'ooghen?
18 Ghy die in 't duyster sluypt, komt treet eens aen

den dagh;
Op dat ick u te recht in 't oog aenschouwen mag.
Ach! quaem 't ghy, soo ghy sijt, niet so ghy schijnt, verdelghen
Soud u mijn gram ghemoet met wortel, tack en telghen
19 Wat wil ick veel boha doch maken en gespuys?
't Quaet loont sijn eyghen Heer, en komt hem selver t' Huys.
Een last'raer, wie hy sy, 't sy jonck of out, moet weten,
Soo hy een ander meet, wert hem we'er in ghemeten.
20 Quae woorden sijn geen wint (ghelijck de Weerelt raest)
Of soose sijn een wint, soo zijns' een wint, die blaest
De voncken van der Hel, tot damp en vuyr en vlammen,
Tot d' ondergangh van laegh en hoogh-ghebooren stammen.
21 Godt spreeckt sijn vonnis uyt, so wel op woort als daet.
Door woorden alsoo wel, ghy and're menschen schaet
Als wercken; t' een soo wel alst ander is verboden.
Wie een van beyden doet, sal Godt ghewisslijck dooden.
22 En waerom sou God niet? straft hy de dievery
Met meerder recht en re'en dan oock saem-roovery.
Doen sulcke menschen quaet, die 's naestens goet ontrooven
Veel meer, die door haer tongh haer 's naestens eer verdooven.

23 Den naem gaet voor het Gout. De eer is meer dan goet.
Het derven van sijn eer, betreurt een vroom ghemoet.
Een ygh'lijck, kan een dief licht uyt sijn wooningh sluyten;
Wie sluyt een boose tongh, 't sy hoe voorsichtigh buyten?
24 Sy in 't verborghen sluypt, en toont haer Helsche kracht
Sy wont, en quezt en doot, by dagen en by nacht.
Soo veel te meer als sy tot lasteringh is vaerdig.
25 So veel te meerder plaegh, so veel te minder wy
Ons selven van 'tVenijn der tongen konnen vry
Bewaren en verhoen. En dat met meerder rede*n*
Om dat sy boven twee, den derden komt vertreden,
26 Te weten die persoon, die valsche reden hoort;
En soo wanneer hy 't weet, niet met een enckel woort
Den Achterclapper straft; maer gunstigh leent sijn ooren,
Om uyt een valsche mont, sijns naestens leet te hooren.
27 Die daerom (om dat hy niet teghenspreeckt het gheen
Een Achterklapper snapt) met lasteraers in een
Ghelijcke graed sich stelt, en oock sijn straf sal draghen
Soeckt hy door waer berouw sijn Godt niet te behaghen.
28 Die 's naestens leet ontdeckt, dat nutter was ghedooft,
Die sonder teghenspraeck een lastermont gelooft,

Verscheelen van malkaer niet meer, dan dat den eene
Den laster-Duyvel heeft in tongh of mont; en gheene
29 Die 't aenhoort, in sijn oor. Den heelder in een staet
Gehouden wert van ons met die uyt steelen gaet.
Geen dieven saghmen nau, so gy den rooff niet heelde;
Men vont gheen lastertongh, soo ghy als hy niet queelde.
30 Een dief oock steelen kan, schoon hy gheen heelder vont;
Leent ghy u ooren niet, ghy vint geen lastermont.
Wilt ghy van Achterklap u tongh en hert bewaren;
Swijgt, mijt, bestraft het volck die 'snaestens leet verklaren.

Achter-Klaps Remedy.

Zangh: Rosemont die lagh ghedoocken.
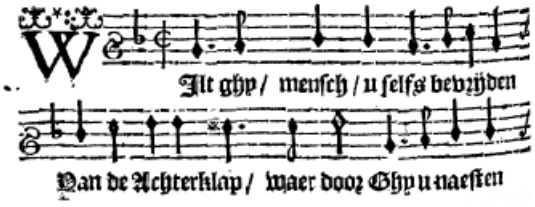
*W*Ilt ghy, mensch, u selfs bevrijden
Van de Achterklap, waer door
Ghy u naesten
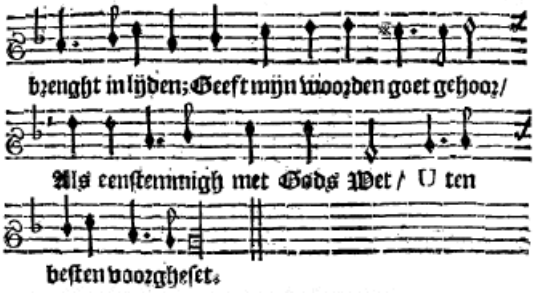
brenght in lijden;
Geeft mijn woorden goet gehoor,
Als eenstemmigh met Gods Wet,
U ten besten voorgheset.

2 Boosen haet, een van de spruyten
Waer uyt dit venijn ontstaet,
*U*yt u hert wilt buyten sluyten,
In u ziel de liefde laet
Woonen: want die denckt gheen quaet
Spreeckt oock niet dat and'ren schaet.
3 Nijt ghesprooten uyt der Hellen
Duyvels dochter, laet doch niet
Oyt u sinnen Wetten stellen:
Luystert niet nae haer ghebiet.
Staet uws naestens eere voor.
Valsche tongh gheeft gheen ghehoor.
4 Eyghenliefde wilt oock weeren,
Als oock oorsaeck van die sond.
Dat wy and'ren gaen onteeren,
Veeltijts spruyt uyt dese gront;
Datmen meent, als sijne daelt;
Dat ons eer te verder straelt.
5 Quade lust om quaet te spreecken,
En te schenden 's naestens naem;
Laet niet in u Boesem steecken:
't Is u Godt onaenghenaem.
En recht teghen liefde strijt;
Die int quade niet verblijt.

6 Weest niet kloeck in 't ondergronden
Wat u naesten hier of daer
Mach uytrechten. Kent u sonden;
Maeckt u selven daer van klaer.
Dit behaeght u Godt; maer niet
Dat ghy and'ren doet verdriet.
7 Besigh sijn om uyt te roeyen
't Onkruyt uyt eens anders lant;
Doet de sonden in ons groeyen.
Doet nieusgierigheyt van kant.
Meerder als ghy wilt vermoen
Vint ghy in u hof te doen.
8 *U*yt te sien, doet licht vergaepen
Aen een anders dit of dat:
Het vergaepen baert verslapen,
Om der deughden schoonen schat,
Te versaem'len; die ons dient
Om te wesen 's Heeren vrient.
9 Wilt oock sulcke menschen mijden,
Die wanneer sy 's naestens eer
Moghen krencken; haer verblijden.
Met de sulcken niet verkeer.
't Quaet gheselschap doolen doet:
't Wijse hert sich daer voor hoedt.
10 Wilt voor al u tongh bewaren
Dat sy niemants faem en schent;
Spreeckt niet sonder recht bedaren,
Op dat niemant in elent
Kome, door u rassche tongh.
't Vroome hert dat lit bedwongh.
11 Gout en Silver sult ghy weghen
Waerom niet u woort? waer aen
Grooter saecken sijn gheleghen.
Ghy sult aen u deuren slaen
Vaste grendels; doet oock dit
Aen het goe en quade lit.

12 Wilt niet achten boose woorden
Als een yd'le wint; de Heer
Diese spreeckt, als diese hoorden
Met vermaeck, sijn vreucht en eer
Derven doet. In tonghs ghewelt
Doot en leven is ghestelt.

De navolginghe Christi.

Zangh: Wanneer dien grooten dagh.
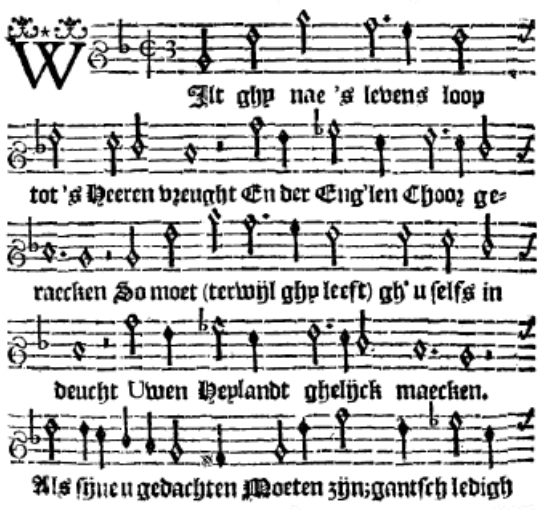
Wlt ghy nae 's levens loop
tot 's Heeren vreught En der Eng'len Choor ge-
raecken So moet (terwijl ghy leeft) gh' u selfs in
deucht Uwen Heylandt ghelijck maecken.
Als sijne u gedachten Moeten zijn; gantsch ledigh

*W*Ilt ghy nae 's levens loop tot 's Heeren vreught
En de Eng'len Choor gheraecken
So moet (terwijl ghy leeft) gh' u selfs in deucht
*U*wen Heylandt ghelijck maecken.
Als sijne u gedachten
Moeten zijn; gantsch ledigh
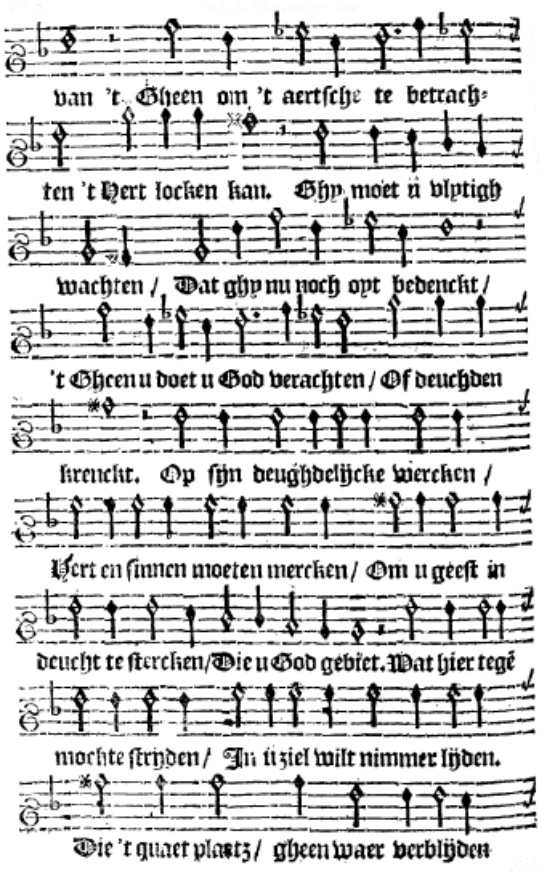
van 't Gheen om 't aertſche te betrach-
ten 't Hert locken kan. Ghy moet u vlytigh
wachten / Dat ghy nu noch oyt bedenckt /
't Gheen u doet u God verachten / Of deuchden
krenckt. Op ſyn deughdelijcke wercken /
Hert en ſinnen moeten mercken / Om u geeſt in
deucht te ſtercken / Die u God gebiet. Wat hier tegē
mochte ſtrijden / In u ziel wilt nimmer lijden.
Die 't quaet plaetz / gheen waer verblijden

van
't Gheen om 't aertsche te betrachten
't Hert locken kan.
Ghy moet u vlytigh wachten,
Dat ghy nu noch oyt bedenckt,
't Gheen u doet u God verachten,
Of deuchden krenckt.
Op sijn deughdelijcke wercken,
Hert en sinnen moeten mercken,
Om u geeft in deucht te stercken,
Die u God gebiet.
Wat hier tege*n* mochte strijden,
In u ziel wilt nimmer lijden.
Die 't quaet plaetz, gheen waer verblijden
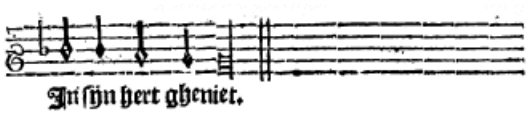
In sijn hert gheniet.

2 Een soeten Bron soet water borrelt uyt;
Goede Aerde goe vrucht draghen
Sal. *U*yt een goe ghedacht, een reden spruyt
Welcke Gode kan behaghen.
*U*yt onses Heylants woorden,
Welcken hy ghesproocken heeft,
Niemant oyt ter Weerelt hoorden,
Dat aenstoot gheeft.
Gheen woorden wilt uytspreecken
Oneerlijck, vuyl, onbeleeft,
Idel, die vol leughen steecken,
Die Godt we'erstreeft.
Woorden spreeckt vol heyligheden,
Eerlijck, die u medeleden
Leeren konnen 's Heeren reden
En de heyligheydt.
Anders spreeckt niet dan ter eeren
Jesu Christi, d'Heer der Heeren:
Woorden, die de hoop vermeeren
Van u saligheydt.
3 Woort sonder daet niet gelt voor onsen Godt.
Wilt ghy recht Gods Soon ghelijcken
Met Christo hout volmaeckt oock Gods gebod;
Van sijn Wetten wilt, noyt wijcken.
Noyt heeftmen eene sonden
(Hoe gheringh die wesen mocht)
By Gods lieven Soon ghevonden:
Hy 't goet stadigh wrocht.
Doet oock als hy. Rechtvaerdigh,
Lijdtsaem sijt, en milt, en goet:
Sijt u vyant gantsch goet aerdigh.
Den armen voet.

Op den Heer stelt u vertrouwen.
Wilt in liefde niet verkouwen,
Schoon dat ramp en kruys benouwen
U, en u gheslacht.
Sijt staegh Heyligh in u weghen,
't Gae u wel, of 't gae u teghen:
Soo wert u des Heeren zeghen
Van hem t'Huys ghebracht.

Van het Kruyce Christi.

Zangh: Psalm 8.
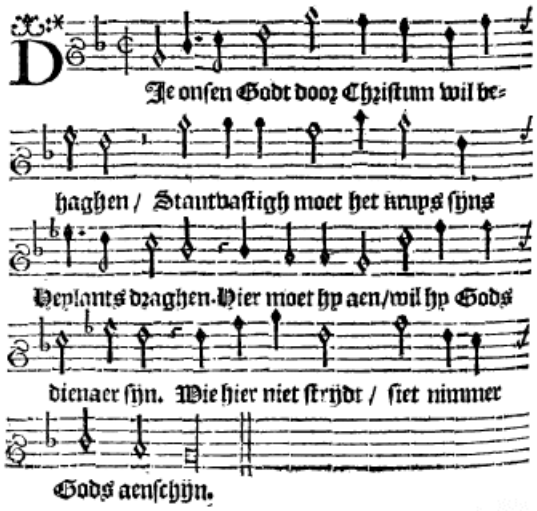
Die onſen Godt dooz Chziſtum wil be=
haghen / Stantvaſtigh moet het kruys ſijns
Heylants draghen. Hier moet hy aen / wil hy Gods
dienaer ſijn. Wie hier niet ſtrijdt / ſiet nimmer
Gods aenſchijn.

*D*Ie onsen Godt door Christum wil behaghen,
Stantvastigh moet het kruys sijns Heylants draghen.
Hier moet hy aen, wil hy Gods dienaer sijn.
Wie hier niet strijdt, siet nimmer Gods aenschijn.

2. Die Christo dient, krijght al de Weerelt teghen.
Waerom? sy is gheheel in 't quaet gheleghen.
Sy vliedt het licht als teghen haer natuur.
De vreese Gods heeft nimmer by haer duur.
3 Sy lijdt gheen straf, gheen onghelijcke seden.
Die wil als sy, van haer wert aenghebeden.
Raeckt gy haer seer, 't sal u haest qualijck gaen;
Soeckt ghy haer heyl, sy sal u teghenstaen.
4 Straft ghy haer leer, als tegen 's Heeren wetten,
Sy sal met kracht haer selfs daer teghen setten;
En u (hoe vroom) flucx helpen aen een kant;
En voor het minst verjaghen uyt het Landt.
5 Dit quelt een vrome ziel dat hy voor ooghen
Op 't Autaer siet ghestelt voor waerheyt loogen;
Gods eer vertre'en; de Werelt in een staet
Die reghel-recht van 't saligh pat afgaet.
6 Wat raet hier in? niet anders dan wel lijden:
En door ghedult en hoop daer teghen strijden.
't Is soo voorseyt. Door kruys en teghenspoet
Na 'tHemel-rijck een Christen wand'ren moet.
7 Ghenoeght, wanneer gh' u Heylant, moogt gelijck sijn.
Doe wel en lijdt, Godt sal u vaste wijck sijn.
Sijt bly; treur niet, als u de weerelt haet
Om weldoe*n*s wil; want g' in Gods liefde staet.
8 Waert ghy als sy, de Weerelt sou u minnen;
En teghen u noyt eenigh quaet beginnen.
Doch nu gy 't goet, maer sy het quaet najaegt,
Sy u verdruckt, die nochtans Godt behaeght.
9 Schoon dat ghy kont door looch'nen 't quaet ontwijcken;
Volhart in 't goet, u Heylant wilt gelijcken.
Om sijnent wil, wie goet of leven derft
Dat dubbel hier, en naemaels 'teeuwigh erft.
10 Lijt willigh 't kruys, dat God u komt toesende*n*;
Hy die 't u sent, kan 't licht ten besten wenden.

Niet tegens Godt u Schepper murmureert;
Hy sy van u door u ghedult ghe-eert.
11 Stelt Godt geen tijt of middel om u leven
Bystant te doen; Hy sal wel uytkomst gheven
Ter rechter-tijt. Hy wijsheyt heeft en macht.
U hulp van God met lijdtsaemheyt verwacht.
12 Die teghen lust verdraeght sijn teghenheden
Een swaerder last laet op sijn ziel en leden;
En mist met een Gods vreucht, voor die bereyt
Die 't kruys voldraegt met ware lijtsaemheyt.
13 Vervloecktse niet, die u verdriet verschaffen.
Gheen lasteringh wilt teghen haer uytblaffen.
Doe goet voor quaet. En niemant oorsaeck sijt
Dat hy met recht u aen doe 't geen ghy lijt.
14 Kort. Willigh lijt, al wat u magh toekomen
Om 's Heeren wil; wilt voor gheen menschen schroomen.
Vreest God alleen, die doot en levend maeckt.
Wie Godt trouw dient, aen 's lijdens kroon geraeckt.

Vervolginghs Redenen.

Zangh: Gelijck den Salmander in 't Vuyr kan leven.
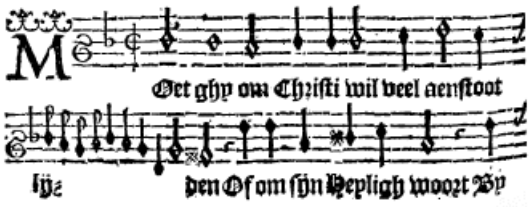
*M*Oet ghy om Christi wil veel aenstoot lij- den
Of om sijn Heyligh woort
By
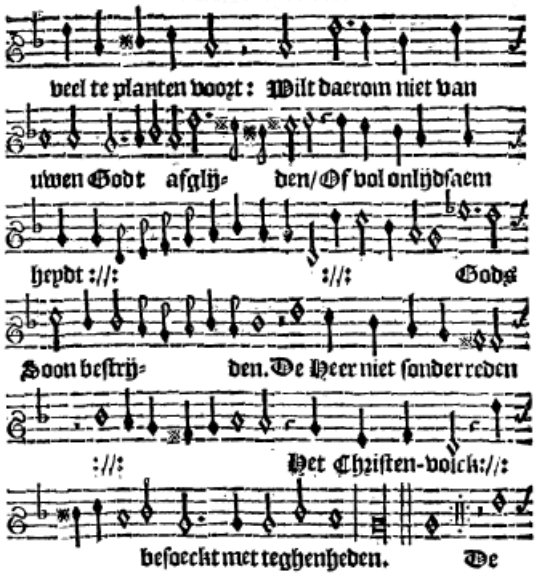
veel te planten voort: Wilt daerom niet van
uwen Godt afglij- den/ Of vol onlijdsaem
heydt ://: ://: Gods
Soon bestrij- den. De Heer niet sonder reden
://: Het Chriſten-volck://:
besoeckt met teghenheden. De

veel te planten voort:
Wilt daerom niet van uwen Godt afglij- den,
Of vol onlijdsaemheydt
Gods Soon bestrij- den.
De Heer niet sonder reden
Het Christen-volck besoeckt met teghenheden. De

2 Het weeligh Wijn-gaert hout sult ghy afhouwen
Op dat sy vruchtbaer zy,
En vruchten draegh voor dy.
De weelde doet ons hert in deucht verkouwen.
God snoeyt de weeld, en brengt ons in benouwe*n*,
Op dat wy souden draghen
Goe vrucht, die God en Christo magh behaghen.
3 Den mensch vervult met allerhanden seghen,
Meent dat hy vastelijck staet
Op Godt, en hem nae gaet.
Godt leert den mensch, hoe vast hy op sijn wegen

Gaet, als hy neemt dien aengenamen reghen.
Een Schipper kentm' in winden;
In kruys, wie God oprecht of niet beminden.
6 Dan weet den mensch, of hy te recht Gods wetten
Of wil beleeft, wanneer
Hy noyt van Godt sijn Heer
Of 't Heyligh woort, sijn voeten wil versetten,
En noyt oock doet; schoon dat hem gantsch verpletten,
De Gheesten van der Hellen;
En wat hem moet, sijn hert op God gaet stellen.
5 Den wijsen Godt, wil door vervolgings golven
Sijn Goddelijck gheluyt
Tot allen breyden uyt.
Tot schapen God wil maecken, wreede Wolven.
En die in 't quaet of sonden sijn bedolven
Wil Godt den Heer der Heeren
Door u ghedult tot heyligheyt bekeeren
6 Wel eer heeft 't bloet der Heyl'ghe Martelaren
Vervolghers hert bereydt
Gantsch tot medoghentheydt,
En die van Godt vervreemt en 't leven waren,
Bewoghen om haer self oock te verklaren
Voor Christ'nen. 't Heyligh lijden
Van waerheyt overtuyght, die haer bestrijden.
7 Hy is of boos, of bot en sonder reden
Die sonder hoop van eer
Te krijghen nimmermeer
Of winst, of vreught in banden gheeft sijn leden
En sonder noot, sich steeckt in swarigheden
Dewijl dit beurt; met eenen
Oock volght, dat hy met Godt sich wil vereenen.
8 Dit overlegh bewoghen heeft Tyrannen
Om hare boosen lust
Te houden heel gherust
En om met die verdruckte Heyl'ghe mannen

In God, en liefd' en waerheyt aen te spannen.
Soo kan 't kruys herten buyghen
Tot deugt, en het gemoet van waerheyt tuygen.
9 Wel voorgaen, doet de menschen wel natreden
Op 't padt van Heyligheyt,
Dat recht ten leven leydt
Steeckt ghy in kruys van boven tot beneden
't Geschiet op dat oock andr' haer selfs besteden
Eens mochten of bereyden
Tot kruys en soo Gods eer en leer verbreyden.
10 Wanneermen lijt, so kan het ons vermaecken,
Dat oock een ander lijt,
En strijdt den selffden strijdt.
Gemeenen noot kan licht tot reddingh raecken.
(Hoe wel het schijnt een van de swaertste saecke*n*)
Waerom? het doet ghenaecken.
Tot God; die haest een eynd van leet kan maecke*n*
11 't Is Vorsten eer, te hebben sulcke knechten
Die haer in alle noot
Ghetrouw zijn, jae ter doot.
Wy onsen Godt een krans van eere vlechten,
Wanneer wy voor sijn woort kloeckmoedigh vechten;
Jae liever willen sterven
Voor Godt, dan goet of d' eer des weerelts erven.
12 Kort; lijt ghy kruys voor Gods en Christi leere
Treurt niet in u ghemoet.
Gods woort ghestadigh doet.
Godt, die 't u sendt, salt u ten besten keere.
En voor u lijdtsaemheyt seer hoogh vereere.
Wilt nimmer Godt versaecken:
Gods heyl, dien wacht, die staegh in 't weldoen waecken.

Van de Nederigheyt nevens onsen naesten.

Zangh: De Liefde voort ghebracht.
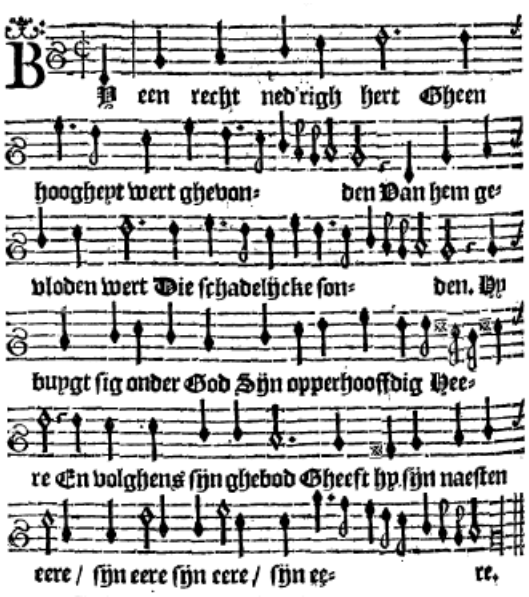
B een recht ned'righ hert Gheen
hoogheyt wert ghevon- den Van hem ge-
vloden wert Die schadelijcke son- den. Hy
buygt sig onder God Sijn opperhooffdig Hee-
re En volghens sijn ghebod Gheeft hy sijn naesten
eere / sijn eere sijn eere / sijn ee- re.

*B*Y een recht ned'righ hert
Gheen hoogheyt wert ghevon- den
Van hem gevloden wert
Die schadelijcke son- den.
Hy buygt sig onder God
Sijn opperhooffdig Heere
En volghens sijn ghebod
Gheeft hy sijn naesten eere, sijn eere sijn eere, sijn ee- re.

2 Schoon hy in hooghen staet
Is boven veel verheven
Daerom hy niet en laet
Ootmoedighlijck te leven.

Sijn groote heerschappy
Hem selven niet doet achten
Meer dan hy waerdigh zy.
Sijn ampt sal hy betrachten,
Betrachten, betrachten, betrachten.
3 En of hy gaven heeft
Die waerdigh sijn om prijsen,
Dat hem gheen steunsel gheeft
Om selfs die aen te wijsen;
Hy swijght, op dat hy niet
Door eyghen loff te smaden
En schijne, die gheniet
Van Gode min ghenaden, ghenaden ghenaden, ghenaden.
4 Hy doet sijn wercken niet
Om menschelijcke eere;
Maer om dat sulcx ghebiet
Sijn eenigh Godt en Heere.
Al wert hy niet ghegroet
Mijn Heer, in Huys en weghen
Hem dat gheen hertseer doet
Als weynigh aen gheleghen, gheleghen, ghelegen, gheleghen.
5 Hy door ootmoedigheyt
Sich minder acht dan and'ren,
Schoon sy in slechtigheyt
En armelijck hier wand'ren.
Hy eert niet die alleen
Die boven hem uyt muyten
In staet; maer oock die gheen
Die wy van eer, uytsluyten, uytsluyten :/: :/:
6 Hy yder mensch bemint
En lieft, hoe wel verschooven,
Hy heeftse wel ghesint,
En meer, soo sy Godt loven:
Dewijl hy weet, dat sy

Gods schepsels en sijn kind'ren
Sijn, alsoo wel als hy.
Gheen armoe kan dat hind'ren, dat hind'ren, dat hind'ren.
7 Met lijdtsaemheyt hy draecht
Dat menschen hem versmaden;
Als hy sijn Godt behaeght,
't Kan hem aent 't heyl niet schaden.
Voor 's Heeren oogh hy leeft,
Die alle, die hem vreesen
De kroon des levens gheeft,
En haer in vreucht laet wesen, laet wesen, laet wesen, laet wesen.
8 Nae hoogheydt hy niet tracht,
Hoe seer ghesocht op Aerden.
Wert hem die t'huys ghebracht,
Hy macht en sal 't aenvaerden,
Als van Godt inghestelt
En Christi Wet niet teghen;
Doch om sijn Aertsch ghewelt
Sal hy gheen hooghmoet pleghen, moet pleghen, moet pleghen, moet pleghen.
9 Nochtans hy niet versmaet
Den Gheest van Godt verkreghen;
Die waerdigh by hem staet:
Hy spreeckte nimmer teghen.
Hy salse wenden aen
Tot meerderingh van deughden,
Op dat hy naemaels gaen
Mach seecker in Gods vreuchden, Gods vreuchden, Gods vreuchden, Gods vreuchden.

Miltdadigheydt.

Zangh: Polyphemus aen de stranden.
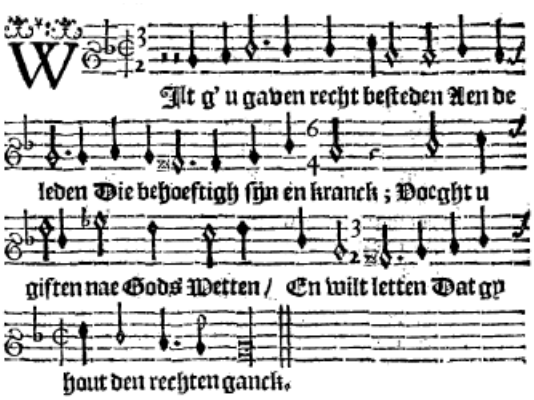
Wlt g' u gaven recht besteden Aen de
leden Die behoeftigh sijn en kranck ; Voeght u
giften nae Gods Wetten / En wilt letten Dat gy
hout den rechten ganck.

*W*Ilt g' u gaven recht besteden
Aen de leden
Die behoeftigh sijn en kranck;
Voeght u giften nae GodsWetten,
En wilt letten
Dat gy hout den rechten ganck.

2 Milde Christ'nen zijn goetdadigh
En ghenadigh
Doch niet anders gheen ooghmerck
Dan om God, den Heer der Heeren
Hoogh te eeren
En te doen een heyligh werck.
3 Met een hertelijck medoghen
Hy bewoghen
Is, wanneer hy yet wat gheeft.
't Arme volck hy noyt gheriefde
Sonder liefde
Hier sijn hert een schrick van heeft.
4 Hy en soeckt gheen yd'le-eere

Door 't vereere
Van sijn gaven, wat hy doet,
Doet hy met een diep verne'ere
Voor den Heere:
En met een oprecht ghemoet.
5 Die met armoe sijn beladen
Hy versmaden
Nimmer sal; noch bitzich woort
Haer toe spreecken, die daer steecken
In ghebreecken;
Hy haer klachten min'lijck hoort.
6 Armoe weet hy, kan niet hind'ren
Om Gods kind'ren
Door sijn gunst te wesen. Godt
Laet soo wel den hongher komen
Op de vroomen,
Als die laten sijn ghebodt.
7 't Gheen sijn hert gheeft aen den Armen
Met ontfarmen
Wert ghegheven, en met vreucht.
Hy verblijt sich, als hy gheven
Magh, die leven
In ghebreck en ongheneucht.
8 Noyt sijn hert sal wederwenschen
Van de menschen
't Eens ghegheven goet: Hy weet
Dat den milden Godt meer seghent,
Die bejeghent
d'Armen wel in kruys en leet.
9 Daet toe weet hy dat het gheene
Hy den eene
Of den ander heeft ghedaen;
Heeft ghedaen, niet van sijn haven
Maer Gods gaven,
En nochtans sal loon ontfaen.
10 Kan hy nu een mensch versorghen,

Hy hem morghen
Niet sal roepen, op dat niet
De gheleghentheyt, om ymant
Te doen bystant
Met den tijdt voor by en schiet.
11 Gheeft hy wat, soo sal hy gheven
In sijn leven
Als hy 't goet ghebruycken kan;
Niet juyst dan, als hy door sterven
't Goet moet derven
En gheheel daer scheyden van.
12 Soo hy wenscht dat and'r hem dede
Als hy lede
Honghersnoot, soo doet hy me'e
Op dat hy recht sy goetaerdigh
En rechtvaerdigh
En by Godt magh hebben ste'e.

Eeds-sweeren Ghe-oorloft,

Zangh: Ay! my wat plaghen.
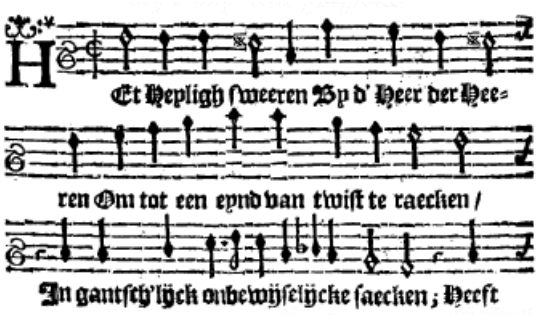
Et Hepligh ſweeren Bp d' Heer der Hee-
ren Om tot een eynd van t'wiſt te raechen /
In gantſch'lijck onbewijſelijcke ſaechen ; Heeft

*H*Et Heyligh sweeren
By d'Heer der Heeren
Om tot een eynd van twist te raecken,
In gantsch'lijck onbewijselijcke saecken;
Heeft
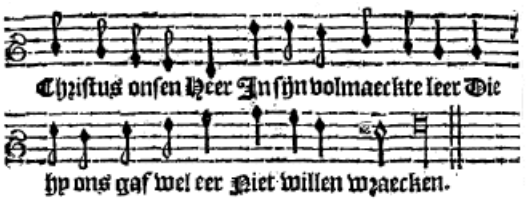
Christus onsen Heer
In sijn volmaeckte leer
Die hy ons gaf wel eer
Niet willen wraecken.

2't Is waer, wy lesen
Dat hy mipresen
Heeft d'Eedt ghedaen by aertsche saecken;
Doch niemant mach daer uyt een reghel maecken,
Dat sonder onderscheydt
Ons alle eedt ontseydt
Souw sijn om d'eenigheyt
Daer door te naecken.
3 Om te versetten
Sijns Vaders Wetten
Is Christus niet op Aerd verscheenen.
Der seden Wet is niet door hem verdweenen.
Gheleert hy nimmer heeft,
Het gheene wederstreeft
De Wetten, die Godt gheeft
Om 't quaet te speenen.
4 Gods trouw Dienaren
Die best verklaren
Ons konnen 't recht verstant des Heeren,
Als 't noodigh was by God haer Schepper sweeren.
Waer uyt wy dan verstaen
Dat d'Eedt by Godt ghedaen,
Niet kan de ziele schaen,
Noch heyl afweeren.
5 Wie gheeft my reden,
Waerom dat heden
Den Eedt ons meer sou sijn verboden
Van Christo, dan die eertijts was den Joden?

Sy teghen liefde niet
Strijdt, die ons Godt ghebiedt;
Sy doet oock gheen verdriet.
Den Godt der Goden.
6 Den Eedt niet deere
Kan Godt den Heere;
Veel eerder dient die om te toonen
Gods eyghenschap waer door hy 't goet wil loonen.
Dat hy oock herten siet,
En van hem recht gheschiet.
Die valsch'lijck sweert, sal niet
De Heer verschoonen.
7 Het waer te wenschen
Dat alle menschen
Soo trouw in hare woorden waren
Dat het onnodigh was te openbaren
De waerheydt door een Eedt;
Doch numen trouw vergheet
Men vaeck moet 't gheenmen weet
Door Eedt verklaren.

Middel - Sangh, a. 3.
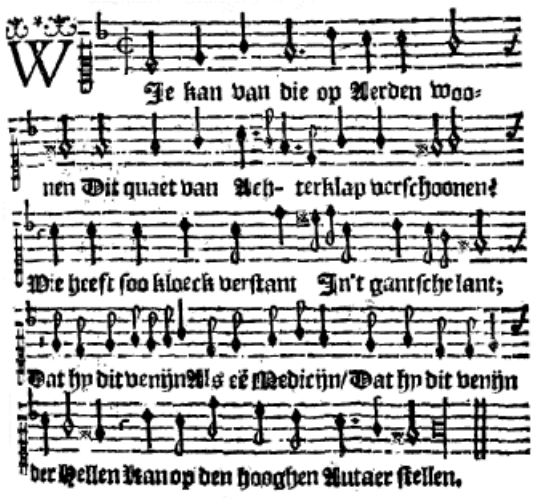
Wie kan van die op Aerden woo-
nen Dit quaet van Ach- terklap verſchoonen?
Wie heeft ſoo kloeck verſtant In't gantſche lant;
Dat hy dit venijn Als eē Medicijn/ Dat hy dit venijn
der Hellen kan op den hooghen Autaer ſtellen.

*W*Ie kan van die op Aerden woonen
Die quaet van Ach-terklap verschoonen?
Wie heeft soo kloeck verstant
In't gantsche lant;
Dat hy dit venijn
Als ee*n* Medicijn,
Dat hy dit venijn der Hellen
Kan op den hooghen Autaer stellen.

Van de Achterklap. Boven sangh a. 3.

Zangh: O Slaep &c.

*W*Ie kan van die op Aerden woonen
Dit quaet van Achterklap verschoonen?
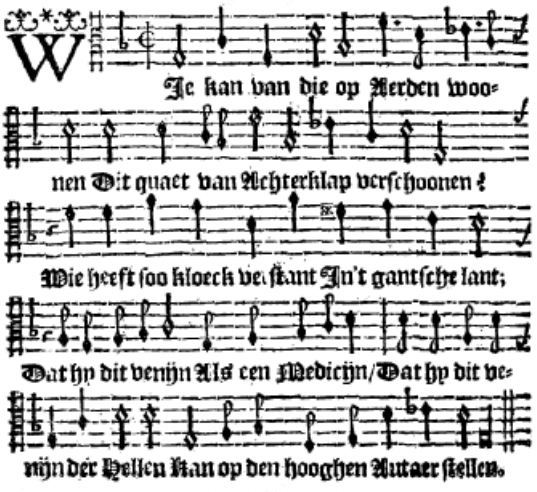
Wie kan van die op Aerden woo-
nen Dit quaet van Achterklap verschoonen?
Wie heeft soo kloeck verstant In't gantsche lant;
Dat hy dit venijn Als een Medicijn/Dat hy dit ve-
nijn der Hellen Kan op den hooghen Autaer stellen.

Wie heeft so kloeck verstant in't gantsche lant;
Dat hy dit venijn
Als een Medicijn,
Dat hy dit venijn der Hellen
Kan op den hoogen Autaer stellen?

Onder - Sangh. a. 3.
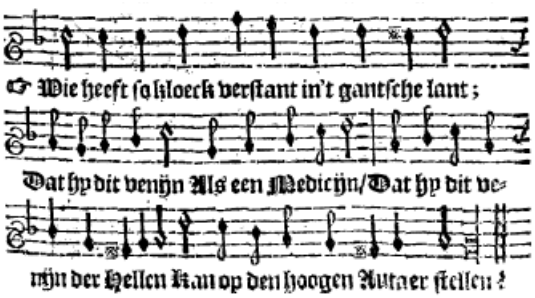
Wie heeft so kloeck verstant in't gantsche lant;
Dat hy dit venijn Als een Medicijn/Dat hy dit ve-
nijn der Hellen Kan op den hoogen Autaer stellen?

*W*Ie kan van die op Aerden woonen
Dit quaet van Achterklap verschoonen?
Wie heeft soo kloeck verstant
In't gantsche lant;
Dat hy dit venijn
Als een Medicijn,
Dat hy dit venijn der Hellen
Kan op den hooghen Autaer stellen.

2 Niet alle waerheyt moet men segghen.
Dat niemant schaet, hout by u legghen.
Heeft ymant yet misdaen,
Seght hem dat aen.
Straft hem om sijn sond
Met een heuschen mond,
Straft hem, om sijn sond; bekeeren
Hy mach nae de wil des Heeren.
3 Wat's my aen ymants doen gheleghen?
Ick moet beleven 's Heeren weghen.
Gods aller - liefste Soon
Heeft niet ghebôon
In sijn Heyl'ghe Wet
Van hem voorgheset,
In sijn Heyl'ghe Wet te sorghen,
Hoe ymant leeft in het verborghen.
4 Komt my en goet en quaet te vooren;
Ick kant niet laten aen te hooren.
Het goede neem ick aen:
't Quaet laet ick staen.
Is het gheen verraet,
Dat de Heeren schaet,
Is het gheen verraet, 'k salt swijghen;
Of selver, die het doet, aentijghen.
5 Ghy kont oock niet dien naem ontlegghen,
Schoon dat ghy komt de waerheyt segghen
Soo ghy uyt enckel haet
Sijn leet verpraaet:
En uyt bitterheyt.
Sonder noot verspreyt
En uyt bitterheyt sijn daden
Verspreyt, om hem gantsch te versmaden.
6 En of ghy schoon vertrout goe kennis
Eens anders feyl; noch doet ghy schennis
Aen uwes naestens faem
En goeden naem.

Weet ghy niet, dat hy
Alsoo wel als ghy
Weet ghy niet dat hy heeft buuren,
Dien hy vertelt sijn avontuuren?
7 Soo ghy u selfs gheen wet kont stellen,
Sal hy 't gheseyde niet vertellen?
Swijght selver, is u wil
Dat hy sal stil
Swijghen 't gheen ghy weet
Van uws naestens leet;
Swijghen, 't gheen ghy weet. Van swijghen
Kan selden ymant hinder krijghen.
8 O! dwase mensch durft ghy aen allen
*U*ws naestens wercken niet verkallen.
Hoort Godt u woorden niet,
Die 't alles siet?
Godt wert niet bespot,
Noch oock sijn ghebodt
Godt wert niet bespot; eerlanghen
Sal Achterklap haer straff ontfanghen.
9 Seght ghy, ick segh, dat niet ten quaden.
Noch om mijn naesten te verraden;
Maer om dat my sijn quaet
Ter herten gaet.
En ick graegh dien dagh
Met mijn ooghen sagh,
Met mijn ooghen sagh, begheven
Dat hy eens mocht tot deucht sijn leven.
10 't Verschoont u niet, dat ghy u lachter
En helsch venijn verschuylet achter
't Kleet van medoghentheyt,
Schijnheyligheyt.
't Allerquaetst venijn
Dat op Aerd kan zijn,
't Allerquaest venijn is plaghen
En schoonen schijn van vrientschap draghen.

11 Hebt ghy met ymant medelijden,
Wilt hem sijn sonden selfs aenstrijden.
Dat sal hem (lieft hy Godt
En sijn ghebodt)
Lief zijn; soo dat hy
Sich sal maecken vry
Sich sal maecken vry van 't quaden
En voortaen wand'ren 's Heeren paden.

Der Ghetrouwden onderlinghe plicht.

Zangh: C. Pypers Pavane.
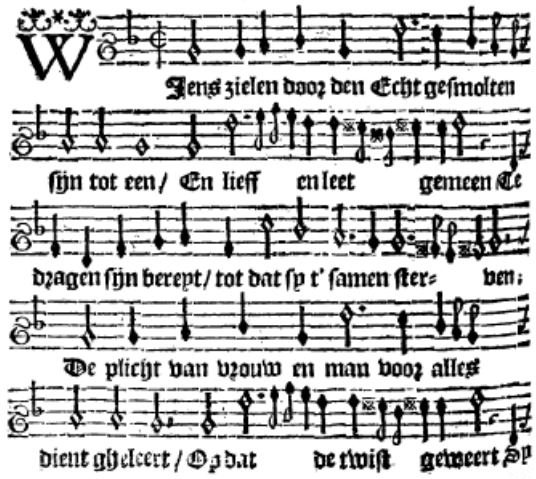
Jens zielen dooz den Echt geſmolten
ſijn tot een/ En lieff en leet gemeen te
dzagen ſijn bereyt/ tot dat ſy t' ſamen ſter- ven;
De plicht van vzouw en man vooz alles
dient gheleert/ Op dat de twiſt geweert Sy

*W*Iens zielen door den Echt gesmolten sijn tot een,
En lieff en leet gemeen
Te dragen sijn bereyt, tot dat sy t'samen ster- ven;
De plicht van vrouw en man voor alles dient gheleert,
Op dat de twist geweert
Sy
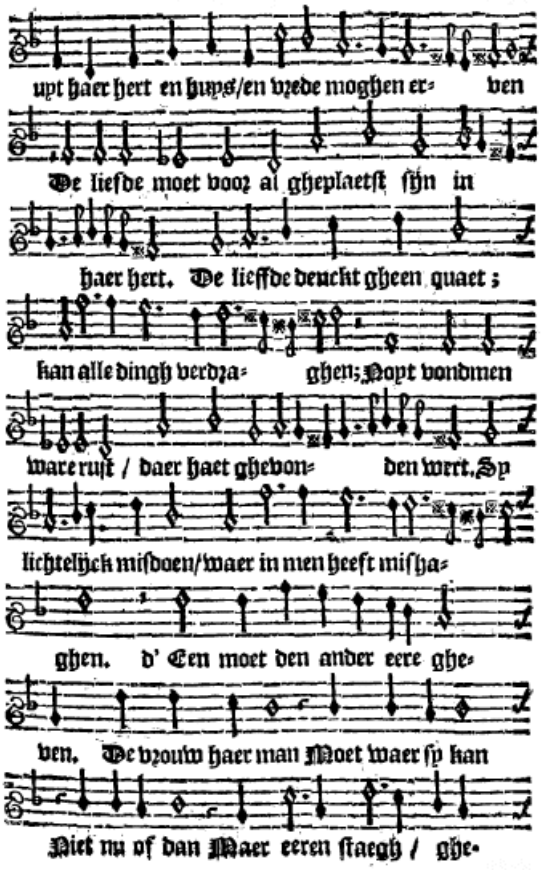
upt haer hert en huys/en vrede moghen er- ven
De liefde moet voor al gheplaetst sijn in
haer hert. De lieffde deuckt gheen quaet;
kan alle dingh verdra- ghen; Noyt vondmen
ware rust / daer haet ghevon- den wert. Sy
lichtelijck misdoen/waer in men heeft mishaghen.
d' Een moet den ander eere ghe-
ven. De vrouw haer man Moet waer sy kan
Niet nu of dan Maer eeren staegh / ghe-

uyt haer hert en huys, en vrede moghen er- ven
De liefde moet voor al gheplaetst sijn in haer hert.
De lieffde deuckt gheen quaet; kan alle dingh verdra- ghen;
Noyt vondmen ware rust, daer haet ghevon- den wert.
Sy lichtelijck misdoen, waer in men heeft mishaghen.
d' Een moet den ander eere gheven.
De vrouw haer man
Moet waer sy kan
Niet nu of dan
Maer eeren staegh, ghe-

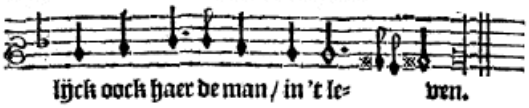

lijck oock haer de man, in 't le- ven.

2 De man ghe - eert moet sijn van vrou, als dien Vooghdy
Van Godt ghegheven sy;
Vooghdy: doch soo ver niet, dat hyse als Slavinnen
Ghebruycken magh; o! Neen, maer slechs een Heerschappy
Die vol van liefde sy,
Hoedanigh hy gebruyckt eygen vleysch beminne*n*.
Vooghdy, die hem verplicht te sorghen voor de Vrouw,
En haer, wat sy behoeft tot voetsel van haer Soonen
En haer, te dienen voor; en oock te wese*n* trouw.
En niet dan alle gunst en vrientschap te betoone*n*.
Hy gheve haer een goet exempel.
Hy haer regheer,
Als wil de Heer:
En in de leer
Van Godt, haer onderwijs, en maeck sijn huys een Tempel.
3 Een vrouw moet wederom gehoorsaem sijn haer man
Al waer sy mach en kan,
In al wat eerlijck is, niet strijdigh met Gods Wetten.
Sy zy sijn hulp en troost, al duurt sijn quelling langh.
Sy zy niet stuers of bangh.
Op alles wat hem lust moet sy haer sinnen sette*n*.
Sy doe sijn raet, wanneer het volghen Godt toelaet.

Sy nimmermeer yet groots moet buyten hem beginnen;
Voor al, wanneer daer aen, gelege*n* is haer staet:
Ten zy, hy sy van huys, of slemper, dwaes van sinnen:
Of als sulcx dient om af te keeren
Een merck'lijck quaet
Of groot verraet
Dat hem door haet
Hingh over 't hooft; of als sy d'Armen wil vereeren.
4 Te woonen in een Huys, ghetroude luyden stijft
In liefde, die beklijft.
Een tafel, bed, en huys, malkanders sin doet kennen:
Het kennen vrientschap baert, die sinnen bint aen sin:
Dat maeckt een hechte min
Die van malkander woont, sal van den aer ontwennen.
Ghemeensaem moet oock zijn 't ghebruyck van yders goet,
Ten minsten vruchts-ghebruyck; 't sal anders onlust baren.
Het lichaem verders oock ghemeensaem wesen moet;
Om in oprechte tucht en kuysheyt te vergaren
Sy volghen 't saem een leere
In dien sy goet
Is, en 't ghemoet
Tot deughden voet.
Soo niet; d'een leer den aer met min den wegh des Heere.

Gheloofs bevorderingh.

Canon a. 3. In 8, en 4.
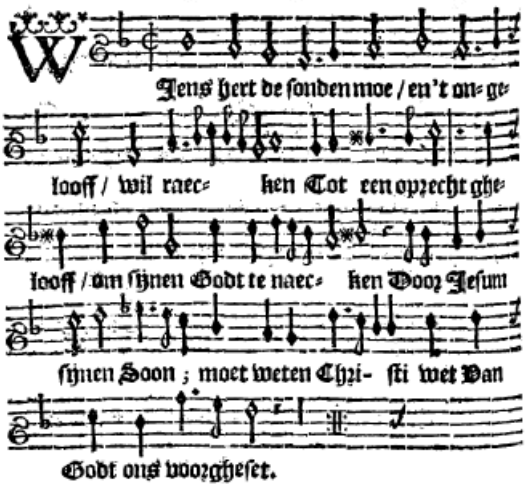
Wens hert de sonden moe / en't on-ge-
looff / wil raec- ken Tot een oprecht ghe-
looff / om sijnen Godt te naec- ken Door Jesum
sijnen Soon ; moet weten Chri- sti wet Van
Godt ons voorgheset.

1. *W*ens hert de sonden moe, en 't on- gelooff, wil raec- ken
2. Tot een oprecht ghelooff, om sijnen Godt te naec- ken
3. Door Jesum sijnen Soon; moet weten Chri- sti wet
Van Godt ons voorgheset.

2 De bloote wetenschap gheen recht ghelooff sal gheven,
Soo ghy niet toe en staet, als waerheyt 't gheen beschreven,
En nae ghelaten is, door 's Heeren wijs beleyt
Den mensch tot saligheyt.
3 Toestemmingh gheeft u gheen baet, wanneer het sonder reden

En vast besluyt gheschiet: En noyt gheen vordel deden
In dien men niet ghelooft, al wat ghelooft moet sijn
Om vry te zijn van pijn.
't Gheloove gheeft gheen nut, ontbloot van goede wercken:
Waerom gy u gelooff met liefde moet verstercken;
Tot vorderingh van dien op 't straffen let en loon
Ghesproocken van Gods Soon.
Wie teghen Godt misdoet, geen seghen heeft te hoopen,
Maer straff van Godt ghedreyght. Om dese afte loopen,
Vergevingh noodigh is van u bedreven quaet,
Dat Godt en Christus haet.
Hoe raeckt den mensch hier aen? Een sondaer moet ghelooven,
Dat gheen boetvaerdigh mensch van Christo blijft verschooven.
Verlangh dan nae de gunst, van God ten toon ghesteldt
In Christo onsen Heldt.
Al wie hooghvaerdigh is, Godt sijn ghenade weyghert.
Door ware ned'righeydt tot uwen Godt opsteyghert.
Houdt die u sonden voor; en roept met droeff ghekarm;
Erbarm, erbarm, erbarm.
Dit alles vordert niet, in diender gheen volherden
By u ghebeden komt; noch opset om te werden
Veel beter dan ghy sijt; 't voornemen gheeft gheen baet,
Blijft ghy in d'ouden staet.

9 Dit inden aenvangh nut, en dienstigh is voor yder,
Die van het waer ghelooff, wil sijn een recht belijder;
Waer toe oock dienstigh zijn, ghebeden en ghemoet
Gheneghen tot het goet.
10 De kracht van Christi leer, 't ghewichte van sijn Wetten
In yder leersaem hert gelooff en hoop kan setten.
Die Goddelijcke leer ons herten overtuyght
En tot gheloove buyght.
11 Een yder, die het oogh slaet of de wonderwercken
Van Godes Soon ghedaen, sal klaerlijck konnen mercken
De Godlijck' eyghenschap in Christo onsen Heer,
Als mede in sijn leer.
12 Dewijl door Toovery, noch kracht van boose Gheesten
(Ghelijck de Sadduceen, en Pharizeen, de meesten
Wel eer in Israël ghestadigh brachten voort
Tot smaetheyt van het woort.)
13 Noch 's menschen listigheyt, die konnen sijn bedreven:
En niet dan gantsch oprecht van Heyl'ghen sijn beschreven.
Die loos' en boosen Gheest, en vanght gheen dinghen aen,
Die Christo mede gaen.
14 Hy is of d'allerboost' of d'allerdomst van sinnen
Die sonder hoop van eer, van gheldt, van vreugt beginnen
Ee*n* werck wil, dat hy weet, so verre hy dat doet

Sal raecken onder voet.
Dewijl dit is gheschiet, soo kan 't ons overtuyghen;
En tot ghelooff en deucht, verstant en sinnen buyghen.
Want 't kan niet anders sijn dan waerheydt 't gheen hy heeft,
Gheleert, die eeuwigh leeft.

Christelijcke Wacht.

Zangh: 'sMenschen sterven in sich selven.
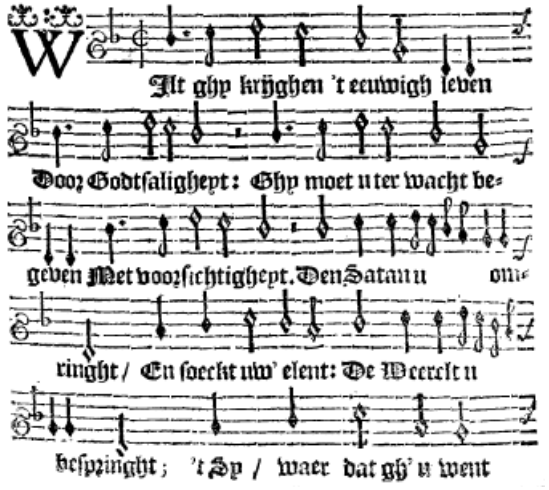
Wilt ghy krijghen 't eeuwigh leven
Door Godtsalighept: Ghy moet u ter wacht be-
geven Met voorsichtighept. Den Satan u om-
ringht / En soeckt uw' elent: De Weerelt u
bespringht; 't Sy / waer dat gh' u went

*W*Ilt ghy krijghen 't eeuwigh leven
Door Godtsaligheyt:
Ghy moet u ter wacht begeven
Met voorsichtigheyt.
Den Satan u omringht,
En soeckt uw' elent:
De Weerelt u bespringht;
't Sy, waer dat gh' u went
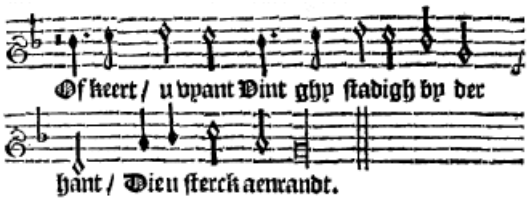
Of keert, u vyant
Vint ghy stadigh by der hant,
Die u sterck aenrandt.

2 Goede wacht houdt in u saecken:
Wijs'lijck u besindt
Wat voor wercken ghy wilt maecken;
Anders niet begint
Op dat u niet bedriegh
Satans quade list:
Of u niet voor en liegh
Vreught met schijn vernist;
Of yet welckers schijn
Voor het oogh lijckt Medecijn
Doch sy recht venijn.
3 Soo wanneer een Stadt bevechten
Of omcing'len sterck
Onverzaeghde oorloghs-knechten;
Neemtmen neerstigh merck
En opsicht op die gheen
Die van buyten in
Komt en men vraeght, waer heen?
Of wat is u sin?
Men siet, wie hy sy.
Kentmen hem voor vrient, hy vry
Komt, soo niet, in ly.
4 Let op 't gheene, dat van buyten
Listigh in 't ghemoet
Wil in sluypen. Wilt uyt sluyten
Wat u hinder doet.
Aenschout, wat ydelheyt
U liefkosend' vleyt.

Wat quae gheneghentheyt
U tot sonden leydt.
Treck u sinnen aff
Van 't gheen, u tot sonden gaff
Oorsaeck. Mijdt Gods straff.
Span u krachten in en sinnen
Dat doch in u hert
Niet en kome immer binnen
Dat u houdt ververt
Van Godt; of raet tot quaet.
Moet u onder schijn
Van goet, yet quaets, soo laet
't Quaet ver van u sijn.
Sluyt niet int ghemoet
't Onbekende: licht schae doet,
't Gheen ghy keurt voor goet.
Treck maer af vermomde luyster
Van 't ghewaende goet:
Al des Weerelts glimp sal duyster
Sijn, haer suycker, roet.
Vertrout den Satan niet,
Of hy sich vertoont
Behulpsaem: hy aenbiet
Troost: doch by hem woont
Niet dan snood' verraet:
Daerom sijn schoon schijnend' quaet
U te vreesen staet.
Let of woorden en ghedachten
En al wat ghy werckt,
Gods eer en u heyl betrachten,
En u naesten sterckt
In heyligheyt. Stoot uyt
*U*yt u hert, al't gheen
Dat sich daer binnen sluyt
Om u te vertre'en.
Selfs maer een Vyant

Ock met al u kracht verbant.
Want hy Moort en Brant.
8 Goede wacht houdt om te wesen
Onderrecht, om Godt
En u heylant recht te vreesen,
Volghens sijn ghebodt.
Hou vast aen 's Heeren Wet,
Nimmer die verlaet.
Op doen en laten let.
Christi tredt nae gaet.
Met de daet verklaert
U gheloof: en u bewaert
Voor 't gheen sonden baert.
9 Als het goed werck is bedreven
Hout sorghvuldigh wacht,
Dat u ziele noyt in 't leven
We'er het quaet betracht.
Luystert niet nae de vreught
Van de Weerelt. Acht niet
Den Satan; ongheneucht
Hy voor u brout. Siet
Toe, dat ghy niet smoort
*U*w' Ghelooff. Brengh vruchten voort.
Maeck Godt niet verstoort.
10 Daer eens water was, kan komen
'r Water wederom.
Die quae tochten niet wil toomen,
Blijft staegh even krom.
Begheert ghy hooghen staet,
Lieft ghy Aertsche vreught,
Ghy metter tijdt verlaet
U Ghelooff en deught.
Gierigheydt verleydt
Ons tot sonden; en ons scheyt
Van Godsaligheydt.
11 Wilt u selfs in tijdts bereyden

Tot Godtsaligheydt.
Wilt de sonden van u scheyden,
En gheleghentheydt
Tot quaet. 't Gheen ghy verstaet
Dat tot sonden leyt,
Met gantscher herten haet.
Met voorsichtigheyt
Roey uyt alles, wat
*U*wen Vyandt dient om 't padt
't Enghen nae Gods Stadt.
Soo langh waecken u vyanden
Hout oock goede wacht.
Laet van niemandt u aenranden.
Kleyn gheen vyant acht.
Gheen arbeyt u verdriet.
In de deught volhert.
Wie trouw'lijck dient, gheniet
Seghen hier; en wert
Erf-ghenaem van 't Rijck,
't Gheen' belooft, Godt die ghelijck
Hem sijn, eeuwighlijck.

Wijsheyts Bevorderingh.

Canon. a. 4. In een stem.
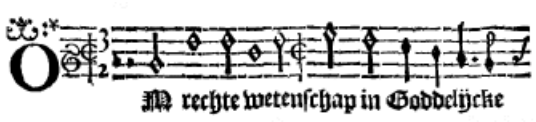
1. *O*M rechte wetenschap in Goddelijcke
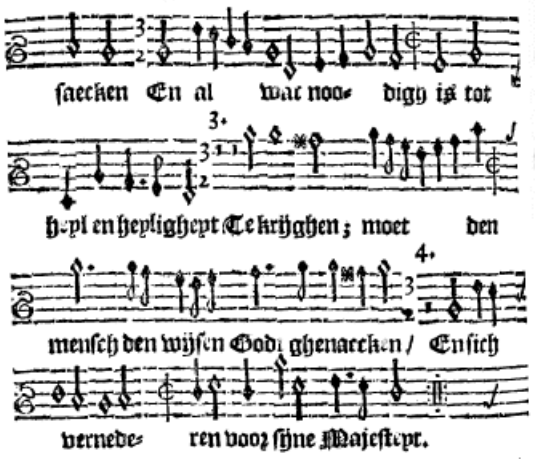
saecken En al wat noo- digh is tot
3.
heyl en heyligheyt Te krijghen; moet den
4.
mensch den wijsen Godt ghenaecken / En sich
vernede- ren voor sijne Majesteyt.

saecken
2. En al wat noo- digh is tot heyl en heyligheyt
3. Te krijghen; moet den mensch den wijsen Godt ghenaecken,
4. En sich vernede- ren voor sijne Majesteyt.

2 Godt, ghever alles goets, doorgronder van 't verborghen
By wien een diepen kuyl, en grondeloosen schat
Van alle wijsheyt leyt, sal die alleen versorghen
Van wetenschap, wiens hert hem met ghelooff omvat.
3 Dit sy sijns herten vreucht, het heyligh woort des Heeren
(Dat sonden wortelt uyt, en zielen saligh maeckt)
Sich selven heel gemeen te maecken, en so leeren,
Dat het geheel en al tot bloet en voetsel raeckt.
4 By 't Godt - gheleerde volck door - slepen in de Wetten
Van onsen goeden Godt hy stadigh sich vervoegh;

Sijn sinnen op haer woort en reden moeten letten.
Hy ruste niet tot dat, hy kennis heef. genoech.
't Wijs-gierigh hert sy gantsch tot heyligheyt geneghen;
En sijn gheneghentheyt moet eyndigen in daet.
Wie Godt in Christo dient, haer wijsheyt heeft verkreghen.
Een Goddeloose ziel van wijsheyt wert gehaet.
Hy roeye uyt sijn hert den waen van Godt - gheleertheyt.
Wijs in ons eygen oogh te schijnen is't venijn
Van rechte wetenschap, en 't voetsel van verkeertheydt;
Dwaes in ons eyghen oogh is wijsheyts Medicijn.
Wie door laetdunckentheydt waent dat hy heeft bekomen
Den allerhooghsten trap van wetenschap, die noyt
Sal krijghen; hy ghelijckt die rijcke droomen droomen,
Doch in den morgenstont haer vinden gantsch beroyt.
De vleyschelijcke lust, als mede Aertschen yver
Om rijck te sijn in gheldt, ghebannen sy uyt 't hert:
Wie diep in 't aertsche steeckt, is gheen gelooffs bedrijver;
Van wetenschap, daerom hy le'egh bevonden wert.
Sijn wit en ooghmerck sy, niet alles te doorgronden.
Ghenoeght, wanneer ghy weet, 't geen klaerlijck in Gods woort
Is voorghestelt, om God te kennen, en de sonden
Te mijden, en te doen, wat recht is en behoort.

10 Hy, die niet weten wil, 't geen Godt niet openbaren
   Heeft willen aen den mensch; die is voorwaer gheleert,
Schoon hy een weet niet schijnt. Gods roede sal niet sparen
   Die meerder, dan Godt wil, te snuff'len staegh begheert.
11 Rust in de kennis niet, die noodigh is ten leven
   Dat Godt heeft toe-gheseyt den Heylighen. Neemt toe
In 't weten van Gods wil, om u tot deught te gheven.
   't Geen noodigh dient gheleert, wert nimmer daer in moe.
12 *U* wijsheyt en verstant wilt nimmermeer bested*en*
   Tot pronck of hoovaerdy, maer tot ootmoedigheydt.
Hoe wijser ymant is, hoe dat hy meerder reden
   Heeft, om den wijsen Godt te toonen danckbaerheydt.
13 't Moet verre van u sijn dat ghy om gelt te winnen,
   U Goddelijck verstant misbruycke*n* soud; of dat,
Ghelijck een gierigh mensch, voor u alleen beminnen;
   En sonder ymants nut bewaren als een schat.
14 Wie Godt van herten vreest, sijn kennis noyt sal stolpen
   Of sijn ontfanghen pond begraven in der aerd:
Tot winningh leyt hy 't aen, op dat door hem gheholpen
   Die menschen moghen zijn, wie'r armoed' haer beswaert.
15 De kennis hem van Godt verleent, sal hy aenwenden

Om door der selver hulp te werden God gelijck:
Om haer, die door het quaet ghevoelen haer ellenden
Te troosten, en met een te helpen an Gods Rijck.

Kerck-Gangh.

Zangh: Schoonste Nimphe van het Woudt.
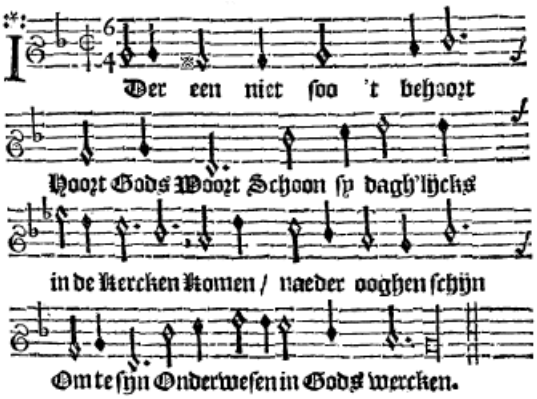
Der een niet ſoo 't behoort
Hoort Gods Woort Schoon ſy dagh'lijchs
in de Kercken Komen / naeder ooghen ſchijn
Om te ſijn Onderweſen in Gods wercken.

*I*Der een niet soo 't behoort
Hoort Gods Woort
Schoon sy dagh'lijcks in de Kercken
Komen, naeder ooghen schijn
Om te sijn
Onderwesen in Gods wercken.

2 Veele vintmen die slechs gaen
Om 't welstaen:
Om den hoop wat te vermeeren.
Of op datmen haer voor slecht
En oprecht
En Gods-dienst volck sou eeren.
3 Veele sijnder groot van moet;
Deser voet

Nerghens om Gods huys bewand'ren
Dan om door haer pracht en eer
Als een Heer
*U*yt te muyten boven and'ren.
4 Veel een Spongie sijn ghelijck,
Die het slijck
Alsoo wel alst schoon insuyghen:
Als sy hooren quaet en goet,
Haer ghemoet
Sich tot beyde stracx sal buyghen.
5 Somtijts ymant sich vertoont
*U*yt ghewoont,
Of by dees of die ghesintheyt;
Nae dat dese meer of min
In sijn sin
En in 's herten gront bemint leyt.
6 d' Een ghelijck is een uurglas;
Die soo ras
*U*yt sijn sinnen heeft verlooren,
Soo haest als hy 't Heeren woort
Hadt ghehoort
In Gos Tempel met sijn ooren.
7 And're droesem sijn ghelijck,
Die het slijck
Van den wijn insuyght; soo meden
Komt haer eenigh goet te voor,
't Vloeyt stracx door:
Sy onthouden quade reden.
8 Som'ghe menschen beelden aff,
Haer die 't kaff
Van de goede vruchten scheyde.
Hoort ghy beyde goet en quaet
't Laetste haet,
't Eerst u hert tot deucht bereyde.
9 's Heeren Huys moet ghy betre'en
Niet alleen

Om te weten 's Heeren Wetten,
Maer oock mede, op dat ghy
(Als oock wy)
Op Gods wegh u hert soud setten.
10 't Woort des Heeren yder moet
Met ootmoet
En aendaghtigheyt aenhooren;
Naedemael gheen mensch, maer Godt
Sijn ghebodt
Als een wet ons leyt te vooren.
11 Denckt altijt dat Christi woort
Aenghehoort,
En verstaen, ons altesamen
Bint in het ghewiss', dien Heer
Nae sijn leer
Gantsch oprecht te ghehoorsaemen.
12 Hy is onsen Godt en Heer
Die all' eer
Toebehoort; Wiens Wet gheweten
Niet en moet (die d'heerlijckheyt
Dien bereyt
Die Godt vreest, wil sien) vergheten.

Kleeds-Ghebruyck.

Zangh: La durette of: Gy wreede Harderinne.
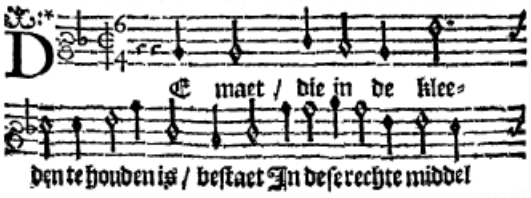
*D*E maet, die in de kleeden te houden is, bestaet
In dese rechte middel
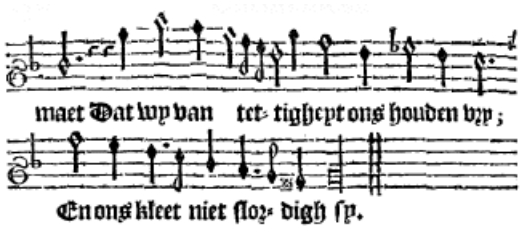
maet
Dat wy van tet-tigheyt ons houden vry;
En ons kleet niet slor- digh sy.

2 De tettigheyt gheleghen is hier ten deelen in,
Dat ghy u kleet met dese sin,
Op dat het kleet u tot meer eere zy,
En tot pronck of hoovaerdy.
3 Dit ooghmerck laet sich blijcken, in die den nieuwen snoff
Staegh volghen van het dertel hoff,
In veelheyt en verscheydenheydt van kleet;
Datmen oock te veel besteet.
4 De slordigheyt, die mede de Christ'nen niet betaemt
Leyt hier in, datmen sonder schaemt
En sonder acht te slaen op eer of staet
En natuur, draeght vuyl ghewaet.
5 Het kleet heeft Godt ghegheven tot decksel van het lijff,
Om niet van kou te werden stijff;
En als een schilt tot weeringh van de logh
Die ons swackheyt deren mogh.
6 Daer toe tot schaemt, niet proncken, God eerst de kleeden gaff;
't Kleet is een teecken schier van straff,
Of een bewijs van onghehoorsaemheydt
En van ons rampzaligheydt.
7 Nochtans moet yder letten, dat hy de eerbaerheyt
Bewaer in 't kleet dat hy bereyt,
En d'achtbaerheyt bescherm van sijn persoon;

Dat hy niet en wert tot hoon.
8 Bedient ghy hooge ampten, nae die hoedanigheyt
Vercier u doch met nedrigheydt.
't Kleedt gheeft ontsagh; doch schande vuylen dracht.
Morsigh volck men weynigh acht.
9 Natuur als oock de Jaren ons klaerlijck wijsen aen,
Wat kleet ons best dient aenghedaen.
Een oude Vrouw haer leden niet op-pronck;
Als een maeght in Jaren jonck.
10 So als u ampt is mede u kleet. Geen degen past
Of Krijgsmans kleeren, die Gods last
En Wetten leert. Hem voeght geen schippers py
Die niet weet van wint of ty.
11 Kort: yder nae sijn staet is, met kleeden sich vercier
Nae de ghemeenste lantsmanier.
En dat het onderscheyt in kleeden schijn,
Wie dat edel of niet sijn.
12 Wat voeght een slechten wever of een gheringh persoon
Dat hy ghelijck een Conincks Soon
Pronckt achterstraet, in Goudt, Fluweel en Sijd;
En in trotze koetzen rijdt?
13 't Ghetouw hem best sou voeghen, schoon dat hy heeft veel gheldt,
Want dat hem niet ghelijck en stelt
Sijn overheyt. Hy draegh een eerlijck kleet:
En sich selven niet vergheet.
14 't En voeght gheen mans-persoonen, dat sy haer proncken op
Als een verweende Kermis-pop.
Het e'el cieraet, dat ons verciert voor Godt,
Is het doen van sijn ghebodt.

Hoovardigheyt in Kleeden.

Zangh: Salighe uure, Vruchtbaer van verblijden.
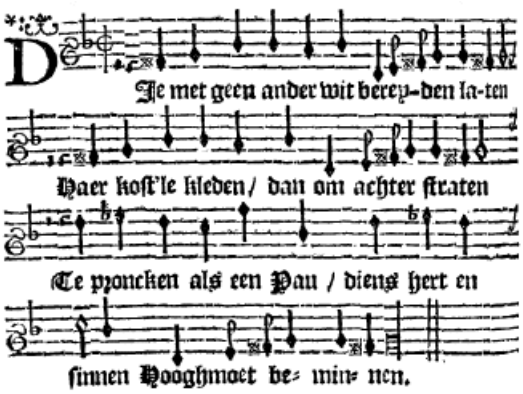
Je met geen ander wit berey-den la-ten
Haer koſt'le kleden/ dan om achter ſtraten
Te pyoncken als een Pau / diens hert en
ſinnen Hooghmoet be- min- nen.

*D*Ie met geen ander wit berey-den la-ten
Haer kost'le kleden, dan om achter straten
Te proncken als een Pan, diens hert en sinnen
Hooghmoet be- min- nen.

2 Die gheen ghewaet of eenigh kleet begeeren
Tot lijffs-behoeff, om onghemack te weeren
Maer tot cieraet en ooghmerck om als Heeren
Te krijghen eeren.
3 Terwijl ghy sijt bekommert en vol sorghen
Voor lijffs cieraet, blijft in u hert verborghen
En als ghedooft, de sorgh om Godt te vreesen,
En gh'lijck te weesen.
4 Ghy op een tijt en teffens niet u ooghen
Tot hoogh en laegh mocht houden opghetoghen
Ghy niet ghelijck meught dienen God, en letten
Op 's Weerelts Wetten.
5 Den kostelijcken tijt (van Godt ghegheven
Om door 't gheloof te raecken tot het leven)

Gaet vruchteloos daer heen, terwijls' haer pijnen,
Om schoon te schijnen.
6 De tijt verslijt u opghepronckte leden:
De mot verslint u opghetoyde kleden.
U Lichaem schoon, maer 't hert ontbloot van deughde,
Mist 's Heeren vreughde.
7 Terwijl ghy besigh zijt u opteproncken,
*U*ws naestens hert tot hoogmoet sal ontvoncke*n*;
Soo mist met u, en door u, hy Gods wooningh,
Ootmoets belooningh.
8 Hoe meer, dat ghy u ciert, hoe min ghy gheven
Kont aen die gheen, die in groot armoe leven:
Dus is u hoovaerdy, 't belet, 't begheeren
Om doen des Heeren.
9 't Geschrey van Weeuw en Wees sal in die dagen
U onbarmhertigheyt voor Godt beklaghen:
Den roest en mot uws kleets wijst aen u oordeel
Niet tot u voordeel.
10 Ghy doet u selfs te kort, soo gh'u vercieren
Met pluymen wilt en 't hayr van wilde dieren.
Den mensch is 'tschoonst' van alle sichb're saecke*n*,
Die Godt gingh maecken.
11 Ghy die een Heer ghemaeckt sijt, u ten Slave
Maeckt, stelt ghy pronck in sulcken yd'le gave.
U lijff bekleet voor kou; u ziel bekleden
Wilt met goe zeden.

Maet in Spijs en Dranck.

Zangh: La Sarbande.
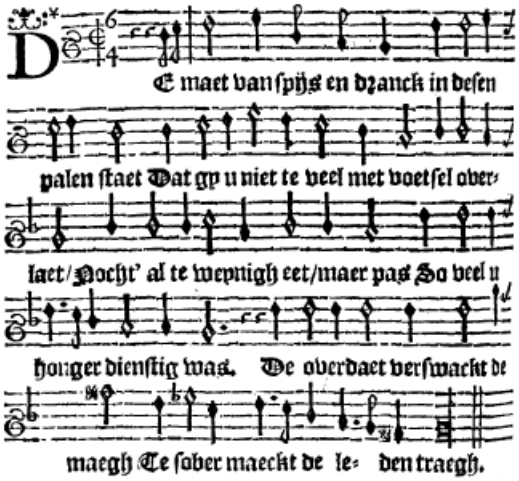
DE maet van ſpijs en dranck in deſen
palen ſtaet Dat gy u niet te veel met voetſel over-
laet/ Nocht' al te weynigh eet/maer pas So veel u
honger dienſtig was. De overdaet verſwackt de
maegh Te ſober maeckt de le- den traegh.

*D*E maet van spijs en dranck in desen palen staet
Dat gy u niet te veel met voetsel overlaet,
Nocht' al te weynigh eer, maer pas
So veel u honger dienstig was.
De overdaet verswackt de maegh
Te sober maeckt de le- den traegh.

2 De gulsigheydt in spijs is geensins Christelijck,
Sy maeckt Gods evenbeelt een vratigh swijn ghelijck.
Te weynigh smaeckt nae gierigheydt
Bysonder als gheneghentheydt
Den gragen maegh tot eten raet:
En niet en rust voor 's is versaet.
3 Om niet door spijs of dranck te overtre'en Gods Wet,
Ghedurigh aen u disch op dese reghels let:

Het voetzel dat tot hoovaerdy
Meer dient als hongher, niet en ly.
Sny af al 't gheen te kostel is.
Te veel, te praghtigh voor u dis.
4 Siet ghy yet smaeckelijcks voor u op tafel staen;
Wilt niet ghelijck een vraet dat gulsich randen aen.
Eet als een mensch niet als een beest.
Soeckt liever 't minste dan het meest.
Schoon datter veel is, eet daerom
Niet meerder dan u welbekom.
5 Sorghvuldigh vliet en mijt, dat gy geen leckerny
Of Spijse toeberey (ten zy het noodigh zy)
Die in den mensch verwecken kan
Gheneghentheyt, om meerder dan
Natuur vereyscht te swelghen op
En maegh te vollen tot den krop.
6 Perst niemant meerder in, dan hy van nooden heeft.
Weest niet (g'lijck veele doen) beleefd'lijck onbeleeft.
Door gheen hart nooden oorsaeck sijt,
Dat ymant in de sonden glijt.
Die 't quaede doet, en 't quaet aenraet;
Sijn bey voor Godt in g'lijcken staet.
7 Neemt selfs niet meerder in dan u natuur begeert.
Op dat de spijs en dranck u sinnen niet verheert.
Noch achteloosheyt of versuym
Maeckt Christi enghe wetten ruym.
't Is sonde door naelatigheyt
Yet quaets doen en moetwilligheyt.
8 Voor al doch daer op let, neemt nimmer spijs of dranck.
Voor dat en tongh en hert Godt segghen lof en danck.
't Is beesten werck aen tafel gaen,

En sonder bidden optestaen.
Godt die ons alle zeghen sent:
Wil datmen het met danck erkent.
9 Noodt niemant aen u disch, die dronckaert zy of vraet.
Vermijt hem, die het quaet van and're menschen praet.
Noot vrome menschen. Brenght geen woort
Dan stichtelijck aen tafel voort.
Ten minsten, sulcke woorden spaert
Waer door u naesten wert beswaert.

Van de rechte eyghenliefde.

Zangh: Iets moet ick u Laura vraghen.
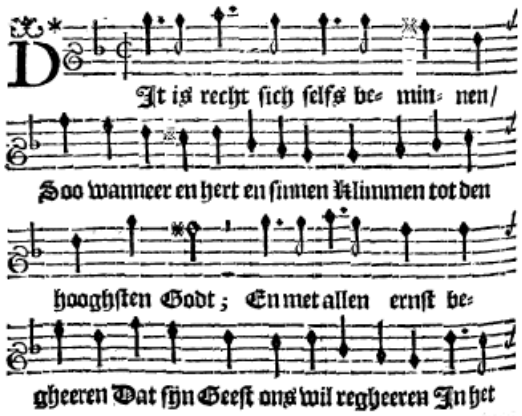
It is recht sich selfs be- min- nen/
Soo wanneer en hert en sinnen Klimmen tot den
hooghsten Godt; En met allen ernst be-
gheeren Dat sijn Geest ons wil regheeren In het

*D*It is recht sich selfs be- min- nen,
Soo wanneer en hert en sinnen
Klimmen tot den hooghsten Godt;
En met allen ernst begheeren
Dat sijn Geest ons wil regheeren
In het

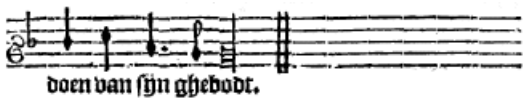

doen van sijn ghebodt.

2 Dat hy doch met goe manieren
Onse zielen wil vercieren
En met ware heyligheyt:
Op dat wy nae heyligh sterven
Door sijn goetheyt moghen erven
De beloofde saligheyt.
3 Yder een wiens gronts-ghedachten
Nae 't besit van schatten trachten,
Aertsche vreught en hooghen staet;
Haet sich selven; want sulck soecken;
Doet vergheeten Christi boecken.
Godt is hem gheen toeverlaet.
4 Sulcke menschen, die de aerde
Houden in seer grooter waerde,
Met de aerde haest vergaen;
Die haer nae Gods wetten draghen
Meer nae Godt, dan weerelt vraghen,
Sullen eeuwigh blijven staen.
5 Die haer eyghen selfs bedrieghen,
En van and'ren voor doen lieghen,
Even of zy rijck in deucht
Waren, doen haer selven schade;
Want sy krijghen Gods ghenade
Nimmermeer, noch ware vreucht.
6 Die daer meent hy heeft 't bekoomen
Paeyt sijn sondigh hert met droomen;
En laet noyt van sonden aff;
Hy blijft, die hy was voor desen.
Sulcke menschen Godt ghepresen
Gheeft haer welverdiende straff.
7 Die haer selven voen in 't quaden
En haer niet met Godt beraden,

Dese toonen met der daet
Dat sy sijn haer selfs vyanden;
Want een sondaer noyt Gods handen,
Of Gods recht ghericht ontgaet.
8 Wie hoovaerdigh is van herten
Sich doorsteeckt met veele smerten
God de sulcke wederstaet;
Hy sal hem seer diep verne'eren.
Wie ootmoedigh is, de Heere
Vrijden sal van alle quaet.
9 Wie niet willigh is, sijn leven
Voor Gods eer en leer te gheven,
Sich seer jammerlijck vergist;
Want hy evenwel moet sterven.
Wie sijn leven niet wil derven
Voor Gods leer, het eeuwigh mist.
10 Wilt ghy dan u selfs recht minnen;
Wilt het weldoen recht besinnen;
Daer toe spant u kracht by een.
Wilt in 't weldoen niet vertraghen:
Soeckt u Schepper te behaghen:
Van sijn weghen wilt niet tre'en.
11 Wilt om aertsche winst of eeren
Van u Heylant noyt afkeeren;
Want het sou u ziele schaen:
Ghy soudt missen al die vreughden
Die Godt gheven wil, die deughden
Lieven, en sijn weghen gaen.
12 Hout voor vast, dat u de Weerelt,
(Schoon die is seer rijck bepeerelt)
Noch den Satan, eenigh goet
U kan gheven: sy gheen Heeren
Sijn, noch konnen u oyt deeren
Sonder Godt, door teghenspoet.
13 Hy is uyt Gods throon ghestooten
t' Samen met sijn bondt-ghenooten

En van alle vreught berooft.
Wilt ghy 't ware goet ghenieten,
Laet gheen wel doen u verdrieten;
In u Godt alleen ghelooft.
14 Hy is maghtigh ons te segh'nen;
En met vreughde te bejegh'nen.
Hy heeft 't al in sijn ghewelt.
Wilt ghy dan een eeuwigh leven
Wilt u op Gods weghen gheven:
Hert en sinnen op hem stelt.

Van de versoeckinghe.

Zangh: Psalm 9.
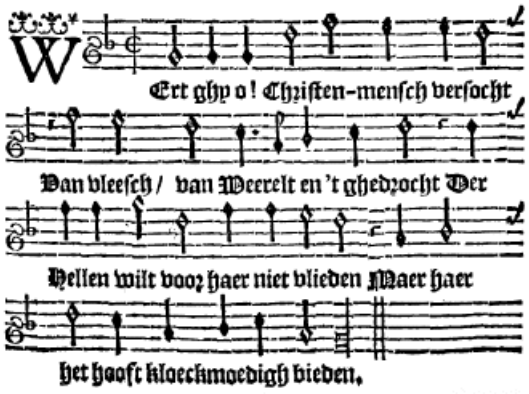
Wert ghy o! Chriſten-menſch verſocht
Van vleeſch / van Weerelt en 't ghedrocht Der
Hellen wilt voor haer niet vlieden Maer haer
het hooft kloeckmoedigh bieden.

*W*Ert ghy o! Christen-mensch versocht
Van vleesch, van Weerelt en 't ghedrocht
Der Hellen wilt voor haer niet vlieden
Maer haer het hooft kloeckmoedigh bieden.

2 Steunt in die strijt niet op u kracht
Verlaet u niet op menschen macht.
Versoeckt Gods bystant in u lijden;
Bid, dat hy u wil helpen strijden.
3 Eyscht met ootmoedigheyt Gods Gheest
Op dat ghy niet mooght zijn bevreest
Voor u vyanden, die u quellen
En gantschlijck soecken ne'er te vellen
4 Vliet allerley gheleghentheyt
Waer doormen krijght gheneghentheydt
Tot sonden; wilt al 't gheen vermijden
Waer door u hert in 't quaet sou glijden.
5 Wie peck hanteert, wert licht besmet.
Het quaet gheschelschap is een net
Waer door des menschen hert in sonden
Ghevanghen wert, verstrickt, ghebonden.
6 Daer toe, acht gheen bekooringh kleyn.
Hout u van alle sonden reyn.
Versoeckinghen, hoe kleyn, verraden:
Soo ghy niet gaet met Godt te raden.
7 't Is seecker, dat gheen vyant meer
Verwonnen heeft, dan diemen seer
Verachte; diemen gaet verachten,
Voor dien sult ghy u weynigh wachten.
8 Al wat u hert tot sonden raet,
Haet dat met een vasten haet.
En of het u schoon komt voor ooghen,
V ziel daer van hout afghetooghen.
9 Want die gantsch snoo vyanden zijn,
Wiens tongh en wesen goeden schijn
Van buyten thoont, doch binnen dencken,
Hoe dat sy best u sullen krencken.
10 Valt u in 't hert een quae ghedacht
Terstont die van u weert met kracht.
Daer op te willen legghen malen:
Gheeft quae bewegingh, die doet falen.

11 Wie quae ghedachten voet in't hert,
Seer licht tot quaet ghetrocken wert;
Wilt dan uytroeyen 't zaet der sonden,
Op dat ghy Heyligh wert bevonden.
12 Roey desen uyt door reyn ghebet:
Plant in u hert des Heeren Wet.
't Is schad'lijck in sijn hert te draghen,
Dat ons in lijff en ziel kan plaghen.
13 Omgort u met Gods wapeningh,
Met 's Heeren woort; voor alle dingh
Vergheet den schilt niet van 't ghelooven,
Waer door ghy alles komt te boven.
14 Met waerheyt en rechtvaerdigheyt
Bekleet u, en met vaerdigheyt
Van 't Evangelium der vrede
Heyls-hoop daer by voegh en ghebeden.
15 Dus aenghedaen met Gods gheweer
Kloeckmoedigh gaet u vleysch te keer
Den Satan, weerelt moeten duycken,
Soo ghy u schilt recht wilt ghebruycken.
16 Wert ghy bekoort, gheeft gheen ghehoor
Of schoon yet kleyns u komt te voor:
Het kleyn kan metter tijt vermeeren.
En u van 't rechte padt afkeeren.
17 Wil ymant dat het vuyr niet brant
Die smoort of doet het aen een kant.
Dooft selfs de allerminste voncken:
Dat kleyn is, kan tot groot ontvoncken.
18 Hy wijss'lijck doet, die sijn vyant
Gantsch buyten sluyt; want hant aen hant
Te willen strijden, gheeft vyanden.
Goe kans om bet u aenteranden.
19 De sonden zijn als schaeckels vast:
Die op de minste niet en past,
Sal onghevoelijck dieper glijden;
Die wijs is, groot en kleyn sal mijden.

20 Let hoe de Soone Gods wel eer
Den loosen Satan gingh te keer:
Soo hy doe streedt, wilt mede strijden;
Stelt 's Heeren doen niet aen een sijden.
21 Wert nimmermeer in 't strijden traegh:
Houdt goede schilt - wacht alle daegh.
Laet ghy het quaet in 't herte binnen,
Ghy gantsch verbijstert zijt van sinnen.
22 Wert ghy verwonnen door de list
Des Satans, ghy het leven mist
Dat Godt belooft heeft die te gheven
Die hem ghetrouwt in 't strijden bleven.
23 Wint ghy de Weerelt, Christenhelt
Sijn vleesch en Satan ne'erghevelt
Door u kloeckmoedigheyt in 't strijden:
Volhart; ghy sult met Godt verblijden.
24 Heyls-kroon op ware lijdtsaemheyt
Stantvaste zielen toe-gheseyt
Die trouwen Godt u sal ver-eeren,
Met blinckend' overwinninghs kleeren.
25 In dien bekooringh 't hert valt bangh.
Denck, vroome ziel, ten duert niet langh
Nochtans verwin ick door 't ghelooven
Ick blijf van 't eeuwigh niet verschoven.
26 De'es vaste hoop van 't eeuwigh goet
Doet strijden met een kloeck ghemoet,
En vleysch en weerlt en Satan winnen;
En onsen Godt alleen beminnen.

Van de Aenneminghe tot Kinderen Gods.

Canon. a. 4. In een stem.
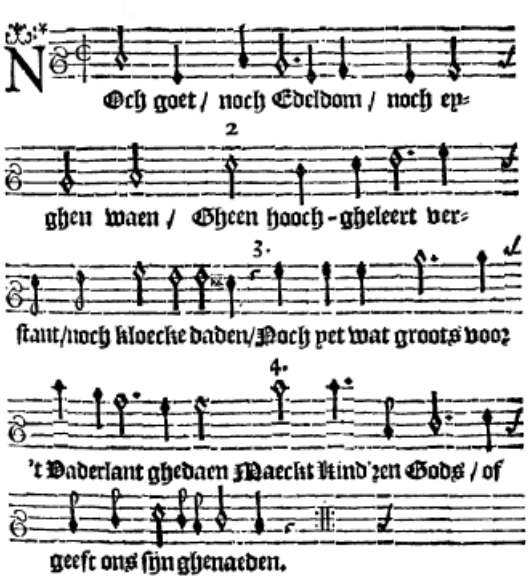
Och goet / noch Edeldom / noch ey=
2
ghen waen / Gheen hooch-gheleert ver=
3.
ſtant/noch kloecke daden/Noch yet wat groots voor
4.
't Vaderlant ghedaen Maeckt kind'ren Gods / of
geeft ons ſijn ghenaeden.

1. *N*Och goet, noch Edeldom, noch eyghen waen,
Gheen hooch-gheleert verstant, noch kloecke daden,
Noch yet wat groots voor 't Vaderlant ghedaen
Maeckt Kind'ren Gods, of geeft ons sijn ghenaeden.

2 Wat uyt den vleesch ghesprooten is, of bloet,
Of nae de weerelt smaeckt geen recht kan geve*n*
Tot ware kintschap Gods: 't Al hinder doet

Wat niet van God ontfanghen heeft het leven.
3 Wil ymant weten of hy 's Heeren kint
In waerheyt zy, en erfghenaem des Heeren;
Hy neerstigh let, of hy oock by sich vint
Den Heyl'ghen Gheest, die 't kintschap kan vereeren.
4 Wie desen Gheest ontfanghen heeft, begheert
Met een recht suyver hert van Godt sijn Vader.
Sijn hulp in teghenspoet; alsoo Gheleert
Door desen Gheest, en wy oock allegader.
5 Wie kan met een recht kinderlijck ghemoet
God als sijn Vader goet tot troost versoecken;
Ten zy, dien Heyl'ghen Gheest, die alles goet
In menschen werckt, haer daer toe komt verkloecken?
6 't En is gheen kleyne saeck Gods kint te zijn,
Maer d'allergrootst, die ymant kan bedencken
Wie 't recht verstaet, lijt daerom alle pijn
En boven dat waerdeert hy geen geschencken.
7 Gods recht gehoorsaem kint, acht dit so waerd,
Dat boven dat, sijn hert geen meerder liefde
Versinnen kan, noch vinden op der Aerd:
Hy doet daer voor soo veel sijn Godt beliefde.
8 't Is sulck een liefd' die alle liefd' verwindt.
Gods kint te zijn, is Erfghenaem te wesen
Van 's Heeren vreucht; wat liefd' hoe seer besint
Van menschen, komt doch eens te pas by dese*n*?
9 Die liefde Gods recht grondigh in 't verstant
Gheen mensch ter weer'lt begrijpt; indien de Heere
(Die ons de seeckerheyt hier van inplant)
De waerdigheyt daer van niet wilde leere.
10 *U*yt 't recht begrijp van 't overgroote goet,
En d'allergrootste macht om dat te gheven,
Ontstaet, dat yder kint Godt eeren moet,
En wand'le*n* voor Gods oog met vrees en beve*n*.

11 Een kint sijn Vader eert, een knecht sijn Heer
Van welcken sy nochtans maer 't Aertsch ontfanghen:
De rechte kind'ren Gods, Godt d'hooghste eer
Doen, naedemael dat sy Gods vreucht erlanghen.
12 Monts-eer alleen gheen ware kind'ren maeckt.
Ghehoorsaemheyt van 't gheen, Godt heeft gheboden
Met d'eere zy verknocht; u selfs versaeckt.
Soo vaerdigh dient u Godt, als d' Hemelsch boden.
13 Ghehoorsaemt uwen Godt niet juyst om loon
En min uyt vrees van straff; dit past de slaven:
Doch evenwel behaeght dat Godes Soon;
Daerom wil hy 'tnoch loonen met sijn gaven.
14 Die heyligheyt nochtans veel beeter is,
Waer doormen soeckt sijn Schepper te behaghen
*U*yt reyne liefd en kints beweghenis;
Al sagmen niet op Godes loon of plaghen.
15 Druckt in u wesen uyt Gods eyghenschap
Dat eyghent'lijck bestaet in heyl'ge wercken,
Doch niet in roem, noch yd'le wetenschap;
Soo salmen licht Gods wesen in u mercken.

Van de Liefde tot Godt.

Zangh: Nae dien het bitter gaet voor 't soet.
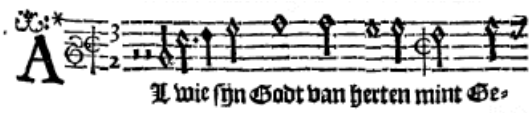
*A*L wie sijn Godt van herten mint
Ge-
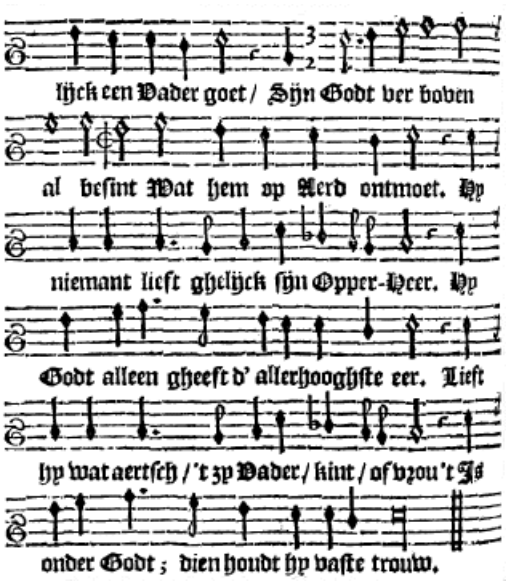
lijck een Vader goet / Sijn Godt ver boven
al besint Wat hem op Aerd ontmoet. Hy
niemant lieft ghelijck sijn Opper-Heer. Hy
Godt alleen gheeft d' allerhooghste eer. Lieft
hy wat aertsch / 't zy Vader / kint / of vrou 't Is
onder Godt ; dien houdt hy vaste trouw.

lijck een Vader goet,
Sijn Godt ver boven al besint
Wat hem op Aerd ontmoet.
Hy niemant lieft ghelijck sijn Opper-Heer.
Hy Godt alleen gheeft d'allerhooghste eer.
Lieft hy wat aertsch, 't zy Vader, kint, of vrou
't Is onder Godt; dien houdt hy vaste trouw.

2 Sijn sinnen stadigh op Godt staen,
Hy nimmer Godt vergheet.
Wat Godt behaeght, is flucx ghedaen;
Als hy Gods sin slechs weet.
Van Godt te spreecken, is sijns herten vreucht;
En sijn vermaeck is 't volghen van de deucht.
Het is hem pijn, jae doodelijcke smert,
Wanneer hy hoort, dat Godt ghelastert wert.
3 Hy neemt sorghvuldigh daer op acht,
Dat niet van hem gheschiet,
Waer door sijn Heylant aenghebracht
Kan werden groot verdriet.

Niet dit of dat ghebodt alleen hy doet,
Maer wat Godt wil; en dat op staende voet:
Niet nu en dan, maer stadigh, selfs oock dan;
Wanneer den noot en doodt koomt aen den man.
4 Gods wonderdaden hy vermelt
   En stelt die op 't Autaer.
Gods eyghenschappen hy hoogh stelt,
   Jae roemts' in 't openbaer.
Hy prijst Gods gunst; en al wie die versmaet,
Dien acht hy, dat te recht verdient sijn haet
Wanneer hy hoort een vuyle lastemont,
't Bedroeft hem gantsch, ja in sijns herten gront.
5 Hy heeft sijn God soo hert'lijck lief
   Dat hy en lijff en gheldt
En alles hout tot Gods gherieff
   En voor Gods eere stelt
In lijfs ghevaer; jae oock veel liever laet
Dan yets te doen, dat Godt niet aen en staet.
Voor d'eere Gods hy willigh gaet in't graff.
Hy mijdt altijt Gods toornigheyt en straff.
6 Hy staet Gods eer in alles voor;
   En heylight 's Heeren naem.
Hy is veel menschen tot een spoor,
   Om haer Godt aenghenaem
Te maecken, door berou en heyligheyt.
Wijst niet de daet 't padt dat ten leven leyt.
Ter liefde Gods, hy soo volkomen leeft;
Dat hy ons stoff om Godt te prijsen gheeft.
7 Kort: d' Heere lieft hy boven al:
   En wat dat hy ghebiet
Door hem niet achterblijven sal,
   Maer vaerdighlijck gheschiet.
Hy vreest geen mensch maer God sijn opperhooft;
Op desen steunt en hoopt hy, en ghelooft.
Diens wil hy doet in spoet en teghenspoet
Van Godt alleen verwacht hy 't eeuwigh goet.

's Menschen Ooghmerck.

Canon a. 4. In een stem.
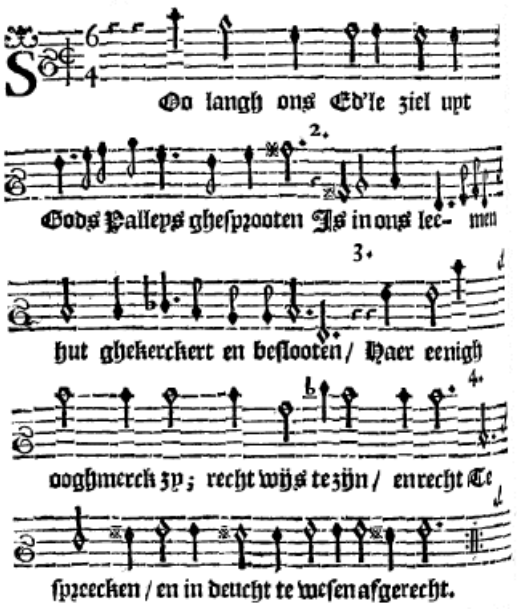
Oo langh ons Ed'le ziel upt
2.
Gods Palleys ghesprooten Is in ons lee- men
3.
hut ghekerckert en beslooten / Haer eenigh
4.
ooghmerck zy ; recht wijs te zijn / en recht te
spreecken / en in deucht te wesen afgerecht.

1. *S*Oo langh ons Ed'le ziel uyt Gods Palleys ghesprooten
2. Is in ons lee- men hut ghekerckert en beslooten,
3. Haer eenigh ooghmerck zy; recht wijs te zijn, en recht
Te spreecken, en in deucht te wesen afgerecht.

2 Wat baet het ofmen vindt hooghdravende verstanden,
Wiens scherp doorslepen breyn de eyghenschap van landen

En sterren onder gront; en soo gheluckigh, dat
Het aller dinghen aert, en rechte oorsaeck vat.
3 Indien het ledig is van rechte God-geleertheyt,
Die sonden buyte*n* sluyt, en allerley verkeertheyt?
Indien de wijsheyt Gods, die 't al te boven gaet,
Niet binne*n* in sijn hert, diep ingewortelt staet?
4 Gheluckigh is hy wel, die 't aertsche kan doorgronden:
Geluckiger nochtans, die d'oorsaeck aller sonden
Doorsnuffelt en verstaet. Het eerste voordeel gheeft
Dat aertsch is, doch het laetst maeckt datmen heyligh leeft.
5 Doch beyde gheeft gheen nut, in dien u schoone gaven
Ghy binnen in u hert houdt als een schat begraven.
Selfs Eng'len wetenschap aen niemant voordeel doet;
Soo ghy voor u alleen die sluyt in u ghemoet.
6 Wie leefter voor sich selfs? Wie isser die sijn nasten
By wijlen niet behoeft? Wil dan u selfs oock haesten
Om uwen evenmensche te maecken u ghelijck
In Goddelijck verstant, daer door in deuchden rijck.
7 Veel weten sonder doen gheen menschen oyt sal stichten.
Ontsteeckt u helder licht om and're voor te lichten.
Het goede dat ghy weet, en wilt dat and 're doen,
Met vlijtigheyt betracht, het quade wilt verhoen.
8 Geen handen zijt gelijck, die wel de rechte wegen

Den vreemden wijsen aen, doch selver niet en pleghen
'tGewesen pat te gaen; op dat gh' u selven niet
Door achtelоosheyt stort in jammer en verdriet.
9 Een wijs en God'lijck mensch met sijn talent te winnen
Tracht meerder dan hy kreegh; op dat hem God beminnen
En achten sou voor trouw; en om sijn trouwigheydt
Sou gheven uyt ghenae beloofde saligheydt.
10 De liefde, dien hy draeght tot Godt en mede-Christen
Hem port, en ernstigh drijft, om haer die niet en wisten
De Goddelijcke wil, te maecken God geleert:
Hy wijst het rechte padt, hoe datmen Christum eert.
11 Gheen ware deucht kan oyt, ontbloot sijn vande wijsheyt.
Die wandelt sonder licht, is dwaes oock in sijn grijsheydt.
Gheen dwaes gheduyrigh sprack Gods wijsheydt uyt sijn woort;
Doch een recht wijs gemoet brengt doorgaens deughde voort.
12 Een wijse ziel doorgrondt de saecken nae haer weesen.
't Gheen prijsens waerdigh is, dat prijst hy. Hy sal vreesen
Yet sorgh'lijcx aentegaen. Geen voordeel acht hy groot
Dan 't gheen sijn lieve ziel kan vrijden van de Doodt.
13 Dewijl hy alle ding ten rechten kan doorgronden
Sijn ziel geduurigh vliedt de schadelijcke sonden:

Hy siet de Weerelt door, niet soose schijnt, maer is.
Die haer ten rechten kent, vliet al wat by haer is.
14 Dewijl hy 't quaet van 't goet te recht kan onderkennen:
Hy sonden mijt, en sich tot deughden sal ghewennen.
Sijn tongh niet spreecken sal dan stichtelijcke re'en:
Sijn voeten, vast in deucht, van 's Heeren padt niet tre'en.
15 Soo raeckt hy voort en voort tot Godt en 's zaligh leven.
De sondaer sich bekeer, tot Godt moet hy sich gheven.
Sijn tongh brenght 't goede voort: sijn hert en handen deucht.
Soo krijght hy hier Gods gunst en naemaels 's Heeren vreucht.

Van Gods voorsienigheyt in 't quaede.

Zangh: Phoebus is langh over de Zee.
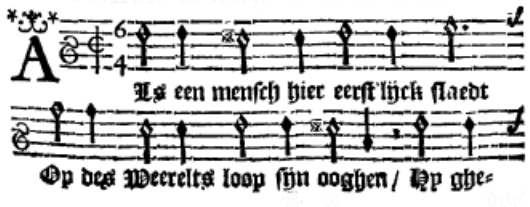
*A*Ls een mensch hier eerst'lijck slaedt
Op des Weerelts loop sijn ooghen,
Hy ghe-
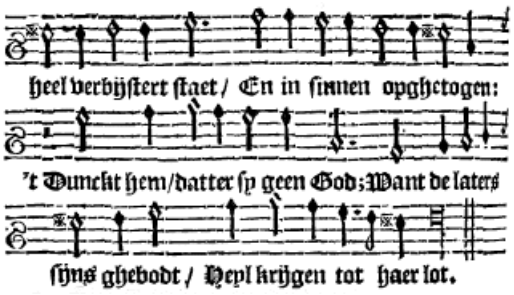
heel verbijſtert ſtaet / En in ſinnen opghetogen:
't Dunckt hem/datter ſy geen God; Want de laters
ſijns ghebodt / Heyl krijgen tot haer lot.

heel verbijstert staet,
En in sinnen opghetoghen:
't Dunckt hem, datter sy geen God;
Want de laters sijns ghebodt,
Heyl krijgen tot haer lot.

2 Siet Godt wat een yder doet,
Soo besorght hy 's menschen saecken;
   En besorght hy die, soo moet
Sijn regheeringh die aenraecken.
   Sonder oordeel heerscht Godt niet.
      Waerom hem gheen recht gheschiet,
   Die laet wat Godt ghebiet?
3 Dit heeft uytterlijck wat schijn,
Doch maer schijn; die haest verdwijnen
   Sal, aenmerckt ghy, soose zijn
d'Oord'len Gods, niet soose schijnen.
   's Heeren oordeel is oprecht.
   Hy straft al, die afgherecht
      Tot quaet zijn, Heer en knecht.
4 Borght Godt langh, hy schelt niet quijt;
Is hier onrecht in gheleghen?
   Godt maent in bequaemen tijt:
Sulcx de menschen oock wel pleghen.
   Ghy maent dese vroegh, die laet,
   Nae dat ghy sulcx best verstaet.
      Is onrecht in u daet?
5 Denck niet, dat Godt in sijn schult
Immermeer te kort sal schieten:
   Nae langhmoedighlijck ghedult

Sal Godt al sijn recht ghenieten.
Niemant kan Gods hant ontvlien.
En Gods ooghen 't al door sien.
Elck sal nae recht gheschien.
6 Schoon Godt niet nae uwe wil
Straft op staende voet tyrannen:
Hout u maer een weynigh stil,
Godt sal haer seer haest verbannen.
Godt straft, alst hem best behaeght:
De'es hy traegh die haestigh plaeght.
Wie Godt nae reden vraeght?
7 Godt, die is u dienaer niet.
Hy gheen Beul is, maer een Richter.
Als hy wil, niet ghy ghebiet,
Straft hy 't quade. Een betichter
Dick ghedreven wert door haet,
Wenscht daerom eens anders quaet,
Vroegh liever dan wat laet!
8 Godt gantsch vol lanckmoedigheyt
Draeght de sondaers langhe jaren,
Eer hy sich ter straff bereyt:
Hy wil haer tot boete sparen.
Die veracht Gods goedigheyt,
Dien Gods wraeck en toorn verbeyt:
Hy mist Gods saligheyt.
9 Soo wanneer een sieckte heeft
Langh gheduert, en inghegheten
Is, men langh oock drancken gheeft.
Out seer wert niet haest verbeten.
Godt, die gantsch'lijck tot de grond
*U*yt-wil roeyen onse sond:
Geeft sondaers tijt en stond.
10 Gheeft de sondaer tijt en stondt,
Die hy besight als sijn roeden
En een dranck om 's herten-wond
Te doorsuyv'ren, en verhoeden

Dat wy niet (ghelijck voorhe'en)
't Goddeloose padt intre'en;
Dat ons van Godt kan sche'en.
11 't Beurt somwijl, dat wy niet sien,
Dat een sondaer mist Gods zeghen:
Sal hy daerom Godt ontvlien?
Is Godt daerom hem niet teghen?
Leefden ghy soo langh als hy
Op het eynd licht ghy hem vry
Soudt sien van Heerschappy.

Het tweede Deel.

Zangh: Alst voorgaende: ofte aldus.
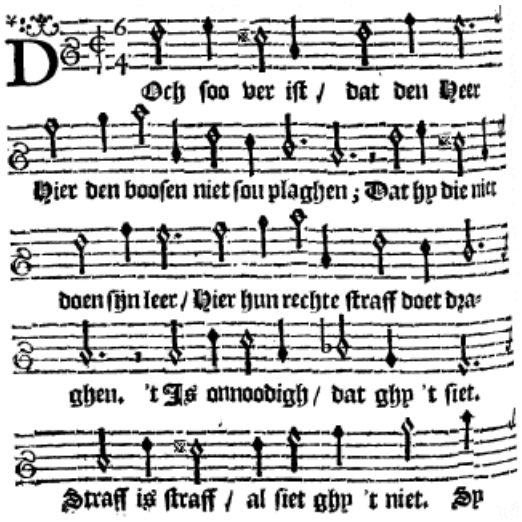
Och soo ver ist / dat den Heer
Hier den booſen niet ſou plaghen ; Dat hy die niet
doen ſijn leer / Hier hun rechte ſtraff doet dra-
ghen. 't Is onnoodigh / dat ghy 't ſiet.
Straff is ſtraff / al ſiet ghy 't niet. Sy

*D*Och soo ver ist, dat den Heer
Hier den boosen niet sou plaghen;
Dat hy die niet doen sijn leer,
Hier hun rechte straff doet draghen.
't Is onnoodigh, dat ghy 't siet.
Straff is straff, al siet ghy 't niet.
Sy

dick in 't hert gheschiet.

2 Siet ghy wat haer schuylt in 't hert?
Die som allervroolijcxst schijnen,
Voelen binnen groote smert,
Die haer zielen doet verdwijnen.
Godt is wonderlijck, hy wreeckt
En ons in veel plaghen steeckt,
Hoewel hy niet en spreeckt.
3 Slaghen, die door 't herte gaen,
Sijn altijt de swaertste wonden.
Met gheen swaerder straff ons slaen
Kan Godt hier om onse sonden;
Dan als hy ons hertenspraeck
Ons tot een Scherp-Richter maeck,
En soo van ons neemt wraeck.
4 Dese worm gheeft nimmer rust;
Sy haer plaeght by nacht en daghen.
Vreughde maeckt sy tot onlust:
Sy niet anders doet dan knaghen.
Sy eet als de kancker in.
Sy verbijstert 's menschen sin.
Gheeft hertzeer tot ghewin.
5 Dese pijn (doet wat ghy wilt)
Sult ghy nu, noch oyt verdooven:
Nimmer wert sy gantsch ghestilt.
Altijt drijft die hertzeer boven.
't Is een prickel in 't ghemoet,
Die soo veel te zeerder doet,
Druckt ghyse met de voet.
6 Soo 't ghebeurt, dat ghy haer wieght
In den slaep; 't en kan niet duuren:
Sy stracx uyt haer slaep opvlieght
En ghy moet haer we'er besuuren.

't Is een sulck afgrijss'lijck quaet,
Dat gheen mensch, hy gaet of staet
Oyt onghequollen laet.
7 Hertzeer is veel swaerder pijn
Dan het zeer, dat 't lijff komt quellen:
Voor het laetst is Medicijn,
't Eerst en kan gheen kruyt herstellen.
't Eerst ghelijckt, die teeringh heeft,
Die soo langh in smerte leeft,
Tot dat hy 't leven gheeft.
8 Siet ghy dan een Weereltsch mensch
Opgheprópt met aertsche gaven;
Denck, hy heeft 't niet al nae wensch.
Vintmen niet veel rijcke Slaven?
Acht hem gh'luckigh, doch niet meer
Dan een rijcke, die ter ne'er
Leyt aen een dood'lijck zeer.
9 De Godloose beeft soo langh,
Als op Aerden duurt sijn leven.
Wat hy hoort, dat maeckt hem bangh
Vre'e kan hem gheen vrede gheven.
Sijn verderff hy stadigh vreest.
Voor sijn vrient is hy bedeest,
Doch voor sijn vyant meest.
10 't Is oock seecker en ghewis
(Alsmen uyt Gods woort kan mercken)
Dat Godt met verdoemenis
Straft hier nae de boose wercken:
En oock hier ghenaeckt haer straff.
Selden Godt de sondaers gaff
Goe blijschap tot in 't graff.

Danckbaerheydt nevens Godt.

Zangh: Het daghet uyt den Oosten.
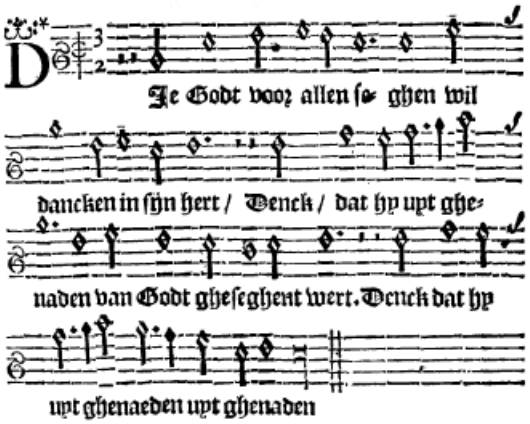
Ie Godt voor allen ſe ghen wil
dancken in ſijn hert / Denck / dat hy upt ghe-
naden van Godt gheſeghent wert. Denck dat hy
upt ghenaeden upt ghenaden

*D*Ie Godt voor allen se- ghen wil dancken in sijn hert,
Denck, dat hy uyt ghenaden van Godt gheseghent wert.
Denck dat hy uyt ghenaeden uyt ghenaden

2 Gantsch onverdient; de Heere was niet verplicht sijn beeldt
In menschen uyt te drucken; sijn gunst dat mede-deelt.
In menschen uyt te drucken uyt te drucken.
3 Denck, wie, en uyt wat herte, aen wie, en uyt wat noot,
Den goeden Godt u segent; ghy sult hem maecken groot.
Den goeden Godt u seghent God u seghent.
4 Ons zeghent Godt de Heere. Hy als een Vader voet

Ons menschen, welckers rijckdom hem gantsch gheen voordeel doet.
Ons menschen, welckers rijckdom welckers rijckdom.
5 't Is Godt, die ons bereghent met allen overvloet;
Doch niet door dwangh ghedreven, maer met een vry ghemoet.
Doch niet door dwangh ghedreven dwangh gedreven.
6 Hy hout ons in het leven, hy troost ons in verdriet.
Hy is een schilt der vroomen: hy op haer lijde*n* siet.
Hy is een schilt der vroomen schilt der vroomen.
7 Hy nimmer sal ghedooghen, dat hy die troost begheert,
Daer langh van blijft versteecken; hy alle droefheydt weert.
Daer langh van blijft versteken blijft versteken.
8 't Is Godt, die ons met reden begaeft en 't heyligh woort,
Dat ons wijst ware deuchde*n*, en 's levens Engghe-poort.
Dat ons wijst ware deuchden ware deuchden.
9 Die ons van hem gheweecken, niet nae verdiensten straft;
Maer sondaers op bekeeringh op bekeeringh.
10 Die ons in 't quaet bedolven siet uyt sijn hooghen throon,
En tot der menschen heylant ghesonden heeft sijn Soon.
En tot der menschen heylant menschen heylant.
11 Sijn Soon, die ons verlost heeft, niet door der Bocken bloet,

Maer door sijn eyghen sterven, van sond en Helschen gloet.
Maer door sijn eyghen sterven eyghen sterven.
12 Die ons met Godt versoent heeft, en d' Hemel op-ghedaen,
Op dat wy door ghebeden tot Godt vry souden gaen.
Op dat wy door ghebeden door ghebeden.
13 Die op gelooff en liefde belooft sijn eeuwig heyl,
En gheeft, die voor sijn leere haer leven draghen veyl.
En gheeft die voor sijn leere voor sijn leere.
14 Die ons gheeft sijn ghenade door welcken alle kracht
Des Satans wert verwonnen, en 't onder gantsch ghebracht.
Des Satans wert verwonnen werdt verwonnen.
15 Dees rijckdom van Gods liefde diep in u sinnen druckt;
Laet die uyt u ghedachten noyt werden uyt-gheruckt.
Laer die uyt u ghedachten u ghedachten.
16 Op dat Gods trouwe daden u komende voor 't oogh.
Ghy recht u Godt mooght dancken, wiens wooningh is in 't hoogh.
Gy recht u God mooght dancken God mooght dancken.
17 Roemt waer ghy kont Gods gaven, dit is Godt aen-ghenaem.
Een danckbaer hert tot meerder ghenaden is bequaem.
Een danckbaer hert tot meerder hert tot meerder.
18 Godt loven voor sijn seghen, doet onsen Schepper goet
Niet om sijn loff, maer liever om u danckbaer

ghemoet.
Niet om sijn loff, maer liever, etc.
19 Op dat te verghenoeghen, ghy zijt, en recht erkent.
U onverdienden seghen, Godt meerder gaven sent.
U onverdienden seghen etc.
20 Godt, oorspronck aller goetheyt, behoeft tot danckbaerheydt
Gheen menschelijcke gaven; hy is de saligheyt.
Geen menschelijcke gaven etc.
21 Doch die zijn: danckb're menschen die met me-waerdigheydt
Recht arme Christ'nen laven, in hare tegenheyt.
Recht arme Christ'nen laven Christ'nen laven.
22 Al wie dan wil betoonen aen God een danckbaer hert,
Die help sijn even-naesten uyt alle noot en smert.
Die help sijn even-naesten even-naesten.
23 Hy noyt sigh selfs inbeelde, dat God hem 't goede schenckt,
*U*yt loon; 't is uyt ghenaede: Wie anders meent sich krenckt
*U*yt loon; 't is uyt ghenaede uyt ghenade.

Beelden-straff.

Zangh: Pavane Philippi.
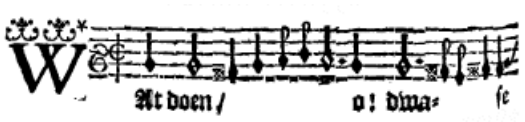
*W*At doen, o ! dwa- se
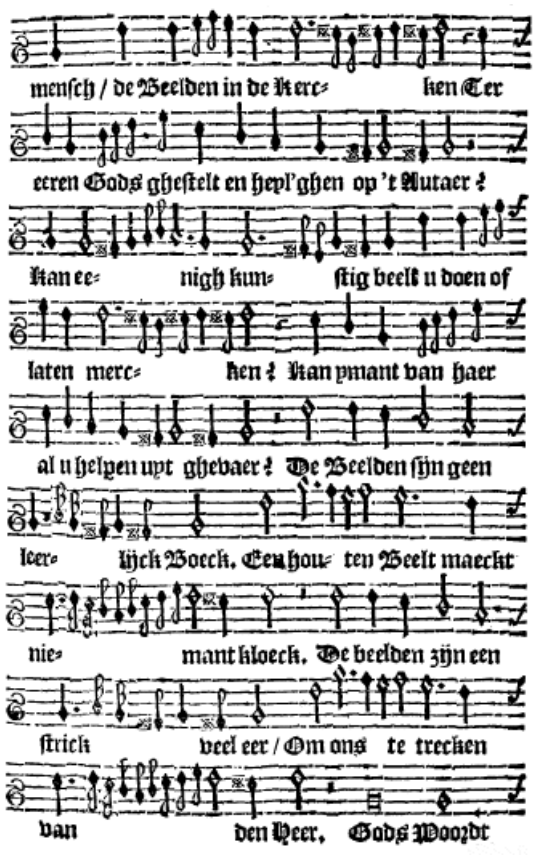
menſch / de Beelden in de Kerc- ken Ter
eeren Gods gheſtelt en heyl'ghen op 't Autaer?
Kan ee- nigh kun- ſtig beelt u doen of
laten merc- ken? Kan ymant van haer
al u helpen uyt ghevaer? De Beelden ſijn geen
leer- lijck Boeck. Een hou- ten Beelt maeckt
nie- mant kloeck. De beelden zijn een
ſtrick veel eer / Om ons te trecken
van den Heer. Gods Woordt

mensch, de Beelden in de Kerc- ken
Ter eeren Gods ghestelt en heyl'ghen op 't Autaer?
Kan ee- nigh kun- stig beelt u doen of laten merc- ken?
Kan ymant van haer al u helpen uyt ghevaer?
De Beelden sijn geen leer- lijck Boeck.
Een hou- ten Beelt maeckt nie- mant kloeck.
De beelden zijn een strick veel eer,
Om ons te trecken van den Heer.
Gods Woordt
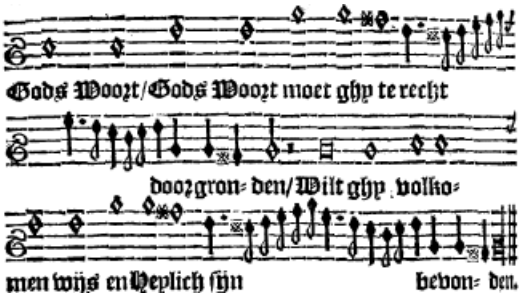
Gods Woort
Gods Woort moet ghy te recht doorgron- den,
Wilt ghy volkomen wijs en Heylich sijn bevon- den.

2 Kan eenigh aerdigh beeld verhooren u ghebeden?
Kan eenigh leeffloos hout u helpen uyt verdriet?
Sijn die van haer ghestraft, die tegen haer misdeden?
Sag ymant oyt haer gunst die nimmer haer verliet
U toe-vlucht neemt tot Godt alleen:
Hy helpen kan en anders gheen.
Hy macht, en wil, en wijsheyt heeft.
Hy vroomen noyt in noot begheeft.
Vervloeckt, vervloeckt, vervloeckt zijns' alle voor den Heeren
Die regelrecht tot God niet door ons Heylant keeren.
3 Waer heeft den wijsen Godt in 't heyligh woort gheboden,
Door beelden of daer voor tot onsen Godt te gaen?
Gheen Heyligh door een beelt oyt heeft tot Godt gevloden.
Gods zeghen niemant krijght, die sulcx oyt dorst bestaen.
Door beelden Godt te roepen aen,
Acht Godt de beelden selfs ghedaen.
Hy achtet voor Afgodery,
Schoon dat hy selfs gheschildert zy.
Of schoon, of schoon, of schoon ghy seght gheen beelt te eeren,

Maer Godt; u beeldendienst ghy nimmer kont verweeren.
4 Gheen beelt kan voordeel doen aen ymandt in den Tempel
Wiens hert gedachtenis van 'sHeeren lijden hout:
Sijn hert niet op het beeldt moet wesen: het exempel
Des Heeren siet hy aen, en op sijn gunst vertrout.
Aen 't uytterlijcke Broodt en Wijn
Moet niemants hert ghebonden zijn
Alleen; Hy moet veel hoogher gaen;
En op Gods liefde blijven staen.
Den doot, den doot, den doot die Christus moest besueren,
Een Christen-mensch herdenckt alsdan en 't aller ueren.
5 Of schoon een schildery of beelt ons in ghedachten
Kan brenghen eenigh dingh, dat voormaels is gheschiet;
Nochtans meer schae dan winst van beelden staet te wachten
Hoewel dat in 't begin 't eenvoudigh oogh niet siet.
Soo schildery of beelden werck
Kon vordeel doen in Christi kerck:
Hoe komt, dat Christi wijse mont
Die niet ghebiet in 't Nieuw-verbont?
Al wat, al wat, al wat ons niet den Heer der Heeren
Ghebiet, en alsmen 't doet, aenstoot'lijck is, wilt weeren.
6 Te recht heeft Syrachs Soon ghesproocken, dat de Beelden
Den mensch een aenstoot zijn, een gruwel, strick, en val;
Dewijl die 's menschen hert aen Godt en Duyvel deelden;
En Godt tot sijner tijdt die menschen straffen sal.
Godt alsoo wel de Beelden haet

Als hem, die beelden maecken laet
Tot Godss-dienst; want de wercken quaet
En sondaers, zijn in eenen graet.
Wilt ghy, wilt ghy, wilt ghy van Godt het eeuwich leven
Van beelden-dienst u wacht; u hert tot Godt wilt gheven.

Wanhoop en eyghen waen van Saligheydt.

Zangh: Une jeune fillette.
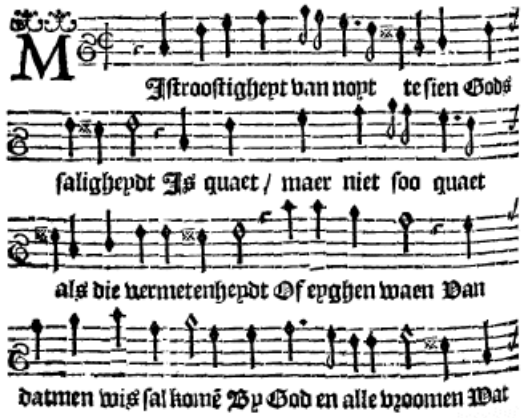
Mſtroostigheyt van noyt te ſien Gods
saligheydt Is quaet / maer niet soo quaet
als die vermetenheydt Of eyghen waen Van
datmen wis sal komē By God en alle vroomen Wat

*M*Istroostigheyt van noyt te sien Gods saligheydt
Is quaet, maer niet soo quaet als die vermetenheydt
Of eyghen waen
Van datmen wis sal kome*n*
By God en alle vroomen
Wat
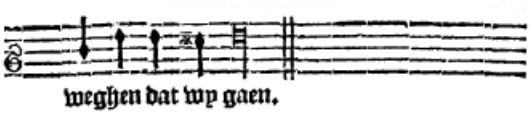
weghen dat wy gaen.

2 Wie door keurheyligheyt of eyghen waen verblint
Meynt, dat hy sijnen Godt van gantscher herten mint;
Gheen neerstigheyt
Of weynigh sal aenwenden
Tot kennis van ellenden,
En sijn onheyligheydt.
3 Dus in sijn ooghen rijck en tracht hy niet nae bet;
Blijft armelijck van Geest, en leeft niet nae Gods Wet.
Wijs in sijn oogh
Wil hy de Wet des Heeren
Niet tot sijn bet'ringh leeren,
Noch trachten nae het Hoogh.
4 Dus blijft hy, die hy was vol van onheyligheydt;
En krijght alleen in waen, niet daet, Gods saligheydt.
Godt seghent niet
Die haer Godtsaligh achten,
Maer die sijn wet betrachten,
Soo als hy die ghebiet.
5 Die onghevoeligh is, en waant hy heeft gheen pijn,
Lijdt tot verbeteringh sijns lijffs gheen Medicijn.
Die waent, hy heeft
Den hoghsten top betreden
Van heyligheydt, sijn leden
Niet tot meerder deuchden gheeft.
6 Die naeckt is, voelt seer licht, als ghy sijn leden raeckt,
Of voelens oorsaeck geeft, dat hy is bloot en naeckt.
Die aen Gods vreucht
Wanhoopigh is door sonden,

Van dien wert licht bevonden
Het derven van de deucht.
7 De kennis van het quaet, en oorsaeck, als oock pijn
Sijn hert verlangen doet, om gantsch verlost te zijn
Van sond en straff.
Hy spant en kracht en sinnen
Om 't quaet heel t'overwinnen;
En gantsch te snijden aff.
8 Door overgroote smert en bangigheyt nae raet
Tot weeringh van ellent met alle kracht hy staet.
't Sy wie het zy,
Die hem ten besten raden,
En wijsen op Gods paden:
Den sulcken seghent hy.
9 't Sy hoe die raet magh sijn soo hyse heylsaem vint,
Hy tot der sonden stut, die op haer oorsaeck bint.
Nae veel ghevraegh,
En 't recht ghebruyck van raden
Bevindt hy, dat sijn paden
Gods Wetten volghen staâgh.
10 Gheen sondaer, 't zy hoe groot wanhoop' aen Gods ghenae,
Wanneer hy sich bekeer en 's Heeren stem na-gae.
Godt gheern vergheeft
Hun schult, die haer bekeeren.
Sijn heyl sal hy ver-eeren
Die sigh tot hem begheeft.

Van de Vrede.

Zangh: Sal ick noch langh in heete tranen?
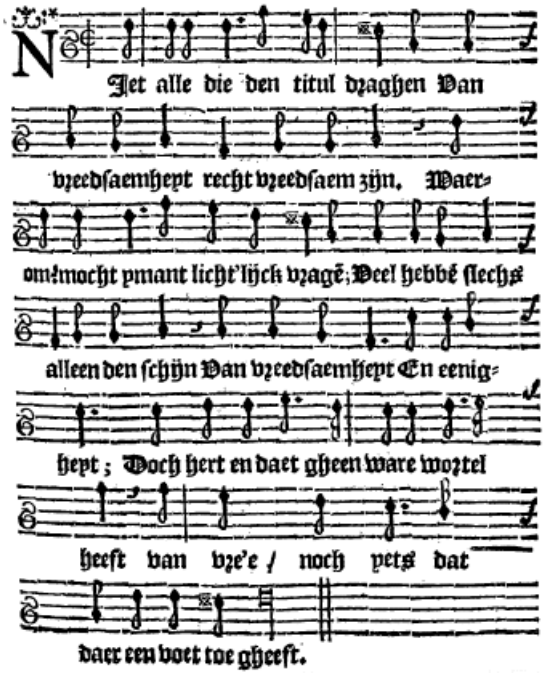
Jet alle die den titul draghen Van
vreedſaemheyt recht vreedſaem zijn. Waer-
om mocht ymant licht'lijck vragē; Veel hebbē ſlechs
alleen den ſchijn Van vreedſaemheyt En eenig-
heyt; Doch hert en daet gheen ware woꝛtel
heeft van vre'e / noch yets dat
daer een voet toe gheeft.

*N*et alle die den titul draghen
Van vreedsaemheyt recht vreedsaem zijn.
Waerom? mocht ymant licht'lijck vrage*n*;
Veel hebbe*n* slechs alleen den schijn
Van vreedsaemheyt
En eenigheyt;
Doch hert en daet gheen ware wortel heeft
van vre'e, noch yets dat daer een voet toe gheeft.

2 't Is waer veel menschen eenigh leven,
   En sonder twist nae ooghen schijn:
Maer evenwel, schoon sy soo bleven,
   Gheen ware vrede sou het zijn.
      Waerom? om dat
      Sy 't rechte padt
Van deucht en heyligheyt niet recht betre'en.
Gheen sondaer heeft aen Gods vre'e yet gemeen.
3 In vre'e te leven om het quaden
   Ons even-menschen aentedoen,
Gheen vrede maecken, maer verraden
   Is eyghentlijck; Wilt u behoen
      Van sulck een vre'e,
      Want die gheen ste'e
Vint in Gods eeuwigh Coninckrijck, na 't woort
Wel eer uyt 's Heeren mont van veel ghehoort.
4 Gheen ware vrede kan oyt wesen
   Ghescheyden van rechtvaerdigheyt.
Of sonder onsen Godt te vreesen
   Door ware liefd' en heyligheydt.
      Vree die verselt
      Is met ghewelt
Tot 's naestens krenckingh en verderff; ghewis
Die vre'e gheen vrede maer recht oorlogh is.
5 Veel sijn ghelijck den Leeuw en Beeren
   En Tijg'ren, die soo langhm' haer vleyt,
By nae gheen mensch ter Weerelt deeren:
   Maer als sy lijden moeylijckheyt,
      Stracx vlieghen op
      Tot aenden krop
Selfs van haer meester, die haer voeder gheeft;
En rusten niet, voor dat hy niet en leeft.
6 Veel beelden aff, die wre'e Soldaten,
   Die maer ghedreyght, stracx gaen ter keer:
Die lijdtsaemheyt en liefde haten;
   En die vergunnen loff en eer,

Die stracx ghereet
Sijn, om haer leet
Door 't stale sweert te brenghen tot ghelijck;
'tIs krijgs-gebruyck, maer geensins Christelijck
7 Veel soo onvreedsaem sijn van sinnen,
Soo wispeltuerigh van ghemoet;
Dat sy met die de vrede minnen
Niet konnen houden eene voet.
Een Swijn ghelijck
Die in het slijck
Haer vreughde soeckt, so stellen sy haer vreught
In vechten, kijven, twist en ongheneught.
8 Al wie recht vreedsaem is van herten
(Nae 't voorschrift van des Heeren woort)
Verdraeght, vergheeft, vergheet de smerten,
En door de liefd' hy die versmoort.
Met sijn party
Soeckt weder hy
Vereent te zijn door ware liefd; daer toe
Hy neerstigh is, gheen arbeyt wert hy moe.
9 Hy is sorghvuldigh 't allen stonden
Dat niet by hem de oorsaeck zy,
Waer door de eendracht wert ontbonden:
Of ymant zijn kan sijn party.
Of soo 't ghebeurt,
Dat door hem scheurt
Den stercken bandt van eenigheyt, hy maeckt.
Dat die terstont in d' eerste ploy gheraeckt
10 Hy tracht en spant daer toe sijn krachten
Dat sy die 't zamen twistigh zijn,
Nae ware vrede moghen trachten.
Hy doet ghelijck de Medicijn,
Die als de le'en
Niet 't zamen een
Lijn trecken tot behoudenis van 't heel,
Door kruyden stercken het ghebreckigh deel.

Waerheydts nut.

Canon. a. 4. In een stem.
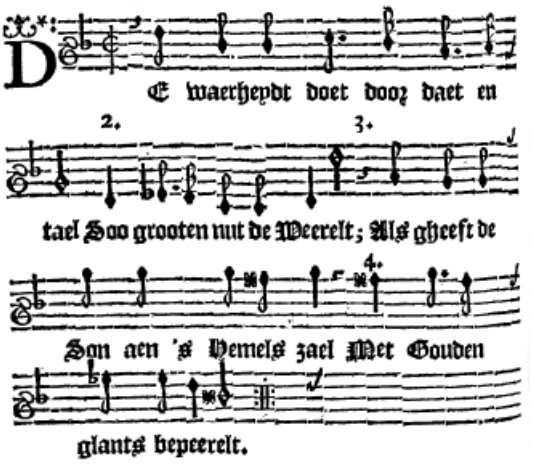
1. *D*E waerheydt doet door daet en tael
2. Soo grooten nut de Weerelt;
3. Als gheest de Son aen 's Hemels zael
4. Met Gouden glants bepeerelt.

2 By waerheyt vintmen gheen onrecht,
Gheen aensien der persoonen:
Sy sal soo wel de Heer als knecht
Nae haer verdiensten loonen.
3 Sy neemt gheen giften aen of gheldt
Om recht tot krom te buyghen.
Sy vreest gheen machten noch ghewelt,
Wie kan haer slaen in duyghen?
4 Den hooghen Hemel gheeft haer eer,

Met al der Engh'len scharen:
De Aerde valt voor haer terne'er:
Die sijn en eertijts waren
5 Neemt waerheyt wegh van 's menschen spraeck,
Soo doet gheen nut het spreecken:
De spraeck sal zijn een quade saeck,
En ons in droefheyt steecken.
6 Veel beeter waer het stom te zijn,
Of als een beest te loeyen,
Als sonder waerheyt; want gheen pijn
Of smert sou daer uyt groeyen.
7 Wat trouw? ghelooff? wat eenigheyt
Kan sonder waerheydt blijven?
Sy doet en recht en billijckheyt
En alle dingh beklijven.
8 Den waren Gods-dienst kan niet staen,
Noch oock de goede wercken;
Laet ghy de waerheyt van u gaen,
Of draeght ghy die ter kercken.
9 God is de waerheyt, als oock me'e
Gods allerliefsten Soone;
Heeft waerheydt in u hert gheen ste'e,
By Godt meught ghy niet woone.
10 Ghy meught gheen recht leerjongher zijn
Van Jesus, Heer der Heeren:
De leughen wil hy als venijn
Dat ghy van u sult keeren.
11 Sijn mont ghesproocken nimmer heeft
Bedrogh noch leughentale:
Ghy raeckt, in dien ghy oock soo leeft,
Met hem in 's Hemels zale.
12 De leughen gheen ghemeenschap heeft
Met waerheyt. Mint ghy leughen
Den trouwen Godt noyt sulcken gheeft
Het allervast verheughen.
13 't Merckteecken, dat ghy hebben moet

Om eeuwigh sonder smerten
By Godt te zijn, is dat ghy doet
De waerheydt Gods van herten.
14 O ! Waerheyt aller waertsten schat,
Wat is by u te gh'lijcken?
Ghy hout in wesen lant en stat
En heele Coninckrijcken.
15 Gheluckigh is hy daer ghy woont;
Ghy doet hem onderkennen
Het goet uyt quaet; en ghy hem kroont
Met loff, die gheen kan schennen.
16 Verborghen saecken, doet ghy hem
Doorgronden, en recht uyten.
Ghy doet hem hooren nae Gods stem:
En sonden buyten sluyten.
17 Ghy maeckt den sulcken Godt ghelijck,
En als een Godt op Aerde;
Ghy brengts' in Godes vreughden-rijck,
Dat Godt voor die bewaerde.

's Weerelts-vreught.

Zangh: Mijnen Harp bekleedt met rouwen.
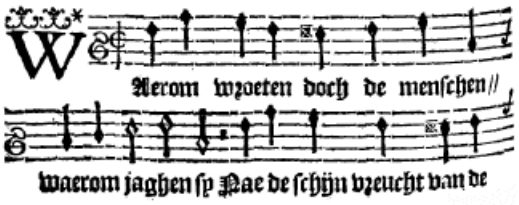
*W*Aerom wroeten doch de menschen // waerom jaghen sy
Nae de schijn vreucht van de
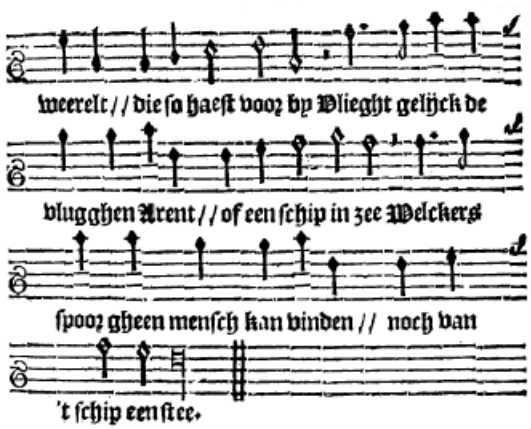
weerelt // die ſo haeſt vooꝛ by Vlieght gelijck de
vlugghen Arent // of een ſchip in zee Welckers
ſpooꝛ gheen menſch kan vinden // noch van
't ſchip een ſtee.

weerelt // die so haest voor by
Vlieght gelijck de vlugghen Arent // of een schip in zee
Welckers spoor gheen mensch kan vinden // noch van 't schip een stee.

2 Idel mensch de vreucht der Aerden // 't sy hoe schoon die schijnt,
In een ooghenblick daer henen // als een roock verdwijnt.
Alle vreucht, 't zy hoe bevalligh // metter tijt verslijt.
Gheen vermaeck, dat niet ten laesten // ons in d'ooghen bijt.
3 Als een boom is 'svleesch vermaecken // die wel lief'lijck staet,
Maer haer wortel tot beneden // in den afgront gaet.
Nae het oogh sy schoone vruchten // als oock bloeysem draeght;
Doch de na-smaeck is Gal-bitter // en gheen ziel behaecht.
4 Dese schoone Meereminne // geeft een korte vreught:
Gheeft oock die haer vriend'lijck streelen // langhe ongheneught;
Ongheneucht in hert en sinnen // en in ons ghewis;

Want sy gheeft een bitt're voorsmaeck van verdoemenis.
5 't Honigh-Byken gheeft wel honigh // doch met een oock steeckt.
Al te veel van 't zoet ghenomen // ons' ghesontheydt breeckt.
Matigheydt in alle dinghen // is gantsch prijselijck.
Overdaet (van Godt verboden) is verdoemelijck.
6 Schijn-vreucht kan gheen ware vreuchden // of goe blijschap zijn.
Niet kan ons te recht verblijden // welckers eynd' is pijn.
Niemant ware vreucht gheniet // welckers hert ghetuyght
Dat hy sigh niet gantsch oprecht'lijck // nae Gods weghen buyght.
7 Overmits sijns herten inspraeck, (ist niet afgebrant)
Hem ver-oordeelt en kendt schuldigh // aen Gods straffe hant.
Kan een sondigh mensch verblijdt zijn // die Gods straff verwacht?
Die verblijt is in sijn sonden // is niet wel bedacht.
8 Godt en Weerelt gaen niet t'zamen // wie sijn vreuchde soeckt
In de Weerelt buyten Gode // wert van Godt vervloeckt.
Niemant kan twee Heeren dienen // die tweedrachtich zijn;
Of hy sal den een van herten // dienst doen, d'aer in schijn.
9 Wilt ghy vaste vreucht, o! menschen // en recht herts-vermaeck:
Soecktse niet in 't ydel wesen // dat's te slechten saeck.
Daer in stelt uws herten blijschap // dat ghy God bemint,
En van Godt zijt aen-genomen // voor sijn lieve kint.

10 Deucht geeft vreucht; doch sonde treuren // Deucht met Godt vereent.
Sonden heeft oock selfs in 't lachghen // oorsaeck datmen weent.
Deucht verseeckert van Gods vrientschap // en Gods vrientschap, dat
Wy als vrienden van ons Heylant // kome*n* in sijn stat.
11 Deucht een vaste wijck der vromen // yder mensch verblijt
Hier en naemaels, jae op aerden // in een swaren strijdt:
Dese kan gheen mensch ontrooven // 't is een vast Cement,
Die volhart, schoon al de Weerelt // ons veel quaet toesent
12 Sy ghegront is in den Heere // en sijn trouwigheyt.
Hy vertroost de vroome zielen // in haer swarigheyt.
Daerom schoon de vroomen treuren // somtijts nae het vleysch;
In haer ziel van Godt sy krijgen // vreucht en troost nae eysch.
13 Staet dan mensch nae deuchden wilt ghy // vroolijck zijn van Gheest
Weest voor deuchts ghedaente nimmer // in u hert bevreest.
Is haer wegh bestroyt met doornen // schrick niet, gae kloeck heen,
Want haer eynde is soo quaet niet // als 't beginsel scheen.
14 Beter ist hier wat te lijden // om het eeuwigh heyl;
Dan om Aertsche vreucht te draghen // lijff en zielen veyl:
't Komt niet qualijck voor de tonghe // 't bitter eerst, dan 't zoet:
Die om Gods vreucht laet de sonden // heeft een wijs ghemoet.

Sich selfs versaeckingh.

Zangh: Nero Moordadigh.
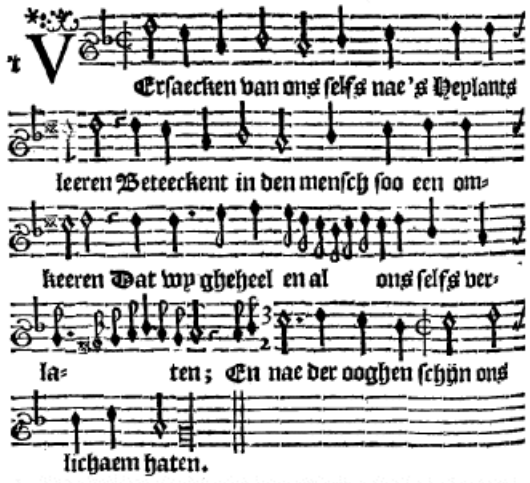
't V Erſaecken van ons ſelfs nae 's Heylants
leeren Beteeckent in den menſch ſoo een om-
keeren Dat wy gheheel en al ons ſelfs ver-
la- ten; En nae der ooghen ſchijn ons
lichaem haten.

't *V*Ersaecken van ons selfs nae 's Heylants leeren
Beteeckent in den mensch soo een omkeeren
Dat wy gheheel en al ons selfs verla- ten;
En nae der ooghen schijn ons lichaem haten.

2 Den wijsen Godt niet waerdigh acht het gheenen,
Dat als een damp seer haestigh is verdweenen.
Hy lieft het gheen dat roest noch mot kan schenden:
Hy mint stantvaste vreucht, die vry is van ellenden.
3 Dit staet u nae te doen: wilt gh' u versaecken;
Ghy moet gheheel gheen werck van 't Aertsche maecken.
Des Weerelts vreucht en staet moet ghy versmaden,

En hert en ziel met ware deucht verzaden.
4 De tochten van u vleesch en wat kan strijden
Recht teghen Gods ghebodt, stelt aen een zijde.
Verstant en wil, en verders al u sinnen
Staegh vaerdigh hout om uwen Godt te minnen.
5 't Sy wat ghy doet of laet, hout hert en ooghen
Van d'aerden af, tot Christum opghetooghen.
Vleyt niet u selfs: maeckt niet u eyghen wetten;
Soo Godt ghebiet, wilt hert en ganghen setten.
6 Kiest gheen gheboden uyt van doen of laten;
Gaet reghel-recht de Goddelijcke straten.
Denck noyt het doen van 's Heeren woort of Wetten
Mocht licht mijn hoop tot aertsche staet beletten.
7 Den hooghsten trap die onsen Godt den vroomen
Heeft toegheseyt, laet in u sinnen koomen:
Den hooghsten trap der kroon der heerlijckheden
Die Godt dien gheest, die trouw sijn naem beleden.
8 Past niet op goet, noch op u lieve leven.
Wie sich versaeckt, dat licht sal van hem gheven
Op hoop van 't heyl, dat niemant kan ontrooven,
Het heyl, dat ver, de Weerelt gaet te boven.
9 De Weerelt kruyst, en haer begheerlijckheden.
De sonden mijt en sonds ghelegentheden
En lust daer toe; als die u kan verleyden
Tot eenigh quaet, en van u Heylant scheyden.
10 *U* hert en tongh ghestadigh wacht voor sonden,
Wert selfs oock dan onstraffelijck bevonden
Wanneer gheleghentheydt met winst u dringhen
Komt; laet dan 't quaet u sinnen niet omringhen.
11 Roeyts' uyt, hou met ghewelt die pest begraven.
Ghy sult nae eer of 's Weerelts pracht niet draven.
't Verlies van goet of rijckdom, het ontbeeren
Van aertsch vermaeck u hert sal weynigh deeren.
12 't Sy ver van u, dat ghy om 't aertsch te garen,
Het Heyligh Woort uws Gods niet soud bewaren.

Wilt so Godt wil. Wil Godt u lijff ghebruycken
Tot sijnen dienst; u wil voor God moet duycken.
13 Kort om; u lijff, en dinghen die u lieff zijn,
Als Godt die eyscht, Godt moeten tot gherieff zijn.
Godt eyscht maer 't zijn, niet 't uw, soo hy 't wil voeghen,
Soo voeght het me'e; en toont een goet ghenoeghen.
14 't Is Godt, die 't doet; die duysent duysent reden
Heeft, waerom dat, hy sijn, niet u wil deden.
Dit zy u troost: Godt die 't my heeft ontdragen,
Mijn heyl versorght; dies heb ick niet te klagen.

Het draghen van 't Kruyce Christi.

Canon a. 4. In een stem.
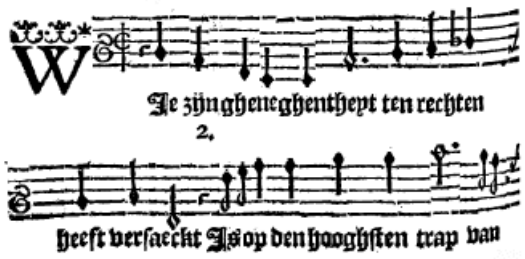
1. *W*Ie zijn gheneghentheyt ten rechten heeft versaeckt
Is op den hooghsten trap van
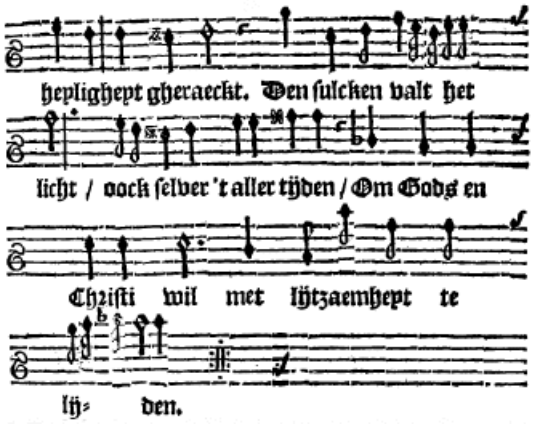
heyligheyt gheraeckt. Den ſulcken valt het
licht / oock ſelver 't aller tijden / Om Gods en
Chriſti wil met lijtzaemheyt te
lij- den.

heyligheyt gheraeckt.
Den sulcken valt het licht, oock selver 't aller tijden,
Om Gods en Christi wil met lijtzaemheyt te lij- den.

2 Verdriet, en onghelijck, ontroovingh van sijn goet,
En ballinghschap, en smaet, en alle teghenspoet:
Jae selfs de nare doot, die alle menschen vreesen,
Die vreest hy nu noch oyt; wanneer er alleen gepresen
3 Daer door sijn Heylant wert. Dewijl hy niet en acht,
't Sy wat het dan oock zy, dat ymant hem met kracht
Of listigheyt ontrooft. Geen meerder luck of eere
Schrijft hy sich selven toe, dan dat der Heeren Heere
4 Op aerden heeft gheschat. Dit leyt by hem voor wis,
Dat een discipel niet meer dan sijn Meester is.
Die 't Aertsche heeft versaeckt, en dat adieu gheseydt heeft,,
Ee*n* hoop van beter goet in sijn gemoet geheyt heeft.
5 Wie sal het Aertsche goet verlaten, soo in t'hert
Geen hoop van meerder heyl diep inghewortelt wert?
Door hoop van saligheydt een Christen ramp sal lijden;

Jae in sijn teghenspoet sich roemen en verblijden.
6 Hy weet dat onghelijck, versoeckinghen, en kruys
De deucht van lijtsaemheyt brenght in sijns herten-huys.
Dat uyt de lijtsaemheyt bevindinghe, door desen
Een wiss' en vaste hoop in hem is op-gheresen.
7 Dat d'hoope niet beschaemt; dewijl dat in sijn hert
Gods liefd' wert uyt ghestort; die hem gheschoncken wert
Door sijnen Heyl'ghen Gheest: Een oorsaeck dat wy roemen;
En ons (hoe wel vol kruys) door hoop gheluckich noemen.
8 Dewijl de swarigheydt om Christi wil ghele'en
Ons baent een wisse weg om in Gods rijck te tre'en
Om dat die teghenspoet, in haer, die Godt ghelooven,
Baert ware lijtsaemheyt, die alles komt te boven.
9 In dien verscheyden kruys geen stoff tot lijtsaemheyt
De Christen-menschen gaff, noyt sou verdraegsaemheydt
Haer selven metter daet vertoonen, schoont tot lijden
Bereyt waer ons ghemoet, en willigh om te strijden
10 Wie sou oock konnen sien, of weten, dat wy zijn
Om Christi wil ghetroost te dulden alle pijn?
De goe ghelegentheyt beproeftster is van sonden
En deuchden; sy ontdeckt 't gheen in de diepste gronden
11 Van onse herten schuylt. In teghenspoet en spoet
Ghy allerseeckerst weet, hoedanigh een ghemoet
Dat in u boezem steeckt. Verdraeghsaemheydt doet groeyen
Beproevingh in den mensch, en op het heerlijcxt bloeyen.

12 De mensch sijn eyghen selffs ghelooff door teghenheydt
Beproeft en ondervint; en sijn stantvastigheydt
Aen sijnen God bewijst, en so dat Godt behagen
Schept in sijn trouw ghemoet, en in sijn lijtzaem draghen.
13 Door des' ervarenheydt een Christen ondervint
Dat hem de liefde selfs seer hertelijck bemint.
Want hy voor ooghen siet, dat Godt hem wil ghebruycken,
En oock alsnu gebruyckt, ten eynde hy de struycken
14 Van Gode niet gheplant, uytroeyen sou en 't woort
Dat zielen salig maeckt, sou planten voort en voort:
Op dat Gods hooghste naem door sijn ghedult ghepresen,
En nae waerdy gheroemt, mocht in de Weerelt wesen.
15 Soodanigh Christen voelt in allerley verdriet
Om 's Heeren wil ghele'en en uytghestaen, dat niet
Sijn Heylant hem verlaet; maer dat hem wert ghesonden
Tot troost den Heyl'ghen Geest. By hem wert-ondervonden
16 De vaste trouwigheydt, en goetheydt, als oock macht
Die onsen Godt ghebruyckt, om yder die hem acht,
En om sijn eere lijt, te helpen uyt het lijden.
Wie Godt ghetrouw'lijck dient, sal Godt geen troost benijden.
17 Hier uyt in menschen spruyt de allervaste hoop,
Dat sy nae recht ghedult, en heyligh levens loop
Van haer getrouwen Godt genieten sullen 't leven,
Dat Godt een trouwe ziel belooft en wis sal geven.

18 Krijght die hier 's Heeren gunst, en na sijn Coninckrijck,
Die in Godtsaligheyt haer Heylant sijn ghelijck:
Die aen sijn Godt ghelooft, en daer toe sijn vertrouwen
Op Godt en Christum stelt; schoon dat hem noyt benouwen
19 Of kruys, of teghenspoet, om Christi wil, of noyt
Om sijnent wil van goet of leven wiert beroijt.
Wat segt gy van die geen? wat heeft die mensch te wachten
Die boven dat oock lijt verdruckingh en verachten?
20 Die voor Gods eer en leer, en sijn rechtvaerdigheyt
Gantsch willig staet en goet en leven van hem leyt?
Sal dese niet veel meer Gods eeuwigh heyl verhoopen?
Sal die stantvaste ziel gantsch ledigh henen loopen?
21 O! neen. Wie trouw'lijck dient van Godt sijn loon ontfanght,
Waer nae hy door ghelooff stantvastigh heeft verlanght.
De'es onbeweeghde hoop in menschen kan verwecken
Gods Gheest, dewijlse klaer en duyd'lijck komt ontdecken
22 Gods allerhooghste liefd, die hy dien mensch toedraeght
Wiens hert vol heyligheyt sijn Schepper heeft behaecht.
Die Gheest verseeckert ons, dat wie in't kruys volherden;
Als trouwe vrienden Gods sijn heyl deelachtich werden.

Teghen de Wraeckgierigheyt.

Zangh: Enghelsche Fortuyn.
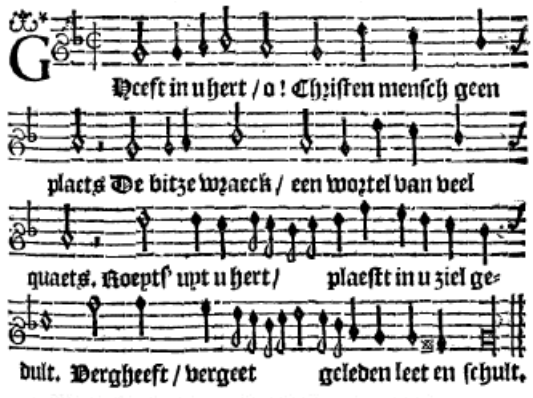
Heeft in u hert / o ! Chriſten menſch geen
plaets De bitze wraeck / een woztel van veel
quaets. Roeptſ' upt u hert / plaeſtt in u ziel ge-
dult. Vergheeft / vergeet geleden leet en ſchult.

*G*Heeft in u hert, o! Christen mensch geen plaets
De bitze wraeck, een wortel van veel quaets.
Roeyts' uyt u hert, plaetst in u ziel gedult.
Vergheeft, vergeet geleden leet en schult.

2 Al wie sijn leet vergelden wil met quaet,
Een wissen wegh tot meerder leet ingaet.
Door blasen raeckt het smoockend vuyr aen brant.
Wilt ghy gheen vuyr, de voncken doet van kant.
3 Hart teghen hart berst lichtelijck aen twe'e.
Wat vyant wert door wederwraeck ghedwee?
Een gram ghemoet, door hardigheyt gheperst
Tot u verderff, door meerder spijt uytberst.
4 In 't gulle sant ghy harde steenen breeckt.
Ghy Leeuwen temt, wanneer ghy vleyt en smeeckt.
Het vet in 't vuyr ghegoten, meerder brant.
Geen gramschap hout 't vergolden quaet aen bant.
5 Een vriend'lijck woort versacht een wreet gemoet:
Soo dat het ons gheen schae of hinder doet.

Het krachtighst buycht en stilt een bijst're sin,
En plaetst in hem een soete wedermin.
6 Het weldoen maeckt van bitterheyt hem schuw
En houdt sijn hert door recht gedult aen 't uw
Gelijmt, verknocht; toont hem u vriend'lijckheyt.
Hem oorsaeck gheeft, dat hy u deucht verspreyt.
7 Die alle leet, dat hem sijn vyant doet
Ghedulidgh draecht, en 't quade loont met goet;
In 't laetste vint verslaghen nae sijn wensch
Sijn we'erparty, jae oock een beter mensch.
8 Een lijtzaem hert party gheleghentheydt
Tot quaet ontneemt; En toomt gheneghentheyt
Tot meerder leets, dat hem was toeghedacht
Van sijnen vyant; hadt hy 't niet verwacht.
9 Wie door ghedult eens yders hert verwint:
Kan 't wel gheschien, dat hy noch ymant vint
Op hem verstoort? soo jae. Stoot daer niet aen.
't Sal vroomen wel, en sondaers qualijck gaen.
10 Die sijn gheleden schae met schae verkoelt,
Sich jammerlijck in 't eynd bedroghen voelt.
Hy van sijn hals wil weeren spijt en smert
Doch in meer quaets hy inghewickelt wert.
11 Niet u, maer Godt , is eyghen alle quaet
Te straffen; wreeckt gh' u selven, ghy begaet
Een groote sond; daer toe, soo ghy u wreeckt
Ghy u in schand, en schae en droefheyt steeckt.
12 Soo straff en hart, als ghy een ander zijt,
Sal Godt u sijn; En hy tot sijner tijt
In sijn ghericht u dat verghelden sal.
Soo als ghy kaetzt, ontfangt ghy we'er den bal.
13 Waerom sou Godt niet straffen 't gheen ghy doet,
Ghy bitterheyt en gramschap in u voet.
U boose wil wenscht and're quaet. Soo macht
Waer by u wil, hy waer eer langh verkracht.
14 Ghy straft het quaet dat teghen u misdaen
Is van een mensch als ghy: sult ghy vry gaen,

Die menighmael hebt overtre'en Gods Woort?
Indien ghy wreeckt, Gods wraeck u toebehoort.
15 Ghy wilt niet zijn, ghelijck u vyant is,
Doch eenderley met hem verdoemenis
U treffen sal; en dat nae recht en re'en,
Nae dien met u sijn sonden is ghemeen.
16 Party party gheen vonnis wijst, nae re'en.
Die roept voor recht sijn we'erparty; mach geen
Oordeelder zijn of Richter in sijn saeck;
Of soo 't ghebeurt het smaeckt nae eyghen wraeck.
17 Godt niet verschoont de sonden, soo u hert
Vol bitt're gal en wraeck bevonden wert:
Doch graegh'lijck hy de sonden dien vergheeft
Wiens vriend'lijck herdt van wraeck een afkeer heeft.
18 Der Goden Godt rechtvaerdigh is altijdt.
Gheeft hem de wraeck van 't geen ghy heylig lijt.
Hy kan en sal vergelden al het gheen
Dat tot u spijt u boose menschen de'en.
19 't Is recht by Godt te straffen alle quaet.
't Is recht by Godt, die op sijn weghen gaet
Door wijse macht voor onrecht te behoen,
En voor te staen, van al die hinder doen.
20 Wilt niet door wraeck vermeeren ymants leet.
Die heyl'ghe Godt, die al u lijden weet,
Hem straffen sal, of naemaels of oock hier.
Weest daerom stil; en stoockt gheen meerder vier.
21 Bedeckt, vergheeft, verschoont, lijt onghelijck
Door recht ghedult; ghy sult Gods Coninckrijck
Hier nae van Godt be-erven; hier een hert
Dat vol van rust en vreucht bevonden wert.
22 Indien 't ghebeurt, dat ymant u versmaet;
Heeft hy ghelijck? roey uyt de bron van 't quaedt.
Soo 't valsheyt is, nae 's Heeren wet soo leeft,
Dat yder sie, dat hy gheloghen heeft.

Van de Afgunstigheyt.

Canon. a. 4. In een stem.
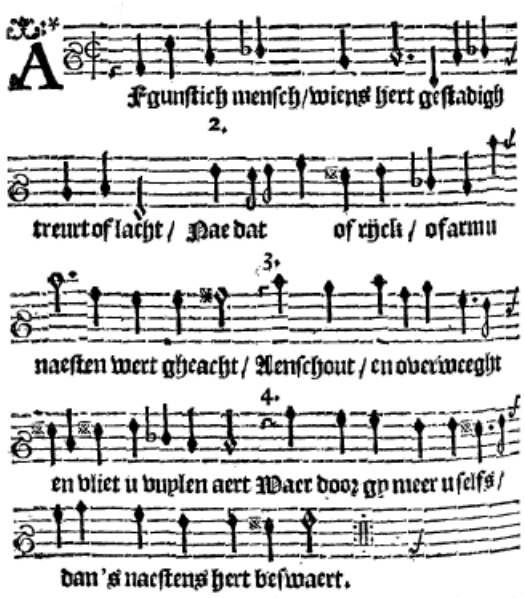
Afgunstich mensch/wiens hert gestadigh
2.
treurt of lacht / Nae dat of rijck / of arm u
3.
naesten wert gheacht / Aenschout / en overweegh
4.
en vliet u vuylen aert Waer door gy meer u selfs /
dan 's naestens hert beswaert.

1. *A*Fgunstich mensch, wiens hert gestadigh treurt of lacht,
2. Nae dat of rijck, of arm u naesten wert gheacht,
3. Aenschout, en overweeght en vliet u vuylen aert
4. Waer door gy meer u selfs, dan 's naestens hert beswaert.

2 Ghy knaecht u eygen hert: ghy zijt u eyghen mot,
Vervloeckt voor 't aenschijn Gods, den menschen tot een spot.
Verstant en liefdeloos zijt ghy een hont ghelijck,

Jae boosen Gheest hierom ghestooten uyt Gods rijck.
3 De Nacht - uyl kan het licht niet lijden in haer oogh.
Ghy wenscht dat heyl en vreucht van 's naestens wooningh vloogh:
Haer voetsel zuyght een vliegh uyt etter en geswel;
Quelt kruys uws naestens huys, het doet u sinnen wel.
4 Den aengeboore*n* aert verschoont het domme vee:
Verstant em wils ghebruyck geeft sonden in u stee.
U sond en straff vergroot de Coninckklijcke Wet
Der liefden, hoogh van Godt belast, van u verplet.
5 Dus brengt ghy sonder winst u selven in verdriet,
En krijght met dien ghy dient, het loon dat hy gheniet;
Op Aerden 't droeff gheknaegh van 't stomme herten spraeck,
En naemaels tot u straff des Allerhooghstens wraeck.
6 Door liefs-ghebreck ontmenscht, en Satans list verblint:
Ontaert ghy van Gods Geest, en wert een Duyvels kint:
In wil en doen ghelijck den onderaertschen Geest,
Wiens vreucht is 's menschen smert, haer smert sijn vreucht gheweest.
7 God soeckt des menschen heyl, maer hy haer ongheluck:
Godt treurt om 's menschen sond; haer deucht is voor hem druck.
Hy is des Satans beeldt, om dat sijn hert verdwijnt,
Wanneer Gods rijcke gunst sijns naestens hoff beschijnt.
8 Afsetsel van der Hel ghestapelt vol bedroch,

Spant al u sinnen in; u boosheyt sal dan noch
Beswijcken voor de kracht van 't Goddelijck geluyt,
Dat liefde diep in 't hert en afgunst buyten sluyt.
9 Afgrijselijcke grijns, hertknaeghster, monster-dier,
Roept Spoocken tot u hulp, en brenghtse 't zamen hier.
Spandt breyn en krachten in, en plaestert soo gy mecht
De modder van het quaet; ghy maeckt het noyt tot deucht.
11 Ghy segt, dat dees of die Gods heyl niet waerdigh is,
Om dat sijn hert (quansuys) van Godt af-aerdig is.
Is hy geen segen waerd, om dat hy sondig leeft:
Ghy oock niet waerdigh zijt, dat Godt u zegen gheeft.
10 Waerom? ghy doet somwijl of min of meerder quaet,
Oft selfde dat hy doet, die ghy inwendigh haet.
Soo hy dan strafbaer is, en seghen missen moet:
Moet ghy om gh'lijcke sond oock krijghen teghen-spoet.
12 Soo ghy een sondaer zijt, en evenwel geniet
Gods seghen-rijcke gunst, quaels oorsaeck hebt ghy niet
Wanneer een mensch als ghy, ghelijcke segen erft.
Is hy die sijn' niet waerd, met recht ghy d'uwe derft.
13 Verrijckt een sondigh mensch, wie ist die tegenmort?
Godt geeftet van het sijn. Hy niemant doet te kort.
Oft ymant waerdigh zy, en past u oordeel niet.
Als Godt hem waerdigh kent, ghenoeght. Hy herten siet.

14 Niet ghy; maer Godt alleen gaet in sijn oordeel, vast.
Licht houtmen hem voor quaet, die op Gods wetten past:
Een liefde-loos gemoet partijdigh vonnis strijckt:
En 's naestens goet noch quaet als sondigh splinter kijckt.
15 Wie Godt een reghel stelt in 't deelen van sijn goet,
Is bijster van verstant, of heeft een trotz gemoet.
Godt seghent wie hy wil; de vroome siet het aen.
Hy lijt en prijst Gods doen, laet teghenspreecken staen.
16 Omringht een sondaer heyl, hem kruys, hy lijt en mijt;
En acht dat sob're maet tot sonden stut ghedijt.
Sijn hert van liefde vol, en vry van eyghen baet,
Soo weynigh als hem selfs wenscht boose menschen quaet.
17 Bestroomt het aertsch gheluck der Goddeloosen huys,
Hy gunt haer dat, en meer, die weet haer eeuwigh kruys.
Begrijpt hy d'oorsaeck niet, hy quelt sich daer niet in;
Hy weet Godt reden heeft, buyght onder hem sijn sin.
18 Heyl is der vroomen lot, den Goddeloosen straff.
Wilt ghy 't beloofde goet keert afgunst van u aff.
Hebt lieff, en siet met vreucht uws naestens seghen aen;
Soo sal 't u nae gheluck of nae ghenoeghen gaen.
19 Laet arghwaen, haet en nijt, en hooghmoet van u zijn,
Soo vrijt gh' u van Gods straff en d'allerswaerste pijn.

Mint ootmoedt liefd' en zijt om 's naestens heyl verblijt.
Verheucht u hert in Godt, en 't loon nae-desen tijt.

Hoovaerdigheyt.

Zangh: Psalm 23.
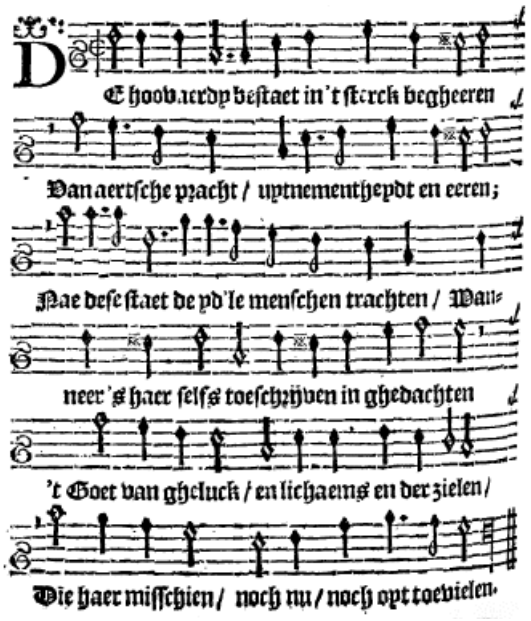
De hoovaerdy beſtaet in 't ſterck begheeren
Van aertſche pracht / uytnementheydt en eeren;
Nae deſe ſtaet de yd'le menſchen trachten / Wan-
neer 's haer ſelfs toeſchrijven in ghedachten
't Goet van gheluck / en lichaems en der zielen /
Die haer miſſchien / noch nu / noch opt toevielen.

*D*E hoovaerdy bestaet in 't sterck begheeren,
Van aertsche pracht, uytnementheydt en eeren;
Nae dese staet de yd'le menschen trachten,
Wanneer 's haer selfs toeschrijven in ghedachten,
't Goet van gheluck, en lichaems en der zielen,
Die haer misschien, noch nu, noch oyt toevielen.

2 Wanneer ghy u verheft, en soeckt ghepresen
Te zijn om 't gheen, ghy hebt, besit, voor desen
  Oock hebt ghedaen door mannelijcke wercken.
  Ghy laet oock me'e den hoogmoet in u mercken,
En schoon ghy sijt, tot hooghen staet verheven,
Ghy niet genoeght; maer wilt noch hooger sweven.
3 Een hooghen moet ghy draecht om yet dat binnen
U lichaem is, als scherp doorslepen sinnen
  En wat in ons uyt steeckend is ghesprooten
  *U*yt de natuur: doch meest sal sich vergrooten
De mensch om het besit van 's Heeren gaven,
Waer mede Godt door 't woort sijn ziel quam laven.
4 Die rijck in kennis zijn en kunst verhooghen
Haer selven, en daer op by yder booghen.
  Quansuys of gheen by haer was te ghelijcken:
  En of een mensch met wetenschap verrijcken
Alleen sich kon. Weest ymant milde gaven
Licht sal sijn hert daer op hooghmoedigh draven.
5 Hy stoft oock seer, om dat van Alexander
Sijn afkomst daelt, als oock om dat een ander
  Hem niet ghelijckt in rijckdom, schoone kleden,
  In schoonheyt, pracht en and're heerlijckheden;
Geen dienaers heeft, die hem in als behagen.
Dit en soo voort een hoogen moet doet draghen.
6 Doet draghen hoogen moet in deser wijsen
Wanneer sy met vermaeck haer selven prijsen:
  En boven anderen haer selfs verhooghen;
  En by gheleghentheyt nae hoogheyt ooghen
Die bly zijn soo wanneer haer menschen prijsen,
En tot haer loff haer alle eer bewijsen.
7 Aen hooghmoet sy haer selfs niet min verloopen,
Die onder ootmoets schijn nae hoogheyt hoopen,
  Wiens uytterlijck gebaer d' eer schijnt'te weyg'ren,
  Doch in haer hert met lust na hoogheyt steyg'ren.
Die als sy niet tot hoogheyt mooghen raecken,
Haer hert daerom en sin swaermoedigh maecken.

9 Dees hoogmoet is verselt met het benijden
Van die, met ons nae gh'lijcke eer mocht strijden.
Die meerder is dan hy, kan hy niet lijden.
Die hem ghelijckt hy aensiet van ter zijden.
Sijn minder hy verdruckt; hy mocht verrijcken:
En metter tijt hem doen de vlagghe strijcken.

Bewijs dat Godt zy.

Zangh: Hoort ghy Volcken, &c.
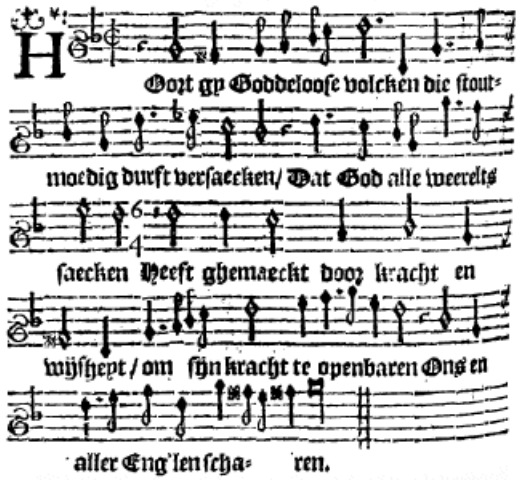
Hoꝛt gy Goddeloose volcken die stout-
moedig durft verſaecken/ Dat God alle weerelts
ſaecken Heeft ghemaeckt dooꝛ kracht en
wijſheyt/ om ſijn kracht te openbaren Ons en
aller Eng'len ſcha- ren.

*H*Oort gy Goddeloose volcken die stoutmoedig durft versaecken,
Dat God alle weerelts saecken
Heeft ghemaeckt door kracht en wijsheyt, om sijn kracht te openbaren
Ons en aller Eng'len scha= ren.

Al de bossen, berge*n*, dalen, al wat leve*n* heeft verkrege*n*,
Roept met luyder Keel u teghen.
Alle deelen van de weerelt siet gy een beginsel krijge*n*,

En tot haer volmaecktheydt stijghen.
3 Waer uyt klaerlijck wert beslooten, dat de Weerelt niet verscheelen
Kan van wesentlijcke deelen.
Is een deel niet eeuwigh, hoe kan, bid ick u, doch eeuwigh wesen
Dat niet zijn kan sonder desen?
4 Kan wel yet sich selven maecken; en sich selven wesen gheven,
Eer het wesen heeft of leven?
Dat de Weerelt zy in desen, yder kan met ooghen mercken.
Kon sy aen haer selven wercken?
5 Is sy by gheval gheworden? Neen voorwaer: die dat ghelooven
Daer in drijft de moetwil boven.
Is sy door gheval begonnen, geeft my reden, waerom heden
Het gheval dat oock niet deden?
6 Is met eens haer kracht verlooren? saghmen oyt wel sulcke dinghen
*U*yt een dom gheluck ontspringhen?
Is sy door geval gesprooten, gy ons een begin moet gheven
Dat haer heeft tot werck ghedreven.
7 In 't gheval is oock een oorsaeck, buyten dat men oock versinnen
Yet wat kan 't welck wou beginnen.
Sijn de menschen om wiens wille, Godt de Aerd gingh bekleden,
Niet gheweest van eeuwigheden;
8 Volght dat oock de heele weerelt niet geweest zy "t allen tijden.
Ider een die moet belijden,
Dat de vruchten van de velden, bosschen, bergen, waterstroomen:
Tot 't ghebruyck der menschen komen.

9 Is het soo; gheen eeuwigh wesen, ghy de weerelt meucht toeschrijven.
Waer sou al haer spijse blijven?
De natuur niet sonder reden brenght de vruchten uyt der Aerde.
sy voor haer die noyt vergaerde.
10 Alsoo wel als wy de beesten uyt de weerelt voetzel rapen,
Doch die zijn voor ons gheschapen.
Heeft Godt niet de mensch gheschapen, waer van is hy opgheschooten?
*U*yt wat zaet is hy ghesprooten?
11 Heeft de Son, de Maen, of Sterren adem aen den mensch ghegheven,
Of het sterffelijcke leven?
Die niet leeft en kan gheen leven gheven: eenigh dingh, bewaren
Schoon het kan, en 't leven sparen.
12 Vintmen ergens sulcke landen, daer door hitte van der Sonne
Menschen zijn tot een gheronnen?
Heeftmen eertijts die ghevonden; waerom nu niet? nu door winden
Wy haest alle landen vinden?
13 Heeft de gulde Son haer krachten en natuur so haest verlooren
Als een mensche was ghebooren?
Niet te zamen met de weerelt is de mensch geweest; de reden
Kan ons klaerlijck dit ontleden.
15 Al wat eyndight heeft nootsaeck'lijck nu of dan begin ghenomen;
Eer 't in wesen was ghekomen.
Alle menschen eens beginnen: yder mensch komt oock te sterven
En sijn ziel-loos lijff te derven.

16 Heeft elck mensch begin en eynde, soo is oock de eerst van allen
Tot het selfde lot vervallen.
Is de mensch van alle eeuwen, waerom kan hy 't aller uuren
Niet ghelijck sijn Schepper duuren?
17 In een oorsaeck door haer selven werckende ghy moet gheraecken
Iet, dat oorspronck is van 't maecken.
In 't oneyndigh met u sinnen kont ghy hier niet op gaen dwalen:
Op een oorspronck ghy moet stralen.
18 Alle dinghen van de weerelt, selfs venijn de minste sieren
Nae een seecker ooghwit swieren.
De natuer gheen dingh gemaeckt heeft te vergeefs (schoon nae ons oordeel
Veel niet gheven aen ons voordeel.
19 Loopen sy nae seecker eynde, ghy moet stellen een wijs Heere
Die haer stuure en regheere.
Sy haer selfs niet konnen stuuren; Son, noch Maen noch de Planeten
Van haer loop gantsch niet en weten.
20 Sy die sonder reden sweven en vernuft, gheen weereltsch saecken
Konnen aen haer eynd doen raecken.
Hy is boos of bot van sinnen, die sich niet laet overreden,
Siende 's Weerelts aertigheden.
21 Al de weerelt is een weerelt vol verciersel op en onder;
Sy is alle wond'ren wonder.
Hit en koude, vocht' en droochte (die malkander teghenstrijden)
In een saeck malkander lijden.

22 Alles is soo juyst op mate 't zaem-ghevoeght, en kunst doorweven,
Dat sy ons verwond'ringh gheven.
Gheen dingh isser in der weerelt sonder re'en of vrucht, gheen dinghen
Daer gheen vruchten uyt ontspringhen;
23 Miere, zieren, padden slanghen, wilde beesten, die ons krencken,
Yet wat voordeel aen ons schencken.
Kort, gheen dinghen van der aerden, hoe seer ghy die mooght verachten,
Of ghy kunt daer nut af wachten.
24 Of sy konnen ons beweghen, en van waerheydt overtuyghen,
En tot Godt ons Schepper buyghen.
Of sy konnen ons doen kennen Gods verstandt en groote krachten,
Die dit al in wesen brachten
25 Siet u oogh een kunstigh stuckwerck u ghedachten dad'lijck dwalen
Op een Meester, die 't gingh malen.
Ydelheydt der ydelheden is het jae een droom der droomen
Seght ghy, 't is by luck ghekomen.
26 't Gheen dat alle menschen segghen kan niet anders zijn dan waerheydt
En soo klaer als Sonnen klaerheyt.
Alle volcken van de Weerelt yet wat voor haer God erkennen.
Tot wiens dienst sy haer ghewennen.
27 Soo ver, dat sy liever Silver, Goudt, of steen tot Goden maecken,
Dan haer Goden te versaecken.
Is het valsheydt dat Godt Godt zy, hoe ist, dat sy dit belijden,
Soo langh duurden 's Werelts tijden?

28 Sullen alle wijse menschen met voordachten raet gaen lieghen?
Haer en and're gaen bedrieghen?
Hoe ist mogh'lijck, dat in loghen al de weerelt sy eendrachtigh,
En tot stervens toe aendachtigh?
29 Dat niet eenmael heele volcken dese loghen konnen mercken?
En met kracht daer teghen wercken?
Ist waerschijn'lijck dat de weerelt, die kon leven sonder schroomen
Onbedwonghen haer sal toomen?
30 Doch nu alle Godt ghelooven, en hem eeren, dienen, vreesen,
Moet ons segghen waerheyt wesen.
Dat sulcx kenbaer sy uyt 't gheene Godt gheseydt heeft door Propheten:
En door d'aerde wert gheweten.
31 Kan yet in u sinnen komen, of in u ghedachten spelen
Dat noyt was ten halff of heelen?
Isser gheen Godt in den Hemel hoe komt Godt als oock sijn krachten
Nu of dan in u ghedachten?
32 De natuur leert u geen valsheyt. Nochtans brengtse in u sinnen
Iet, dat ghy als Godt moet minnen.
Soo moet dan oock waerheydt wesen datter zy een Godt der Goden,
Die ons voorschrijft sijn gheboden;
33 Die noch lieghen noch bedrieghen kan of wil des menschen Soonen,
Maer aen haer sich selven toonen;
Op dat yder van de waerheyt dat Godt zy, ghewis, Godt eere,
Volghens sijn volmaeckte leere.

34 Wie is soo vernuft van sinnen, dat hy ons kan wis verklaren
Dat sal zijn nae veele jaren?
Dat hy seecker kan voorsegghen, en met sijn verstant ghenaecken
De ghebeurelijcke saecken?
35 De ghebeurelijcke saecken, welckers oorsaeck niet gheleghen
Is in sweerelts duyst're weghen:
Maer die eyghentlijck in 's menschen vrye wil en keure hanghen
En van hem haer zijn ontfanghen.
36 Wie kan die nu seecker segghen, en met sijn verstant ontvouwen?
Durft hem ymant dit vertrouwen?
Gheen ter weerelt: dochtans weetmen dat wel eer in Jootsche daghen
Veel 't toekomende voorsaghen.
37 Dit soo sijnde, soo besluyt ick, dat een Godt haer in ghedachten
Dit toe riep by dach of nachten.
Naedemael sulcx, gheen Planeten (onder welcken sy ghebooren
Waren) konden laten hooren.
38 Sy ghebruycken selfs gheen reden. Ist ghebeurt in tijt voorleden
Waerom sietmen 't oock niet heden?
Daer toe moesten al die gheenen onder die Planeet ghesprooten,
Aen die kunst zijn deel ghenooten.
39 Evenwel so zijn de geene, wiens verstant dat kon ontknoopen
Niet gheweest met groote hoopen.
In gheduurighe beweginghzijn de sterren, wie sal gh'looven
Dat haer kracht soo haest van boven

40 Juyst op dees of die persoonen nederdaelt, en niet op and'ren,
Die nae beter als die wand'ren.
't Heeft geheel gheen schijn. En niemant sal alleen uyt kracht der sterren
Wat gheschien sal wis ontwerren.
41 Sterrekijckers hoe verstandig (laets' haer kloot sien op en onder)
Segghen noyt wat in 't besonder
Jan op Pieter sal ghebeuren; sy alleen in 't hondert gissen.
Waer van tuyght haer schandigh missen.
42 Sy haer eyghen luck niet weten, uyt den loop van Son of Mane
Van eens anders is maer wane.
Gheen doorgronder van 't verborghen is den Satan, hy doorgronden
Niet en kan des menschen vonden.
43 Hy gheen waerheyt is maer looghen, Godt alleen wat wy beginnen,
Weten kan en recht besinnen.
Godt alleen wert toe-gheschreven, dat hy weet al 's menschen wercken,
Selfs die niemant oyt kon mercken.
44 Noyt den Satan sal voorsegghen veel min tot een uytkomst stuuren
Dat hy naemaels sou besuuren.
Nimmermeer ten zy bedwonghen, sal hy sulcke dinghen spreecken
Die sijn Coninckrijck verbreecken.
45 Daer toe zijn wy gantsch verseeckert van de Goddelijcke dinghen,
Die wel eer Gods volck beginghen.
In 't bysonder van de wond'ren, die (om waerheyt te verstercken)
Onsen Heylant heeft gaen wercken;

46 Wond'ren, die ons overtuyghen, datter sy een machtigh Coningh
In der hooghsten Hem'len wooningh;
Datter zy een Heer der Heeren, die alleenigh is almachtigh
En tot sulcke dinghen krachtigh.
47 Want die wonderlijcke daden (die wy alle vast ghelooven)
Gaen der Scheps'len kracht te boven.
Datter zy gheweest een Jesus, een Propheet, dat selfs belijden
Die sijn leere teghenstrijden.
48 Dat hy heeft gedaen die wercken van sijn dienaers ons beschreven
Veele Heyd'nen niet we'er streven.
Waer uyt volghen moet dewijlse niet ghedaen zijn sonder reden,
Dat Godt vol van Heyligheden
49 Met die kracht sijn Soon begaeft heeft, tot versterkingh van sijn leere
Die ons vreesen leert den Heere.
Wel is waer, het zijn sijn vrienden, die sijn woorden ons naelaten,
Sult ghy daerom waerheyt haten?
50 Wie kon beter die beschrijven, wie kon beter die verklaren?
Dan die altijt by hem waren?
Niemandt kon sijn doen opteeck'nen voor de waerheydt, of met eenen
Moest hy sich met hem vereenen?
51 Wat sou haer altzaem beweghen, valscheydt yder een te leeren
Sonder hoop van winst en eere?
Vontmen oyt soo dwase menschen, die in vrede konnen leven
Die haer selfs in onrust gheven

52 Om een leughen die sy weten dat niet anders zy dan looghen,
Sonder dat haer komt voor ooghen
Hoop van eer van winst van vreuchde, jae een bitter schandigh sterven
En het missen van haer erven?
53 Sullen sy niet d'allerbooste menschen wesen op der Aerden
Die oyt Godt in 't leven spaerde?
Soo sy ons gheen heyl'ghe waerheydt wetens hebben voorghedraghen
Om ons Heylandt te behaghen?
54 Ist gheen waerheyt dat sy leeren, waerom hebben niet de Joden
Haer ghetoont die quae gheboden?
Hoe komt dat de heele weerelt, op haer woorden haer bekeeren
En de sonden van haer weeren?
55 't Is het allergrootste wonder (ist onwaerheydt 't gheen verklaren
Die ons Heylants dienaers waren)
Dat op Aerden is ghevonden, dat de weerelt is bewoghen
Te ghelooven sulck een loghen:
56 En soo vast dat sy veel liever willen sterven duysent dooden,
Dan versaecken haer gheboden.
Is Godt niet, waerom doch vreest ghy, dat God eenmael u sal schaffen
Om u quaet verdiende straffen?
57 Waerom is u hert bekommert? is Godt niet waer toe u sorghen
Dat Godt u niet langh sal borghen?
Waerom vreest ghy selfs om sonden die in 't duyster zijn bedreven?
Wie kan u daer straff voor gheven?

58 Wie kan u daer over plaghen, so wanneer ghy zijt verheven
Boven alle die hier leven?
Waerom is u hert vol vreuchde soo wanneer u handen pleghen
't Goede nae des Heeren weghen?
59 Hoort noch siet Godt onse wercken, te vergeefs zijn die ghedachten;
Ydel ist oock straff te wachten.
't Sal om niet zijn loon te hoopen voor ons deucht of heyligheden
Let Godt niet op 't gheen wy deden.
60 Evenwel is ons gheweten niet om niet in 't hert geschreven;
Te vergheefs gheen sondaers beven.
Ons gheweten leert dat Godt is, die wy moeten staegh naetreden
In oprechte heyligheden.
61 Dat ons loon of straff sal volghen, straff, soo wy ons qualijck draghen
Loon, soo wy den Heer behaghen.
Alle menschelijcke kunsten, hebben een begin ghekreghen.
Niemant (meen ick) is hier teghen.
62 Daer beneven kanmen toonen het beginsel aller luyden,
't Sy van 't Noorden of van zuyden.
Waer uyt wert met recht besloten, dat niet altijdt menschen waren
Maer te met by een vergaren.
63 Dat sy t' samen uyt een wortel sijn ghesprooten, en tot veelen
Sijn ghemaeckt door het voorteelen.
En also vermenighvuldight door langhduurigheyt van tijden
Sijn in alle weerelts sijden.

64 Vintmen oock niet in de weerelt, goet, en beter en oock saecken
Die den top van goetheyt raecken?
Kan wel eenigh dingh goet wesen, sonder dat het sy gheleecken
By yet dat vol goet moet steecken?
65 Naedemael dan yet wat goet is, yet wat 't hoogste goet moet wesen
Dat is onsen Godt ghepresen.
Soo bewijsen wy dat Godt is. Dolen wy in sin en oordeel,
Hier in dolen gheeft ons voordeel.
66 Hier in dolen kan niet schaden; Het maeckt onse weghen Heyligh
En daer toe ist missen veyligh.
Feylen wy in hoop, wy krijghen evenwel veel beter saecken,
Dan die wetens Godt versaecken.
67 Wy sijn om ons goede wandel by de weerelt hoogh ghepresen:
Ghy gheheel veracht sult wesen.
Ons gheweten is vol vreuchde, en ons leden vol ghesontheydt;
Kommer in uws herten gront leyt.
68 Onse dolingh (is het dolingh) kan die Werelt niet ontrusten,
Maer sy maecktse vol wellusten.
Sy doet onbekommert woonen; sy bedwinght des menschen sonden,
En haer schadelijcke vonden.
69 Goddeloosheydt gheeft de sonden vollen toom die Godt uyt sluyten
Houden alle deuchden buyten.
Breecken seeckerheydt in woorden, in ghelooff en eedt en trouwen
Die wy op den Godsdienst bouwen.

70 Soo ghy zijt een Godt-versaecker, waer uyt sal ick seecker weten,
Dat gh' u woort niet sult vergheten?
Naedemael ghy hout voor waerheydt datter zy noch deucht noch sonden
Sal u woort niet licht ontbonden
71 Sijn van u, wanneer ghy oordeelt, datter in uw' woort te breecken
Groote winst voor u sal steecken?
En al sweert ghy duysent eeden, kan my dat verseeckert maecken,
Dat ghy niet u woordt sult staecken?
72 Kan wel ymant my verseeck'ren dat ghy my niet sult vermoorden,
Als sulcx niemant sach of hoorden
En het nemen van mijn leven u op 't allerhooghst sou baten,
Om het ghelt dat ick sou laten?
73 Siet dus maeckt u Goddeloosheyt al de weerelt onghebonden,
En vol vreese 't allen stonden.
Is het waerheyt 't gheen wy segghen (als het is) wy wis verkrijghen,
Daer nae wy door hoop hier stijghen;
74 Die ghewenschte vreucht en 't leven welck Godt heeff belooft den gheenen;
Die in deucht met hem ver-eenen.
Dus soo zijn wy niet bedroghen, wy ons hier in Godt vermaecken,
En hier nae aen 't eeuwich raecken.
75 Ghy in teghendeel mist beyde, om het missen van de deuchden,
Hier en naemaels ware vreuchden.
Laet u schaden u beweghen, om u Schepper te belijden:
Nimmer van hem af wilt glijden.

76 Soeckt u Godt in heyligheden soo veel mog'lijck te ghelijcken.
Hy u eeuwigh sal verrijcken.
Lieft u Godt, hy door ghenaden u sal laten wis be-erven,
't Eeuwigh leven sonder sterven.

Bekeeringhs-uytstel.

Zangh: Traen ooghen traen.
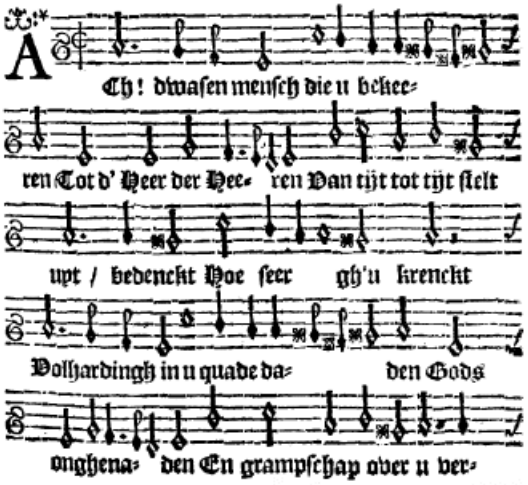
Ch! dwaſen menſch die u bekee-
ren Tot d' Heer der Hee- ren Van tijt tot tijt ſtelt
upt / bedenckt Hoe ſeer gh'u krenckt
Volhardingh in u quade da- den Gods
onghena- den En grampſchap over u ver-

*A*Ch! dwasen mensch die u bekeeren
Tot d'Heer der Hee- ren
Van tijt tot tijt stelt uyt, bedenckt
Hoe seer gh' u krenckt
Volhardingh in u quade da- den
Gods onghena- den
En grampschap over u ver-
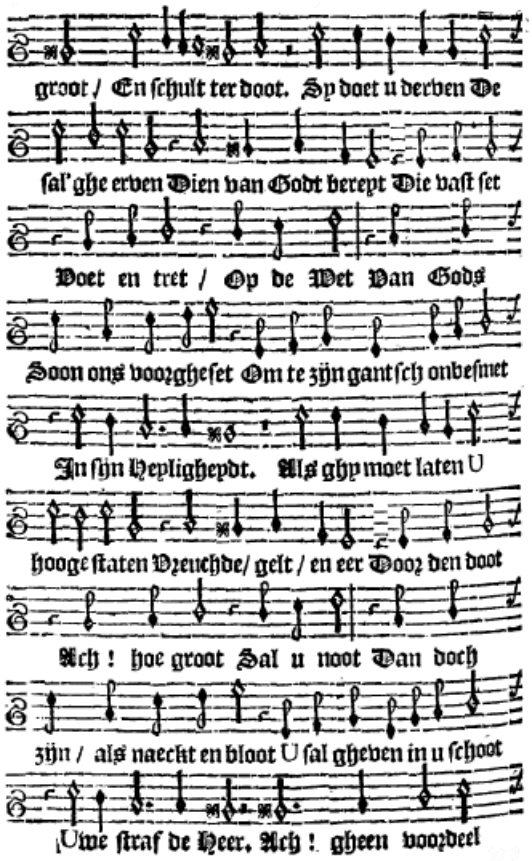
groot / En ſchult ter doot. Sy doet u derven De
ſal'ghe erven Dien van Godt berept Die vaſt ſet
Voet en tret / Op de Wet Van Gods
Soon ons voorgheſet Om te zijn gantſch onbeſmet
In ſijn Heyligheydt. Als ghy moet laten U
hooge ſtaten Vreuchde/ gelt / en eer Door den doot
Ach ! hoe groot Sal u noot Dan doch
zijn / als naeckt en bloot U ſal gheven in u ſchoot
Uwe ſtraf de Heer. Ach ! gheen voordeel

groot,
En schult ter doot.
Sy doet u derven
De sal'ghe erven
Dien van Godt bereyt
Die vast set
Voet en tret,
Op de Wet
Van Gods Soon ons voorgheset
Om te zijn gantsch onbesmet
In sijn Heyligheydt.
Als ghy moet laten
U hooge staten
Vreuchde, gelt, en eer
Door den doot
Ach! hoe groot
Sal u noot
Dan doch zijn,
Als naeckt en bloot
U sal gheven in u schoot
*U*we straf de Heer.
Ach! gheen voordeel
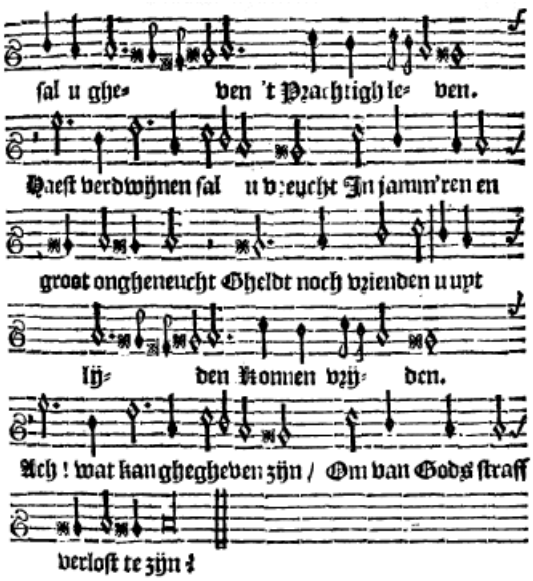
sal u ghe- ven 't Prachtigh le- ven.
Haest verdwijnen sal u vreucht In jamm'ren en
groot ongheneucht Gheldt noch vrienden u uyt
lij- den Konnen vrij- den.
Ach! wat kan ghegheven zijn / Om van Gods straff
verloft te zijn?

sal u ghe- ven
't Prachtigh le- ven.
Haest verdwijnen sal u vreucht
In jamm'ren en groot ongeneucht
Gheldt noch vrienden u uyt lij- den
Konnen vrij- den.
Ach! wat kan ghegheven zijn,
Om van Gods straff verlost te zijn?

2 Ach! keeer in tijts: schout straff en plaghen
Wilt niet vertraghen
In waer berouw. Gheheel onwis
U leven is.
In geen ghevaer u doch wilt stellen
Van doot en hellen.
Keer niet ter Herte en ooren uyt
't Gena- gheluydt.
Wilt 't zaet uytroeyen,
Waer door kan groeyen,
Quae gheneghentheyt.

Ziel en lijff
Port en drijff
Sterck en stijff
Tot het goet, daer in beklijff.
Past niet op u vrients ghekijff.
't Raeckt u zaligheydt.
Wilt sonder traghen
Godt 't sijn opdraghen;
Door boetvaerdigheydt.
Al het quaet
Dat u schaet
Dood'lijck haet
En met krachten wederstaet
Want het lijff en ziel verraet
Door quaet aerdigheydt.
't Quade wilt in het beginnen
Overwinnen.
*U*ytstel brenght ghewoonten in
Ghewoont breeckt uwen wil en sin
En opset om u te percken
Tot go'e wercken.
Ys van eenen nacht licht breeckt,
Maer heel verout niet haest en weeckt.
3 Keer tijdigh, keer de sonden buyten,
Of Godt sal sluyten
De deur van sijn ghenae; Gods woort
In tijts dan hoort.
Op dat ghy niet sterft in u sonde,
En gaet te gronde.
In 't toeven leyt ghevaer. In tijdt
Maeckt sonden quijt.
Wilt 't quaet vermijden,
En teghenstrijden,
Als ghy quaet kont doen.
Vrouw of man
Die eerst dan

Afwijckt van
Sonden, als hy die voort an
Nae sijn wil niet doen en kan
Gheven recht vermoen
Dat haer bekeeren
Mishaeght den Heere,
Of is selden goet.
Die sijn Gheldt
Niet en telt
Tot een spelt
Op den tijdt daer toe vermelt,
Qualijck ist met dien ghestelt,
Hy speelt licht banck'roet
Laet dan 't quaet als ghy 't kont laten,
Gaet deuchts straten:
Dient u Godt met een ghemoet
Oprecht'lijck; vreucht, noch staet, noch goet
Deser Aerden treck u sinnen
Van Gods minnen;
Denck op 't oordeel en u doot.
U ziele maeckt van sonden bloot.

Den XXV. Psalm.

Zangh: Grobbendonck.
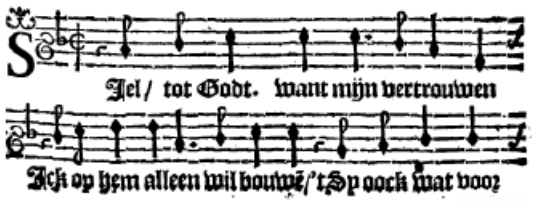
*S*Iel, tot Godt. want mijn vertrouwen
Ick op hem alleen wil bouwe*n*,
'tSy oock wat voor
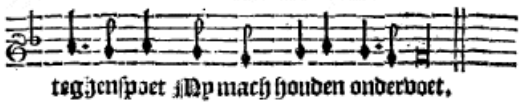
teghenspoet
My mach houden ondervoet.

2 Laet mijn hoop niet zijn bedroghen;
Hout u gunst niet afghetoghen:
Op dat hy die my bestrijdt,
Sich niet in mijn kruys verblijt.
3 Doch al die den Heere vreesen
Sullen noyt verleghen weesen
Alle die maeckt Godt beschaemt
Die niet doen 't gheen haer betaemt.
4 Sonder kennis van u weghen
Kan ick, Haer gheen deughden pleghen
Ofte ware lijdtsaemheydt;
My op uwe waerheyt leydt.
5 Godt mijns heyls, doet my ghelooven
Dat de waerheyt niet verschooven
Blijft van 't gheen ghy hebt gheseyt
Op u hulp mijn ziel verbeydt.
6 Denckt aen u barmhertigheden,
Die ghy hebt van eeuwigheden:
Die ghy eertijts hebt ghedaen;
Laet my nu die gunst ontfaen.
7 Heer, ick weet van my bedreven
In mijn jonghen tijt of leven
Sijn veel sonden; maer o! Heer
Denckt aen dese nimmermeer.
8 Niet om mijne waerdigheden
Wilt u gunst aen my besteden,
Maer mijn sonden, Heer vergheeft,
Om dat ghy vol goetheyt leeft.
9 Godt sal mijn ghebedt verhooren,
En sich over my niet stooren.
Hy de Heer is recht en goet,
Hy vergheeft, die boete doet.

10 Wie sachtmoedich is, de Heere
Sal sijn recht en oordeel leere.
Hy die gheeft in teghenheyt.
Goet verstant en recht bescheyt.
12 Yder een kan in Gods wercken
Dien hy doet, sijn trouwheydt, mercken
En sijn goedertierenheyt
Selfs in alle swarigheydt.
13 Dien wil hy sijn trou verklaren
En sijn goetheydt openbaren
Die sijn Wetten recht beleeft
En met liefden hem aenkleeft.
14 Heer, 't ghetal van al mijn sonden
Kan gheen mensche recht doorgronden
Sy sijn veel, doch scheltse quijdt;
Want ghy, Heer, ghenadigh zijt.
15 Alle, die den Heere vreesen
Sullen van hem onderwesen
Sijn in al der deuchden schat,
Die ons leyden nae Gods Stadt.
16 Alle die den Heer verwachten
Sullen in het goet vernachten.
En de Heer sijn zaet maeckt rijck,
Is het Godt in deucht ghelijck.
17 De verborghentheydt des Heeren
Is voor die haer Schepper eeren;
Die hem vreesen maeckt hy kond
d'Eyghenschap van sijn verbont.
18 Tot den Heer mijn hert en ooghen
Sijn ghedeurigh opghetooghen,
Want hy uyt mijns vyandts net
Vry en vranck mijn voeten set.
19 Laet u aensicht op my lichten;
Wilt door goetheyt my verplichten.
Ick ben eensaem vol ellent,
't Sy waer, ick my keer of wend.

20 Vol benautheydt zijn mijn leden.
Heere wilt door u goetheden
My verlossen uyt mijn noot
Want sy is der maten groot.
21 Wilt u ooghen tot my wenden,
En aensiet mijn groot ellenden
'k Weet Heer, dat ick heb misdaen;
Laet mijn sonden van my gaen.
22 Mijn vyanden seer vermeeren,
Wilt u gramschap tot haer keeren
Haer gheheel te gronde slaet;
Die my gunnen alle quaet.
23 Wilt altijt mijn ziel bewaren,
Voor al die mijn hert beswaren;
Wilt my redden door u kracht.
Van al die my quaet toedacht.
24 Wilt my nimmermeer beschamen;
Want ick op u Heyl'ghen name,
En u goetheydt ben ghegront,
Die ick altijt by u vont.
25 Heer, ick alle tijt oprecht ben,
En in teghenspoet u knecht ben:
Waerom dat ick dach en nacht
Hulp en troost van u verwacht.
26 Laet my dan oock noyt verleghen
Als mijn eenigh quaet komt teghen
Houdt altijt op my goe wacht
En verlost my door u kracht.
27 Heer, mijn Godt, Godt der Heyrscharen
Wilt Israel naau bewaren
Haer voor alle leet bevrijt,
En haer wacht gheduurigh zijt.

De blijde geboorte onses Heylandts Iesu Christi.

Zangh: Als garint sijn ooghjens open dêe.
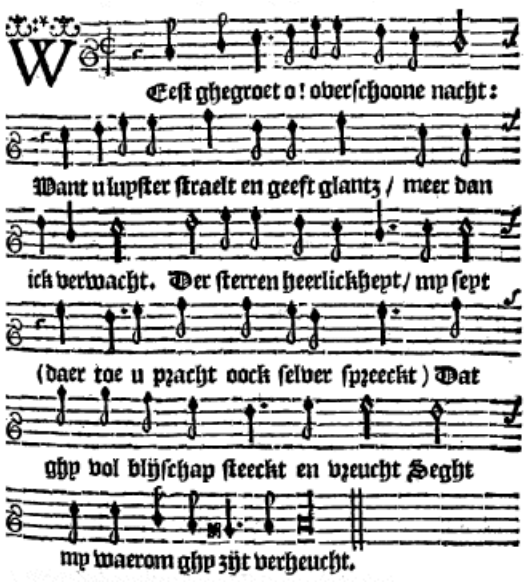
Weest ghegroet o! overschoone nacht:
Want u luyster straelt en geeft glantz / meer dan
ick verwacht. Der sterren heerlickheyt / my seyt
(daer toe u pracht oock selver spreeckt) Dat
ghy vol blijschap steeckt en vreucht Seght
my waerom ghy zijt verheucht.

*W*Eest ghegroet o! overschoone nacht:
Want u luyster straelt en geeft glantz, meer dan ick verwacht.
Der sterren heerlickheyt, my seyt (daer toe u pracht oock selver spreeckt)
Dat ghy vol blijschap steeckt en vreucht
Seght my waerom ghy zijt verheucht.

2 Niet sonder re'en kom ick voorghetre'en
Gantsch opghetoyt met schoonder glantz als ick placht voorhe'en
't En is niet sonder recht, gehecht dat aen my is Sons heerlijckheydt

En gulde Majesteyt, dat me'e
De sterren komen schoon, ten toon.
3 Der Helden Helt nu ghebooren is.
Soo langh belooft van God, om ons al van duysternis
Te brenghen tot de deucht, en vreucht, die noyt vermindert noch vergaet
Maer eeuwich eeuwich staet voor haer
Die luystert nae Gods stem, en hem
4 *U* vercier; hiet welkom Godes Soon,
Die tot u heyl is ghedaelt uyt Gods Palleys en throon.
Hy is een Advocaet, die raet, wat dat van u moet zijn ghedaen,
Om in Gods gunst te staen, en straff
Te keeren van u huys, en kruys.
5 Hy is een vorst van de soete vre'e;
Die u versoent met God, en oock maeckt dat hy het wee
Niet over u en spreeckt, noch wreeckt, Het gheen van u bedreven is,
Hy werft verghevenis voor haer;
Van sonden die sich speent, en weent.
6 Hy leeren kan 's Heeren weghen recht:
Hy toont volmaeckt het padt om oprecht te zijn Gods knecht,
Hy trouwelijck wijst aen, de pa'en, om te verkrijgen zaligheydt
Van Godt die toegheseyt, die lijt,
En met verwinningh strijt, en mijt.
7 Den Hemel die, d'Heere voor ons sloot,
Hy gantsch ontsluyt, door sijn, niet door beesten bloet of doodt
Soo dat wy 't aller tijt in strijdt met volle vryheyt moghen gaen,
En voor ons Schepper staen om hulp
Te krijghen van den Heer, in 't zeer.
8 Hem de kroon van Godt is toegheseyt
Van Gods Palleys en van Aerd na ware lijtzaemheyt.

Al 't gheen dat leven heeft, hem gheeft sijn eer en heerlijckheydt en loff,
Oock d'Engh'len in Gods Hoff. Want hy
Wert van ons Godt als kint, bemint.
9 Kort: de vult van zeghen brenght hy me'e.
By hem gena en Gods gunst voor lijff en ziel heeft stee.
Hy schelt de sonden quijt; die lijdt, verlost en troost hy in ellent
En dat ten besten went. Hy gheeft
Voor die hem dient hy veyl, draecht 't heyl.
10 Danckt uwen Godt; voort 't gheen hy u doet:
En prijst sijnen naem, en juycht in u hert en ghemoet
Sijn groote goedigheyt verbreyt. Berst uyt, berst uyt in loff en danck.
Den Hemel gheeft we'erklanck. Ghedenckt
Godt my van slaverny, maeckt vry.
11 Te ghemoet, nu uwen Heylant gaet
Niet met fluweel of damast of kostelijck ghewaet,
Maer met een ziel en hert, ververt van alle opgheblasentheyt
Verciert met nedrigheyt; en seght
Sijt wellekom, Gods Soon. *U* knecht.
12 Sijt wellekom mijn Heer, Gods liefste kint,
Gy mijn Coningh, mijn heyl zijt: ick u, ghy my bemint
Ghy zijt mijn troost in noot, en doot, mijn heyl en eenigh toeverlaet
U hant my steets bystaet in smert.
Mijn ziel in waerheyt seght, u knecht.
13 Sijt welkom mijn Heer; ick stoor my niet,
Schoon datmen geen zijd, of fluweel, maer hoy by u siet
En by de domme vee hout stee. Om dat ghy, Heer, soo zijt ghepronckt
Ootmoedigheyt ontvonckt mijn hert.
Mijn ziel in waerheyt seght; u knecht.
14 Sijt welkom mijn Heer, ick stoor my niet
Schoon ghy Palleys noch knechts noch ghelt of rijck dom gheniet.

Hebt ghy geen overvloet van 't goet der Aerden g' hebt een beter schat
Een schat die ick omvat door hoop.
Mijn ziel in waerheyt seght. *U* knecht.
15 Heer na dien ghy op den rechten tijt
In de Weerelt tot mijn heyl van God ghekomen zijt;
Ick soo langh als ick leeff, u gheeff, ten dienst mijn wil, mijn sin, mijn hert
En houdt van sonden vert altijt.
Mijn ziel in waerheyt seght; u knecht.

Der Enghelen Loff-zangh.

Zangh: Soo langh ist Muysken vry.
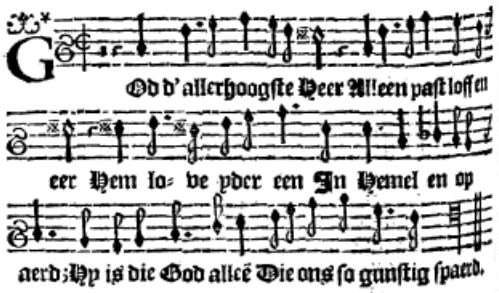
Od d' allerhoogſte Heer Alleen paſt loff en
eer Hem lo- ve yder een In Hemel en op
aerd; Hy is die God allee Die ons ſo gunſtig ſpaerd.

*G*Od d'allerhoogste Heer
Alleen past loff en eer
Hem lo- ve yder een
In Hemel en op aerd;
Hy is die God allee*n*
Die ons so gunstig spaerd.

2 Gheen menschelijck verstant
Gheen Goddelijck ghesant
Wist voor de menschen raet

Den wijsen Godt ons gheeft
Tot reddingh van ons quaet,
Een die vol wijsheyt leeft.
3 Sijn liev' en waerde kint
Daer hy vermaeck in vint
En als sich selven mint.
Wie looft sijn Godt dan niet?
Wie heeft die niet ghesint
Van welck hem deucht gheschiet?
4 Veel wond'ren zijn ghedaen
Die Godt ter eeren gaen,
Doch 't werck der saligheydt
Ons meerder voordeel doet:
Waerom in eeuwigheyt
Gh' u Schepper eeren moet.
5 Wat baet ons al Gods werck,
Dat hy door kracht seer sterck
Ghewrackt heeft tot sijn eer?
Indien tot saligheyt
Godt niet sijn Soon, ons Heer
Voor ons hadt toebereyt.
6 God' eer! die door sijn Soon
Stelt voor den mensch ten toon
Sijn groote heerlijckheyt.
De Engh'len sterck in kracht
Sijn vol begheerlijckheydt
Te sien wat Godt voortbracht.
7 Looft Godt. Hy openbaert
't Gheen by hem was bewaert
Tot onser zaligheyt.
Hy brenght nu aen den dach
Sulck een verborghentheydt,
Die niemant eertijts sach.
8 Looft Godt: met eer hem kroont.
Want hy ons sondaers toont,
Dat hy ons seer bemint.

Hy ons om 't quaet niet straft,
Maer stuurt sijn lieve kint
Die 't leven ons verschaft.
9 Looft Godt, want hy nu toont
Dat trouwheyt by hem woont
In woorden en in daet.
Dat hy vol wijsheyt is,
En oock alleen verstaet
't Padt tot behoudenis.
10 Gods loff voor altijt duurt:
Hy ons een Hylant stuurt,
Die voor ons vrede maeckt
Die 's Vaders gramschap stuyt,
Die onse sonden staeckt,
En 't heyl voor ons ontsluyt.
11 Loofft Godt: want nu ver-eent
Sich tweederley ghemeent
Het Jootsch en Heydensch volck
In lieffd en eenigheydt.
Sy hooren van Gods tolck
Den wegh tot heyligheyt.
12 Looft Godt: Der Eng'len Choor
Sijn nu beschermers voor
Al die het goet betracht.
Op onses Gods bevel
Bewaren sy de wacht
Om ons, in anghst seer fel.
13 Looft Godt; in ons ghemoet
Hy vreucht en vrede boet.
Gods Geest verseeckert uw
Dat ghy Gods dienaer zijt
En vrient, hout ghy u schuw
Van sonden t'aller tijt.
14 Looft Godt; want hem behaecht
Den mensch, en hy haer draecht
Een goe gheneghentheyt.

Hy wil van nu voortaen
Met een medoghentheydt
In gunst haer nemen aen.
15 Looft Godt: want hy ghewis
Nu onsen Vader is
Vol van goedigheydt.
Hy ons sijn gunst verleent,
Om voor all' eeuwigheydt
Met hem te sijn vereent.
16 Looft Godt; want 't gheen hy gheeft
Soo grooten schoonheyt heeft,
Dat yder wie 't doorgront,
Dat hert'lijck lieven moet,
En Godt met hert en mont
Moet dancken voor het goet.
17 Looft Godt, want hy dit schenckt
Aen yder, die ghedenckt
Sijn wet en daer nae hoort:
Die van goe wille zijn
Aen desen brenght Godt voort
Sijn vriendelijck aenschijn.
18 Looft Godt, en anders gheen
Die alle dit alleen
Ghedaen heeft met dit wit
Om ons door heyligheydt
Te brenghen tot besit
Sijns vreuchts in eeuwigheydt

Het lijden Christi.

Canon. a. 4. In een stem.
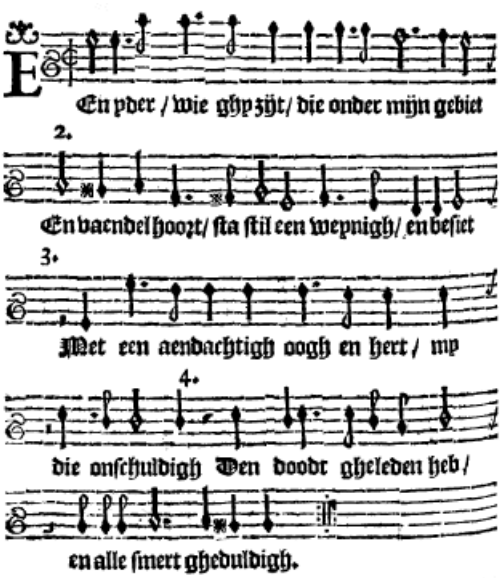
En yder / wie ghy zijt / die onder mijn gebiet
2.
En vaendel hoort / sta stil een weynigh / en besiet
3.
Met een aendachtigh oogh en hert / my
4.
die onschuldigh Den doodt gheleden heb /
en alle smert gheduldigh.

1. *E*En yder, wie ghy zijt, die onder mijn gebiet
2. En vaendel hoort, sta stil een weynigh, en besiet
3. Met een aendachtigh oogh en hert, my die onschuldigh
4. Den doodt gheleden heb, en alle smert gheduldigh.

2 Star-oogh met u ghesicht op my; my als een schat
In hert en ziel bewaer; met liefde my omvat.
*U*ws ziels genegentheyt tot my alleen laet strecke*n*;
En laet tot wederliefd mijn liefden u verwecken.

3 Star-ooght op my, op my, die met medoghentheydt
Ontsteecken als door vuyr, om u rampsaligheydt
Mijn Vaderlijck Palleys verlaten heb, bepeerelt
Met Goddelijcke glantz; en kom nu in de weerelt.
4 Ick ben de Vrede-Vorst, Gods eerst ghebooren Soon:
Gods uyt ghedruckte beelt en wijsheyt ick vertoon.
Ick ben Orakel Gods, die Gods gheheymenissen
Brengh aen den dagh, en 't licht ruck uyt de duysternissen.
5 Ick ben u vre'e, u licht, u heyl, u saligheyt.
Ick ben den rechten wegh, die u ter waerheyt leyt,
En tot Godtsaligheyt en saligheyt. Vergheven
Ick haer de sonden sal die nae mijn woorden leven.
6 Gods wesen druck ick uyt, als oock sijn Majesteyt.
Voor mijn doorsightigh' oog' gheen dingh verborgen leyt.
Het ziddert al voor my en beeft: Der Engh'len Chooren
De Seraphijnen selfs na mijn bevelen hooren.
7 Ick ben des weerelts pronck, en Son, jae wonderlijck.
Staet niet in mijn gewelt, Gods machtigh Coninckrijck?
Mijn Godheyt, heerschappy, en wijsheydt soo veer stralen,
Dat niemandt, wie hy zy, die oyt recht af kon malen.
8 Om uwen 't wil nochtans, en om u saligheyt
Kom ick, o! sondigh mensch in sulcke ned'righeyt.
Om uwen 't wil, en om u heyligheyt te leeren
En van u hals de straff en sonden af te keeren,
9 Ben ick een mensch als ghy, ghebooren van een maeght
Een maecht, die bove*n* al, mijn Vader heeft behaecht.

Den dagh van mijn gheboort, 't beginsel was van lijden.
Den strijt-plaets sach ick nauw, noch most ick echter strijden.
Waer vond mijn lichaem rust? waer vrientschap? waer ghemack?
'k Mocht soecken, maer vergheefs. Noyt vond ick mijn gheraeck.
Hoe wel van 's Conincks bloet uyt Davids huys ghesprooten,
Soo wiert ick evenwel van mijn gheslacht verstooten.
Medoghentheyt seer ver te soecken was. Het vee
Vergunde my, Gods Soon, mijn eerste legerstee.
Daer lagh ick gantsch veracht, verschooven by de Beesten,
Verschooven, die nochtans, was meer-der dan de meesten.
Daer lagh ick in een krib, ghelijck een beest geacht.
Hoewel Gods Coninckrijck aen my was toe ghedacht.
Van yder schier versmaet, van yder schier verschooven:
Die nochtans meerder was als een uyt 'sConincx hoven.
Ach! had ick noch met rust, met vreed' en met ghemack
Daer moghen zijn, mijn hert my voor gheluckigh sprack:
Maer neen. Afgunstigheyt een dochter van der Hellen
Begon van stonden aen, haer parten aen te stellen.
En dongh my nae het lijff; men loose laghen dacht,
Hoe dat ick onverhoets mocht werden omgebracht.
Het Coincklijcke hoff, vervreemt van 's Heeren weghen,

Stracx kreegh ick in 't begin op 't allerharste teghen.
Dus viel mijn Vaderlant my in den aenvang bang;
Des Conincx tyranny so wreet; dat wy ons gangh
*U*yt vreese van ghevaer, nae Pharoos landen namen,
Tot dat wy door Gods lof weer in Judeam quamen.
Noch was de baen niet klaer: Al was Herodes doodt,
*U*yt het ghestorven saet een ander quaet opschoot.
Dus wederom vol anghst, nae Nazaret wy toghen;
Alwaer de goede Godt hiel over ons sijn ooghen.
Wat heb ick naderhant al droefheyt uyt ghestaen!
Wat ramp, wat teghenheyt en trefte my niet aen!
Wat onghemack, wat kruys en heb ick niet gheleden,
Wanneer ick tot u nut ben in mijn ampt getreden!
'k Heb nacht en dagh ghewaeckt; veel onghemack, en smaet
En honghers-noot en dorst; verdraghen vroegh en laet.
Mijn Gheest soo vuyrigh was om u tot deucht te porren,
Dat ick op haet, noch nijt, noch 't Pharizeeusche morren
Heb ymmermeer ghepast. 't Was my een vreucht wanneer
Tot zaligheyt van u ick leeren mocht Gods leer.
Mijn spijse was het doen t'begheeren van mijn Vader
Die in den Hemel is, en u en alle nader.
En heel volkomelijck te maecken Godt-gheleert:
Het middel wijs ick aen, hoe Godt moet zijn ghe-eert.

Gheen menschen vyantschap de'e my den moet begheven.
Om aen te wijsen 't padt tot deucht en 't saligh leven.
21 Dit speet de Pharizeen als oock den breeden raet
Soo seer, dat sy (uyt vrees van minderingh van staet)
Vol spijt en bitterheydt en vileyny ghedreven,
My dongen aen den hals en stonden na het leven.
22 Gheleghentheyt ontbrack om haer bloetdorstigheyt
Te brengen tot een eynd met schijn van billickheyt.
Die kreghen sy in 't lest. Verraden door de handen
Van een uyt mijn ghesin, wiert ick gheleydt aen banden.
23 Tot dat ick eyndelijck die schandelickste doodt
Voor mijn ghetrouwen dienst en heyligheyt genoot.
Sou ick ghetrouwe knecht, van stuck tot stuck ontleden
U, mijn gheleden smert, 'k voleynde noyt mijn reden.
24 Wilt ghy met u ghemoet door wandelen mijn pijn,
En oock met uwen Gheest daer aen deelachtig zijn;
Wel aen; so overweeght in 't binnenst uwer herten
Al mijn gheleden quael en mijn gheleden smerten.
25 Bedenckt en recht besint, wat listen teghen my
Ghebruyckt zijn; en wat schat my bloet oock waerdigh zy.
Merckt dien gheveynsden kus van desen snoo verrader,
Dien ick met daet en woort was een ghetrouwen Vader.
26 Aensiet 't ghejouw, en spot, en helsche schamperheydt
Die een onnosel mensch gantsch swaer op 't herte leydt.

Let op het gheesselen, bespouwen, sware slagen,
En scherpe doornen kroon, om uwent wil ghedraghen.
27 Druck diep in u ghemoet mijn bangigheyt in 't hoff;
En hoe het klamme sweet liep van mijn aensicht of.
Vergheet oock nimmermeer hoe dat ick wiert beloghen:
En hoe Pilatus heeft mijn recht in krom gebogen,
28 En my de raserny der Joden overgaff,
En my om harent wil ghegeesselt heeft seer straff.
Niet minder overweeght het kruys van my gedraghen,
De smert, die my doorstack, wanneer mijn ooghen saghen
29 Het moederlijcke ghesteen, 't ghekarm, 't gehuyl, ghetraan,
Die een versteende ziel aen stucken souden slaan,
En tot medoghentheydt ontsteecken. Denckt hoe banghe
En smertelijck 't my viel, aen 't schandigh houdt te hanghe,
30 Ghelijck een Moordenaer, jae als haer hooft. Ick scheen
En was oock in der daet de spot van yder een:
Van yder een veracht, van yder een verlaten,
Een spreeckwoort in het lant, een vreucht van die my haten.
31 Aenschout mijn bloedigh hayr; en onder dat siet aen
Mijn hals van bloet bemorst? ey! siet de doornen staen
Op mijn onschuldigh hooft. Ey! siet mijn bloet als stralen
Op aerden van mijn hooft, en schouders nederdalen.
32 Siet mijn ghekrompen oogh, aenschout mijn flau ghesicht;

Let hoe mijn oogh verlaet het aenghename licht.
Mijn inghevallen wangh en drooghe tongh wilt mercken.
Aenschout die krijghs-knecht eens die my met Gal komt stercken.
33 Merckt op mijn aengesicht bestorven door den doot.
Schout dese mensch eens aen, die in sijn laetste noot
Met bitt're schamperheyt en lasteringh mijn lijde*n*
Verswaert, en dese mensch in mijn verdriet verblijden:
34 Al tot vermeerderingh (eylaes!) van mijn verdriet.
Siet! hoe het wat'righ bloet oock uyt mijn zijde vliet.
De spijckers in mijn hant, en voeten; en mijn beenen
Als vellen uytgherecht wilt hertelijck beweenen.
35 Buyght hert en knie voor my; kust met ootmoedigheydt
My met een lieve kus en suyv're heyligheyt.
Berst in verwond'ringh uyt; en roept o! groote liefde
O! grootheyt van u gunst, waer me'e ghy ons gheriefde.
36 Wat heeft u, Heyligh Vorst, bewoghen, aen te gaen
Soo groote swarigheydt? en soo veel uyt te staen
Om ons, om onsent wil? die niet dan stoff en Aerden
Sijn voor u Majesteyt en heyligheyt? bewaerden
37 Wy wormen soo u Wet, dat ghy ons waerdigh kent
Om door u dierbaer bloet te vrijden van Elent?
Wat sagh u oogh in ons, dat gy u kost'lijck leven
Tot onser saligheyt hebt in den doodt gegeven?
38 Niet ons, maer u alleen, zy alle lof en eer.
't Is enckel gunst geweest, en liefde, dat ghy Heer
Dit leet verdragen hebt, en voor ons wilde sterven:

Ghy socht door uwe doot ons 't leven te verwerven.
39 Wat danckbaerheyt, o! Heer, kan doch een danckbaer hert.
Op-offeren aen u voor die geleden smert?
Noch gout (o! vroome ziel) noch zilver my behagen:
Mijn groote gunst alleen ghy in u hert sult dragen.
40 Treet my kloeckmoedigh na in ware heyligheyt;
Ontsiet om mijnent wil noch kruys noch teghenheyt.
Vrees noyt de nare doodt om mijnen t'wil te lijden;
Soo ick gestreden heb, wilt even so oock strijden:
41 Leert met verdraegsaemheyt verdragen alle pijn:
Tot vordering van deucht wilt stadich wacker zijn.
't Gedencken aen mijn doot met een oprecht ghelooven
Maeckt datmen alle kruys en teghenspoet komt boven.
42 Mijn sterven is een schilt, waer door men gantsch verslaet
De Geesten vander Hel, en wat ons tegen-gaet.
Dat geeft een Christen moet in het ghevaerlijck strijden:
Dit overwinningh gheeft, en doet in kruys verblijden.
43 d'Aenmerckingh van mijn kruys hout hert en zinnen reyn
Van sonden; en door haer acht gy de weerelt kleyn.
Schoon dat de weereldt raest en wre'e tyrannen woeden,
Die op mijn lijden ziet, die neemtet al in't goeden.
44 Verlaet hem vrient en maag, hy treurt niet. Mist hy gelt

Of weereltlijck vermaeck, sijn hert is niet ontstelt.
De weereldt heeft gheen vreucht die altijt in een staet blijft,
Hy zich geluckigh acht als hy in Gods ghenaed blijft,
45 Door d'ongestadicheyt des weerelts en haer vreugt
Stelt hy in kruys sijn troost op God en ware deucht
Hy ziet geen lijden aen of ziet daer recht door henen.
Op droefheydt blijschap komt en ware vreucht na weenen.
46 Dewijl de weerelt niet ghestadigh in haer heeft
Dan d'ongestadicheyt, hy na de tijden leeft.
Doch soo dat in gheluck en teghenspoedt sijn oogen
Gheduerigh door 't Geloof tot God zijn opghetogen.
47 Hy lijdt met lijdtsaemheydt sijns Salichmaeckers kruys;
Hy schrickt om 's Heeren wil niet voor het helsch gespuys.
De vaste hoop van dat hy nae gheduldt sal wesen
In vreughde by sijn God, doet hem geen lijden vreesen.
48 Sijn ziel in deught volhardt, tot dat de doodt hem velt,
En 't Lichaem in het graff, de ziel by Gode stelt;
Van welcken hy verwacht, dat hy hem weer vereenen
Sal met een stercken bandt, en 't eeuwigh heyl verleenen.

De Heerlijcke Opstandinghe onses Salighmakers Iesu.

Canon a. 2. In een stem.
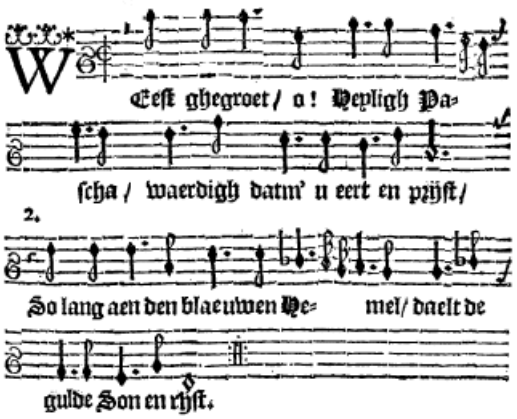
1. *W*Eest ghegroet, o! Heyligh Pascha, waerdigh datm' u eert en prijst,
2. So langh aen den blaeuwen He- mel, daelt de gulde Son en rijst.

Dit 's den dagh van overwinningh, waer in onsen Godt en Helt,
Doot en Duyvel heeft verwonnen, en ghebracht in sijn ghewelt.
Alles watmen vint in Hemel en op aerde*n* is vol vreucht.
Alles 't sy hoe out versleten en verkrompen wert verjeucht.
Ende nare droeve dagen, droevigh door ons Heylants doodt,

Sijn verkeert in blijde daghen, en de nacht in 't morghen-root;
't Morghen-root dat op komt daghen, en schiet stralen als van gout;
Dat verwelkomt onsen Heylant, die het alles heeft herbout.
Siet, de poort des Hemels open is met een uytnement licht,
En de Son, het oogh der Weerelt nu sijn ganghen hoogher richt.
En op dat den Heer der Heeren, niet te langh in 't nare graff
Rusten soude, spoeyts' haer vaerdigh, om te trecken 't rouw kleet aff
Van de droeve nacht; in 't duyster sy ghelijck een kaers verstreckt,
Om te lichten onsen Heylant, die nu eerst wiert op geweckt.
Met een soet en vrolijck wesen sich vertoont de lucht; met haer
Maecken oock des Hemels peerlen haren blijschap openbaer.
d'Aerde, die door guere koude, en door 't harde winterwe'er
Lach ghedoocken, beurt haer hooft op en verwellekomt haer Heer,
Met haer nieu ghewassen vruchten en ghewas; En yder hoff
Vlecht vyool-en-roose kransjens tot ons overwinners loff.
Al de velden werden graf-rijck, en alleynskens schietens' uyt
Geur'ghe knopjens als van peerlen, en voort al 't ghewas en kruyt.
Al 't ghewas der koude aerde, ons seer minnelijck toelacht.

't Schijnt dat selfs ghewas der Aerden onsen Godt uyt 't graff verwacht.
Het ghesayde gantsch verstorven, levend berst ter Aerden uyt;
En met volle vrucht beladen tijdigh uyt haer moeder spruyt,
En voorseyt den Ackerlieden, die vast bouwen op goe hoop,
Van 't ghezaeyde volle schuuren, als oock een veel grooter hoop.
't Wijngaert hout schreyt uyt sijn blyschap, soo wanneer 't onnodigh hout
Is ghesnoeyt, en soete wijnen sy van lucht en water brout;
Rijsende van 's moeders schorsse met een sacht en teere wol
Wert alleynskens 't suere trosje van de soete Wijnen vol.
En het opgheswollen druyfjen stelt tot baren le'en en schoot
En met haer gheworpen vruchten volt sy op een gantsche vloot.
Het gheboomte dat de koude kael gheschooren had van hooft,
Krijght nu weer sijn groene hayren, en staen vol van rijcker ooft.
Nooten, eycken, wilgenboome*n*, en voort allerley geboomt
Rijck van bloessem, en van vruchten, nauwelijcx haer blyschap toomt.
't Burgherlijcke Honigh byken me'e de soete lucht verlaet
Sijn Palleys, en met sijn Coningh was en Honigh soecken gaet.
Nu wert wederom gheroepen 't Vogeltjen tot sijn ghesangh,
Welckers aenghename keeltjen hielt het barre weer in dwangh

't Nachtegaeltje om sijn helder en verscheydenlijck gheluyt
Hoogh ghepreesen boven and'ren, tiereliert sijn deuntjens uyt:
En het voeght sijn soete keeltjen nae het speelen van de fluydt,
En sijn soete melodye tot vermaeck in d' ooren tuyt.
Kort; de danckbaerheyt der Weerelt die nu wederom verjeucht
Is ghetuyghe, dat ons Heylant is de oorsaeck van haer vreucht.
Dat haer over schoone gaven met d'opstandingh van ons Heer
Te gelijck zijn opgeschooten, en verkreghen d'oude eer.
Nademael nae 't bitter sterven onsen Heylant hel en doot
Heeft vertreden en verwonnen, oock met eenen 't zaet opschoot,
En kreegh volle vrucht en garven. Onsen Heylant triumpheert
Over Duyvel, doot en Helle; hy sijn gunst op Aerden keert.
Hem een winner van den afgront, nu geseten aen Gods hant,
Roemen, loven, prijsen, eeren, sterren, water, lucht, en lant.
Hy ghekruyst, ghedoot, begraven, doch verresen, Heerschappy
Heeft volkomen over alles, als oock Godt, waerom dat hy
Van al 't gheen' Godt heeft gheschapen wert ghepresen en ge-eert;
Yder schepsel tot sijn schepper sijn lof sanghen went en keert.
De verganckelijcke jaren, daghen, maenden, en al wat
Weesen heeft van Godt ontfangen, sijnen Heer met liefd' omvat.

HIerom juyghen wildernissen, dick van lommer, en het velt
Swangher van soo volle ayren, dat haer hooft ter aerden helt.
Hierom ist dat rijpe druyven van den slechten wijngaert ranck
U haer Schepper heym'lijck looven, en bewijsen loff en danck.
Dits de oorsaek dat de voog'le*n* u vergeten nimmermeer;
Maer tot u als onderhouder van de selven nemen keer.
Christe, Heylant van de Weerelt, en beloofden Conincks, Soon
Eerst gebooren van den Vader, nu gheseten op sijn throon.
Die van God zijt voortghekomen, en gheteelt van eeuwigheyt
Op een wijs, die gheen ter Weereldt uyt kan spreecken, soose leydt.
Een selfstandigh woort, en machtigh soo in wercken als in woort;
Ghy zijt Godt in alle eeuwen, alle loff u toebehoort.
God-gelijck, met Godt eenstemmigh, eeuwighlijck met Godt ghy leeft
U begin de gantsche Weerelt mede haer beginsel gheeft.
Gy vergaert de ongetoomde waterstrome*n* by malka'er:
Ghy omvat de gantsche aerde, en behoet ons alle ga'er.
U doorsightigh oogh schiet stralen; stralen waer door ghy doorsiet
Wat van menschen in 't verborghen, en in 't openbaer gheschiet.
Ghy zijt een volkomen Heylant, die het menschelijck gheslacht,
Gantsch versopen in de sonden, weder hebt te recht gebracht.
Die een sterff'lijck mensch ghebooren, zijt, om yder van 't verderff

Te verlossen, en te brengen tot besit van 't eeuwigh erff.
Ghy om onsent wil ghestorven zijnde, hebt voor ons bereyt
Door u doot, een wegh ten leven, en tot vaste saligheyt.
Ghy hebt door u bloet ge-opent 's Hemels voorhanck, soo dat wy
Met vrymoedigheydt toe treden door 't ghebedt, van sonden vry.
De verstaelde helsche banden, die wy vreesden, ghy verbreeckt;
En den afgront om u luyster selver nu in vreese steeckt.
Nu verdwijnen duysternissen, wegh ghedreven door u licht
Weg moet nu haer duyst're mantel en de nare nacht nu swicht.
Kort; o! goede Salighmaker u opstandingh heeft het al
We'er vernieuwt; en daerom juyghen wy met vreuchd' en loff gheschal.
't Dunckt my, dat ick van den Hemel roepen hoor met groot gheluydt,
Onsen Godt, en trouwen Vader, komt mijn Soon ten graven uyt:
Want den derden dagh op heden is verscheenen, daerom gaet
*U*yt het graff, want mijn ghetrouwheydt, u verrotten niet en laet.
'k Wil niet, dat u heyl'ghe leden langher blijven in der aerd;
Noch dat sulcken kost'len peerel, en juweel, een steen bewaerd.
't Voeght niet, dat mijn lieven Soone erffgenaem van 't eeuwigh rijck.
Langher sou bedolven legghen, als een Moordenaer in 't slijck.
't Past niet, dat hy, die verkooren is van my tot 's weerelts Heer,

Langer in het graff sou blijve*n* met v*er*smaetheyt en oneer
Sulcx ghy helden en vuyr vlammen, die gheduurigh zijt bereyt.
Tot mijn dienst daelt van den Hemel, siet waer hy begraven leyt.
Ruck den steen (hoe wel verzeghelt) van het graff, en maeckt ruym baen
Op dat mijn beminden Soone veyligh uyt het graff mach gaen.
Gord u leden met een Blicxem, en als doot ter Aerden slaet
Alle Goddeloose wachters, en al wat u teghenstaet.
Ghy, mijn Soone, krijgh we'er leven, en treet moedigh door de wacht
Want sy sonder my niet hebben teghen u ghewelt oft macht.
Laet de linne doecken legghen ende sweet doeck van u hooft,
Want sy dienen tot me'er reden, datmen u opstanding gh'looft.
Laet vry alle dinghen achter, ons ghenoegh is, dat ghy leeft:
Sonder u ist alles ydel, 't zy wat dat den mensch oock heeft.
Van u voeten doet de boeyen van de dicke duysternis:
En onsluyt de ys're banden van des doots gevanckenis
Laet u vriend'lijck aensicht lichten, brenght u wesen aen den dagh,
Op dat al de Weerelt 't helder licht van u aenschouwen magh;
Laet dien dagh in vreucht verand'ren, die ons door u sterven bracht
Herten-leet en groote droefheyt, die ons zielen heeft versmacht.
Maer, o! Machtigh overwinner, u opstandingh heeft vervult

Godt en Eng'len met verblijden, en de menschen, want ons schult
Hebt ghy Heyligh wegh-ghedraghen, en den mensch met Godt vereent.
Ghy de menschen door u leere, en u Gheest van sonden speent.
d'Afgront leyt vernielt, verslaghen; en haer macht gheweldeloos
Is; u doodt den doodt verwonnen heeft, als oock de Gheesten boos.
En de doot, die onversad'lijck spert haer holle keelen op.
En met menschelijcke leden propt tot walghens toe haer krop,
Is, o! God, u rooff gheworden, ghy ontreckt geweldelijck
Een ontelb'ren hoop van menschen, die den doodt ghevanckelijck
In haer kaecken hielt ghekluystert, en ghekerckert; teghen danck
Vanden doodt, die u ghelooven ghy o! Heer, maeckt vry en vranck.
En den boosen Gheest der Hellen ('t mach hem wesen lieff of leet)
Moet uytbraecken alle zielen, die hy had verslonden wreet.
*U*yt die al verslinde tanden van dien Helschen Tygher haelt
Ghy onnosel lam de schapen van den rechten wegh gedwaelt.
Hierom in den hoogen Hemel gy als overwinner praelt,
Met u stercke krijghsbanieren; en ver boven and're staelt.
't Graff dat yder een doet schricken heeft ghegheven al het gheen
Dat sy by haer had besloten, en ghevanghen, groot of kleen.

Daer de felle doodt op mickten, en star-ooghden met haer schicht;
Keeren door u gunst nae 't leven, dat ghestadigh duurt, 't gesicht.
Heyligh Coninck; siet het teecken van u overwinningh blinckt,
Soo wanneer een suyver lichaem in het Heyligh water sinckt.
Door 't indomp'len van het water, of besprengen wert den doot
Van de sonden aenghewesen, die ons in het graff besloodt
Van u gramschap seer verbolghen. Alsmen uyt het water gaet,
Is een teecken, dat ghy van ons suyvert het voorleden quaet:
Datmen uyt den doot der sonden opstaet, om u heyligheydt
Te beleven, en door desen te be-erven saligheyt.
Machtigh Vorst, en Heer der Heeren vol van alle goedigheydt,
Gheeff, dat dese opstandingh ons tot alle deucht bereyt.
Laet u Heyl'gen Geest ons stercken in het goede. Weert de sond
*U*yt ons wanckelbare zielen. Gun dat beyde hert en mond
U ghehoorsaem zy, en prijse. Ons bewaer voor Satans list,
En voor alles wat ons zielen listigh tot de sonden hist.
Gun dat wy in 't goet volharden, tot dat ons de felle doodt
Ruck uyt 't leven, en de ziele van haer Aertsche hut ontbloot.
Laet o! Heer, geen eeuwigh, rotten onse zielen tasten an;
Laet ons wederom tot 't leven, en volkomen vreucht opstaen:

Op dat yder, die u trouw'lijck nae u wetten heeft ghedient
Magh ghemeensaemlijck besitten u vermaeck als goede vrient.

De Hemelvaert Christi.

Zangh: Si vous me voulez guerir, ofte: Aldus.
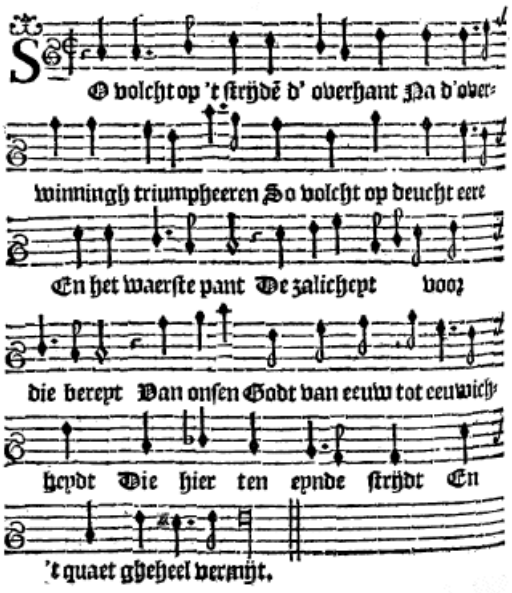
O volcht op 't ſtrÿdē d' overhant Na d'over-
winningh triumpheeren So volcht op deucht eere
En het waerſte pant De zalicheyt voor
die bereyt Van onſen Godt van eeuw tot eeuwich-
heydt Die hier ten eynde ſtrÿdt En
't quaet gheheel vermÿt.

*S*O volcht op 't strijde*n* d' overhant
Na d'overwinningh triumpheeren
So volcht op deucht eere
En het waerste pant
De zalicheyt voor die bereyt
Van onsen Godt van eeuw tot eeuwighheydt
Die hier ten eynde strijdt
En 't quaet gheheel vermijt.

2 Siet daer ons Helt komt aenghegaen
Met lau'ren-krans om 't hooft ghehanghen,
En hy sleept ghevanghen
Met kracht, achter aen
Sijn koetz gheboeyt, de Hel en doodt
En gheesten boos. Hy brencht die in den noot,
Die heftigh ons bestre'en:
En meenich sleepten he'en.
3 Haer kracht is nu gheweldeloos,
Haer list ontdeckt; sy sijn aen banden
Vast ons snoo vyanden
En den Duyvel boos
In dien ghy haer niet by en staet,
Sy sijn gantsch sonder kracht in haren raet
Tam sijn sy, maer haer hert
Blijft noch in 't quaet verwert.
4 Ey siet, ey siet, wat een ghedrangh
Van Eng'len swiert rontom hem heenen;
Met haer oock vereenen
Met seer soeten sangh
De Heyl'ghen, door het sterck ghewelt
Des banghen Doodts ter neder eerst ghevelt:
Maer door ons Heylants kracht,
We'erom in 't licht ghebracht.
5 Sy vlieghen onsen Heer om 't lijff
Als een gheswerm van soete byen,
En met hem verbly'en.
En sy roepen stijff,
Den Coningh leeff, den Coningh leeff:
Een yder hem behoorlijck' eere gheeff.
Hy ist, die door sijn strijdt.
Van Doodt en Hel ons vrijt.
6 Ey! siet doch eens met wat ghedruys,
Met wat verheugingh vli'en die Gheesten:
Elck wil zijn van d'eersten
Aen Gods Hemelsch huys.

Elck roept, verheft u deuren nu:
's Hemels Gulde poorten opent u.
Ghy Eng'len maeckt ruym baen;
Laet onsen Heldt ingaen.
7 Verwelkomt met een soete stem
Hem, die den Satan heeft verslaghen,
En hem heeft ghedraghen
In seer droeve klem.
Singh; Doot, waer is u prickel? Hel
U winningh? Sondt waer is u straffe fel?
U Heer ay loff, alleen:
Ghy hebt al vertre'en.
8 Ghelijck de gulde Son breeckt door
De duysterheyt, en goude stralen
Door de lucht laet dalen;
Soo komt d'Engh'len Choor
Verselt met 's Vaders Majesteyt
Den Hemel aff, die door de duysterheyt,
Sijn stralen van sich schiet:
En dit sijn Soon ghebiet.
9 Treet in, treet in manhafte Soon,
Nu ghy ghedempt nae mijn behaghen
Hebt all' Helsche plaghen,
Erft mijn gulden Throon.
Bekleet mijn stercken bant.
Hout alle boosen aen u stercken bant.
Regheert in eeuwigheyt,
Vol aller heerlijckheydt.
10 *U* Enghelen, zy me'e gheseyt,
Nae al sijn wetten leent u ooren:
Wilt hem noyt verstooren.
Hem ghehoorsaemheyt
Gheeft al ghy die op Aerden woont.
Hy straft het quaet, en oock het goede loont.
Op dese stem hy trat.
In 's Vaders schoone stat.

11 Treurt niet, o! Christen hert, treurt niet,
Schoon dat hy is van u ghevaren
By der Eng'len scharen:
Hy noyt Heyl'ghen liet
In noot. Sijn Gheest, vertroost: Hy keert
We'erom te sijner tijt, en die hem eert,
Sterft niet in eeuwigheyt:
Maer krijgt Gods Heerlijckheyt.

Uyt-deelinghe des H. Geests.

Zangh:
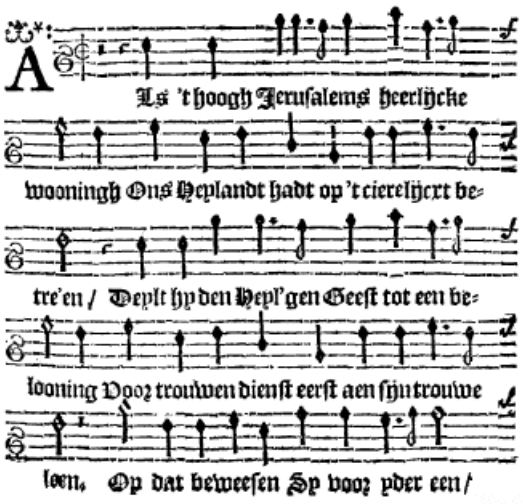
ALs 't hoogh Jerusalems heerlijcke
wooningh Ons Heylandt hadt op 't cierelijckt be-
tre'en / Deylt hy den Heyl'gen Geest tot een be-
looning Voor trouwen dienst eerst aen sijn trouwe
loon. Op dat beweesen Sy voor yder een /

*A*Ls 't hoogh Jerusalems heerlijcke wooningh
Ons Heylandt hadt op 't cierelijcke betre'en,
Deylt hy den Heyl'gen Geest tot een belooning
Voor trouwen dienst eerst aen sijn trouwe loon.
Op dat beweesen
Sy voor yder een,
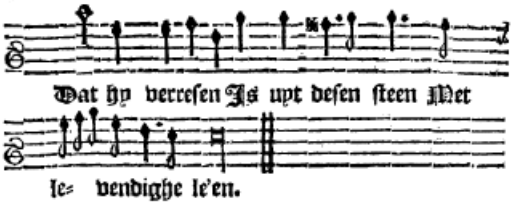
Dat hy verresen
Is uyt desen steen
Met le- vendighe le'en.

2 Dat oock een yder mensch mach seecker weten,
(Op dat van hem ons Heylant zy ghedient)
Dat Jesu zy de grootste der Propheten,
Gods liefste Soon en aller trouwsten vrient.
De Heer der Heeren
Gheeft gheen saligheydt,
Die sijn volck keeren
Van de Heyligheydt,
Die haer ten leven leyt.
3 Tot een bewijs van dat hy hadt ghesonden
't Belooffde goet, den Goddelijcken Geest;
Hy teeckens geeft, waer aen dat ondervonden
De waerheyt is van yder een geweest.
Hy oor en ooghen
Heel verseeckert heeft,
Dat het gheen looghen
Sijn, het gheen hy gheeft,
Die eeuwigh eeuwigh leeft.
4 Een Goddelijcken wint komt snel ghevloghen
Den hooghen Hemel aff, en vult de zael
Daer yder sat met sinnen opghetoghen
Tot Jesum en haer Godt; die s' altemael
In 't hert aenbaden
Met aendachtigheyt,
Dat sijn ghenaden
Voor haer toebereyt
Haer werden toegheseyt

5 Op elck van haer saeght ghy ghedeylde tonghen
Het vuyr ghelijck, ordentelijck ghestelt,
Waer door in haer de gaven Gods ontsprongen,
Den Heyl'ghen Gheest, die alle sonden velt.
Sy alle spraecken
Van het wonder werck,
Dat Godt gingh maecken
Door sijn arm seer sterck
Tot bouwingh van sijn kerck.
6 So haest dit werck ge-eyndight was, gedrongen
Komt d'Eng'le*n* Choor, met harp, phiool, en luyt
En sy tot loff ons Salighmakers songhen
Sijn stercke trouw, en wijse goetheyt uyt.
U zy de Eere
Ghy tot 's menschen goet
Van haer niet keeren
Wilt u Gheest seer soet
Die haer voor 't quaet behoef.
7 Ghy geeft u Geest, die ons kan waerheyt leeren,
Die loghentael en Satans listen breeckt;
Die 's menschen hert tot deuchden kan bekeeren,
En hem vertroost als hy in lijden steeckt.
Die de vertzaeghden
Gheeft kloeckmoedigheyt,
Jongh' en bedaeghden
Goe voorsichtigheyt,
In alle teghenheydt.
8 Die laeuwe vuyrigh maeckt in heyl'ghe zeden
En sonden van ons keert, en ons verlicht.
En die van 't Heyl, verseeckert Christi leden:
Die ons port aen tot Gheestelijcke plicht.
Die in het strijden
Nimmermeer verlaet;
Die ons verblijden
Doet, alst qualijck gaet;
En in ons doot by staet.

9 Die 't Goddelijck geslacht en deucht betrachters
In ware liefd' met Godt in vreucht vereent;
Die van hem wijst de spotters en verachters
En eeuwigh bant uyt d' Hemelsche Ghemeent.
Die alle vroomen
Door sijn kracht bevrijt
Voor harde stroomen,
En van alle strijt,
Die een quaet doender lijt.
10 *U* loff behoort van eeuw' tot eeuwigheden,
Om 'twonderwerck, dat gy nu hebt gemaeckt
Wat menschen oyt of Engelen dit deden?
Wie isser oyt op staende voet gheraeckt
Aen soo veel talen
In den hooghsten graet?
Dat hy verhalen
Kon met wijsen praet
U Goddelijcke staet?
11 Op dit ghesangh der Hemelsche heyrscharen
Wiens schel geluyt oock d'aerden hadt vervult
Quam aengetre'en een hoop van Gods dienaren
Met reyn ghelooff, en ware lieffd doorzult;
En met een luyts keelen
Sy 't saem riepen, Heer,
Wilt oock uytdeelen
Om u naem en eer,
U gaven min of meer.
12 Sy zijn verhoort. En Goddelijcke stroomen
Des heyl'ge*n* Geests sijn in haer schoot gevloeyt
Die stem is oock den Hemel afghekomen;
Mijn volck in hoop, gelooff, en liefde groeyt;
Soo sult ghy erven
Van my Godes Soon
Selfs tot u sterven
Dese gaven schoon.
Ghedaelt uyt 's Vaders Throon.

Hoemen Godt eeren moet.

Zangh: Aenhoort ghy Dochters en Ionghmans al.
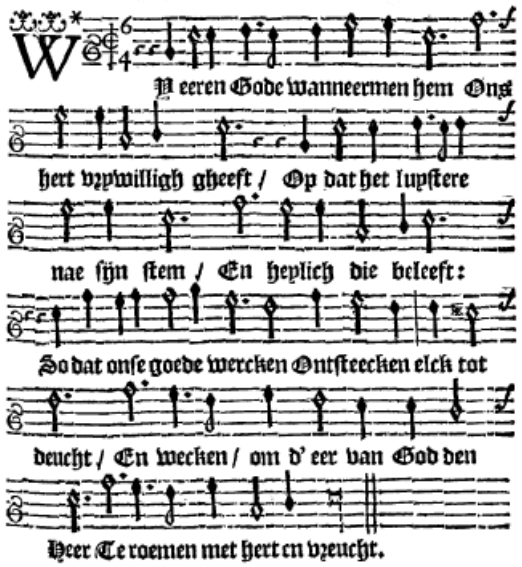
W eeren Gode wanneermen hem Ons
hert vrywilligh gheeft / Op dat het luystere
nae sijn stem / En heylich die beleeft:
So dat onse goede wercken Ontsteecken elck tot
deucht / En wecken / om d' eer van God den
Heer Te roemen met hert en vreucht.

*W*Y eeren Gode wanneermen hem
Ons hert vrywilligh gheeft,
Op dat het luystere nae sijn stem,
En heylich die beleeft:
So dat onse goede wercken
Ontsteecken elck tot deucht,
En wecken, om d' eer van God den Heer
Te roemen met hert en vreucht.

2 Wanneermen gantschelijck Godt vertrouwt,
Al schijnt hy veer te zijn;
En onse ziele op 't hoogst, benout,
Met schrickelijcke pijn.
Die als alle hulp is hulp'loos,

By-stant van Godt verwacht:
En dit gheloof heeft,
Dat Godt troost gheeft.
Als 't minst schijnt, Gods eer betracht.
3 Die sijnen Schepper alleenigh smeeckt
Wanneer hy is in noot,
En troosteloos in veel droefheyt steeckt,
Maeckt Godes eere groot.
Hy kent door sijn ernstigh bidden
Godt voor een machtigh Godt,
Voor wijs, en oock goet,
Die troost, en voedt
Welck leven nae sijn ghebodt.
4 Hy sal oock eeren Gods liefste Soon,
Die boven al hem vreest:
Soo dat hy wandelt in sijn gheboon,
En neerstighlijck die leeft.
Op dat hy niet anders doende
Op sigh hael 's Heeren straff.
Wie Godt niet ontsiet
Maer mensch, gheniet
Noyt 't gheene Godt vroomen gaff.
5 Als ghy gheen dinghen (hoe lief 's oock zijn)
Mint boven uwen Godt.
Maer alles achter voor yd'le schijn
By Godt en zijn ghebodt;
Soo dat ghy u lust laet blijcken,
Te quijten eer u lant,
En vrienden, en goet,
Jae selfs u bloet,
Dan dat Gods eer raeckt ter schant.
6 Al wie den Heere soo ernstigh eert,
Godt hertelijck hem mint:
Hy krijght van Gode wat hy begheert
Godt houdt hem voor sijn kint.
Soo de menschen hem verachten,

Het sal sijn eer niet schaen,
Soo hyse niet schent;
Maer soo vol-ent,
Dat hy mach deuchts-kroon ontfaen.

's Kints plicht aen d' Ouders.

Zangh: Wanneer de Son haer paerden ment.
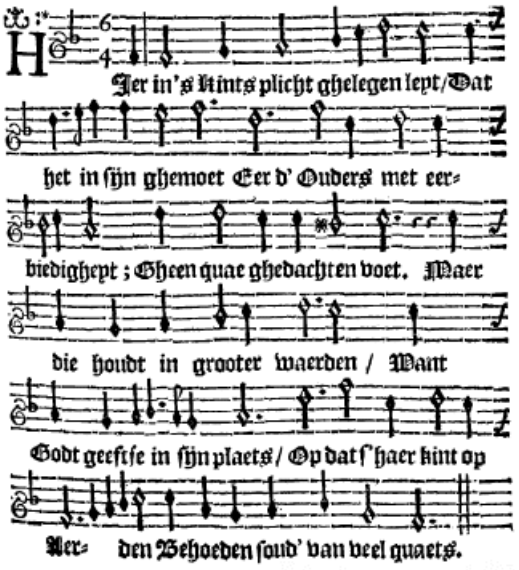
Hier in's Kints plicht ghelegen lept/Dat
het in sijn ghemoet Eer d' Ouders met eer-
biedighept; Gheen quae ghedachten voet. Maer
die houdt in grooter waerden / Want
Godt geefse in sijn plaets / Op dat s' haer kint op
Aer- den Behoeden soud' van veel quaets.

*H*Ier in 's Kints plicht ghelegen leyt,
Dat het in sijn ghemoet
Eer d' Ouders met eerbiedigheyt;
Gheen quae ghedachten voet.
Maer die houdt in grooter waerden,
Want Godt geeftse in sijn plaets,
Op dat s' haer kint op Aer- den
Behoeden soud' van veel quaets.

2 Hy spotte met sijn Ouders niet,
Als sy yet kints bestaen.
Dat d' Ouders van haer kint gheschiet,
Wert me'e het kint ghedaen.
Vloeckt u Moeder noch u Vader,
Ghy soud niet ontschuldigh zijn:
Gods roed' is sulcke nader
Dan 's Heeren gunst en aenschijn.
3 Hy maeckt met d' ouders gheen ghekijff,
Schoon dat hy beter weet:
Veel liever hy de mintste blijff.
Hy doet haer nimmer leet.
Seggen sy yet onwaerachtigh,
Hy beleeft haer beter leert.
Noyt maeckt hys' leughenachtigh:
Hy maeckt dat haer yder eert.
4 Ontfanghtse met een bly ghelaet,
Wanneer sy tot u gaen.
Onthaeltse nae u macht en staet:
En setse boven aen.
Hebben sy yets goets bedreven,
Volght daer in haer treden nae.
Heeft Godt haer Schat ghegheven,
Niet roeye o! Doodt, komt drae.
5 Besoeckt Godt haer met teghenheyt
In haren ouden dach;
Vertroostse met blymoedigheyt;
En soo oft Godt aensach.
Raecken sy in een arm leven,
Gheeft met vreucht haer onderhout.
Die d' Ouders nootdruft gheven,
Sal Godt loonen hondertvout.
6 Wanneer de doot haer van u scheyt,
Haer eerelijck begraeft.
Beschreyt haer doot met machtigheydt.
Voorts nae haer deuchden draeft.

Kort: wilt soo u Ouders eeren,
Dat ghy meer u Schepper eert;
Want van Godt den Heer der Heeren
Elck krijghen moet, wat hy begheert.

Hoe veer den Eed een Christen verbindt.

Zangh: Granida Princesse.
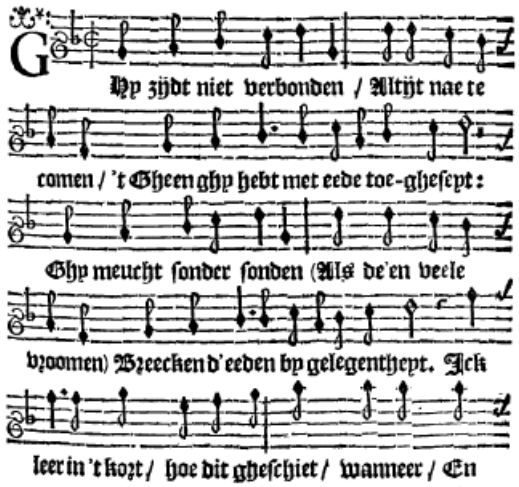
Hp zijdt niet verbonden / Altijt nae te
comen / 't Gheen ghp hebt met eede toe-gheſeyt:
Ghp meucht ſonder ſonden (Als de'en veele
vroomen) Breecken d'eeden bp gelegentheyt. Ick
leer in 't kozt / hoe dit gheſchiet / wanneer / En

*G*Hy zijdt niet verbonden,
Altijt nae te comen,
't Gheen ghy hebt met eede toe-gheseyt:
Ghy meucht sonder sonden
(Als de'en veele vroomen)
Breecken d'eeden by gelegentheyt.
Ick leer in 't kort, hoe dit gheschiet, wanneer,
En

wanneer niet, waer in, met de Goddelijcke leer.

2 Hebt ghy yet ghesproocken
En versterckt met eeden,
't Maeckt u vast te komen tot de daet,
Als daer door, ghebroocken
Niet wert, of vertreden
Godes recht, en Goddelijcke staet.
Volbrenght u woort, al sou het schaen u goet.
Een yder het hou Gods eer voor hooghst in sijn gemoet.
3 Wilt by Godt niet sweeren,
Om soo yet te pleghen,
Dat Godt haet, u naesten soude schaen.
Ist gheschiet? Wilt keeren
Van u quade weghen,
Sy doen wel, die 't doolpat niet uytgaen.
Al hadt ghy duysentmael een quaet opset;
't Dient echter niet ghedaen, so 't verbied des Heeren Wet.
4 Wilt gheen eeden houwen,
Welckers doen sou strecken
Tot naedeel van deucht, en 't Vaderlant.
't Doen dat soud' u rouwen,
En u schand verwecken.
Soo te doen de vreucht uyt 't hert verbant.
't Ghemeene best gae boven u profijt.
Hy lijdt by Godt gheen schae, die om deucht hier schade lijt.
5 Indien een van beyden
d' Eed komt te verbreecken,
Waer door onderlingh yet was belooft:
Machmen oock uytscheyden,
Sonder teghenspreecken,

Want Gods eer wert daerme'e niet verdooft.
Dewijl ghy verder niet gheswooren hadt,
Dan dat u mede - maet soude wand'len 't eyghen padt.

God der Krancken toevlucht.

Zangh: Ballet, of 'k Voelde 't hertje Blaken.
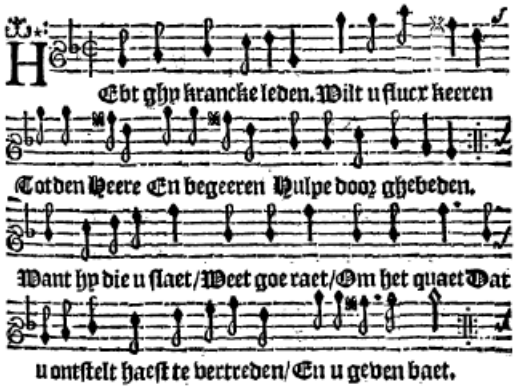
Hebt ghy krancke leden. Wilt u flucx keeren
Tot den Heere En begeeren Hulpe door ghebeden.
Want hy die u slaet/Weet goe raet/Om het quaet Dat
u ontstelt haest te vertreden/En u geven baet.

*H*Ebt ghy krancke leden.
Wilt u flucx keeren
Tot den Heere
En begeeren
Hulpe door ghebeden.
Want hy die u slaet,
Weet goe raet,
Om het quaet
Dat u ontstelt haest te vertreden,
En u geven baet.

2 Besight soo kruyts-krachten
Dat ghy ghestadigh
Godt ghenadigh
En weldadigh
Houdt in u ghedachten.
Baet een dranck oock yet
Als Godt niet

U verdriet
Door sijn goetheydt wil versachten;
Of u sijn hulp aenbiet?
3 Wilt door kranckheyt leeren
De sonden laten
En oock haten:
Gaet deuchts-straten
Wilt u Schepper eeren
Soo sal haest ellent
Sijn ghewent
Jae ghe-ent.
Hy sal Gods troost niet ontbeeren
Die Godt voor hulper kent.
4 Wilt nae die niet hooren,
Die helpt door spreecken,
Of door teecken
De ghebreecken:
Ghy soudt Godt verstooren.
Gheen woort (hoe bedacht)
Heeft die kracht
Of die macht
Dat het soud' de kranckheyt smooren:
Dit kan Godt die 't al wracht.
5 Het zijn Duyvels vonden,
Om ons gheloove
Te verdooven,
Dat van boven
Godt ons heeft ghesonden.
Die Slangh vroegh en laet
Daer nae staet,
Dat gh' in 't quaet
Veer van Godt mooght zijn ghevonden.
Mijdt dan sulcks helsch verraet.
6 't Woort is niet ghegheven
Tot Medicijne,
Om 's lijfs pijne

Te verdwijnen;
Maer om vroom te leven.
Door het woort alleen
Heeft Godt gheen
Krancke leen
Frisch ghemaeckt: maer oock beneven
Was Gods macht by sijn reen.
7 Stelt ghy gheen vertrouwen
In kruys of talen,
('t Sal niet dwalen)
*U*we qualen
Sult ghy noch behouwen.
Christen, dit vermijt:
Bidt en lijdt.
Godt in tijt
Sal u doen sijn gunst aenschouwen
En sonden schelden quijt.

Dienstboden ampt.

Zangh: Princesse siet ick kom by nacht.
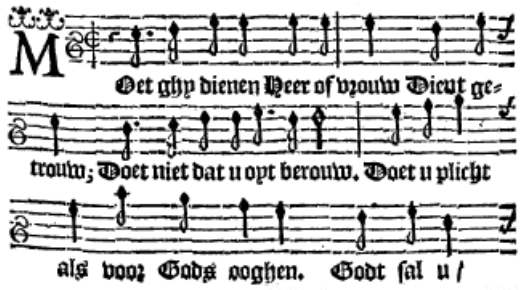
*M*Oet ghy dienen Heer of vrouw
Dient getrouw;
Doet niet dat u oyt berouw.
Doet u plicht als voor Gods ooghen.
Godt sal u,

dan of nu
Seer hoogh verhooghen.

2 Wacht u, dat gh' haer heym'lijckheyt
Niet verspreyt:
Brenght haer in gheen swarigheydt.
Noyt sal u het swijghen schaden:
Maer men sal om 't ghekal
Een knecht versmaden.
3 Geeff quae tonghen gheen ghehoor,
Die versmoor.
Staet u Meesters eere voor.
't Gheen ghy meucht wilt dat verschoonen.
Doen sy quaet, wilt uyt haet
Dat elck niet toonen.
4 Wacht u van ontrouwigheyt,
Haer niet vleyt
In haer teghenwoordigheyt.
Wilt haer niet in sonden streelen;
Die quaet doet, en die 't voedt,
Aen een straff deelen.
5 Spoedt u werck met alle vlijt.
Spilt gheen tijt,
Die soo schightigh henen glijt.
Soo sy u wat swaers oplegghen
Wilt niet veel met krackeel
Daer teghen segghen.
6 Soo haer in haer af zijn yet
Scha gheschiet,
Wilt het weeren soo ghy 't siet.
Wilt voor 't haer als 't uwe spreecken.
Sijt vervult met ghedult
In haer ghebreecken.
7 Als u Meester yet verhaelt
Of vertaelt

Daer sijn wetenschap in dwaelt:
Wilt gheen leughens hem aentijghen,
Maer ghedenckt, noyt en krenckt
Het tijdigh swijghen.
Weet ghy beter, seght u Heer
Doch wanneer
Tijdigh is of sijn begheer.
Wilt hem niet voor elck beschamen.
Gheeft hem eer; maer vry meer
Gods Heyl'ghe Namen.

Sich selfs overwinningh.

Zangh: Helas! Alcander helas!
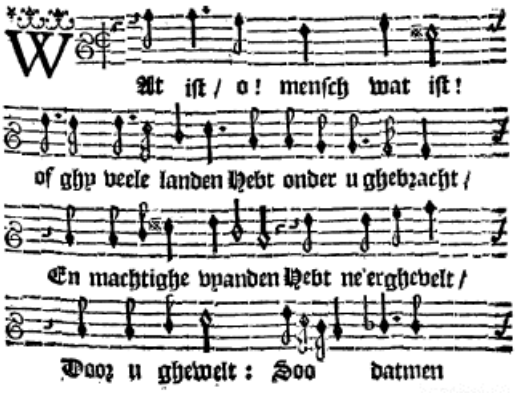
Wat ist / o! mensch wat ist!
of ghy veele landen Hebt onder u ghebracht /
En machtighe vyanden Hebt ne'erghevelt /
Door u ghewelt: Soo datmen

*W*At ist, o! mensch wat ist! of ghy veel landen
Hebt onder u ghebracht,
En machtighe vyanden
Hebt ne'erghevelt,
Door u ghewelt:
Soo datmen
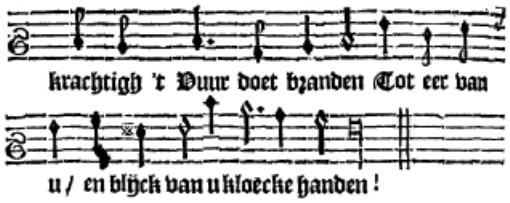
krachtigh 't Vuur doet branden
Tot eer van u, en blijck van u kloecke handen!
2 Wat is het of 't gheluyt van u vroome daden
Tot aen de wolcke dringht,
En dat 't gheluyt der menschen,
U lof met vreucht,
En groot gheneucht,
*U*ytschreyt ende singht,
Boven wenschen,
Om dat ghy haer verlost van die haer vertraden?
3 't Is al maer ydelheyt, en een droom der droomen,
Een roock, die haest verswint,
Een kittelingh der ooren;
Soo ghy niet 't quaet
Dat zielen schaet,
Met kracht onderwint
Te versmooren,
En quade driften en sonden te betoomen.
4 Wat ist? of gy een stadt door u macht kond winnen,
En vryheyt door het swaert
Hebt kloeckelijck verkreghen:
Ghy zijt niet vry.
Indien dat ghy
Schrickt, of sijt vervaert,
Of verleghen,
Dat quaet te roeyen uyt, dat schae doet van binnen?
5 Mach oock dat volck den naem van een vry volck draghen?
Die rust heeft buyten 't lant,

Maer midden in de steden
Leven in veel
Twist en krackeel,
Soo dat selfs niemant
Haeckt nae vreden,
En om de onrust uyt het lant te verjaghen?
6 Hy die hem selfs verwint, is veel meer te achten,
Dan die sijn vyant slaet:
Dit konnen oock de beeren.
Twist u ghemoet,
't Sy wat ghy doet,
Godt prijst niet u daet.
Kondt ghy u Heeren,
En 't quaet verwinnen, ghy hebt heyls-kroon te wachten.
7 Een machtich legher-vorst pooght sigh vooght te maecken
Van 't gheen dat sterckste is.
Wilt ghy u meester werden?
Van daer begint,
Dat ghy 't quaetst vint.
Weert ziels duysternis.
Wilt volherden;
Waeckt staegh in 't goet, soo sal u gheen vyant naecken.

Reys-onderwijs.

Zangh: Beaux jeux agreables Tirans.
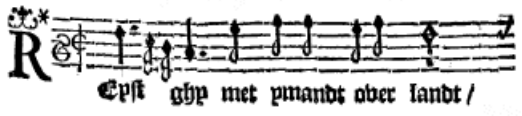
*R*Eyst ghy met ymandt over landt,
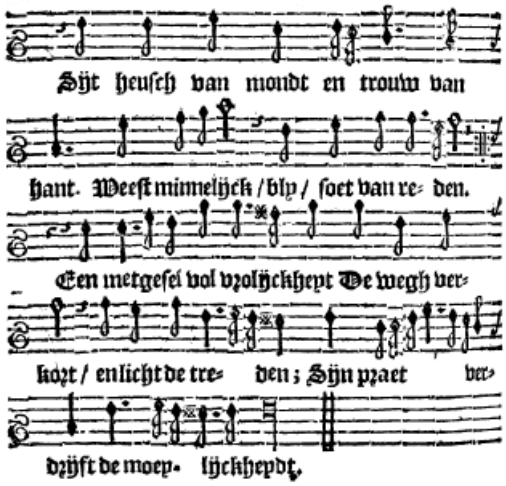
Sijt heusch van mondt en trouw van
hant. Weest minnelijck / bly / soet van re- den.
Een metgesel vol vrolijckheyt De wegh ver-
kort / en licht de tre- den; Sijn praet ver-
drijft de moey- lijckheydt.

Sijt heusch van mondt en trouw van hant.
Weest minnelijck, bly, soet van re- den.
Een metgesel vol vrolijckheyt
De wegh verkort, en licht de tre- den;
Sijn praet verdrijft de moey- lijckheydt.

2 Gaet ghy met een uytsteeckent Heer:
Of ouden man, soo gheeftse eer:
Laet haer de rechterhant bekleden.
Wilt niet te rasse ganghen gaen,
En maeckt haer niet vermoeyt van leden;
Wanneer sy rusten, blijft oock staen.
3 Wanneer dat ghy te samen praet,
Sijt niet luytruchtigh langhs de straet;
Ghy spreeckt met menschen, niet met wolven.
Spreeckt stadigh 't gheen dat stichtingh gheeft.
Verswijght het quaet, of houd bedolven,
Dat eenigh mensch bedreven heeft.
4 Ruymt plaets een yder die u moet.
Stoot niet als Beesten met de voet:
Dit voeght gheen mensch, maer wilde dieren.

Wilt niemants kleet baldadighlijck
   Met eenigh vuyl of slijck ontcieren:
Want dat en waer niet deughdelijck.
5 Ontmoet u eenigh vreemdelingh;
Wijst hem de wegh voor alle dingh
   (Soo ghy die weet) met goe manieren.
En soo hy vraeght nae meer bescheyt:
   Seght soo het is; laet hem niet swieren
Van 't een op 't aer in eensaemheydt.
6 Eert alle die ghy eeren moet.
Groet ymant u, hem weder groet.
   De groetenis kan vrientschap maecken.
't Gheeft blijck van goe gheneghentheyt.
   Door 't groeten wenschtmen u goe' saecken.
Die groet, betoont sijn ned'righeyt.
7 Spoeyt u voor 't duyster onder dack;
Licht krijght ghy anders onghemack
   Van het gheboeft of droncken mannen.
Verfrischt ghy u vermoeyde le'en?
't Is wel: doch wilt niet veel uytspannen
   Maer spoeyt u fris en rasch ter been.

Lichtvaerdigh Oordeel.

Zangh: Laura sat laest by de Beeck.
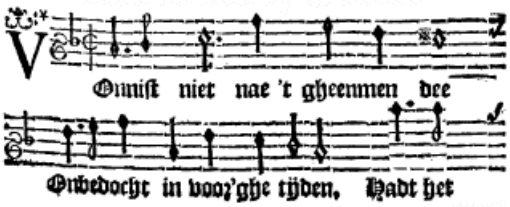
*V*Onnist niet nae 't gheenmen dee
Onbedocht in voor'ghe tijden.
Hadt het
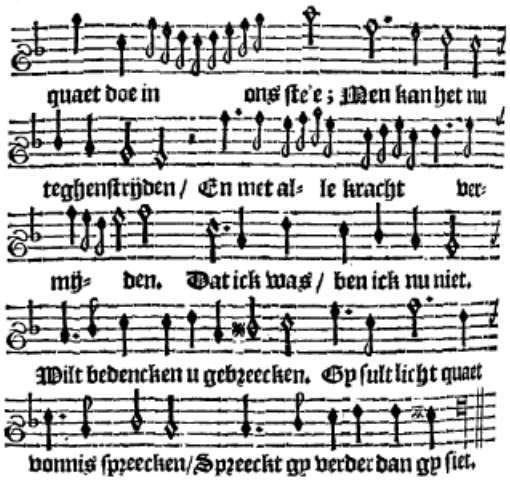
quaet doe in ons ſte'e; Men kan het nu
teghenſtrijden / En met al- le kracht ver-
mij- den. Dat ick was / ben ick nu niet.
Wilt bedencken u gebreecken. Gy ſult licht quaet
vonnis ſpreecken/Spreeckt gy verder dan gy ſiet.

quaet doe in ons ste'e;
Men kan het nu teghenstrijden,
En met al- le kracht vermij- den.
Dat ick was, ben ick nu niet.
Wilt bedencken u gebreecken.
Gy sult licht quaet vonnis spreecken,
Spreeckt gy verder dan gy siet.

2 Wijst gheen oordeel nae de pijn
Die den mensch kan overkomen:
Want voorwaer het kan wel zijn,
Dat sy sijn van 't tal der vroomen,
Die de sonden meest intoomen.
Het en gaet niet altijt wis,
Dat de sondaers souden wesen,
Of min dan die d'Heere vreesen,
Welcken treft gheen droeffenis.
3 Heeftmen eenigh quaet ghedaen,
Acht ons niet Gods gunst onwaerdigh.
Kond ghy oock gheen feyl begaen?
Onsen Godt is gantsch goetaerdigh,
Voor de menschen recht boetvaerdigh.
Vonnist niet eens anders knecht,

't Sy hy staen mocht off oock vallen:
Godt, den rechter van ons allen,
Spreecken sal het oordeel recht.
4 Nimmer noemt het goeden quaet;
't Wijffelachtigh recht wilt duyden.
Meet gheen kleyn met groote maet,
Dit en past gheen Christen luyden,
Die niet volghen sinne-buyden;
Maer haer Heylants wijsen raet.
Hebt ghy erghens in mishaghen,
Wilt het over straet niet draghen:
Seght den doender, dat hy 't laet.
5 Even soo ghy andr' in-meet,
Wert u weder in-ghemeten.
Openbaert ghy 's naestens leet?
't *U*we wert oock niet vergheten.
Smijt ghy? ghy wert weer ghesmeten:
Ist niet hier, het is hier nae.
Prijst ghy? men sal u groot maecken.
Laeckt ghy? men sal u oock laecken.
Die wel doet, volght Godts ghenae.

't Recht ghebruyck van de vijf Sinnen.
't Ghesicht.

Zangh: Eerste Carileen.

*H*Et ghesicht
Kan ons tot kennis
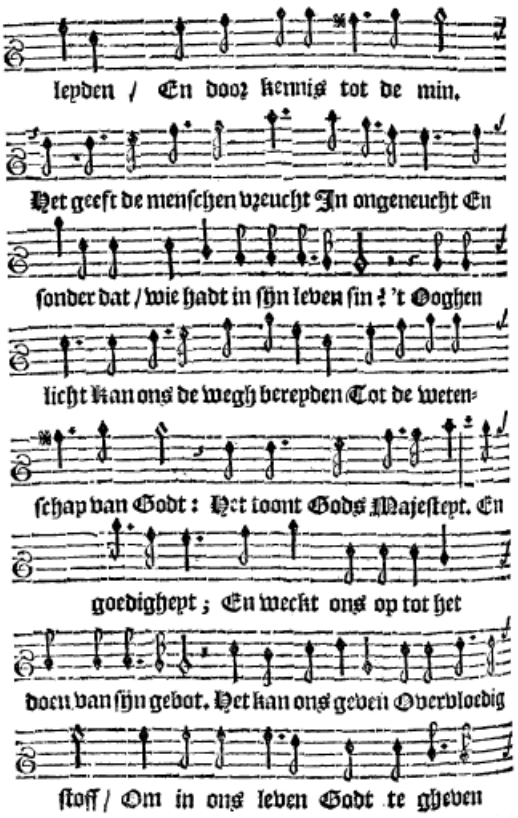
leyden / En door kennis tot de min.
Het geeft de menschen vreucht In ongeneucht En
sonder dat / wie hadt in sijn leven sin? 't Ooghen
licht kan ons de wegh berepden Tot de weten-
schap van Godt: Het toont Gods Majesteyt. En
goedigheyt; En weckt ons op tot het
doen van sijn gebot. Het kan ons geven Overvloedig
stoff / Om in ons leven Godt te gheven

leyden,
En door kennis tot de min.
Het geeft de menschen vreucht
In ongeneucht
En sonder dat, wie hadt in sijn leven sin?
't Ooghen licht
Kan ons de wegh bereyden
Tot de wetenschap van Godt:
Het toont Gods Majesteyt.
En goedigheyt;
En weckt ons op tot het doen van sijn gebot.
Het kan ons geven
Overvloedig stoff,
Om in ons leven Godt te gheven
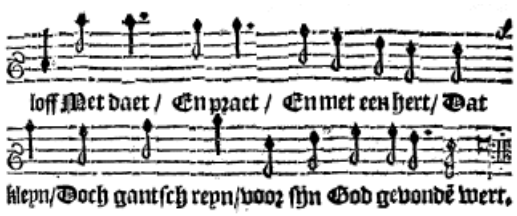
loff
Met daet,
En praet,
En met een hert,
Dat kleyn,
Doch gantsch reyn, voor sijn God gevonde*n* wert.

2 Door de strael
Der ooghen, kanmen mercken
Het verciersel van Gods werck;
En onse nietigheyt,
En ydelheydt,
En Gods rechterhant in 't bouwen wijs en sterck.
Die Eenmael
Dit alles wilde wercken
Tot ons nut en tot playsier:
Voor ons, die droomen zijn
Voor Gods aenschijn:
Die niet konnen gheven aen Godt goedertier.
Jae die door sonden
Teghen Godt misdaen,
Waert zijn bevonden,
Van hem heen te gaen,
Tot straff,
Nae 't graff,
Daer d' Helsche pijn,
En klaght
Dagh noch nacht
Noyt sal afghekortet zijn.
3 Dit gheeft re'en,
Dat yder een sijn ooghen
Tot Godt opghetooghen hou:
En Gods miltdadigheyt
Met danckbaerheyt

Verhal', en dien God gelijck een knecht getrou,
Ziel en le'en
Hout die voor Godt gheboghen,
En sijn oogh siet op Gods Wet:
Nae 't allerhooghste hoogh
Staert staegh sijn oogh.
Sijn leven en vreughd' is in Gods licht gheset.
Dits sijn begheeren,
Steets te sien dien Heer,
Die hem gingh eeren
Met soo grooten eer,
Hy draeyt,
En swaeyt,
Sijn oogh van 't gheen
't Welck moght
Onbedocht,
Hem het duyst're padt doen tre'en.

't Ghehoor.

Zangh: Tweede Carileen; Of spoet u Voetjens &c.
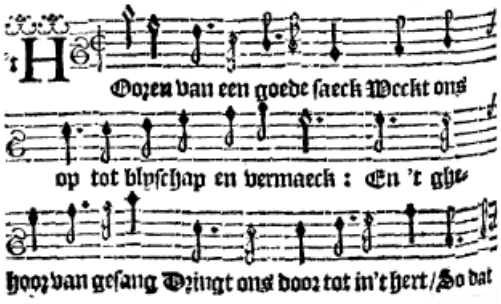
Hooren van een goede saeck Weckt ons
op tot blyschap en vermaeck : En 't ghe
hoor van gesang Dringt ons door tot in't hert / So dat

't *H*Ooren van een goede saeck
Weckt ons op tot blyschap en vermaeck:
En 't ghehoor van gesang
Dringt ons door tot in 't hert,
So dat
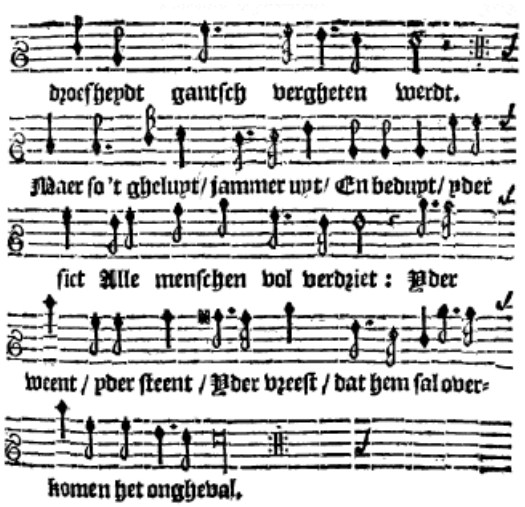
droefheydt gantsch vergheten werdt.
Maer so 't gheluyt, jammer uyt, En beduyt, yder
siet Alle menschen vol verdriet: Yder
weent, yder steent, Yder vreest, dat hem sal over-
komen het ongheval.

droefheydt gantsch vergheten werdt.
Maer so 't gheluyt, jammer uyt,
En beduyt, yder siet
Alle menschen vol verdriet:
Yder weent, yder steent,
Yder vreest, dat hem sal overkomen het ongheval.

2 Doch veel meerder vreughde baert
Het ghehoor, van 't geen' ons Godt bewaert
In sijn, heyl-rijcke Hoff,
Daer hem loff, d'Engh'len schaer
En de Heyl'ghen singhen allegaer.
Dat hem bemint, en besint
Als sijn kint, Godt de Heer,
En hem gheven wil die eer,
Dat hy sal, naemaels al,
Het gheschal hooren aen,
't Gheene, oyt en sal zijn ghedaen.
3 Dit te hooren valt ons soet.
Alsmen 't hoort, men eyghent sigh het goet.
Maer wanneer, alsmen hoort

Dat de Heer 't onghelooff
  Straft in 't oordeel, ismen hoorend doff.
Wien het ghelaet, treurigh staet
Om het quaet, dat Godt dreyght
  Hem, die blijft tot quaet gheneyght?
    's Heeren straff keert elck aff,
      Tot het graff hem verslint,
  Door sijn eyghene liefde blint.
4 Godt dien wel gheluckigh noemt,
  Wiens ghehoor de vuyle sond verdoemt.
Die soo hoort, dat hy staegh
Doe Gods woort, op dat hy
  Eeuwigh hoore 's Hemelsch melody.
Die voor Gods klop, 't oor niet stop,
Maer doet op, dat die Heer
  In hem kome door sijn leer.
    Die afweert, 't gheen verkeert
      Wert gheleert van het woort,
  't Welck hy heeft van den Heer ghehoort.
5 Wel hem! welckers herte beeft,
Als het hoort, dat Godt die eeuwigh leeft,
Komen sal in 't ghericht
Met gheschal, en trompet,
  Om te loonen yder nae sijn Wet.
Die in sijn jeucht, hoort met vreucht,
Nae de deucht, om 't ghehoor
  Van Gods vloeck te komen voor.
    Die om 't loon, volght den toon,
      Van Gods Soon, en sijn leer;
  Wie soo hoort, komt tot eeuwig' eer.

Noch van 't Ghehoor.

*O*P dat ghy gheen quaet en doet
Door 't ghehoor, sluyt ooren en 't ghemoet
  Voor die leer, die 't ghelooff

Smijt om veer, met al wat
U kan leyden op der deughden padt.
Hoort mede niet, 's vleyschs ghebiet,
Noch nae yet, dat u hert
Houden kan in 't quaet verwert.
Sluyt u oor, stadigh voor
Dat ghehoor, welcke leert,
Dat Godt niet alle dingh regheert.
2 Siet toe, dat ghy oock niet hoort,
Nae die gheen, die het quaet
Van haer naesten brenghen op de straet.
Ghy raeckt in klem, hoort ghy hem
Of sijn stem, met vermaeck
Want ghy stijft een quade saeck.
U ghemoet, hoor het goet
Datmen doet, hier of daer,
Doet dat, soo treft u gheen ghevaer.
3 Hoort niet nae de vleyery:
Want die weckt in ons de hoovaerdy.
Sy versmoort alle kracht
Van het woort, 't stijft de sond,
't Stort de menschen in de diepsten grond.
Hoort nae 't gheluyt 't welcken uyt
't Herte sluyt alle quaet,
Dat en ziel en lighaem schaet.
Hy u mint en besint
Als sijn kint, die u straft
En, nae macht, alle heyl verschaft.
4 Hoort niet naer onkuysche re'en,
Noch ghesangh, en sotte aertighe'en;
Want het blust niet het vuyr,
Noch de lust van de min,
Maer het setse dieper in ons sin.
Plant nimmer yet 't welck ghy siet

Dat opschiet sonder dy:
Houd u van quae tochten vry.
Hoort alleen, dat ghemeen,
Jae u een, met Godt maeckt;
Waer door ghy in Gods liefde raeckt.

Smaeck.

Zangh: Derde Carileen.
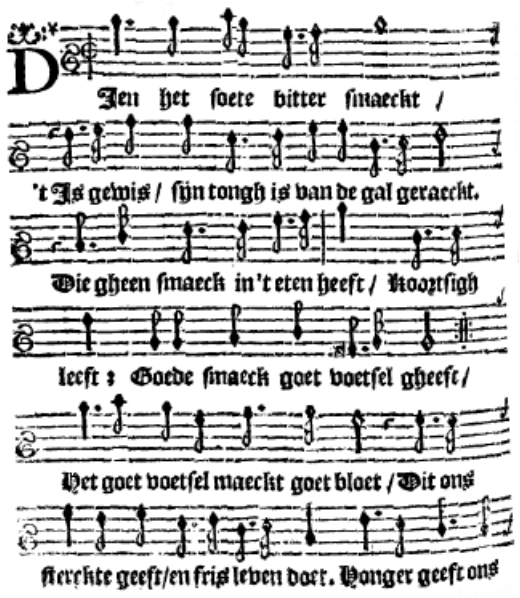
Dien het soete bitter smaeckt /
't Is gewis / sijn tongh is van de gal geraeckt.
Die gheen smaeck in't eten heeft / Koortsigh
leeft : Goede smaeck goet voetsel gheeft /
Het goet voetsel maeckt goet bloet / Dit ons
sterckte geeft / en fris leven doet. Honger geeft ons

*D*Ien het soete bitter smaeckt,
't Is gewis, sijn tongh is van de gal geraeckt.
Die gheen smaeck in 't eten heeft,
Koortsigh leeft:
Goede smaeck goet voetsel gheeft,
Het goet voetsel maeckt goet bloet,
Dit ons sterckte geeft, en fris leven doet.
Honger geeft ons
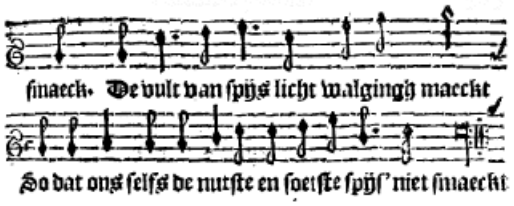
smaeck.
De vult van spijs licht walgingh maeckt
So dat ons selfs de nutste en soetste spijs' niet smaeckt

2 Hebt ghy walgingh van Gods woort;
Laes! u ziele is niet soo als het behoort.
In het quaet sijt ghy verwert;
Roey uyt 't hert,
't Gheen u hout van Godt verhert.
't Weereltsch is van smaeck wel soet:
Den naesmaeck is als enckel gal en roet,
Jae als het venijn:
Gods woort is enckel Medecijn:
Het kan yder in allerley quael behulpigh sijn.
3 Honingh is des Heeren Wet.
't Houdt de zielen in de deughden frisch en net:
En het suyvert in de grond
Alle sond.
't Gheeft een lieffelijcken mond.
Wie daer rechte smaeck in hadt,
Wiert van eten nimmer volkomen sadt.
Die smaeck smaeck verweckt,
Die wederom tot voetsel streckt.
Het en schaedt hier niet, datmen sijn klederen wat reckt.
4 Proeft vry, mensch, het woort van Godt;
Want gheen sterven is hier voor u in den pot.
Dese spijs u 't leven spaert,
En bewaert
Dat ghy niet ter Hellen vaert.
Proeft en smaeckt Gods goedigheyt.

Eet met hongher het woort der zaligheyt.
En houdt dit voor vast,
't Sal noyt u ziel doen overlast.
Wie hier smaeck in Gods wet heeft, sal namaels zijn Gods gast.
Dwase mensch, die acht playsier
Het inswelghen van veel leck're spijs en bier;
Die door smaeck 't woort smaeck'loos maekt
En de wraeckt,
En den loop der deuchden staeckt.
Ach! ghy koopt u lust te duur.
Geeft g' u heyl voor 't gee*n* noyt niet duurt een uur!
't Is voor dy te slecht
Ghy zijt gheen swijn, maer 's Heeren knecht.
Nuttight matigh 's lijfs voetsel, smaeckt veel
't gheen Godt aenrecht.

De Reuck.

Zangh: Vierde Carileen.
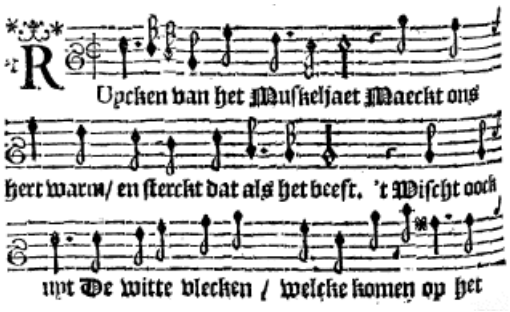
Uycken van het Muſkeljaet Maeckt ons
hert warm/ en ſterckt dat als het beeft. 't Wiſcht oock
uyt De witte vlecken / welcke komen op het

*RU*ycken van het Muskeljaet
Maeckt ons hert warm, en sterckt dat als het beeft.
't Wischt oock uyt
De witte vlecken, welcke komen op het
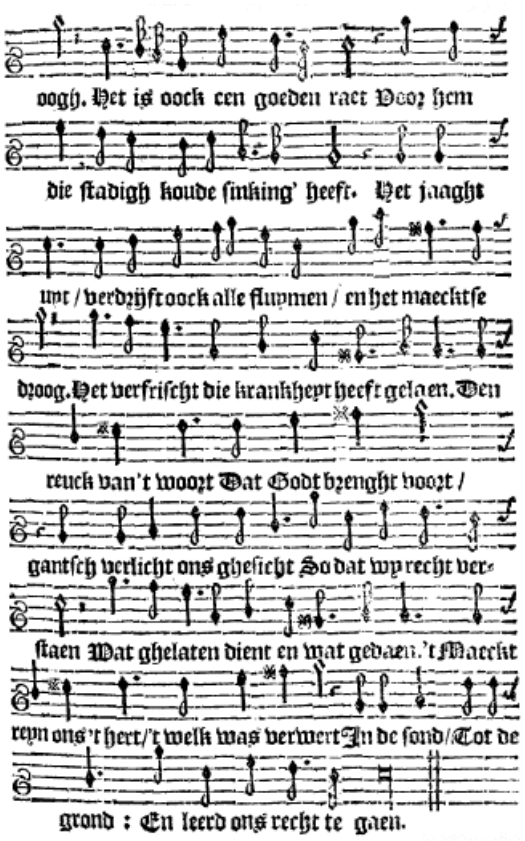
oogh. Het is ooch een goeden raet Voor hem
die ſtadigh houde ſinking' heeft. Het jaaght
uyt / verdrijft ooch alle fluymen / en het maecktſe
droog. Het verfriſcht die krankheyt heeft gelaen. Den
reuck van't woort Dat Godt brenght voort /
gantſch verlicht ons gheſicht So dat wy recht ver-
ſtaen Wat ghelaten dient en wat gedaen. 't Maeckt
reyn ons 't hert / 't welk was verwert In de ſond / Tot de
grond : En leerd ons recht te gaen.

oogh.
Het is oock een goeden raet
Voor hem die stadigh koude sinking' heeft.
Het jaaght uyt, verdrijft oock alle fluymen, en het maecktse droog.
Het verfrischt die krankheyt heeft gelaen.
Den reuck van 't woort
Dat Godt brenght voort, gantsch verlicht ons ghesicht
So dat wy recht verstaen
Wat ghelaten dient en wat gedaen.
't Maeckt reyn ons 't hert, 't welk was verwert.
In de sond,
Tot de grond:
En leerd ons recht te gaen.

2 't Maeckt de koude warm in deucht.
En wischt uyt ons de quae gheneghentheyt.
Sijn wy flaeuw
Door al het kruys en leet dat ons om Godt ontmoet;
't Gheeft de menschen weder vreucht,
En maeckt hen sterck door hoop van saligheydt.
Het maeckt gaeuw,
Die nae des Weerelts oordeel was ten halven vroet.
Die met desen reuck heel is onset
Die sal ghewis,
't Sy waer hy is,
Hem die 't quaet,
Niet en laet,
Door sijn reuck 's Heeren Wet
Met een yver doen gaen vast van tret.
Der deughden geur
Dringht alles deur.
Aenghenaem
Is sijn naem,
Die op Gods weghen let.
3 Als sijn hert voor 't oordeel vreest,
Dan den reuck van het woort hem we'er verquickt.
Want hy weet,
Dat voor een goet berouw den Hemel is bereyt.
Noyt sal sijn, noch is gheweest
Eenigh kruys daer dien reuck ons niet uyt wickt.
Treft ons leet,
Jae doot, dien reuck ons 't leven gheeft in eeuwigheyt.
Doch ghelijck den Muscus swang'ren schaet,
Soo dat haer hert
Flaeuwhertigh wert:
Soo is het
Dat Gods Wet,
Door sijne reuck niet baet
Die met sonden overladen gaet.
Het is fenijn,

Die swangher sijn,
Van 't opset,
't Welck Gods Wet
Door moetwil teghenstaet.

't Ghevoel.

Zangh: Vijfde Carileen.
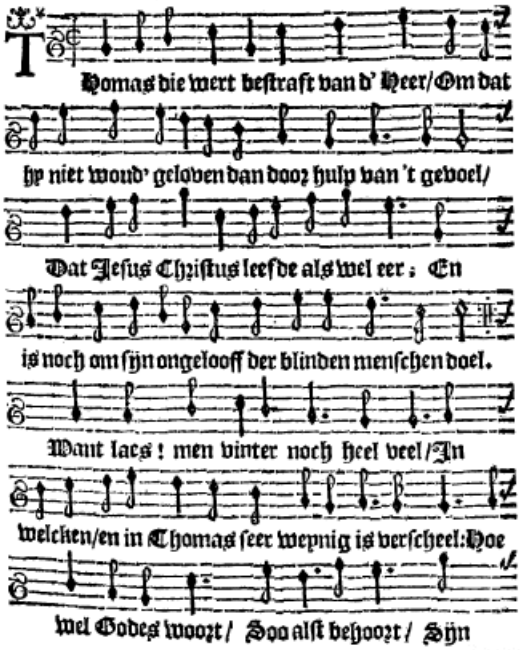
Thomas die wert bestraft van d' Heer/Om dat
hy niet woud' geloven dan door hulp van 't gevoel/
Dat Jesus Christus leefde als wel eer: En
is noch om sijn ongelooff der blinden menschen doel.
Want laes! men vinter noch heel veel/In
welcken/en in Thomas seer weynig is verscheel:Hoe
wel Godes woort/ Soo alst behoort/ Sijn

*T*Homas die wert bestraft van d' Heer,
Om dat hy niet woud' geloven dan door hulp van 't gevoel,
Dat Jesus Christus leefde als wel eer;
En is noch om sijn ongelooff der blinden menschen doel.
Want laes! men vinter noch heel veel,
In welcken, en in Thomas seer weynig is verscheel:
Hoe wel Godes woort,
Soo alst behoort,
Sijn

leven schrijft sy willen 't voelen in 't gheheel.

2 Veel (op dat sy quansuys heel vast
Jae wis moghten zijn in haer herte van ons Heylants leer)
Wenschen oock dickwils dat van haer ghetast
Mogh̃t zijn een Enghel Gods, by hen op d' aerde neer.
Of dat een dooden haer verscheen,
Die haer de'e voelen de kracht en waerheyt van Gods re'en:
Of dat hy noch wracht
Yet door sijn kracht,
Waer doormen ghevoelt, dat Godt is, en Godt alleen.
3 Des' eysch die is onredelijck;
Daer toe strijdigh teghen 's Heeren bevelen en zijn woort.
Hy vordert van ons allg'helijckelijck,
Dat wy gelooven sullen 't gheene dat sijn Soon bracht voort.
't Ghelooff en sien te saem niet gaen.
De'e Jesus ons het geen hy aen Thomas heeft gedae*n*;
Jae stack yder een
d'Hant in sijn le'en,
Gheen wonder sou het sijn, nam elck sijn segghen aen.
4 En of ghy voelde met u hant,
Dat Godt is, en dat sijn Soone verresen is uyt 't graf;
Noch sal hy, die het waer ghelooff verbant,
Yet vinden, waerom hy sigh Gode niet gevangen gaff.
'Licht seyt hy, ick ben niet ghewis,
Of 't geen ick heb ghevoelt eenen goeden Enghel is.
Siet dan souder we'er
Een moeten ne'er
Gaen dalen nae d'Aerde van meer ghetuyghenis.

5 Dit werck nam nimmermeer een endt.
God sou stadig, nieuwe teeckene*n* voor ons moeten doen
Om yder mensch, die hem als Godt niet kent
Of nieuw geboor'nen, daer door voor het ongeloof verhoen.
't Woort Christum klaerelijck beschrijft,
En oock so tastelijck, dat die ongheloovigh blijft,
Niet ghelooven sal,
Al quamen al
Gods Eng'len by hem, want hy willens 't quade stijft.

't Morghen - Ghebedt.

Zangh: Gheswinde Bode van de Min.
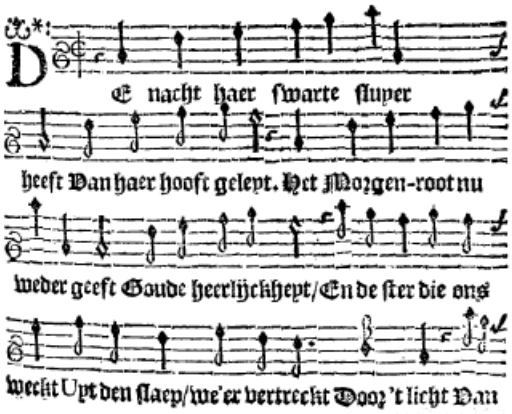
DE nacht haer ſwarte ſluper
heeft Van haer hooft geleyt. Het Mozgen-root nu
weder geeft Goude heerlijckheyt/En de ſter die ons
weckt Upt den ſlaep/we'er vertreckt Dooz 't licht Van

*D*E nacht haer swarte sluyer heeft
Van haer hooft geleyt.
Het Morgen-root nu weder geeft
Goude heerlijckheyt,
En de ster die ons weckt
*U*yt den slaep, we'er vertreckt
Door 't licht
Van
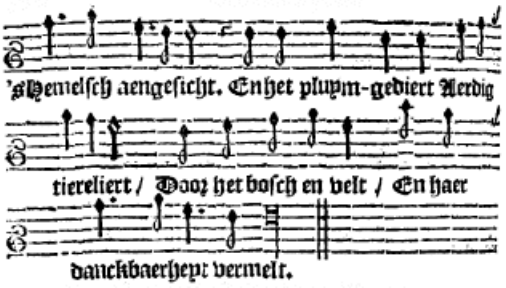
's Hemelsch aengesicht.
En het pluym-gediert
Aerdig tiereliert,
Door het bosch en velt,
En haer danckbaerheyt vermelt

2 Komt laet ons alle voor den Throon
Van den Hooghsten Heer,
En voor sijn een-ghebooren Soon,
Danckbaer vallen ne'er.
Gheeft hem loff voor het goet
Dat hy de'e en noch doet
Door kracht
U lijff en ziel by nacht.
Hy heeft u bevrijt
Van des Duyvelsch strijt,
En voor alle noot.
En voor een onsal'ghe doodt.
3 Ghy laet my met een lichaem fris,
Of ghesonde le'en
Verrijsen uyt de duysternis;
En de aerd betreen.
Blijft o! Godt, staegh by my
Door u Gheest, hout my vry
Van 't quaet,
Dat ziel en lichaem schaet.
My voor ongheluck
En voor alle druck
Door u gunst bewaert;
En voor al wat 't hert beswaert.

4 Bedwingh mijn tongh, maeck dat sy niet
Ongherеghelt spreeckt.
Gheeff, dat mijn ooghe niet en siet
Dat mijn kuyscheyt breeckt.
Houdt altijt sin en hert
In 't Ghelooff, en ververt
Van sond
Die ghy haet in den grond.
Gheeft my kloeck verstant.
In my kloeckheyt plant.
Gheeff my lijtsaemheydt,
En daer toe ghenoeghsaemheydt.
5 Vergheeft my het bedreven quaet
Teghen u misdaen.
My door u goeden Gheest bystaet.
Leert my wijs'lijck gaen.
Satans list my ontdeck.
d' Overhant in ghebreck
My gheeff.
Maeck dat ick stadigh leeff
Nae u Heyligh woort.
Wilt my helpen voort
Aen u saligheydt:
Op de liefde toegheseyt.

Ghebedt voor den Eten.

Zangh: Psalm, 24.

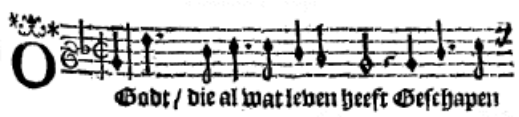

O Godt, die al wat leven heeft
Geschapen
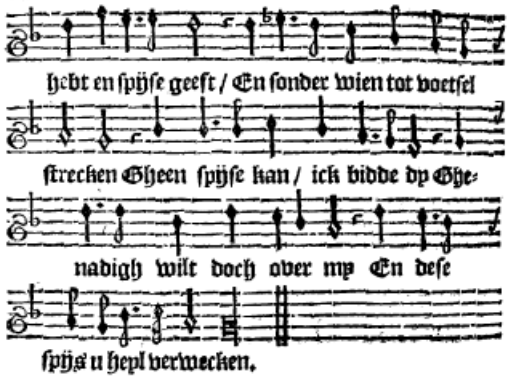
hebt en ſpÿſe geeft / En ſonder wien tot voetſel
ſtrecken Gheen ſpÿſe kan / ick bidde dp Ghe-
nadigh wilt doch over mp En deſe
ſpÿs u hepl verwecken.

hebt en spijse geeft,
En sonder wien tot voetsel strecken
Gheen spijse kan, ick bidde dy
Ghenadigh wilt doch over my
En dese spijs u heyl verwecken.

2 Gheeft Godt, dat wy met danckbaerheyt
Die eten, en met matigheydt;
   En u o ! goede Vader vreesen.
Ons altijt die ghenade doet,
Dat wy in 't hert door d' overvloet
   Van spijs beswaert noyt moghen wesen.
3 't Ghebruyck van alle spijs en dranck
Ons dien' om uwen loff en danck
   Die 't alles gheeft, daer voor te gheven.
En om die nieuw ververschte le'en
Tot uwen Godsdienst te beste'en
   Soo langh als ghy ons hout in 't leven.
4 Gun, dat de spijs, die ghy ons schenckt,
Maeckt, dat ons ziel en hert ghedenckt
   Aen spijse die noyt kan verderven,
U heyligh woort; dat noyt vergaet,
't Welck, die het doet met hert en daet
   Hout vry door gunst van 't eeuwigh sterven.
5 Der Heyd'nen sorgh drijff van ons vert.

Verleen ons een ghenoeghsaem hert.
Laet ons gheen honghersnoot bestrijden.
Versorght ons als een Vader goet.
Gheeff oorsaeck dat een yder moet
U goetheyt prijsen t'allen tijden.

Danck-Liedt nae den Eten.

Zangh: Ach! treurt niet mijn bedroefde, &c.
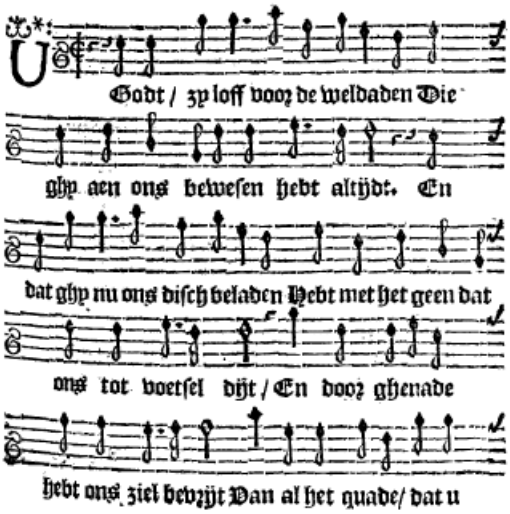
U Godt / zy loff voor de weldaden Die
ghy aen ons bewesen hebt altijdt. En
dat ghy nu ons disch beladen Hebt met het geen dat
ons tot voetsel dijt / En door ghenade
hebt ons ziel bevrijt Van al het quade/ dat u

U Godt, zy loff voor de weldaden
Die ghy aen ons bewesen hebt altijdt.
En dat ghy nu ons disch beladen
Hebt met het geen dat ons tot voetsel dijt,
En door ghenade hebt ons ziel bevrijt
Van al het quade, dat u
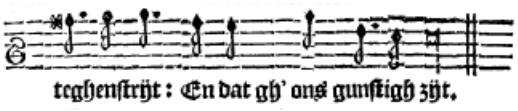
teghenstrijt:
En dat gh' ons gunstigh zijt.

2 Laet dese kost ons doch verstrecken
Tot voetsel dat ons lichaem hout ghesont
Op dat wy fris ons selfs verwecken
Tot dienst van u; en dat wy 't aller stont
U moghen vreesen, en oock gheven eer
En alsoo wesen, als ghy wilt, o! Heer,
In u volmaeckte leer.
3 Wilt nimmermeer o! Godt toelaten
Dat wy door hoop van 't weereltlijcke goet
Afwijcken souden van deuchts-straten:
Of in het Aertsch sou steecken ons ghemoet.
Gun dat ons ooghen en ons hert en sin
Sijn opghetooghen met een stercke min.
Tot heyligheyts ghewin.
4 Wilt ons in goe ghesontheyt sparen.
Wilt voor het gheen ons ziel en lichaem schaet
Ghestadigh lijff en ziel bewaren.
Sy ons altijt een stercke toeverlaet.
Wilt in oge wercken en ghehoorsaemheyt
En lieffd' ons stercken en verdraegsaemheyt
Gheeff ons ghenoeghsaemheydt.
5 Wilt met u gunst noyt van ons wijcken.
Heft over ons u soet ghesicht in noot.
Wilt met u Gheest ons hert verrijcken:
Streckt ons in 't goet tot aen de bleecke doot.
Gun, dat wy sterven in oprechtigheyt,
En namaels erven door u goedigheyt
Belooffde saligheyt.

Avont-Ghebet.

Zangh: Droeve Princesse.
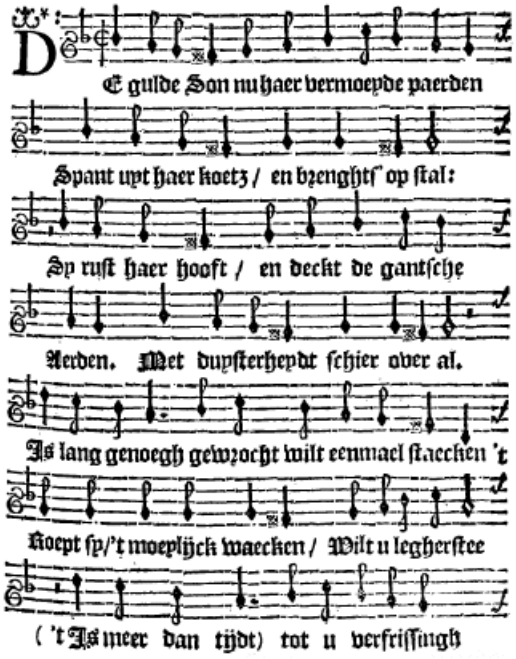
DE gulde Son nu haer vermoeyde paerden
Spant uyt haer koetz / en brenghts' op stal:
Sy rust haer hooft / en deckt de gantsche
Aerden. Met duysterheydt schier over al.
Is lang genoegh gewrocht wilt eenmael staecken 't
Roept sy/'t moeylijck waecken / Wilt u legherstee
('t Is meer dan tijdt) tot u verfrissingh

*D*E gulde Son nu haer vermoeyde paerden
Spant uyt haer koetz, en brenghts' op stal:
Sy rust haer hooft, en deckt de gantsche Aerden.
Met duysterheydt schier over al.
Is lang genoegh gewrocht wilt eenmael staecken
't Roept sy, 't moeylijck waecken,
Wilt u legherstee
('t Is meer dan tijdt) tot u verfrissingh

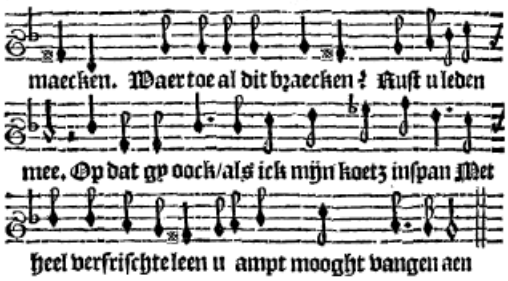
maecken. Waer toe al dit braecken? Rust u leden
mee. Op dat gy ooch/als ick mijn koetz inspan Met
heel verfrischte leen u ampt mooght vangen aen

maecken.
Waer toe al dit braecken?
Rust u leden mee.
Op dat ghy oock, als ick mijn koetz inspan
Met heel verfrischte leen u ampt mooght vangen aen

2 De schelle stem was soo haest niet ghesproocken,
Of is volbracht van al wat leeft:
Elck heeft sijn werck ghestaeckt en afghebroocken,
En yder sich tot rusten gheeft.
En al 't ghediert sich nae haer hol begheven,
Door de nacht ghedreven,
Of de duysterheyt:
Doch voor de rust sy nae de Hemel sweven,
En den Godt van 't leven,
Toonen danckbaerheyt.
Haer soet gheluyt gheeft alle menschen stoff,
Om God voor sijn ghenae te segghen danck en loff.
3 Wel aen dan ziel, wilt u ootmoedigh buyghen
Voor Godt ons allerhooghste Heer:
Laet hert en mont u danckbaerheyt betuyghen,
Voor 't goet dat uwen Godt wel eer
En desen dach u gunstigh heeft bewesen,
Want voor duysent vreesen
Heeft hy u bewaert.
U quale heeft hy gantschelijck ghenesen,
En voor 't sondigh wesen,
Heeft hy u ghespaert.
Soo berst dan uyt tot ware danckbaerheyt:
En singht den Heere loff voor sijn goetgunstigheyt.

4 By danck en loff voegh heylighe ghebeden.
Dat Godt ghenaedigh dese nacht
U decke door sijn groote goedigheden,
En over u hou goede wacht.
Segh, vryd my Godt, voor alles dat kan quellen,
En mijn ziel ontstellen
Door vervaerlijckheyt.
My, Heer, bewaer voor Gheesten uyt der Hellen,
Dat sy niet ne'ervellen
Mijne God'lijckheydt.
Vergheeff mijn schult, daer over neem gheen wraeck.
Hout reyn mijn kuyssche ziel; gun dat ick frisch ontwaeck.
5 Gheeft goede Godt dat ick recht mach bewaecken
Nae uwen wil mijn saligheyt.
Gun, dat ick noyt hier in tijd'lijcke saecken
Yet stelle boven Heyligheyt.
Maeck, dat oock selfs in alle duyst're nachten,
Alle mijn ghedachten
Stadigh besigh zijn,
Om 't veyligh padt van deughden te betrachten,
Op dat ick verwachten
Magh u soet aenschijn.
Gun, dat ick nae mijn slapen 's weereltsch licht
Mach sien, en 't sijner tijt, 't licht van u aenghesicht.

FINIS.

Register.

A.

Van de Christelijcke Voorsichtigheyt.
*A*L wie Godtsalighlijck. 55
Van de welnementheydt off verduldigheyt.
Al hoe wel verduldicheyt. 147
Van 't Ghebedt.
Al wie een reyn gebedt. 192
Verkeerde Begeerlijckheyt.
Alle menschen sterck begeere*n*. 197
Van de liefde tot Godt.
Al wie zijn God van herten. 265
Van Gods voor-zienigheyt in 't quade.
Als een mensch hier eerst'lijc. 271
Van de Afgunstigheydt.
Affgunstigh mensch. 306
Bekeeringhs-uytstel.
Ach! dwase mensch. 325
Uytdeelinge des H. Gheest.
Als 't hoogh Jerusalems. 361

B.

*Troost-Liedt over het aff-sterven van goede vriende*n
Berst niet te seer in tranen. 111
Van de Nedrigheyt nevens onsen naesten.
By een recht nedrigh hert. 220
Hoocheyts voor-spraeck.
't Besit van Heerelijcke staten. 133

D.

's Weerelts bedrijff.

De Weerelt schoon in schijn. 4

De Op-standinghe der onvromen.

De Schare der onvroomen. 10

Den waren dienst Gods.

Des Heeren eyghenschappen. 47

Van de Godtsaligheyt

Die komen wil tot Godt. 50

De Gierigheydt.

Die Gierigheydt. 94

Ware Rijckdom.

Die magh met recht. 103

Der Armen Ampt.

Die Arm is. 129

*Dronckaerts Ken-teeckene*n

Die Dronckaerts sijn. 157

Gierigheydts-Oorspronck.

De gierigheyt ontstaet. 190

Godtsaligheyts Voordeel.

De Godtsaligheyt. 163

Van het Kruyce Christi.

Die onsen Godt door. 214

Kleeds-ghebruyck.

Die maet, die in de Kleeden. 249

Hoovaerdigheyt in Kleeden

Die met gheen ander wit. 252

Maet in Spijs en dranck.

De maet van spijs en dranck. 254

Van de reghte eygen liefde.

Dit is recht sijn selfs. 255

Danckbaerheyt nevens God

Die Godt voor alleen zegen. 277

Waerheyts nut.

De waerheyt doet door daet. 290
Hoovaerdigheyt.
De Hoovaerdy bestaet. 310

Dien het soete bitter smaeckt. 388
't Morghen-Ghebedt.
De nacht haer swarte sluyer. 395

E.

Hoovaerdicheyts-uytkomst.
Een op-gheblasen mensch. 131
Van de Vreese Gods.
Een yder, die sijn Godt. 199
Het lijden Christi.
Een yder, wie ghy sijt. 240

G.

Van de Arghernisse.
Gheen Christen oyt moet. 25
Weldoen en vrolijckheydt nut.
Gheen beter dingh de mensch. 88
Van Iockery of Boetsery.
Ghebruyck 't gheen iock in. 127
De On-sterflijckheydt der zielen.
Ghy vraeght mijn. 151
Van de ghemeenschap met 's naesten sonden.
Ghy voedt de misdaden. 183
Tegen de Wraeckgierigheyt
Gheest in u hert.
Der Engelen Loff-sangh.
Godt d'alderhooghste Heer. 336
Hoe veer den eet een Christen verbindt.

Ghy sijt niet bevonden. 369

H.

Hovaerdigheyts bestraffing.
Hooghmoedigh mensch. 14
Onderscheyt tusschen Ghelooff en Hoop.
Het Christelijck ghelooff. 19
De waerdigheydt en troost van een goet Ghewis.
Het oordeel uws ghewis. 70
Van de Onkuysheyt.
Hy vind sigh bedrooghen. 125
's Weerelts-Schijnheyligheyt.
Helaes! vol bedrogh. 141
Eeds-sweeren geoorloft.
Het heyligh sweeren. 225
Bewijs dat Godt zy.
Hoort gy Goddelose volcken. 312
's Kints plicht an d'Ouders.
Hier in 's Kints plicht. 367
*God der krancke*n *toe-vlucht.*
Hebt ghy krancke leden. 371
't Ghesicht.
Het ghesicht. 31
't Ghehoor.
tHooren van een goede saeck. 381

I.

'sWerelts Lieffdeloose lieffde.
't Is al van liefde. 62
Vertroostinghe teghen de Doodt.

In dien de nare doodt. 76

Klagte Christi over de onghehoorsaemheydt der menschen.

Ick heb de volt van alle goet. 98

Van de Achterklap.

In dien de Achterklap. 202

Kerck-gangh.

Ider een niet so 't behoort. 246

K.

DronckenschapsBestraffing.

Kan veel Drincken sijn. 160

L.

Moghelijckheyt van de gebooden Gods.

Leeraers, die u volck. 66

M.

Met Godt wil ick beginnen. 1
Van de Nedrigheydt onder Godt.
Menschen, die recht nedrig. 34
Vervolgins Redenen.
Moet ghy om Christi wil. 216
Wanhoop en eyghen waen van saligheyt.
Mistroostigheyt van noyt. 284
Diensboden ampt.
Moet ghy dienen Heer of. 373

N.

Ghewetens-Nut.
Niet sonder reden.
Christelijcke Helden.
Niet alle menschen die. 73
Van de Aenneminghe tot Kinderen Gods.
Noch goet, noch Edeldom. 263
Van de Vrede.
Niet alle die den titul dragen 287

O.

Schuldighe en onschuldige onwetenheyt.
Op dat gheen Christen. 78
Van de Vrientschap.
Om ware vrientschap recht. 82
Onreghte Heeren dienst.
Ons aller volcken recht. 115
Gebet voor den Eten.

O Godt, die al wat. 397

R.

Reys onderwijs.
Reyst ghy met ymant. 377
De Reuck.
't Ruycken van het. 390

S.

Van den yver.
't Sijn al gheen yveraers. 38
Van de gheveynstheyt.
Schijn-deucht, door sijn. 106
Sonden Loon.
So loont ontrou haer Heer. 122
Der twjffel-achtigheydts Rechtduydingh.
Sorghvuldighlijck wilt. 149
Aen de Weereltsche Ieught
Selden sietmen 't samen. 168
's Menschen Oogh-merck.
Soo langh ons Ed'le ziel. 268
Den 25 Psalm.
Siel tot Godt. 322
De Hemelvaert Christi.
So volght op 't strijden. 358

T.

Aen mijn Neven.
Terwijl ghy Neefjens. 171

't Ghevoel.
Thomas die wert bestraft. 393

V.

Sigh selffs versakingh.
't Versaken van ons selfs. 296
Lichtvaerdigh Oordeel.
Vonnist niet nae 't gheen 379
Danck-Liedt nae den Eten.
V Godt, zy loff. 399

W.

Van de bekeeringhe.
Wilt g' u leven reght. 7
Van de lijtsaemheyt.
Wilt ghy o ! Christen mensch. 16
Van de voortganck in de heyligheyt.
Wilt ghy de zaligheydt. 28
Teeckenen van een verkreghen deught
Wilt ghy ghewis sijn. 31
Van 't quaet geselschap.
Wilt ghy o ! Mensch. 41

Kentekenen van een deughdigh leven.
Wilt ghy o ! Christen-mensch. 53
Gemeenschap met Godt.
Wat mensch kan recht. 58
Agurs Wensch.
'k Wensch eenderley van God. 87
Van de opreghtigheyt.
Wilt gy den Heer der Heeren. 91
Eenige Wel-levens regulen.
Wilt g' u selffs wel regeeren. 106
Van 's levens beroep.
Wilt ghy, Christen mensch. 144
Onghelijck loon van quaet en goet.
'k Wil in Gode verblijden. 165
Gheboorts Vermaningh.
Wel! is alrede my so menig. 178
Van de Rechtvaerdigheyt.
Wilt ghy een recht gherust. 180
Van niet verheucht te sijn over sijns naesten straff.
Wilt u niet verblijden. 186
Gierigheyts-Kenteeckenen.
Wanneer gy min vertrouwt. 188
Achterklaps Remedy.
Wilt ghy, mensch, u selffs. 204
De Navolging' Christi.
Wilt ghy nae 's levens loop. 212
Miltdadigheyt.
Wilt g' u gaven recht. 223
Van de Achterklap.
Wie kan dan die op Aerden. 228
Der ghetrouwde onderlinghen Plicht.
Wiens zielen door den Echt. 232

Ghelooffs bevorderingh.
Wiens hert de sonden moe. 236
Christelijcke waght.
Wilt gy krijgen 't eeuwigh. 239
Van de versoekinghe.
Wert gy o! Christen-mensch. 259
Beelden-straff.
Wat doen, o! dwase mensch? 280
's Weerelts-Vreucht.
Waerom wroeten doch. 292
Het draghen van 't Cruyce Christi.
Wie sijn gheneghentheyt. 298
De blijde gheboorte onses Heylants Iesu Christi.
Weest ghegroet o ! 333
De Heerlijcke Opstandinghe onses Salighmakers Iesu.
Weest ghegroet, o ! Heylig. 349
Hoemen Godt eeren moet.
Wy eeren Gode. 365
Sich selffs overwinningh.
Wat is 't, o! mensch wat ist? 375

Y.

Van goet Exempel.
Yder voor den Heer. 21
Den goeden niets quaets.
Yder een die Kruys of lijden. 119

Register der Voysen.

PLustost que je te die la cause:
ofte, De Mensch door al. 1
Madonna miae pieta:
ofte Hoe onghelijcken lot. 4
Lieve dochters vol van jeughden
ofte, Elck heeft sijn bysonder 7
Een nieuwe voys. 1
Geen smert en duurt des Menschen. ofte: Al 't oud'. 14
O Kersnacht. 16
O nacht jalourschen nacht. ofte
De geest en kan in 't kruys. 19
Malsims. ofte
't Hert is my benout. 21
O schoonste Personagie. ofte,
O deucht ghy sijt soo schoone. 25
De 2 Lavignone. ofte
Ghy klaeght dat gy altijt. 28
Cessez de Pleurs.
ofte: Hoe langh, ach Heer! 32
Essex lamentatje.
ofte: Onbestendigh droeff. 34
't Sijn al gheen yveraers. 38
Psalm 130. of: Ick hoor Trompetten klincken. 41
Alieta vita.
ofte: Tot vrolijck leven. 44
Bruijn verwe wert ghepresen.
ofte: Wel aen o! alle &c. 47
Nu leeff ick in verdriet. 50
Psalm 100. 53

Esprit qui fais mouvoir mes nerfs & mes arteres. 55
Nerea schoonst van. 58
La Princesse. ofte: Waer alle sins d'eenvoudigheyt. 62
Spagnoiette reforme.
Mijnen gheest voel ick my. 66
De Lofsangh Maria. 70
Nu sich ondanckbaer toont mijn Herderinne. 73
In dien de nare doot u komt. 76
Op dat geen Christen-mensch. 78
Doen Daphne d'overschoone. 82
Gheluckigh wiens ghemoet. 87
Gheen beter ding de mensch. 88
Sijt gy in anghst en schroome*n*. 91
Hou op, die gheyl gedicht. 94
O! Heylig Salig Bethlehem. 98
Psalm 5. 103
Prins Robbers Mars ofte: van Janneman. 106
Verdwaelde Coninginne. 109
Hoe schoon licht ons de Morghen-star. 111
Fortuyn, Helaes! Pourquoy. ofte
Ten is niet alle tijdt. 115
Van Goossen. 119
Cupid' onlanghs gheleen. 122
't Pronckje van de Maegde*n*. 125
Pavane d' Espangne. 127
Sarabande. 129
O! schoone Cariclea. 131
Wanneer ick slaep. ofte: Heyl-gierigh Mensch. 133
Weerelt met u schijn. 141
Een nieuwe Voys. 144
La Daulphine.
ofte Waerom maeckt sigh. 147

Wilder dan Wilt, wie sal my temmen. 149
ofte, Die door des.
Psalm 68 157
Datmen eens van drincken. 160
Philla Nimph alleen. 163
Amarilli. ofte, Sulamite keert weder. 165
Waer magh mijn herdertjen. 168
Ten is niet alle tijt van vreugde
ofte: Terwijl ghy etc. 171
Fortuyn eylaes pourquoy. ofte,

Ten is niet alle tijdt. 178
Si vous me voules Guerier. 180
Treet rasjes mijn voetjes. 183
Lanturlu. 186
Nae dien uw Godlijckheyt. 188
Mijn ziel maeckt groot. 190
Bedroefde Herder siet. 192
Isser ymandt uyt Indien. ofte,
Moet m' in alles sigh. 197
Te May als all' de vogheltjes.
ofte, Waer toe mijn ziel. 199
Rosemont die lagh gedooken. 208
Galliarde Essex. ofte:
Wanneer de groote dagh. 212
Psalm 8. 214
Ghelijck den Salamander. 216
De lieffde voort ghebracht. 220
Polyphemus aen de strande*n*. 223
Schoon Amarillis. ofte
Ay! my wat plaghen. 225
O! Slaep! o soete slaep met dry stemmen. 228
C. Pijpers pavane. ofte. Daer wort ghereden-sifft. 232
Wiens hert de sonden moe. 236
As je went to wallsin gane. ofte
's Menschen sterven. 239
O! nacht jaloersche nacht. ofte:
De me*n*sch en kan in 't kruys. 243
Schoonste Nimphje van het. ofte, Wat ist onvernoegde. 247
Ghy wreede Herderinne. ofte: Wat ciert ghy Christen. 249
Salighe uuren, Vruchtbaer. 252

La Sarabande. ofte, Goe wensch! goe wensch. 254
Yets moet ick u Laura vraghen
ofte, Als de hooge nood. 256
Psalm 9. 259
Al 't oud' en 't selfd. ofte: Gheen smert en duurt. 263
De schoonst' die my dus mart'laseert. ofte: *Nadien het.* 265
Gheluckich wiens ghemoet. 268
Phebus is lang over de zee. ofte,
Maeck mijn snaren. 271
Nieuwe Voys. 274
Het daghet uyt den Oosten. ofte,
Wat winden dat daer. 277
Pavane Philippi. ofte, Wanneer het hert nu klaer. 280
Une jeune filette.
ofte Ghy vraeght my. 284
Sal ick noch lang in heete trane*n*
ofte, Heeft ymant door. 287
Ghy die den naem van Christen draeght. 290
Mijnen Harp bekleed. ofte, Doe Israel nae veel slavens. 292
Nero Moordadigh. ofte, Terwijlmen hier. 296
Wie sijn gheneghentheyt. 298
d'Enghelsche Fortuyn, ofte,
Nu treurt mijn ziel. 303
Fortuyn helaes pourquoy. ofte,
Ten is niet alle tijd. 306
Psalm 23. 310
Hoort ghy volcken. ofte.
Een Nieuwen Voys. 312
Pavaen lachrime.
ofte, Traen oogen traen. 325
Grobbendonck. 329

Als garint sijn oogjes ope*n* de. 333
So lang is 't Muysje vry. 336
Een yder, wie ghy zijt. 340
Weest ghegroet. 349
Si vous me voulez guerir.
ofte: Een nieuwe Voys. 358
Cesse Cruelle. 361
Aenhoort ghy dochters. ofte
Ghelijck een duyfjen. 365
Wanneer de Son haer. 367
Granida Princesse 369
'k Voelde 't hertje blaken. 371
Princess' siet ik kom by nacht. 373
Helas ! Alcander helas ! 375
Beaux jeux agreables Tyrans. 377
Laura sat laest by de Beeck. 379
Eerste Carileen. 381
Tweede Carileen. 384
Derde Carileen. 388
Vierde Carileen. 390
Vijfde Carileen. 393
Gheswinde Bode van de min. 395
Psalm 24. 397
Ach ! treurt mijn bedroeffde. 399
Droeve Princesse. 401

Register der Canons.

1 Canon, a 4. in een stem.	38
2 Canon, a 4. in een stem.	76
3 Canon, a 2. in een stem: na een halve maet.	71
4 Canon, a 4. in een stem.	88
5 Canon, a 4. in een stem.	91
6 Canon, a 4. in een stem.	151
7 Canon, a 4. in een stem.	171
8 Canon, a 4. in een stem.	190
9 Canon, a 4. in een stem.	202
10 Canon, a 3. in 8 en 4 stem.	236
11 Canon, a 4. in een stem.	243
12 Canon, a 4. in een stem.	268
13 Canon, a 4. in een stem.	290
14 Canon, a 4. in een stem.	289
15 Canon, a 4. in een stem.	306
16 Canon, a 4. in een stem.	340
17 Canon, a 2. in een stem.	349

FINIS.